

NORGES
LUFTSPORTFORBUND

ÅRSRAPPORT 2023/2024

Layout: KUDOS media, www.kudosmedia.no

Trykk: Rolf Ottesen AS

Omslag: KUDOS media

INNHOOLD

Presidentens innledning — 4

2023

Styrets årsberetning 2023 — 6
Økonomisk årsberetning 2023 — 22

	Ballongseksjonen — 42
	Fallskjemseksjonen — 46
	Hang-, para- og speedgliderseksjonen — 52
	Modellflyseksjonen — 58
	Motorflyseksjonen — 64
	Seilflyseksjonen — 70
	Sportsflyseksjonen — 78
	Norsk Luftsportstilsyn — 84

2024

Styrets årsberetning 2024 — 90
Økonomisk årsberetning 2024 — 104

	Ballongseksjonen — 122
	Fallskjemseksjonen — 126
	Hang-, para- og speedgliderseksjonen — 132
	Modellflyseksjonen — 138
	Motorflyseksjonen — 144
	Seilflyseksjonen — 152
	Sportsflyseksjonen — 160
	Norsk Luftsportstilsyn — 166

Bilag

	Utvalg og komiteer — 172
	Delegater — 173
	Ansatte — 174
	Klubber med medlemstall — 175

PRESIDENTENS INNLEDNING

Rebecca Hansen
President
Norges Luftsportforbund

På vegne av Norges Luftsportforbund (NLF) og som president har jeg gleden av å dele noen refleksjoner i takknemlighet og stolthet over årene 2023 og 2024. Disse to årene har vært preget av både gjennombrudd, lyspunkter, men også utfordringer og alvor.

Selv om vi opplever å «kjempe for tilværelsen» som en lillebror med knebukser i den store luftfartsfamilien, så får vi også lønn for utrettelig arbeid. En stor seier er den etterlengtede og integrerte ordningen med å få på plass den obligatoriske registreringen i det offentlige droneoperatørregisteret. Dette har vært en kamp i lang tid som nå gjør at alle våre aktive modellflygere automatisk blir registrert i det obligatoriske registeret når medlemsforholdet i NLF betales.

En annen viktig sak er arbeidet for fortsatt å kunne avlegge teorieksamener til flysertifikat på norsk. Per nå er dette fortsatt mulig, og vi jobber for at dette skal fortsette. Endelig har det nye sikkerhetssystemet for sportsflyging blitt godkjent, som blant annet betyr at flytyper med god dokumentasjon kan få øket sin maksimale avgangsvekt med opp mot 150 kilo i forhold til tidligere. Dette er et viktig grep som kan sikre aktivitetsnivået fremover.

Dessverre har flere luftsportutøvere mistet livet i denne tingperioden. På vegne av NLF går våre tanker til de etterlatte som har mistet sine kjære. Dette minner oss om risikoen med det vi holder på med, samtidig som den også mobiliserer oss til å holde trykket oppe med å fortsette det utrettelige arbeidet i klubb, seksjon og forbund mot en sikker og trygg luftsportsutøvelse. Et sentralt tiltak vi testet ut i 2024 var å kalle inn til et fellesmøte i luftsportsfamilien for å sette søkelyset på sikkerhetsarbeidet. Blant annet snakket vi om statistikken og delte kunnskap og informasjon om hendelser og ulykker det siste året. Vi hadde over 700 deltakere med oss på videomøte, og tilbakemeldingene var gode. Det er en stor interesse for å lære om andre seksjoner og forstå hva som skjer utover egen aktivitet. Dette tror jeg er en fin forsmak på en verdi som vi fremover kan tilføres våre felles arenaer.

Luftrom og anlegg er to viktige områder hvor vi jobber målrettet hver eneste dag. Bruken av det som tidligere ble definert som luftsportsområder som nå har blitt fareområder, har blitt komplisert. Dette til tross for at det opprinnelig fra myndighetenes side ble uttrykt at det i praksis skulle fortsette som før. Områder i nærheten av Trondheim lufthavn, Værnes, hvor hang- og paragliding har blitt drevet i svært mange år, har dessverre blitt utilgjengelig. NLF jobber aktivt for at disse utøverne igjen skal få tilgang til dette viktige luftrommet.

En annen svært alvorlig sak er meldingen som kom helt på tampen av 2024 om redusert kapasitet i kontrollsonen rundt Sandefjord lufthavn, Torp. Dette blir krevende for aktiviteten på Torp, men som følge av at Jarlsberg flyplass er innenfor kontrollsonen, rammes aktiviteten også her svært hardt. Dette er eksempel på saker det jobbes meget aktivt og målrettet med i administrasjonen og i det tillitsvalgte apparatet.

Luftsportstyret gjorde et strategisk valg på høsten i 2024 om å jobbe for dynamisk

luftrom med bruk av synlighetsteknologi. Vi mener at sikkerhet i luften fordrer at vi kan se hverandre og lære oss samspill med flere aktører, fremfor å separere og segregere i luftrommet. Dette er et langt lerret å bleke, men desto viktigere å ta initiativ til overfor premissgivere. Vi håper at dette arbeidet vil sette oss i en god posisjon og gi gode resultater i fremtiden.

I hele norsk idrett jobbes det langsiktig for å bygge og rehabilitere anlegg. Uten anlegg blir det lite aktivitet, dette gjelder også luftsport da de fleste av våre aktiviteter er avhengig av en rullebane, et hoppfelt eller startplass. Vestlendingene har stått i mye hardt vær og vist utholdenhet og styrke i den pågående konflikten mellom luftsportsmiljøet med Voss fallskjermklubb i spissen og grunneier. Sistnevnte ønsker å ta områder der klubbene har sitt tilhold i bruk til annet formål. Denne saken har havnet i rettssystemet. Vi håper at våre aktiviteter skal kunne fortsette som før, men dette vil fortsatt kreve mye politisk arbeid og ressurser på flere områder.

Vårt største allmennflymiljø og historiske miljø har sitt tilhold på Kjeller flyplass i Lillestrøm. Kampen for å bevare plassen har foregått i mange år. I oktober gjorde kommunestyret vedtak om at det nå skal planlegges utvikling av området etter at Forsvaret flytter fra Kjeller, uten en fortsatt aktiv flyplass. Vi fortsetter å kjempe for fortsatt aktiv flyplass på Kjeller. Dette i håp om at nye beslutninger kan omgjøre det negative vedtaket for Norges eldste, og en av verdens eldste, flyplasser.

Prisutviklingen på flymateriell, leiekostnader for anlegg, vedlikehold og drivstoff er også krevende, men takket være aktive og kreative medlemmer finner de fleste frem til gode løsninger.

Heldigvis er det mange lyspunkter i norsk luftsport. Hvert år gjennomfører våre medlemmer mye og allsidig aktivitet i vårt langstrakte land. Vi kan på mange måter si at vi er Norges største flyselskap. Forbundets klubber har stor aktivitet av høy kvalitet og leverer topp-prestasjoner i konkurranser. Vi har oppnådd svært gode sportslige resultater internasjonalt med blant annet verdensmester i virtuell seilflyging i 2023 og sølvmedalje i VM i fallskjerm i 2024. I tingperioden har det blitt arrangert en rekke mesterskap i Norge. Her kan vi nevne World Cup og europamesterskap i fallskjermhopping på Voss i 2023 og VM i seilflyging og modellflyging på Starmoen

ved Elverum i 2024. Fantastiske bragder fra både utøvere og funksjonærer som på hver sin måte satt Norge på kartet.

Etter å ha levd i esker og vært på flyttefot det siste året, har endelig NLFs administrasjon i Møllergata, fått tilbake nyoppussede lokaler. Gledelig er det at vi det siste året har fått på plass en etterlengtet ressurs på kommunikasjon og informasjon. Vår flytekniske organisasjon NLF CAO har i 2024 fått ny daglig leder som også fungerer som flyteknisk fagsjef.

Til slutt vil jeg takke alle medlemmer, tillitsvalgte og ansatte for iherdige «spadetak» på grasrota, modige beslutninger på styreverommene, sene kvelder bak PC-en, engasjement og lidenskap i møterommene, samt bevisste valg der ute som skaper en trygg og sikker luftsportutøvelse for alle. Takket være ditt bidrag kan fortsette å gjøre det vi liker best – å være i lufta og med hverandre i gode fellesskap.

Rebecca Hansen
President

STYRETS ÅRSBERETNING 2023

Styrets sammensetning

Styret ble valgt på Luftsportstinget i oktober 2021.

Presidentskap:

President
Rebecca Hansen

1. visepresident
Thomas K. Becke

2. visepresident
Berit Brudeseth

Styremedlemmer:

Lena S. Vassli	(ungdom)
Reidar Bratsberg	(ballong)
Helene M. Bjørnø	(fallskjerm)
Jon Erik Staurset	(hang-, para- og speedgliding)
Espen Bakke	(modellfly)
Bjørn Egenberg	(motorfly)
Håvard Gangsås	(seilfly)
Sigurd Brattetveit	(sportsfly)

Varamedlemmer:

Jone Ravnås Mathisen (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Ellen Aasgaard (fallskjerm), Ragna Breines (HPS), Jonny R. Johansen (modellfly) Linda Christine Lilleng (motorfly), Trude Liavåg (seilfly) og Stig Børrestuen (sportsfly).

Kontrollkomité:

Inger Grimstad (leder), Mette Lium og Torolf Paulshus (medlemmer). Vibeke Valle og Jarle Espelund (varamedlemmer).

Valgkomité:

Ola Lilloe-Olsen (leder) og Mariann Brattland (nestleder). Medlemmer: Tora L. Tangen (ballong), Anna Fasting (fallskjerm), Ane S. Pedersen (HPS), Rune Haugen (modellfly), Andreas Haaland (motorfly), Arne Wangsholm (seilfly) og Geir Magne Andersen (sportsfly).

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 244

Særkrets: Det er ingen særkretser i norsk luftsport. Det samarbeides godt med mange av idrettskretsene rundt om i landet. NLFs administrasjon er bevisst på at saker som naturlig faller innunder idrettskretsenes ansvarsområder blir henvist til kretsene. Det arbeides godt med at tjenestetilbudet i landets idrettskretser skal bli standardiserte.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi.

I forkant av NLFs ting deltok luftsportspresidenten i direktesendt debatt fra Trondheim, arrangert av Nasjonal idrettspolitisk arena (NIPA), om viktige prioriteringer fremover for at norsk idrett skal lykkes best mulig. Luftsportspresident Rebecca Hansen og generalsekretær John Eirik Laupsa deltok på NIFs ting som ble avholdt i Bergen. På tinget ble NLFs president Rebecca Hansen valgt til nesteleder i NIFs valgkomité.

Særforbundenes Fellesorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Luftsportspresidenten er forbundets representant i organisasjonen. Generalsekretær John Eirik Laupsa deltar som observatør på SFFs møter. Styremedlem Espen Bakke, på vegne av Luftsportsstyret, og kontorsjef Jostein Tangen har deltatt på noen av SFFs

møter. Etter at finansieringen av SFF ikke lenger ble trukket ut av tildelingen fra Kulturdepartementet for fordelingen til særforbundene, men har kommet på egen faktura, har etter hvert flere forbund trukket seg fra dette særforbundssamarbeidet. SFFs fortsatte eksistens var usikkert ved utgangen av året. Den daglige lederen sa opp sitt engasjement og styret i SFF valgte å opprettholde virksomheten, i første omgang for et halvår, men uten å ha egen administrasjon og vil da heller ikke kreve inn medlemskontingent inntil det er en endelig avklaring.

NHO Idrett

NLF er medlem av NHO Idrett. NLF har god erfaring med tilbudet om gratis juridisk rådgiving, og har ved flere anledninger rettet henvendelser om enkeltspørsmål som raskt har blitt besvart.

Gjennom medlemskapet i NHO Idrett oppnår NLF gunstige betingelser på tjenestepensjons-forsikring hos Storebrand.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Vår utpekte representant i organisasjonen er vår tidligere president og generalsekretær Olav F. Aamoth.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

Norges Luftsportforbund deltar hvert år på det internasjonale luftsportsforbundets årlige konferanse, General Conference (GC) for å representere norsk luftsport på høyeste nivå internasjonalt. Representanten avgir stemme utfra NLFs interesser. Nettverking og knytte internasjonale forbindelser som kan være til nytte eller verdi for norsk luftsport er en viktig del av hensikten med GC-deltagelse.

FAIs General Conference ble avholdt i Dayton, Ohio 26. – 27. oktober 2023. Presidenten deltok under hele programmet som NLF sin delegat sammen med generalsekretær John Eirik Laupsa som observatør. Island ba i siste liten om at vi kunne delta med proxy for dem, og fikk dette innvilget. Stemmegivningen foregikk via et elektronisk system ved bruk av telefon / PC. Alle hadde fått tilsendt lenke med brukernavn og passord på forhånd. Dette fungerte bra. Alle saksdokumenter ble sendt ut på e-post via en lenke til skyløsning. Dette fungerte godt, og FAI hadde en egen person som sto klar på teknisk support ved eventuelle utfordringer.

Det var 32 nasjoner som deltok fysisk på møtet, og 12 land var representert med proxy. Dette er en liten nedgang fra i fjor. Interessant nok var det om lag samme antall deltakere som deltok på dette fysiske møtet, som på de tre foregående års

NM i Hamar. Foto: Tora L. Tangen

møter har deltatt via videokonferanse.

FAI har opplevd en reduksjon i antall medlemsland. Medlemsnedgangen synes å være følge av at flere land av ulike grunner ikke betaler medlemskontingent. Det er 87 medlemsland i FAI per 2023. Russland og Hviterussland fikk i 2022 sitt medlemskap suspendert, og vil forbli suspendert så lenge krigen i Ukraina pågår.

På grunn av inflasjon og økende konsumprisindeks (KPI) ble det gjort en avstemming på å øke medlemskontingenter på årsmøtet i 2023. Dette ble det en frustrerende omkamp på, overraskende drevet fra USA. Det endte med at vi måtte stemme på et forslag om en økning begrenset fra seks til to prosent. Norge stemte imot, men det ble dessverre ikke flertall for dette.

Norge anbefalte FAI-styret å evaluere nåværende organisasjonsstruktur opp mot fremtidens behov da det ikke er noe mer å hente på kutting av kostnader. Det synes at FAI trenger å omorganisere seg, for å nyttiggjøre seg de ressursene organisasjonen har. Dette ble positivt mottatt.

Neste FAI GC ble vedtatt lagt til Saudi Arabia i tidsrommet 20. – 21. november 2024.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i vedleggene til årsberetningen.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av Europe Air Sports, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser i relasjon til EU og det europeiske flysikkerhetsbyrået EASA. Lars Øyno deltok som NLFs representant på organisasjonens årsmøte i Roma 11. mars 2023. I tillegg deltok Arild Solbakken som året før hadde blitt valgt til president for European Gliding Union (EGU).

De viktigste sakene som EAS arbeider med for tiden er droner og luftrom, og måter våre brukere kan sameksistere med droner. Videre er det fokus på å sikre drivstoff til våre luftfartøyer siden EU har besluttet å avslutte produksjon av 100LL. Det er mye fokus på miljø og klima i EASA, men EAS arbeider for, og har foreløpig klart å verne våre aktiviteter fra å få restriksjoner basert på dette.

Tilknytninger til europeiske organisasjoner

Seilfly er medlem av European Gliding Union (EGU). Nordmannen Arild Solbakken er valgt til president i EGU for perioden 2022 – 2025. S/NLF var i februar 2023 vertskap for årsmøtet til EGU i Oslo.

Modellfly er medlem av European Model Flying Union (EMFU). Det er to nordmenn i styret i EMFU. Espen Bakke som er norsk delegat er også styremedlem. I tillegg er Haagen Valanes kasserer i EMFU.

Sportsfly er tilsluttet European Microlight Federation (EMF), hang-, para- og speedgliding; European Hang Gliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Det har ikke blitt avholdt NCM i de siste årene. Som regel er det Norge som står for de fleste faglige bidragene i disse nordiske møtene. Planen er å igjen ta initiativ til NCM, men først i 2025 som følge av prioriteringer av ressurser.

Andre konferanser og møter

Forbundet har deltatt på Luftfartskonferansen 2021 som ble gjennomført digitalt. NLF har deltatt på Flyoperativt Forum på Gardermoen 27. – 29. mars, og Luftfartskonferansen i Bodø 24. – 26. april. NLFs representant på begge disse var generalsekretær John Eirik Laupsa. NLF var representert på Arendalsuka i august med president, kontorsjef og generalsekretær. Sistnevnte deltok også på NIPA (Nasjonal idrettspolitisk arena) som ble arrangert på Ørland 31. august til 1. september. Vår representant hadde avtalt med Luftforsvarets stasjonssjef på Ørland om en omvisning for utvalgte representanter på NIPA. I tillegg til omvisning på selve anlegget fikk representantene sett Norges nye kampfly F-35 og det nye redningshelikopteret, SAR Queen.

I november arrangerte Luftfartstilsynet Air Safety Week (ASW) på Gardermoen, her hadde NLF flere deltagere. I helgen etter ASW arrangerte NLF en GA-konferanse hvor både motor- og sportsflygere deltok. Arrangementet ble økonomisk støttet av Harald Krogs Minnefond. Konferansen ble svært vellykket og tilbakemeldingene tilsa et tydelig ønske om årlige konferanser av denne typen.

Styrets arbeid

Styremøter

Det er avholdt syv møter i Luftsportsstyret hvor det er behandlet 65 beslutningssaker og 28 orienteringssaker. Et av styrets møter gikk over to dager og ble avholdt på Kløfta. Ledergruppen som består av presidentskapet og generalsekretæren, har avholdt to møter og behandlet fire saker.

Seksuell trakassering og overgrep

Norsk idrett har egne retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep som er totalt uforenlig med idrettens verdier. Det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering uansett kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming i norsk idrett.

Forbundets seksjoner har tatt inn temaet i sine kurs for instruktører og annen lederopplæring. NLF støtter seg på og mottar veiledning fra NIF ved varsel for brudd på retningslinjene.

Antidoping

NLF ble første gang godkjent som Rent særforbund av Antidoping Norge (ADNO) i desember 2017. Forbundet har fulgt opp handlingsplanen for forebyggende antidopingarbeid, blant annet med gjennomføring av årlige særforbundsmøter sammen med ADNO. Etter at ADNO har endret re-sertifiseringen fra hvert annet år til hvert tredje år, har NLF nå godkjenning som Rent særforbund frem til 31. desember 2024.

Sentrale oppgaver i styret

Komiteer og utvalg

I henhold til forbundets lov ble kontrollkomité og valgkomité valgt på Luftsportstinget i mars 2023. Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer; ungdomskomité, kvinnenettverk, sikkerhetskomité, lovkomité, luftromskomité og hederstegnskomité. Luftsportstyret har lagt vekt på enhetlig bruk av begrepene for organisasjonens

arbeidsgrupper. Forbundet benytter konsekvent begrepet komité for grupper som er oppnevnt av- og rapporterer til Luftsportstyret, samt de grupper som blir valgt direkte på luftsportsting. Utvalg brukes som begrep for grupper som oppnevnes av- og rapporterer til seksjonenes styrer. Det er noen få unntak, da begrepene ellers ville ha blitt meget spesielle. Som følge av at Luftsportstyret har iverksatt en prosess for effektivisering og mulig omorganisering og i den forbindelse har funnet det hensiktsmessig og ikke i denne omgang å gjøre endringer i komitestruktur eller sammensetning, har komiteene som ble oppnevnt i 2021 blir bedt om å fortsette til 2025.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets lokaler i Møllergata 39 (M39) i Oslo, og fra luftsportssenteret på Starmoen i Elverum. På våren 2023 ble det inngått ny avtale med Knif om forlengelse av leieforholdet i M39. Opprinnelig avtale ville utløpe 30. juni 2024, men avtalen om forlengelse innebar også midlertidig fraflytting i andre halvår 2023. I denne perioden har forbundets administrasjon hatt kontor på Idrettens hus på Ullevål stadion.

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Ved årets utløp var totalt 16 personer tilknyttet forbundets administrasjon. Ved årets utløp var det avklart at to medarbeidere ville gå i pensjon i løpet av det første halvåret. Deres erstattere ville begge tiltre i januar 2024. Tolv personer er heltidsansatt, én person i 50 prosent og én person i 20 prosent stilling, mens de to siste er tilknyttet NLF med mindre oppgaver.

Ressurser har også vært innleid på konsulentbasis i forbindelse med drift av flytjenesten, landslagsledelse fallskjermhopping, anleggssaker og enkelte oppgaver for NLF CAO.

Arbeidsformen med fagoppgaver mindre styrt av seksjonsgrenser har blitt utviklet ytterligere, og samarbeidet på tvers av seksjonsgrenser fungerer godt og bidrar til godt samarbeid og arbeidsmiljø. Spesielt satses det nå på tett samarbeid og ressursutnyttelse innen motor- og sportsflyging. Det nye medlemssystemet har fortsatt rom for forbedringer, men blir stadig bedre med stor vekt på brukervennlighet.

Under ledelse av forbundets første visepresident, Thomas K. Becke er det iverksatt en prosess for mulig omorganisering av både forbundets tillitsvalgte organisasjon og den ansatte administrasjonen. Dette arbeidet er oppfølging av planer presentert på Luftsportstinget 2023.

Hovedprinsipp i forbundets tjenstepensjonsordning er en innskuddsbasert ordning (ITP). Storebrand er forbundets leverandør av tjenstepensjon.

Samtlige ansatte i NLF har helseforsikring.

NLF har fra desember 2013 hatt kontorlokaler i femte etasje i Møllergata 39, Oslo. I forbindelse med den midlertidige fraflyttingen ble det inngått leieavtale med OBOS om et lite lagerlokale i byggets første etasje. Det er inngått en femårig leiekontrakt på lagerlokalet.

Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lagerbrakke på Starmoen ved Elverum. Her oppbevares regnskap, samt underlag for utøverlisenser i henhold til krav om lagringstid. Som følge av digitalisering blir behovet for fysisk lagerkapasitet stadig redusert. Ved den kommende flyttingen vil mer av det papirbaserte arkivet i NLF bli overført til fjernlageret.

Virksomheten drives i henhold til planer og målsetninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Sikkerhet

NLFs mål for sikkerhet er:

«Ingen alvorlige skadde eller omkomne som følge av utøvelse av våre luftsportsaktiviteter.» Nullvisjonen er videre komplettert med delmål som framgår av utviklings- og handlingsplanen.

I 2023 ble dessverre den gode statistikken fra foregående år brutt. Ingen liv gikk tapt i forbindelse med luftsport i 2022, mens hele seks liv gikk tapt i 2023.

Det er NLFs oppgave å legge til rette for at luftsport kan gjennomføres på en trygg og sikker måte. Det er imidlertid lokalt at mye av arbeidet gjøres for å ivareta sikkerheten, i klubb og hos den enkelte utøver.

I det sentrale sikkerhetsarbeidet har man i 2023 videreført arbeidet med fokus på følgende:

- Sikkerhetskultur.
- Sikkerhetsprogrammet «TAKK».
- Iverksette nødvendige sikkerhetsmessige tiltak basert på erfaringer og data fra OBSREG og øvrige rapporteringssystemer i NLF.
- Styrke faglig sikkerhetsrolle i klubb.
- Erfaringsutveksling med øvrige aktører i norsk luftfart med henblikk på å fremme luftsportens rolle og interesser.
- Iverksette tiltak basert på innspill og erfaringer fra EASA, Luftfartstilsynet, og Avinor.
- Tiltak og kampanjer i samarbeid med GA-flysikkerhetsforum.
- Tverrfaglig sikkerhetsarbeid, med fokus på tverrfaglige flyoperasjoner.

Sikkerhetsprogrammet «TAKK» har vært en viktig del av arbeidet med å styrke sikkerhetskulturen. «TAKK» har vært med på å skape engasjement og refleksjon rundt sikkerhet – både på individnivå, lokalt og sentralt.

NLF er en stor aktør i norsk luftfart. Gjennom 2023 har det vært et godt samarbeid med myndigheter og øvrige aktører i norsk luftfart. Dette samarbeidet er viktig for at de øvrige aktørene forstår luftsportens rolle og interesser.

Fra WC som ble arrangert på Voss. Foto: David Nuibo

I GA-flysikkerhetsforum, som legger føringer for det nasjonale flysikkerhetsarbeidet for allmennfly og luftsport, har NLF i 2023 hatt en sentral rolle.

Luftrom

Norges Luftsportforbund har gjennom flere år hatt som målsetting å beholde mest mulig ikke-kontrollert luftrom, fornye tilgang til «tapt» luftrom og arbeide for økt fleksibilitet i bruk av luftrommet. Som en følge av ny Forskrift om luftromsorganisering forsvant alle luftsportsområder 1. desember 2023. NLF har fått opprettet fareområder med samme horisontale utstrekning som luftsportsområdene hadde. Avinor Flysikring og NLF har inngått en avtale om bruk av fareområdene som skal sikre at områdene kan benyttes på samme måte som luftsportsområdene ble benyttet. Luftfartstilsynet hadde ved utgangen av 2023 ikke godkjent vilkårene for transponderfritak, og heller ikke avtalen mellom Avinor Flysikring og NLF. Fareområdene var derfor ikke tilgjengelige for luftsport ved inngangen til 2024. NLF legger til grunn at dette er på plass når hovedsesongen for luftsport starter.

Som følge av at ikke alle NLFs aktiviteter har høy luftromsprioritet, har NLFs luftromskomite intensivert arbeidet med fleksibel bruk av luftrommet. En luftromsorganisering som baserer seg på segregering og eksklusiv bruk av luftrommet er verken bærekraftig eller gjennomførbar, i lys av ovennevnte føringer. Segregering gir også lav ressursutnyttelse. Luftromskomiteen har derfor anbefalt at NLFs overordnede strategi bør være at luftsport mest mulig skal integreres med andre brukere av luftrommet. Samtidig bruk av luftrom vil trolig kreve at luftsportsutøvere gjøres elektronisk synlige for annen trafikk. Slik synliggjøring er en del av en felleseuropeisk tilnærming for å gjøre det mulig med kommersielle droneoperasjoner i luftrommet («U-space»). NLF finner det sannsynlig at egnet synlighetsteknologi i løpet av få år blir tilgjengelig til akseptabel pris.

Med hensyn til målet om å få fornyet tilgang til «tapt» luftrom, har Avinor Flysikring framlagt skisser til reduksjon av Oslo og Farris terminalområder. Dette vil kunne heve «gulvet» i det kontrollerte luftrommet over sentrale deler av Østlandet. En slik endring er dessverre avhengig av ressursituasjonen i Avinor, og vil nok tidligst skje i 2025.

Miljø og klima

I henhold til NLFs utviklings- og handlingsplan for perioden 2023 – 2025 skal NLF være en pådriver i innovasjon og bærekraft innen luftfart og luftsport. Planen fastsetter at NLF skal prioritere flere av FNs bærekraftsmål, herunder mål 12

(ansvarlig forbruk og produksjon) og mål 13 (stoppe klimaendringene).

Samtidig er noen av luftsportsaktivitetene som NLF organiserer forbundet med klimagassutslipp, andre utslipp til atmosfæren og lyd som av mange oppfattes som støy. NLF jobber derfor aktivt med å fremme alternative drivstofftyper og teknologier som kan redusere eller eliminere utslipp og lydavtrykk. NLFs arbeid for bedre klima og miljø kan oppsummeres i følgende punkter:

- Sammen med Avinor, SAS, Widerøe og Zero har NLF anskaffet et toseters elektrisk skolefly (Pipistrel Velis Electro, LN-ELB). I 2023 var flyet på turné til flyklubber i Norge, slik at det norske klubbmiljøet kunne bli kjent med teknologien. Bruk av elektrisk framdriftsteknologi gir lavere klima- og støyavtrykk enn tradisjonell framdriftsteknologi. NLFs ambisjon er at flyet kan integreres i utslippsfri skoling i nær framtid. LN-ELB har vært aktivt i bruk i sommersesongen. I tillegg til deltagelse på flystevner / flydager har det også blitt gjennomført to turneer med besøk til en rekke av forbundets medlemsklubber. LN-ELB fløy 62,5 timer og hadde 323 landinger i 2023.
- NLF har vært medarrangør for et informasjonsmøte om alternative drivstofftyper sammen med AirBP og flymiljøet på Kjeller flyplass. Hensikten var å belyse hvilke muligheter som finnes til å bruke de av drivstofftypene med lavest utslipp.
- NLF har søkt om opprettelse av særlige treningsområder for luftsport (fareområder) til erstatning for luftsportsområdene¹. Dersom disse opprettes, vil fergeflygingsavstanden til og fra treningsområdene reduseres. Samtidig vil lydavtrykket bli mindre konsentrert.
- NLF har deltatt i Europe Air Sports' klima- og miljøarbeid, herunder i EAS-styrets arbeidsgruppe som har utviklet EAS-strategien på klimaområdet. Strategien skal sikre tett dialog med luftfartsbransjen, EU-kommisjonen og EUs flysikkerhetsbyrå EASA i forbindelse med gjennomføringen av EUs klimaprogram, «Fit for 55».
- Gjennom NLFs generelle regelverksarbeid er klima- og miljøhensyn fremmet ved at regelverk som fremmer innovasjon prioriteres, herunder arbeidet med nytt regelverk for sertifisering av lette luftfartøy («Part-21 Light») og ny sportsflyforskrift.
- Gjennom høringer har NLF framhevet allmennflygingens fordeler som transportform med hensyn til at den ikke medfører samme tap av natur som utbygging av vei og jernbane.

Regelverk

I henhold til NLFs utviklings- og handlingsplan for perioden 2023–2025 skal relevant regelverk være tilrettelagt for luftsport. Et godt regelverk som avbalanserer hensyn til sikkerhet, kontroll og tilgjengelighet er en forutsetning for alle luftsportsaktiviteter. NLF har derfor de siste årene prioritert regelverksarbeidet høyt.

Av regelverksarbeidet i 2023 kan særlig følgende innsatspunkter og resultater nevnes

- NLF har siden 2014 jobbet målrettet med å øke vektgrensen for mikrofly / sportsfly til 600 kilo (landfly) / 650 kilo (sjøfly), både på nasjonalt og europeisk plan. I 2018 ble de europeiske rammene endret i tråd med dette formålet², og i desember 2022 kom ny norsk sportsflyforskrift på offentlig høring. Utkastet la i hovedsak opp til gode løsninger, men på flere områder var det behov for justeringer og tilpasninger. NLF sendte derfor inn et omfattende høringssvar i 2023. Disse ble godt mottatt av Luftfartstilsynet, og under et åpent webinar høsten 2023 la Luftfartstilsynet fram det som trolig vil bli endelig forskrift. Forskriften har i svært stor grad blitt tilpasset til innspillene fra NLF.
- Etter at flyging med ubemannede luftfartøy – herunder modellfly – ble felleseuropeisk regulert, måtte NLF søke om godkjenning av sikkerhetssystemet for modellflyging i henhold til droneoperatørforskriften artikkel 16 og dronereforskriften § 9. I vedtak av januar 2023 ville dessverre ikke Luftfartstilsynet videreføre tidligere rammeverk, til tross for at EUs droneregelverk forutsetter at modellfly kan brukes på samme måte som før³. NLF utarbeidet derfor en klage, og Luftfartstilsynet omgjorde sitt vedtak i tråd med NLFs anførsler.
- EUs droneregelverk åpner for at modellflyorganisasjoner skal kunne registrere sine medlemmer direkte i droneoperatørregisteret. Dessverre avslo Luftfartstilsynet NLFs forespørsel om en slik masseregistreringsordning i Norge i 2022. NLF klaget også på dette vedtaket. Etter at Samferdselsdepartementet som følge av NLFs klage opphevet Luftfartstilsynets avslag, vurderte Luftfartstilsynet spørsmålet på nytt i 2023. Den endelige konklusjonen ble at masseregistrering kan iverksettes fra 2025.

¹Luftsportsområdene ble formelt avviklet med den nye forskriften om luftromsorganisering 1. desember 2023.

²Forordning (EU) 2018/1139 artikkel 2 nr. 8.

³Forordning (EU) 2018/1139 fortalens avsnitt 34 og forordning (EU) 2019/947 fortalens avsnitt 27.

- Som følge av at den nye luftromsforskriften er basert på «minste inngreps prinsipp» i tråd med NLFs innspill, foreslo Luftfartstilsynet å erstatte det store restriksjonsområdet over Grenland (EN R101) med to vesentlig mindre områder (EN R119 og EN R120). NLF støttet endringen i høringsbrev i 2023 og påpekte at det blant annet ville åpne for avganger og landinger med sjøfly. EN R101 er nå fjernet.
- Uten forutgående høring vedtok Luftfartstilsynet i 2023 at teorieksamen for privatflygere bare skal avholdes på engelsk fra 2024. NLF sendte en omfattende klage på beslutningen og har hatt et møte med Samferdselsdepartementet om saken. Eksamensordningens videre skjebne er uviss ved utgangen av 2023, men foreløpig kan eksamen fortsatt tas på norsk.
- Luftfartstilsynets gebyrnivå er fortsatt høyt, og NLF sender inn årlige høringsinnspill for å argumentere for mer forholdsmessige gebyrer. I høringen for gebyrregulativet for 2024 som ble avholdt høsten 2023, foreslo Luftfartstilsynet et tredobbelte årsgebyr for ATO-motorflyskoler som ikke er tilknyttet luftfartsselskap⁴. Dette ville gå ut over skoler som driver med instruktørutdanning og utdanning i flyging etter instrumentflygereglene. NLF imøtegikk argumentene for en slik kraftig gebyrøkning, og i endelig vedtak av forskrift ble økningen halvert.
- Luftfartstilsynet foreslo å vedta forskrift om maksimalsatser for overtredelsesgebyr etter luftfartsloven. NLF sendte inn høringssvar og argumenterte for standardiserte satser, slik det er vanlig i veitrafikken. Det samme synspunktet ble fremmet i møte med Samferdselsdepartementet. Forskrift var ikke vedtatt innen utgangen av 2023.

I henhold til NLFs utviklings- og handlingsplan for perioden 2023 – 2025 skal NLF jobbe for at Norsk luftsportstilsyn skal få flere myndighetsoppgaver. Formålet er en mer effektiv og virksomhetsnær forvaltning, i tråd med lovgivers forutsetninger da det ble inntatt en egen bestemmelse i luftfartsloven om delegering av myndighetsoppgaver til luftfartsforeninger⁵.

I desember 2023 ble det avholdt et møte med Samferdselsdepartementet, der mulig utvidet delegering til Norsk luftsportstilsyn sto på agendaen. I dette møte inviterte departementet til et eget møte om temaet i 2024.

Anlegg

Tilgangen til de fleste Avinor-flyplasser utenom åpningstid (PFLY) har blitt videreført. I arbeidet med å få dette på plass har det blitt lagt ned mye og grundig arbeid både fra Avinors og NLFs side. Forutsatt at våre medlemmer følger opp og bruker avtalen på korrekt måte har vi nå fått et meget solid grunnlag om alt tilsier at ordningen har kommet for å bli.

Arbeidet med å bevare Kjeller flyplass ble videreført med full styrke i 2023. Vinklingen er primært flyhistorisk, og stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK) har vært spydspiss. NLF med tilsluttede klubber som har tilhold på Kjeller, samt organisasjonene EAA og AOPA Norway, støtter denne strategien. NLF har bistått KFK med tiltak og strategi gjennom året, og har selv vært i direkte kontakt med lokale politikere i Lillestrøm kommune. Blant annet bidro NLF til at Kjeller-saken ble omtalt på NRK TV i mars, der Nic Nilsen (daværende visepresident i NLF og tidligere sjef for Oslo Lufthavn) og Dag Falk-Petersen (tidligere konsernsjef i Avinor)⁴ fremhevet viktigheten av å bevare flyplassen for fremtidige generasjoner. Etter kommunevalget i 2023 er fremtiden til Kjeller flyplass fortsatt uavklart og høyst usikker. Flymiljøet med KFK i spissen har holdt trykket i saken oppe i snart ti år, og blant befolkningen i Lillestrøm kommune er oppslutningen stor. Saken er under fortsatt utredning, og vil trolig komme til politisk behandling i kommunen i løpet av 2024 eller 2025.

⁴ ATO står for «approved training organisation».

⁵ Luftfartsloven § 15-3 andre ledd, jf. Ot.prp. nr. 65 (2003 – 2004) s. 9.

⁶ <https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-oslo-og-viken/202303/DKOV98031623/avspiller#t=5m>

Kjeller-saken må ses i direkte sammenheng med arbeidet for å etablere en tilfredsstillende og permanent løsning for småflytrafikken i Oslo-området etter at Forsvarets behov for rullebanen på Kjeller opphører i 2026. I møte med sentrale beslutningstakere er NLF sitt budskap at det beste alternativet for våre medlemmer vil være om Kjeller flyplass kan fortsette å være basen for hovedstadens småflymiljø, slik som i dag.

Samferdselsdepartementet ga i 2021 Avinor AS i oppdrag å utrede en permanent løsning for småflytrafikken i Oslo-området. Endelig rapport ble avgitt i 2022, og det er det siste formelle som har skjedd i saken på nasjonalt nivå. Konklusjonen er i korte trekk at det ikke finnes noen åpenbar løsning innenfor det mandatet departementet ga. For NLFs del, viser rapporten at Kjeller forblir den beste løsningen, og at det i realiteten ikke foreligger akseptable alternativer.

Saken om en permanent løsning for småflytrafikken i Oslo-området ligger på regjeringen ved Samferdselsdepartementet sitt bord, etter at Stortinget i 2021 fattet et anmodningsvedtak vedrørende problemstillingen. Men saken er kompleks, der det er mange interessenter og ingen enkle løsninger. Inntil videre avventer regjeringen en avklaring fra Lillestrøm kommune på hva kommunen ønsker å bruke området til. NLF har i året som gikk hatt møter med politiske beslutningstakere, både i regjeringen og på Stortinget.

Videre har NLF bistått klubbmiljøene ved flere andre flyplasser, der det har vært behov for spisskompetanse innen strategisk kommunikasjon, politiske prosesser og anlegg. Blant annet har forbundet deltatt i arbeide med å bevare og sikre best mulige rammevilkår på Ski flyplass, Fagernes lufthavn, Leirin, Geilo flyplass, Dagali, Hamar flyplass, Stafsberg, Rognan flyplass, Saltdal og Os flyplass, Vaksinen.

På fallskjerрманlegget på Østre Æra ble vedlikeholds- og oppgraderingsarbeidet på anleggets sanitær- og undervisningsdel som ble iverksatt på høsten 2022, videreført i 2023. Tiltaket er godkjent som spillemiddelprosjekt.

Den omfattende koordineringsavtalen med Forsvaret har fungert bra også i 2023.

Vedrørende fremtiden ble på seksjonsmøtet i 2023 vedtatt følgende:

“Det nedsettes en arbeidsgruppe som skal utrede hvilken status luftsportsanlegget skal ha etter 31.12.2026 – sett i lys av begrunnelsen og behovet for et luftsportsanlegg for fallskjermhopping i 1980, opp mot dagens situasjon for fallskjermer i Norge. Arbeidsgruppen skal legge fram rapporten på seksjonsmøtet i 2025.” Arbeidsgruppen er opprettet og har hatt ett møte.

Fallskjermerklubben på Voss har en svært utfordrende situasjon med anlegget da grunneier ikke har vært villig til å fornye leieavtalen som utløp i 2023. Saken har vært til politisk behandling i Voss herad (kommune), Her støttes klubbens syn i saken, men det savnes fortsatt kraftfulle grep for å få en god og langsiktig løsning.

Luftsportsanlegget for hang-, para og speedgliding i Vågå har i 2023 vært driftet som foregående år. Også dette året gjorde været sitt til at senteret måtte stenges en periode. Ofte har vårflommen skapt utfordringer, mens denne gangen var det ekstremværet i august som resulterte i at senteret måtte stenges en periode,

På Ole Reistad Senter på Starmoen ved Elverum ble det i 2022 iverksatt et omfattende arbeid med rehabilitering av det store gressområdet som benyttes til mange luftsportsaktiviteter. I 2022 ble om lag 65 dekar av den sydligste delen rehabilitert.

Resultatet ble meget bra, og i august 2023 ble del to av prosjektet igangsatt, Denne gangen med et område

på cirka 45 dekar i anleggets nordligste del. På denne delen valgte vi å jord-forbedre med slam og frese overflaten etterpå. Området ble sådd slik at det ble grønt før høsten, kulda og snøen kom. Det gjenstår noe steinplukking på overflaten til våren 2024. I november ble det sendt inn fornyet spillemiddelsøknad på det samlede prosjektet, og hvor det kan forventes cirka 230.000 kroner i støtte, samt tilbakebetaling av moms på varer og tjenester.

Gjennom året har det også vært jobbet videre med plan om å bygge mer hangar plasser på Starmoen. Det har konkret vært innhentet fem til seks ulike tilbud fra samme antall leverandører. Seilflyseksjonen fikk også godkjent en kostnadsramme på Luftsportstinget, men vi ser det er utfordrende å kunne holde rammen. Det er også utfordrende å prioritere ulike utviklings- og vedlikeholdsoppgaver på senteret i fremtiden.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av luftsportsaktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Luftsportstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkosomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle luftsportsgrenene er aktive på konkurransefronten, og deltakere i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett.

De siste fem årene har Norges Idrettsforbund, Norsk Tipping og NRK arrangert NM-veka på ulike steder

i Norge. I 2023 ble NM-veka sommer arrangert i Stjørdal / Trondheim. For luftsport ville det ha medført stor avstand mellom arenaene for de ulike aktuelle luftsportene. NLF valgte derfor å avstå fra deltakelse dette året. Ambisjonen var å komme sterke tilbake i 2024, men på høsten 2023 ble det besluttet at NM-veka sommer 2024 utgår som følge av manglende kapasitet hos NRK som har måttet prioritere store internasjonale idrettsarrangement.

Klubbutvikling

Det har blitt jobbet jevnlig med klubbutvikling og oppfølging av prosjekter som Norges idrettsforbund har prioritert. Aktivitetskonsulenten møter i diverse utvalg og fora for å drøfte ulike metoder for klubbutvikling. Vi har allerede implementert flere av satsningsområdene i norsk idrett i NLFs systemer. Aktivitetskonsulenten bruker også tid og ressurser på sosiale medier, blant annet bistått kvinnenettverket med råd og kompetanse. Det har blitt laget en egen film «jenter i luftsport», noe som ble publisert i sosiale medier dette året.

Det var i 2023 en stor etterspørsel fra medlemsklubbene etter førstehjelpskurs. Noe av årsaken er trolig at luftsporten dette året ble rammet av flere alvorlige hendelser. I tillegg til selve kurset ble det fokusert på klubbenes handlings- og varslingsplaner.

Hele idretts-Norge erfarer at det er stadig mer krevende å finne kandidater de til mange verv i de forskjellige organisasjonsleddene. Luftsport er ikke et unntak. Organisasjonskonsulenten har vært i kontakt med mange medlemsklubber, og bistått i arbeidet med rekruttering av tillitsvalgte.

Det har blitt jobbet jevnlig med klubbutvikling og

oppfølging av klubber og lag gjennom året. Det følges opp på sosiale medier og en del saker blir løst per telefon.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

NLF sin ungdomskomiteé har hatt prosjekter, men det har til tider vært krevende å samle komiteen. Som andre medlemskap har også antall aktive ungdommer sunket noe, men ikke alarmerende.

Luftsportsuka 2023 (LSU23)

Årets Luftsportsuke på Ole Reistad Senter / Starmoen flyplass ble vellykket. På åpningsdagen var 70 medlemmer til stede, og totalt var 250 deltagere innom én eller flere dager i løpet av uken. Alle fikk anledning til å bli bedre kjent med de ulike aktivitetene Norges Luftsportforbund tilbyr. Det ble blant annet gjennomført tandem fallskjermhopp, seilflyturer, introduksjonsturer med NLFs elektriske fly og modellflyging. I tillegg var det akro-introduksjonsturer med motorflyene Super Decathlon fra Bergen og Saab Safir fra Værnes. Norges første fallskjermhopp fra elektrisk fly ble også gjennomført under LSU 23. Jens Trabolt, den danske redaktøren for det nordiske seilflymagasinet Nordic Gliding, holdt også spennende foredrag om «Den elektrifiserende flyverden».

NIFs visepresident Sondre Sande Gullord åpnet arrangementet og deltok i tre av våre aktiviteter. Fallskjermhopp fra 10.000 fot, en flytur i et av Norges eldste operative fly (Fabian) og tur med forbundets elektriske fly. Han berømmet Norges Luftsportforbund for på denne måten å samle alle sine aktiviteter, kompetanse og særegenheter i ett og samme arrangement og hvor man deler erfaringer og idrettsglede.

Ansatte i NLF hadde lagt sin sommeravslutning til Luftsportsuka i år. Styret i Modellflyseksjonen hadde lagt sitt styremøte til arrangementet.

I år som i fjor ble det produsert en film fra arrangementet som presenterer våre aktiviteter. Filmen som er laget av Kristian Karset Broen, er god markedsføring av luftsport, og vil bli aktivt brukt i mange sammenhenger.

Integrering

Integrering er høyt prioritert innen norsk idrett. I NLF har vi drevet med dette i mange år, og har lyktes på flere områder, men antall utøvere er langt lavere enn det vi kunne ønske oss. Utstyr, fly og klubbhus er mange steder tilpasset parautøvere. I de av våre aktiviteter hvor det er mulig å delta for parautøvere, deltar de på lik linje med andre. Som et godt eksempel her kan nevnes at Mariann Brattland i 2023 ble norgesmester i akroflygning med seilfly.

Tilbudet til parautøvere i Midt-Norge blir også forbedret fra neste år da NTNU flyklubb har i bestilling et nytt seilfly som er spesialtilpasset slik at piloter ned bevegelseshemming i ben kan føre flyet.

Integrering i norsk idrett var lenge mest fokusert på tilrettelegging for personer med fysiske handikap. I senere tid vektlegges også integrering av folk med ulik kulturell bakgrunn og legning.

Luftsport meldte seg som kandidat for deltakelse i NIFs krafttak for mangfold og inkludering. Dette som oppfølging av vedtak på luftsportstinget i mars samme år. Sammen med rådgiver fra Krafttaket har NLF valgt å legge innsatsen primært mot bedre kjønnsfordeling i våre aktiviteter.

Forbundets forretningsdrift

Norges Luftsportforbund har aksjeposter både i Kjeller Aero Senter (KAS) og Rygge Aerosenter (RAS). Ulf Bjørtomt er NLFs representant i begge styrene, og valgt til styreleder i begge selskapene. Mens virksomheten på Kjeller kan drives med sunn økonomi, har det vært vanskeligere på Rygge. Den sikkerhetspolitiske situasjonen har ført til liten tilgjengelighet og det har vært krevende å drive RAS. Det har gjennom året blitt forhandlet med Forsvarsbygg (FB) om fornyelse av leieavtale. Dette har vært krevende da FB har tredoblet prisen. Det har ikke vært mulig å oppnå en lavere

kvadratmeterpris. Ved årets utløp har RAS bekreftet at en avtale på et areal som er noe mindre enn halvparten av det opprinnelige allmenflyanlegget, vil bli akseptert. Opprettholdelse av tilgangen på Rygge vurderes som svært viktig på bakgrunn av den usikre anleggssituasjonen for allmenfly i Osloområdet. NLF ved Seilflyseksjonen er aksjonær i Nordic Gliding. Dette engasjementet er nærmere omtalt i bilaget skrevet om Seilflyseksjonen.

Forbundet utgir eget utdanningsmaterieell, «Den store motorflyboken», «Den store seilflyboken» og «Den store sportsflyboken» utgis både på papir og som e-bøker, mens læreboken i paragliding kun utgis på papir. Paragliderboken er oversatt fra engelsk og tilpasset norske forhold. Alle bøker blir trykket på konseptet «print on demand». På denne måten unngår man at det blir trykket opp store opplag med risiko for at deler av innholdet kan bli utdatert.

EASA besøkte Norge og inspiserte Luftsportsilsynet og DTO for seilfly. Her på Ole Reistad Senter, Starmoen flyplass. Foto: Via Steinar Øksenholt

Kommunikasjon

Tilstedeværelse på nett

Forbundets sentrale informasjonsverktøy er hjemmesiden NLF.no, hvor samtlige ansatte har et selvstendig ansvar for å publisere og vedlikeholde informasjon. I tillegg kan medlemmer selv publisere aktiviteter i aktivitetskalenderen. Forbundet har også konti på sosiale medier. Disse benyttes i hovedsak til å spre nyheter og henvise til sakene som publiseres på hjemmesiden. Henvendelser besvares så godt det lar seg gjøre, men primært henvises forespørsler til medlemservice og / eller den aktuelle fagkontakt.

Forbundet utgir nyhetsbrev om aktuelle saker den 15. i hver måned.

Forbedring av informasjons- og kommunikasjonsarbeidet i forbundet skal prioriteres høyt. Ved årets utløp er det inngått avtale med en ny medarbeider som er på plass fra januar 2024. Det er presentert mange gode- og ambisiøse planer som vi ser frem til å se på det nye året.

Utgivelse av medlemsblader

Seksjonene produserer fire forskjellige magasiner; Flynytt (motorfly og sportfly), FrittFall (fallskjerm), Fri Flukt (hang-, para- og speedgliding) – og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding. Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Eksterne relasjoner og samarbeid

NLF har nær og jevnlig kontakt med Samferdselsdepartementet (SD), Luftfartstilsynet (LT) og Avinor.

Representanter fra administrasjonen deltar fast i Avinor Flysikringsdivisjonens operative forum.

Morten S. Haave er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø, han er oppnevnt av Norges Luftsportforbund.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

Norges Idrettsforbund (NIF) har nå innført krav om at alle klubber skal benytte godkjent medlemsregister. NLF fører sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber. Gjennom dette fyller luftsportsklubbene

NIFs krav om register. Kontingent og utøverlisenser kan betales online, og er aktive i samme øyeblikk som betalingen er utført.

NLF har lagt mye ressurser i å tilgjengeliggjøre informasjon fra det sentrale medlemssystemet til NIF for bruk i datasystemer som benyttes av klubbene. Hendelsesrapportering, opplæringsystemer og bookingsystemer bruker i dag data fra løsningen. Det jobbes for å forbedre denne funksjonaliteten ytterligere.

NLF CAMO

Forbundets flytekniske virksomhet som opprinnelig var NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) har med endret regelverk blitt NLF CAO (Combined Airworthiness Organisation).

Einar Bjørnebekk er virksomhetens daglige leder. Han har meddelt at han ønsker å gå i pensjon når han i mai 2024 fyller 65 år. Etter et åpent videomøte med medlemmer i mai ble det konkludert med at det vurderes som viktig at NLF har en vedlikeholdsorganisasjon, og ikke minst en ansatt med flyteknisk kompetanse, ble det iverksatt arbeid for å rekruttere Bjørnebekks etterfølger. Personen som skal overta den daglige ledelsen av NLF CAO samt fyller rollen som flyteknisk fagsjef, tiltrer stillingen fra januar 2024.

Hovedmodellen er fortsatt at motorfly er i ukontrollert miljø, mens seilfly er i kontrollert miljø.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	– vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	– vedlegg 2
Hang-, para- og speedgliderseksjone	– vedlegg 3
Modellflyseksjonen	– vedlegg 4
Motorflyseksjonen	– vedlegg 5
Seilflyseksjonen	– vedlegg 6
Sportflyseksjonen	– vedlegg 7
Norsk Luftsportstilsyn	– vedlegg 8

Resultater og hedersbemerkinger

Konkurransesaktivitet

Det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner.

Norgesmestere 2023

Ballong

Jostein Tangen ble norgesmester i ballongflyging.

Fallskjerm ordinært NM

FS 4 åpen	Agera, Tønsberg fallskjermklubb
FS 4 (int)	Lightning, Nimbus fallskjermklubb
FS 8	Norgies 8, Tønsberg fallskjermklubb
FF åpen	Wild Bunch, Nimbus fallskjermklubb
FF (int)	Ace's and Alfred, Tønsberg fallskjermklubb
WX performance	Remi Damgaard, Nimbus fallskjermklubb
VFS 2-way	Megafun VFS, Oslo fallskjermklubb
VFS åpen	Blue Pelican, Oslo fallskjermklubb
FS 2-way (int)	Ikke avholdt, for få deltagere

Fallskjerm NM i innendørs kroppsflyging

FS 4 open	Agera, Tønsberg fallskjermklubb
FS 4 (int)	Viken Warriors, Nimbus fallskjermklubb
Dynamic 2 way	Tønsberg fallskjermklubb
Freefly (Int)	Skydots, Kjevik fallskjermklubb
Solo Freestyle åpen	Kaja Nedregård, Tønsberg fallskjermklubb
VFS 2-way open	Fridge Magnets, Voss fallskjermklubb
FS 2-way (int)	Ikke avholdt, for deltagere

Fallskjerm NM Canopy piloting

Ikke avholdt, for få deltagere.

Hang-, para- og speedgliding

Paragliding - distanse	Rolf Dale, Voss hang- og paragliderklubb
Hanggliding - distanse	Kansellert på grunn av dårlig vær

Modellflyging

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	William Jul Ringkjøb, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Jo Grini, Valdres modellflyklubb
F3J	Lagkonkurransse	Valdres modellflyklubb
F3K	R/C kasteglider	Lars Petter Eriksen, Gullknapp modellflyklubb
F5J	RC elektro termikk	Stein-Vidar Torø, Cirrus RC klubb
F5J	Lagkonkurransse	Valdres modellflyklubb
F1A	Friflukt høystart	Vegar Nereng, Gjøvik og omegn modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Dag Edvard Larsen, Tynset flyklubb/modellfly
F3C	Helikopter presisjon	Nils Olav Moe, Larvik modellflyklubb

Motorflyging

Akroflyging	Kansellert på grunn av dårlig vær
Presisjonsflyging	Knut Norevik og Lars Emil Norevik, Bergen aero klubb

Seilflyging

Åpenklasse	Arne Martin Güettler, Sandefjord seilflyklubb
Klubbklasse	Martin Bjørnebekk, Jeløy seilflyklubb
Akrobatikk, Primary	Mariann Brattland, Hallingdal flyklubb
Akrobatikk, Intermediate	Jarle Mathisen, Sandefjord seilflyklubb

Sportsflyging

Sportsfly	Kurt Norevik og Lars Norevik, Bergen aero klubb (deltok med motorfly)
-----------	---

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2023 var pokalen satt opp i Fallskjermseksjonen og Modellflyseksjonen. Vinneren av pokalen i Fallskjermseksjonen ble laget Blue Pelican, Oslo fallskjermklubb. Stein-VidarTorø i

Klar for Norges første fallskjermhopp fra el-fly under Luftsportsuka 2023 på Starmoen. Foto: Ola Tau Hatlestad

Cirrus RC klubb ble vinnerne av pokalen i Modellflyseksjonen.

Internasjonale resultater

I august ble det arrangert EM i fallskjermhopping på Voss. I disiplinen Freefly kom laget Wild Bunch bestående av Marius Abelsen, Martin Justnes Engum og Magnus Winther (video) på 3. plass. I øvelsen FS4 fikk laget Thyra bestående av Christian Tuv, Camilla Marnor, Silvana Disch Dornberger, Alice Solberg og Dennis Barstad (video) bronsemedalje. I øvelsen VFS4 tok laget Blue Perlican bestående av Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Øyvind Nyberg, André Bach og Dennis Barstad (video) gull.

Arne Martin Güettler, Sandefjord seilflyklubb ble verdensmester i Virtuell Sailplane Grand Prix (e-sport).

Hedersbevisninger

Norges Luftsportforbunds sølvmedalje med diplom er tildelt Pål Lindèn Anthonisen. NLFs gullnål er tildelt Ronny Mortensen, Magne Overrein, Nic Nilsen og Poa Ekeblad. Seksjonshederstegn er tildelt Steinar Øksenholt (seilfly).

NM. Foto: Tora L. Tangen

Aviatrice: Kristine Langeland Foss, Stine Solbergs og Elisabeth Viken (video) tok 6. plass i EM/WC i øvelsen Freestyle. Foto: Morgen Mackay

ØKONOMISK ÅRSBERETNING 2023

Tobias Aaneland Klæboe
på Vejers Strand, Danmark.
Foto: Halvard Johan Angel

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et av de 55 særforbundene. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding, paragliding og speedgliding, modellflyging, motorflyging, seilflyging og sportsflyging. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre egne luftsportsanlegg for henholdsvis fallskjerm på Rena, for hang-, para- og speedgliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 244 medlemsklubber. Dette er fire færre enn ved forrige årsskifte.

205 av de 244 klubbene organiserer kun én av forbundets aktiviteter. 39 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 244 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det totalt sett er 294 driftsenheter.

	Ant. klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant. enheter
Klubber med grupper	39		
Ballongklubb	1	0	1
Fallskjermklubber	21	0	21
HG/PG/SPG klubber/grupper	41	2	43
Modellflyklubber / grupper	80	13	93
Motorflyklubber / grupper	32	34	66
Seilflyklubber / grupper	10	13	23
Sportsflyklubber / grupper	20	27	47
Sum	244		294

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 21.595 medlemskap. Dette er en reduksjon av 187 medlemskap, eller én prosent i forhold til 2022.

3.475 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 16,1 prosent av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har den største kvinneandelen med 34,9 prosent, mens modellfly har den laveste kvinneandelen med kun 0,8 prosent.

Adam Hatlestad følger ivrig med på aktivitetene i forbindelse med Stord Airshow 2023. Foto: Ola Tau Hatlestad

Antall medlemmer i NLFs klubber per 31.12.2023 fordelt på forbundets aktiviteter:

	2023	2022
Ballongmedlemmer	32	26
Fallskjermmedlemmer	7.645	7.780
HG/PG/SPG medlemmer	3.446	3.458
Modellflymedlemmer	4.074	4.115
Motorflymedlemmer	3.876	3.899
Seilflymedlemmer	952	973
Sportsflymedlemmer	1.570	1.537
Total	21.595	21.788

Medlemskap i klubbene per 31.12.2023 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0 – 19	20 - 25	26 +	Sum	%
Kvinner	518	739	2.218	3.475	16,1 %
Menn	772	1.507	15.481	18.120	83,9 %
Total	1.290	2.246	18.059	21.595	
% av total	6,0 %	10,4 %	83,6 %		

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 1.197.614 kroner mot fjorårets underskudd på 513.352 kroner.

NLFs samlede budsjett for 2023 ble på luftsportstinget på Gardermoen i mars 2023 godkjent med et underskudd på 5.055.000 kroner.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 6.081.659 kroner (post 2 midler). Dette er en økning på 1.096.414 kroner fra året før (21,9 prosent). Av disse midlene

fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende andeler til drift av sine idrettsaktiviteter: Ballongseksjonen 10.000 kroner, Fallskjermseksjonen 976.510 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen 581.203 kroner, Modellflyseksjonen 648.117 kroner, Motorflyseksjonen 583.458 kroner, Seilflyseksjonen 355.766 kroner og Sportsflyseksjonen 426.606 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 503.178 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett. Dette er en nedgang på 64.648 kroner fra året før (13,2 prosent). Midlene ble fordelt til prosjekter i Fallskjermseksjonen med 111.575 kroner, Modellflyseksjonen 88.482 kroner, Motorflyseksjonen 88.592 kroner og Seilflyseksjonen 214.529 kroner.

Av post 3 midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF i 2023 tildelt 1.238.926 kroner. Dette er en nedgang på 115.980 kroner fra året før (8,5 prosent).

På bakgrunn av søknad som tar utgangspunkt i forbundets regnskapstall for 2022, fikk Norges Luftsportforbund tildelt 2.007.720 kroner i momskompensasjon fra staten via NIF. Dette er en økning på 31.917 kroner (1,6 prosent) fra foregående år. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 1.099.956 kroner, NLF CAO 136.084 kroner, Ballongseksjonen 863 kroner, Fallskjermseksjonen 174.887 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen 131.3085 kroner, Modellflyseksjonen 130.328 kroner, Motorflyseksjonen 169.706 kroner, Seilflyseksjonen 45.563 kroner, Sportsflyseksjonen 98.400 kroner og Norsk Luftsportstilsyn 20.429 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 1.632.145 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk- og redningstjenesten i regi av NLFs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets egne luftsportsanlegg fremkommer som egne resultatentra under Fallskjermseksjonens, Hang-, para- og speedgliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årsresultatet på 1.197.614 kroner legges til egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 33.506.271 kroner. Av dette er 29.543.460 kroner fri egenkapital mens 3.962.810 kroner er egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenses ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det et sykefravær på 2,37 prosent.

Likestilling

Av de 12 som var heltidsansatt ved årets utløp er det tre kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Lov

Norges Luftsportforbunds lov er utarbeidet i henhold til kravene til særforbundenes lovverk i lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Noen lovendringer har blitt gjort i NIFs lov. Dette er punkter som særforbundenes styre har kompetanse til å oppdatere i egen lov uten tingbehandling. Norges Luftsportforbunds styre har i sitt styremøte 27. februar 2023 vedtatt endringene slik at NLFs lov ved gjennomføringen av luftsportstinget er à jour med NIFs lov. Den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo 22. mai 2024

Rebecca Hansen
President

Thomas Kolbjørn Bække
1. visepresident

Berit Brudeset
2. visepresident

Lena Vassli
Styremedlem

Reidar Langeland Bratsberg
Styremedlem

Helene Bjørnø
Styremedlem

Jon Erik Staurset
Styremedlem

Espen Gjørdar Bakke
Styremedlem

Bjørn Egenberg
Styremedlem

Håvard Gangsås
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

John Erik Laupsa
Generalsekretær

Lønshorgi, Voss. Foto: Mirek Hoda

NM. Foto: Tora L. Tangen

RESULTATREGNSKAP 2023

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2023	2022
Driftsinntekter			
Salgsinntekt		5 833 304	6 815 726
Tilskudd	2	13 887 944	10 585 600
Andre inntekter	1	27 428 996	21 567 225
Sum driftsinntekter		47 150 244	38 968 550
Driftskostnader			
Varekostnad		842 946	901 619
Lønnskostnad	3, 4, 5	15 294 574	14 493 245
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	6	1 243 443	1 097 935
Annen driftskostnad	7, 8, 9	28 084 323	22 201 987
Tilskudd		1 456 618	971 340
Sum driftskostnader		46 921 904	39 666 126
DRIFTSRESULTAT		228 340	-697 575
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		1 062 718	199 043
Annen finansinntekt		16 013	6 639
Sum finansinntekter		1 078 731	205 682
Finanskostnader			
Annen finanskostnad		101 456	17 501
Sum finanskostnader		101 456	17 501
NETTO FINANS		977 275	188 181
Resultat før skattekostnad		1 205 615	-509 395
Skattekostnad		8 001	3 957
ÅRSRESULTAT		1 197 614	-513 352
OVERFØRINGER			
Overføring annen innskutt egenkapital	10	48 286	52 665
Annen egenkapital	10	1 149 328	-566 017
Sum overføringer		1 197 614	-513 352

LN-ELB i godt selskap. Sammen med Avinor, SAS, Widerøe og Zero har NLF anskaffet et to seters elektrisk skolefly - Pipistrell Velis Electro. Foto: Ola Tau Hatlestad

BALANSE

EIENDELER	NOTE	31.12.2023	31.12.2022
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	7 437 048	5 948 629
Maskiner og anlegg	6	871 119	953 029
Skip, rigger, fly og lignende	6	4 678 752	3 211 493
Sum varige driftsmidler		12 986 920	10 113 151
Finansielle anleggsmidler			
Andre lån	11	4 200 000	3 245 240
Sum finansielle anleggsmidler		4 200 000	3 245 240
SUM ANLEGGSMIDLER		17 186 920	13 358 391
OMLØPSMIDLER			
Varer		288 420	249 440
Sum varer		288 420	249 440
Fordringer			
Kundefordringer	8	4 428 764	4 885 997
Andre kortsiktige fordringer	12	5 621 033	4 174 663
Sum fordringer		10 049 797	9 060 660
Investeringer			
Andre finansielle instrumenter	13	84 211	84 211
Sum investeringer		84 211	84 211
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter og lignende	14	7 225 820	19 282 501
NIFs konsernkontoordning	15	10 629 702	4 115 936
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		17 855 522	23 398 437
Sum omløpsmidler		28 277 950	32 792 748
SUM EIENDELER		45 464 870	46 151 138

Hike and fly opp til Koruldi Lakes, Mt Ushba, Georgia, i juli. Fjellene i bakgrunnen er en del av Store Kaukasus. Foto: Areg Babayan

BALANSE

	NOTE	31.12.2023	31.12.2022
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	10	3 962 810	3 914 524
Sum innskutt egenkapital		3 962 810	3 914 524
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	10	29 543 460	28 394 132
Sum opptjent egenkapital		29 543 460	28 394 132
Sum egenkapital		33 506 271	32 308 657
GJELD			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 387 275	1 987 004
Betalbar skatt		0	3 957
Skyldige offentlige avgifter	14	1 229 282	941 534
Annen kortsiktig gjeld	16	9 342 041	10 909 986
Sum kortsiktig gjeld		11 958 599	13 842 481
Sum gjeld		11 958 599	13 842 481
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		45 464 870	46 151 138

Oslo 22. mai 2024

Rebecca Hansen
President

Thomas Kolbjørn Becke
1. visepresident

Berit Brudeset
2. visepresident

Lena Vassli
Styremedlem

Reidar Langeland Bratsberg
Styremedlem

Helene Bjørnø
Styremedlem

Jon Erik Staurset
Styremedlem

Espen Gjørdar Bakke
Styremedlem

Bjørn Egenberg
Styremedlem

Håvard Gangsås
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

NOTER TIL REGNSKAPET 2023

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter siste dag i regnskapsåret, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi (laveste verdis prinsipp).

Inntektsføring

Driftsinntekter og offentlige tilskudd inntektsføres når de er opptjent. Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie eller bruk. Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de forfaller til betaling innen ett år etter transaksjonsdagen. Tilsvarende klassifiseres gjeld som kortsiktig hvis gjelden forfaller til betaling innen ett år.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan. Anleggsmidlene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld med unntak av andre avsetninger balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Andre fordringer er også gjenstand for en tilsvarende vurdering.

Periodiseringsregler

Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt under avsetning for forpliktelser. For prosjekter som har øremerkede midler der aktiviteten ikke er fullført ved periodens utløp, foretas det inntektsavsetninger.

Skatt

Norges Luftsportforbund driver delvis skattepliktig virksomhet og er skattepliktig på driftssenteret på Starmoen.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2022 til 2023.

Autogyro på tur. Foto: Pål Vindfallet

NOTER TIL REGNSKAPET 2023

Note 1 Andre driftsinntekter

Regnskapsposten består av:	2023	2022
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	831 721	5 021 759
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	3 712 996	1 227 313
Medlemskontingenter forbundet sentralt	12 644 312	7 310 445
Medlemskontingenter seksjonene	7 945 945	6 506 185
Abonnement medlemsblader	145 517	1 187 515
Leieinntekter internat/fly	25 271	27 500
Andre inntekter	2 123 234	286 507
Sum andre driftsinntekter	27 428 996	21 567 225

Note 2 Tilskudd

Regnskapsposten består av:	2023	2022
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	6 081 659	4 985 245
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	1 238 926	1 354 906
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	503 178	438 530
VO midler	14 630	28 900
Justis- og beredskapsdep.	1 632 145	1 777 281
Andre tilskudd	2 109 111	24 935
Spillemidler Østre Æra*	300 575	0
Momskompensasjon	2 007 720	1 975 803
Sum	13 887 944	10 585 600

Momskompensasjon er fra 2023 klassifisert som tilskudd der det tidligere år har vært klassifisert som annen driftsinntekt. For riktige sammenligningsgrunnlag er momskompensasjon også reklassifisert for 2022.

*Av spillemidler for 2023 kr 750 000 er kr 499 425 ført mot balansen.

Note 3 Antall årsverk

Antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret: 13,7

Note 4 Lønnskostnad

Spesifikasjon av lønnskostnader	2023	2022
Lønn	11 836 849	11 376 107
Arbeidsgiveravgift	1 959 685	1 782 176
Pensjonkostnader	1 314 113	1 159 955
Andre relaterte ytelser	183 927	175 007
Sum	15 294 574	14 493 245

Note 5 Ytelse til ledende personer

Navn og stilling/funksjon:	Lønn	Annen godtgjørelse
Ytelser til daglig leder	1 467 010	13 540

Mer om ytelser til ledende personer

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til styrets leder eller styremedlemmer.

Note 6 Varige driftsmidler/anleggsmidler

Varige driftsmidler	Maskiner og anlegg	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Skip, rigger fly o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	2 001 598	6 710 042	4 368 080	13 079 720
Tilgang i året	315 797	1 667 360	2 144 593	4 127 750
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	2 317 395	8 377 402	6 512 673	17 207 470
Akkumulert av- og nedskrivninger 01.01	-1 059 107	-761 413	-1 156 587	-2 977 107
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12	-1 446 276	-940 353	-1 833 921	-4 220 550
Balanseført verdi pr 31.12	871 119	7 437 049	4 678 752	12 986 920
Årets av- og nedskrivninger	387 169	178 940	677 334	1 243 443
Økonomisk levetid	5 år	20-100 år	5-20 år	

Mer om varige driftsmidler/anleggsmidler

Bygninger og innbo på luftsportssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for kr 35 131 544.

Bygninger og innbo på luftsportssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for kr 28 337 928.

Bygninger og innbo på luftsportssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for kr 19 380 017.

Note 7 Revisjon

Godtgjørelse til revisor	2023	2022
Revisjon	131 250	114 031
Andre tjenester	10 313	14 063
Sum godtgjørelse til revisor	141 563	128 094

Note 8 Kundefordringer

	2023	2022
Kundefordringer til pålydende 31.12	4 808 443	5 205 987
Avsetning til tap	-379 679	-319 990
Kundefordringer 31.12	4 428 764	4 885 997

	2023	2022
Årets endring i delkrederavsetning	68 036	26 522
Årets konstaterte tap på fordringer	8 347	0
Tap på fordringer	76 384	26 522

Note 9 Andre driftskostnader

Regnskapsposten består av:	2023	2022
Kontorkostnader	7 884 483	6 332 067
IT-kostnader	1 794 213	1 823 744
Idrettsutstyr	1 318 013	683 565
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	4 480 605	3 237 032
Reise- og oppholdskostnader	4 262 660	2 891 201
Kontingenter og påmeldingsavgifter	1 082 773	989 629
Forsikringer	5 020 758	4 303 260
Innleie fly for øvelser mm	844 788	677 129
Andre kostnader	1 396 029	1 264 360
Sum	28 084 323	22 201 987

Drift medlemsblader utgjør i 2023 kr 1 546 565 (kr 1 831 593 i 2022).
 Drift luftsportssentrene utgjør i 2023 kr 2 763 442 (kr 1 728 108 i 2022).

Note 10 Egenkapital

Egenkapital med selvpålagterestriksjoner	2022	Endring	2023
Motor- Hangarfond	560 753	14 140	574 893
Luftforsvarets Gavefond	2 553 771	34 146	2 587 917
Kapitalfond	800 000		800 000
Sum	3 914 524	48 286	3 962 810

Annen egenkapital	2022	Endring	2023
EK Motorfly	691 816	-145 624	546 192
EK NLF Flytjenesten	1 537 257	199 487	1 736 744
EK Sportsfly	1 014 594	-107 674	906 920
EK Ballong	84 551	12 636	97 187
EK Modell	1 435 487	-494 300	941 187
EK Seil	3 106 682	-95 326	3 011 356
EK Fallskjerm	7 763 608	1 057 641	8 821 249
EK Hang- og para	4 060 514	-140 422	3 920 092
EK NLF CAO	-1 989 764	-463 689	-2 453 453
EK Norsk Luftsportstilsyn	-861 641	-225 274	-1 086 915
Fri EK	11 551 030	1 551 873	13 102 903
Sum	28 394 132	1149 328	29 543 460

Note 11 Andre fordringer

Regnskapsposten består av:	2023	2022
Lån i Luftforsvarets gavefond	3 295 000	1 740 000
Lån i Motorlyseksjonens hangarfond	361 000	382 000
Lån i Seilflymateriellfondet	869 000	1 049 000
Lån Rygge Aerosenter AS	74 240	74 240
Tapsavsetning	-399 240	
Sum	4 200 000	3 245 240

Note 12 Andre kortsiktige fordringer

Fordringer	2023	2022
Forskuddsbetalte kostnader	624 113	333 241
Påløpte inntekter	4 996 921	3 841 422
Sum	5 621 033	4 174 663

Note 13 Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Eiendel	Virkelig verdi	Periodens resultatførte verdiendringer
Kjeller Aero Senter AS	68 117	0
Nordic Gliding APS	16 094	0
Sum	84 211	0

Christian Schönheyder og hunden Spiro i skolebakken på Årvoll. Foto: Frida Askildt

Note 14 Bankinnskudd

	31.12.2023
I posten for bankinnskudd inngår egen konto for bundne skattetreksmidler med	582 715
Skyldig skattetrekk	-546 615
tillegg inngår ytterligere bundet beløp på	2 066 330

Mer om bankinnskudd

Bundet beløp er klientmidler kr 1 660 127 og depositum kr 406 203.
Klientansvar er kr 73 865.

Note 15 NIFs konsernkontoordning

Norges Luftsportforbund forbund er deltager i en konsernkontoordning i Sparebank 1 Østlandet administrert av NIF. Deltagerne i ordningen er overfor banken solidarisk ansvarlig for riktig oppfyllelse av samtlige forpliktelser som følge av, eller som måtte oppstå i anledning av ordningen. Banken har rett til å motregne i konti utenfor konsernkontoordningen som deltageren til enhver tid har i banken, og ett hvert krav banken måtte ha mot deltageren og de øvrige partene i kontosystemet.

Netto fordring på konsernkonto klassifiseres som andre kortsiktige fordringer. Netto gjeld på konsernkonto klassifiseres under annen kortsiktig gjeld. Midlene på konsernkonto har tilsvarende likviditet som en ordinær bankkonto ved at Norges Luftsportforbund til enhver tid har tilgang på midler på konsernkonto.

Pr 31.12.2023 utgjør forbundets netto fordring på konsernkonto kr 10 629 702.

Note 16 Annen kortsiktig gjeld

Balanseposten består av:	2023	2022
Påløpte feriepenger	1 324 761	1 276 262
Mottatte ikke opptjente inntekter	7 202 195	8 097 779
Påløpte kostnader	653 274	1 447 999
Annen kortsiktig gjeld	161 812	87 947
Sum	9 342 041	10 909 986

Av mottatte ikke opptjente inntekter utgjør innbetalte kontingenter og forsikringer for 2024 kr 4 552 787.

Kontrollkomiteens beretning for 2023

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir herved kontrollkomiteen i Norges Luftsportsforbund sin beretning.

Kontrollkomiteen skal kontrollere at styret utfører de oppgaver styret er tillagt etter Luftsportsforbundets lov.

Vi har utført følgende handlinger:

Vi har gjennomgått protokoll fra Luftsportstinget, styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå. Vi har fått alle opplysninger som vi har bedt om fra administrasjonen i Luftsportsforbundet. Vi har gjennomgått styrets årsberetning for 2023 og det styrebehandlede årsregnskapet for 2023.

Regnskapet viser et overskudd på kr 1 197 614, og ved årsavslutning 2023 økte den frie egenkapitalen med kr 1 551 873.

Kontrollkomiteen har følgende merknader til forvaltningen av Norges Luftsportsforbund:

Basert på det materialet vi har fått oss forelagt, er det ikke grunnlag for ytterligere merknader ut over det som kommer frem av denne beretningen.

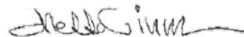
Konklusjon

Det er kontrollkomiteens konklusjon at styret har utført de oppgaver som det er tillagt etter loven, og kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og Luftsportsforbundets årsregnskap for 2023 godkjennes av Luftsportstinget.

Oslo, 10. juni 2024

Inger Grimstad

Leder

Mette Lium

Torolf Paulshus

Til Tinget i Norges Luftsportsforbund

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Luftsportsforbund som viser et overskudd på kr 1.197.614. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 22. mai 2024
Leo Revisjon DA

Olav Heggard
Statsautorisert revisor

BALLONGSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Reidar Bratsberg
Nestleder:	Hans Rune Mikkelsen
Styremedlemmer:	Fredrikke Rusten Mikael Klingberg (vara) Eirik Bruset (vara)

Valgkomité:	Tora Lindquist Tangen (leder) Steffen Steffensen
-------------	---

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat. Ballongseksjonen disponerer én ressurs på deltid i administrasjonen etter behov.

Medlemmer

	2023	2022	2021
Antall medlemmer	32	26	26

Ballonglisenser

	Utstedt 2023	Gyldige 31.12.23	Utstedt 2022	Gyldige 31.12.22	Utstedt 2021	Gyldige 31.12.21
Lisenser	0	11	0	11	0	11

I tillegg er det to ballongflygere som flyr på utenlandsk sertifikat i Norge.

Ballonger

	2023	2022	2021
Antall registrerte ballonger*)	19	19	19

*) En av ballongene er registrert i utlandet. Det var ved utgangen av 2023 ni luftdyktige ballonger i Norge.

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall starter og/eller timer flydd med ballong i Norge, og det er heller ikke noe krav om det.

Ulykker og hendelser

Det er ikke rapportert inn ulykker eller alvorlige hendelser med ballong. Seksjonen har tatt i bruk Luftsportforbundets system for hendelsesrapportering.

NM i Hamar. Foto: Tora L. Tangen

Seksjonsstyrets arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Seksjonsstyret fungerer som styre både for klubben og idrettslaget Frisk Bris, i tillegg til styre for Ballongseksjonen i NLF.

Seksjonsstyremøter

Seksjonen har et lite styre, men har vedtatt å holde åpne styremøter hvor alle medlemmer er velkomne.

Det har vært avholdt to åpne møter i seksjonsstyret hvor aktuelle saker ble behandlet. I tillegg har styret holdt "møter" per e-post hvor enkeltsaker ble behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

Ballongseksjonen fikk i 2022 opp organisasjon for utdanning (DTO) som en enhet under NLFs seilflyskole, og det var ved utgangen av året tre elever som skolte på ballong under de nye reglene. Skolesjef for ballongaktiviteten er Mikael Klingberg, mens skolesjef for DTO'en NLFs seilflyskole er Steinar Øksenholdt.

Seksjonen benytter NLFs system Training Management System (TMS) for å dokumentere opplæringsløpet. Det gjenstår fortsatt arbeid med å avholde teorieksamen gjennom Norges Luftsportsstilsyn, men det er startet et samarbeid med den svenske ballongfederasjonen. Arbeidet med dette pågår fortsatt.

Aktiviteten er fortsatt liten i ballongskolen, men det ble i 2023 registrert 12 timer skoling fordelt på tre elever og to aktive instruktører fra Ballongseksjonen i TMS. I dette ligger også noen timer skoling i Sverige.

I forbindelse med DTO-virksomheten er det også gjort internrevisjon av treningsorganisasjonen, og det ble i den forbindelse utarbeidet flytryggingsplan og sikkerhetspolicy for skolen.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Ballongseksjonen deltok under Luftsportsuka på Starmoen. Seksjonens medlemmer

Forberedelser i forbindelse med NM i Hamar. Foto: Tora L. Tangen

organiserer ofte mer uformell aktivitet sammen gjennom felles meldingsgruppe.

Seksjonen har innledet samarbeid med vår svenske søsterorganisasjon, og i den forbindelse har vi deltatt på samlinger, konkurranser og møter i Sverige.

For tredje gang på rad arrangerte seksjonen NM i ballongflyging. Det ble avholdt i Hamar-området 21. - 23. september. Også denne gangen var det stor oppslutning blant de aktive medlemmene. Det så en stund dårlig ut værmessig, men det ble gjennomført to flyvninger med mange nok oppgaver til godkjent norgesmesterskap.

Takk til Filip Pettersson fra Svenska Ballongfederationen for sitt bidrag som faglig konkurranseleder.

Jostein Tangen ble kåret til norgesmester i ballongflyging.

Seksjonen er takknemlig for økonomisk og annen støtte fra Hamar kommune i forbindelse med mesterskapet, og er imponert over oppslutningen fra vårt lille miljø. Takk også til Erik Sundheim og Link Arkitektur v/Morten Sletbak Haave for hjelp med kart.

Økonomi

Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF har seksjonen i 2023 mottatt 10.000 kroner.

Ved inngangen til 2023 hadde seksjonen til gode i fellesskapet knapt 80.000 kroner, men det er enda ikke avklart hvilke kostnader som vil bli belastet seksjonen for observasjonsregister (OBSREG), skoleorganisasjonen (DTO) og utdanningssystemet TMS.

Driften av seksjonen i 2023 gikk med et lite overskudd, takket være støtte fra Hamar kommune og kontroll på kostnadene.

Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLFs minste, og har utfordringer med få medlemmer og lite tilbud til nye medlemmer, men har hatt en positiv utvikling med tanke på medlemsantall og samarbeid.

Takk til alle våre medlemmer, frivillige og støttespillere for deres bidrag i året som har gått.

Reidar Bratsberg (s)
leder Ballongseksjonen

FALLSKJERMSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning:

Leder: Helene M. Bjørnø, Voss fallskjermklubb
 Nestleder: Ellen Aasgaard, Tønsberg, fallskjermklubb
 Styremedlemmer: Anders Emil Hustoft, NTNU fallskjermklubb
 Anna Moxnes Gudvangen fallskjermklubb
 Sten Rune Myrland, Oslo fallskjermklubb
 Siri Christiansen, Tromsø fallskjermklubb
 Vegard M. Eidsmo, NTNU fallskjermklubb
 (ungdomsrepresentant)

Varamedlemmer: Ingen

Valgkomité: Anna Fasting (leder)
 Are Heggmo
 Lovise Nymoen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Knut Lien er ansatt som fagsjef og avdelingsjef, og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Marius Sotberg innleid som konsulent for å være landslagsansvarlig i 18 prosent stillingsandel.

Aktivitet

	2023	2022	2021	2020
Antall hopp totalt	86.027	79.962	87.637	65.657
Antall skarpe tandem	4.431	4.546	4.939	2.327

Blue Pelican: Derek Nordlund Broughton, Sondre A. Tømmevold, Øyvind Nyberg, André Bach og Dennis Barstad (video). Tok gull i EM og sølv i WC i øvelsen FS4. Foto: Alex Baker

Lisenser

Klasse	Utstedt 2023	Utstedt 2022	Utstedt 2021	Utstedt 2020
Elevbevis line	167	220	213	165
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	307	396	451	383
Lisens A	239	230	334	269
Lisens B	115	112	143	88
Lisens C	43	54	38	30
Lisens D	19	14	10	19

Ulykker og hendelser

	2023	2022	2021	2020
Antall ORSer	349	339	382	292
Antall omkomne	1	0	0	0
Antall alvorlige skader	1	0	0	3
Totalt antall skader	32	60	43	27
AAD fyringer	2	3	4	5
AAD redninger	0	3	0	0
Wingsuit (WS)	5	4	2	5

Det ble gjort 86.027 hopp på norske hoppfelt i 2023. Dette er litt bak rekordåret 2021, men fortsatt det mest aktive året med tilnærmet normale tilstander hva gjelder pandemi.

I 2023 ble det totalt registrert 349 observasjoner. Per 11. januar 2024 var status at 265 av disse var ferdigbehandlet i alle ledd og lukket. 27 av observasjonene ligger til utkast, syv av observasjonene lå til behandling hos hovedinstruktør (HI) og 50 hos sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU). Det ble ilagt totalt fire FU'er (farlig ukontrollerte hopp).

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt ni seksjonsstyremøter pluss ett ledermøte.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Hovedoppgaven for styret har vært oppfølging av den vedtatte langtidsplanen med tilleggs- føringene i protokollen fra seksjonsårsmøtet i 2023, samt generell budsjettoppfølging.

En viktig sak i 2023 har fortsatt vært utfordringer med at rammebetingelsene for Voss FSK i forbindelse med at festeavtalen på Bømoen utløpte i juni 2023. Den 2.

november 2023 kom den gode meldingen om at Voss Herad, Bømoen AS og Voss fallskjermklubb var blitt enige om en avtale om areal til drift av luftsportsaktivitet på Bømoen ut 2023. Dessverre var dette en kortvarig lykke. Det er fortsatt usikker om fremtiden for arealet til Voss fallskjermklubb, det ligger nå opp til Voss Herad å bidra til å sikre luftsportsaktivitet på Bømoen.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkommisjon (ISC) er Trude Sviggum med Kristian Moxnes som alternativ delegat.

Wild Bunch: Marius Abelsen, Martin Justnes Engum og Magnus winther (video) tok 3. plass i EM/WC i øvelsen Freefly. Foto: David Nuibo

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU), har bestått av Harald Kvande (leder), Anders Opsal Mæland (materiellsjef), Anna Fasting (AFF-ansvarlig), Tommy Botten Jensen (skjermflyging ansvarlig) og Kristian Moxnes. SU har gjennomført åtte formelle møter og flere telefonkonferanser med hele eller deler av SU.

De sentrale kursene ble gjennomført med tilfredsstillende deltagelse: Det er utdannet ti nye I2'er, fem tandeminstruktører (pluss én som har tatt det opp igjen fra tidligere), fire AFF instruktører, seks I1'er og til slutt fem MK'er. SU er fornøyd med disse tallene.

Konkurransautvalget har bestått av Carl-Erik Tuv (leder), Ellen Aasgaard (styrets representant) og Anna Fasting. NM i innendørs kroppsflyging ble gjennomført i regi av Voss fallskjermklubb på Vossvind i mars. NM utendørs ble gjennomført på Jarlsberg i regi av Tønsberg fallskjermklubb for grenene FS, FF, VFS og WS i juli. NM i CP ble ikke avviklet på grunn av for få deltagere.

Aktivitet

Norgesmestre - NM i fallskjermhopping

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 - åpen	Agera Tønsberg FSK	18,7	Nadia Jørgenrud, Julian Frayne, Kjetil Viste Levik, Amund Meyer, Kristoffer Øverli Andersen (v)
FS 4 (int)	Lightning, Nimbus FSK	12,8	Kristoffer Thorstensen, Erik Trondsen, Christopher Støle, Einar Bolstad, Lars Erik Sivertsen (v)
FS 8	Norgies 8, Tønsberg FSK	9,8	Siri Victoria Lund, Kjetil Nordin, Derek Nordlund Broughton, Pål Kolbenstvedt, Lise Nansen, Ole Petter Hjelle, Carl-Erik Tuv, Anders Krabbenhøft (v), Torstein Valen, Aleksander Gamme
FF åpen	Wild Bunch, Nimbus FSK	43,6 (totalt)	Magnus Winther, Marius Abelsen, Martin Justnes Engum (v)
FF (int)	Ace's and Alfred, Tønsberg FSK	43,7 (totalt)	Silje Søråas, Alexander Aspheim, Torgrim Takle (v)
WS performance	Remi Damgaard	290,3 (totalt)	
VFS 2-way	Megafun VFS, Oslo FSK	11,3	Sondre Armand Tømmervold, Tommy Christensen, Dennis Barstad (v)
VFS åpen	Blue Pelican, Oslo FSK	16,5	Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Øyvind Nyberg, Dennis Barstad (v), André Bach
FS 2-way (int)			For få deltagere

NM Canopy piloting

Ikke nok deltagere til å arrangere mesterskapet.

Innendørs NM i kroppsflyging

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 open	FS 2022 Agera, Tønsberg FSK	20,9	Kristoffer Thorstensen, Nadia Jørgenrud, Julian Frayne, Kjetil Viste Levik
FS 4 (int)	Viken Warriors, Nimbus FSK	20,3	Bodil Leira Stene, Tonje Culbertson, Pål Kolbenstvedt, Silje Søraas
Dynamic 2 way	Wild Bunch, NIMBUS FSK	1	Marius Abelsen, Martin Justnes Engum
Freefly (Int)	Formula Freefly, Tønsberg FSK	1	Elias Borøchstein Syslak, Tommy Christensen
Solo Freestyle åpen	Voss KFL	26,7 (totalt)	Sanna Bergsland
VFS 2-way open	Flybros, Tønsberg FSK	11,2	Torgrim Takle, Vagleik Takle
FS 2-way (int)	Weatherhold, Oslo FSK		Erik Rivelsrud, Amalie Jæger

Internasjonale konkurranser

EM/WC på Voss

Det ble arrangert WC/EM på Voss i august. Norge stilte med 26 utøvere fordelt på seks forskjellige lag.

I øvelsen Freefly deltok totalt seks lag i WC og EM og Norge stilte med to lag. Laget Aviatrix bestående av Kristine Langeland Foss, Stine Solberg og Elisabeth Viken (video) endte på 6. plass i WC og EM. Laget Wild Bunch bestående av Marius Abelsen, Martin Justnes Engum og Magnus Winther (video) endte på 3. plass i WC/EM.

I øvelsen FS4 open deltok totalt 24 lag i WC og 11 lag i EM. Det deltok to lag fra Norge. Laget Agera bestående av Nadia Jørgenrud, Julian Frayne, Kjetil Viste Levik, Amund Meier og Kristoffer Øverli Andersen på video endte på 11. plass i WC og 7. plass i EM. Laget Grumsen bestående av Ståle Øisang, Kristoffer Thorstensen, Lars Kristian Holt, Pål Arvei og Lars Erik Sivertsen på video endte på 21. plass i WC og 12. plass i EM.

I øvelsen FS4 female deltok laget Thyra bestående av Christian Tuv, Camilla Marnor, Silvana Disch Dornberger, Alice Solberg og Dennis Barstad (video).

Laget Thyra tok bronsemedalje i EM. Foto: Alex Baker

Fra WC som ble arrangert på Voss. Foto: David Nuibo

De endte på en 4. plass i WC og tok bronsemedalje i EM. Antall lag totalt: syv i WC og fire i EM.

I øvelsen VFS4 deltok laget Blue Pelican bestående av Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Øyvind Nyberg, André Bach og Dennis Barstad (video). De endte på en 2. plass i WC og tok gull i EM. Antall lag totalt: syv i WC og fem i EM.

Dommerkomiteen

Dommerkomiteen har i 2023 bestått av Anna Maria Lund, Kristian Moxnes og Anna Fasting. InTime dommersystem ble benyttet både i NM i innendørs kroppsflyging og i ordinært NM. Det ble innhentet ekstern dommerstøtte både under NM utendørs og innendørs.

Luftsportsanlegget Østre Æra

Koordineringsavtalen med Forsvaret har fungert bra også i 2023. Det ble på seksjonsmøtet i 2023 vedtatt følgende:

“Det nedsettes en arbeidsgruppe som skal utrede hvilken status luftsportsanlegget skal ha etter 31.12.2026 – sett i lys av begrunnelsen og behovet for et luftsportsanlegg for fallskjermhopping i 1980, opp mot dagens situasjon for fallskjerm i Norge. Arbeidsgruppen skal legge fram rapporten på seksjonsmøtet i 2025.”

Arbeidsgruppen er opprettet og har hatt ett møte.

Økonomi

Seksjonens økonomi er meget god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap, lisenser og overføringer av NIF-tilskudd via NLF. I tillegg er det andre inntekter som i hovedsak utgjøres av leieinntekter for rikssenteret, momskompensasjon og internrente.

Fallskjermseksjonen hadde budsjettert med et underskudd på 835.000 kroner i 2023. Det økonomiske resultatet ser imidlertid ut til å bli betydelig bedre og havne totalt på plussiden. Det store budsjetterte underskuddet skyldes rehabiliteringskostnader på Østre Æra. Det positive budsjettavviket skyldes i hovedsak økte inntekter i forbindelse

med medlemskap og lisensinntekter på mer enn 400 tandem mer enn budsjettert. I tillegg gikk WC/EM på Voss i overskudd slik at støtten på 300.000 kroner som var satt av i budsjettet for 2023 ikke var nødvendig. Som de seneste år ble det spart mye penger på blant annet reisekostnader, da mesteparten av møtene i seksjonen har vært gjennomført digitalt.

For detaljert regnskap vises det til NLFs styrets årsberetning.

Sluttbemerkning

Styret ønsker å rette en spesiell takk til arrangementskomiteen, og frivillige for en flott gjennomføring av WC/EM på hjemmebane. Stor suksess.

Helene Bjørnø (s)
leder Fallskjermseksjonen

HANG-, PARA- OG SPEEDGLIDERSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Ledermøtet

Ledermøte ble avholdt 26. mars 2023 i forbindelse med seksjonsmøte og Luftsportsting.

Seksjonsstyret sammensetning

Leder: Jon Erik Staurset, Tromsø hang- og paragliderklubb
 Nestleder: Lehart Eriksen, Voss hang- og paragliderklubb
 Styremedlemmer: Ragna Breines, Bergen hang- og paraglidingklubb
 Rebecca Sortland, Bygland luftsportklubb
 Robert Jensen, Drammen og omegn paragliderklubb
 Magnus Breen, Voss hang- og paragliderklubb /
 Bygland luftsportklubb

Varamedlem: Lena Vassli, Voss hang- og paragliderklubb /
 Romsdalstindene paragliderklubb

Valgkomité: Vidar Ulvedal (leder)
 Vanja Eggesvik
 Amun Løvland

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Trond Nilsen er ansatt som fag- og avdelingssjef.

Medlemmer

Ved utgangen av 2023 hadde seksjonen 2.744 medlemmer som er det samme antallet som ved utgangen av 2022.

Flygebevis

Oversikt i tabellform over utstedte flygebevis i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige flygebevis ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2023	Gyldige 31.12.23	Utstedt 2022	Gyldige 31.12.22
Hangglider -				
Elevbevis SP 2	1	13	3	17
Flygebevis SP 3	3	26	3	22
Flygebevis SP 4	2	35	5	33
Flygebevis SP 5	0	87	0	86
Sum SP flygebevis	6	161	11	158
Paraglider -				
Elevbevis PP 2	211	482	240	395
Pilotbevis PP 3	256	606	114	543
Pilotbevis PP 4	59	243	60	187
Pilotbevis PP 5	46	597	28	558
Sum PP flygebevis	552	1.928	442	1.683
Speedglider -				
Elevbevis SPG 2	55	120	73	80
SPG 3	38	184	37	176
SPG 4	14	80	5	75
SPG 5	10	68	12	60
Sum SPG flygebevis	117	452	127	391
Totalt flygebevis	675	2.541	580	2.232
Paramotor (PPG+PHG)	7	80	10	134
FAI sportslisenser	28	299	60	267

Aktivitet, antall turer logget

	2023	2022
Paraglider turer	45.220	39.658
Hangglider turer	1.395	1.752
Speedglider turer	18.698	19.017
PPG/PHG turer	1.334	1.302

Tabellen viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer på Flightlog.org, så derfor er det reelle tallet høyere enn tabellen viser.

Kursaktivitet

Liste over grunnkurs de siste to årene:

	2023	2022
Antall HG kurs	4	2
Antall PG kurs	34	40
Antall SPG kurs	9	12
Antall kurs totalt	47	54
Antall HG elever	6	3
Antall PG elever	225	273
Antall SPG elever	78	114
Antall elever totalt	309	390

Ulykker og hendelser *)

	2023	2022
Næruhell PG	67	84
Uhell PG	39	34
Ulykker PG	25	25
Næruhell HG	1	3
Uhell HG	1	2
Ulykker HG	3	2
Næruhell SPG	7	14
Uhell SPG	3	4
Ulykker SPG	10	10
Næruhell PPG/PHG	0	0
Uhell PPG/PHG	0	0
Ulykker PPG/PHG	1	0
Fatale ulykker	3	0

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
- **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
- **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.

PG er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedgliding. **PPG** er paramotor og **PHG** motorisert hangglider.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter, hvor 26 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styrets arbeidsform ble endret fra fysiske møter til elektroniske under pandemien. Dette har, som for svært mange andre, blitt den nye etablerte arbeidsformen.

I 2023 har seksjonsstyret i tillegg til de vanlige rutinesakene jobbet med bemanning av fagutvalget som nå er fulltallig igjen. Det har også vært gjort en innsats for å få i gang seksjonens medlemsblad – men da i form av en nettside. Styret har fått etablert et redaksjonsråd bestående av Rebecca Sortland, Jan Richard Hansen og Dag Brekke som sammen lager materiale og drifter nettsiden for seksjonen.

Seksjonen fikk også laget rammene for produksjon av videomateriale for grunnkurs

Lokal distansetur med utnyttelse av sommertermikken.

Foto: Ina-Elise Lillegård

i para- og speedgliding slik at utlysningen for prosjektet endelig kunne legges ut. Det har vært god respons på utlysningen, avgjørelsen om hvem som får oppdraget blir tatt i februar 2024.

Det ble avholdt seksjonsmøte i forkant av Luftsportstinget som normalt, samt ledermøte dagen etter tinget slik seksjonen har tradisjon for.

Internasjonal representasjon

Seksjonens leder Jon Erik Staurset representerte NLF ved CIVL Plenary meeting (Commission Internationale de Vol Libre) som ble avholdt i Porto, Portugal 2. - 5. mars.

Fagsjef Trond Nilsen representerte seksjonen på EHPUs (European Hanggliding and Paragliding Union) møte i februar 2023.

NLF/HPS var ikke representert ved CIMA (Comité International de Micro Aviation) Plenary meeting som ble avholdt elektronisk i juni.

Jan Richard Hansen, leder for KUPGXC, representerte seksjonen på den nordiske paragliding komiteens møte i november 2023, møtet var elektronisk.

Aktivitet i utvalg

Fagutvalget

Fagutvalget har avholdt to møter og har ellers jobbet via e-post.

I 2023 har fagutvalget hatt ansvar for noen mindre revisjoner av seksjonens sikkerhets-system og tilhørende utdanningsprogrammer. Det har også vært behandlet noen bekymringsmeldinger både om enkeltmedlemmer og kursvirksomhet.

I tillegg har det vært jobbet videre med felles presentasjonsmaterieil til para- og speedgliderkurs og nytt teoriprøvematerieil.

Det har vært avholdt ett instruktørkurs våren 2023 – kurset ble avholdt på Voss.

Seksjonen fagutvalg har bestått av Jon Erik Staurset (Tromsø HPK), Eilif Rosnæs (Sogn FFL) og Jon Magnus Sandvik (Romsdalstindene PGK).

KUPGxc med leder Jan-Richard Hansen har organisert konkurransevirkosomheten innen paragliding distanse.

KUPG Akro med leder Marcus Krogstad organiserer konkurransevirkosomheten innen akroflyging med paraglider.

KUHF med leder Arild Arnesen organiserer konkurransevirkosomheten innen hike & fly med paraglider og/eller speedglider.

KUHG med leder Øyvind Ellefsen organiserer konkurransevirkosomheten innen hanggliding.

KUSPG med leder Lehart Eriksen organiserer konkurransevirkosomheten innen speedgliding.

KUPPG. Det er også oppnevnt konkurransekomité for PPG (paramotor), men denne er ikke aktiv ennå. Leder er Alf Nipe.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: NM i paragliding ble avholdt i Krusevo, Nord-Makedonia 22. - .29. juli 2023. Norgesmester og vinner av åpen klasse ble Rolf Dale, Voss hang- og paragliderklubb. Kvinneklassen ble vunnet av Mari-Anne Aanes, Voss hang- og paragliderklubb. Sportsklassen ble vunnet av Gunnar Sæbu, Oslo paragliderklubb. Leisureklassen ble vunnet av François Chauvin, Voss hang- og paragliderklubb.

Norgescupen i paragliding distanse fikk gjennomført to omganger i Hvitvingfoss samt NC-uke i Nord-Makedonia, med seks gyldige omganger. Norgescupen åpen klasse ble vunnet av Jan Richard Hansen, Oslo paragliderklubb. Sportsklassen ble vunnet av Gunnar

Sæbu, Oslo paragliderklubb. Mari-Anne Aanes, Voss hang- og paragliderklubb vant kvinneklassen og Mariann Gravvær Stjørdal hang- og paragliderklubb vant leisureklassen.

Hanggliding distanse: NM i hanggliding ble kansellert på grunn av værforholdene. Olav Opsanger, Jetta luftsportsklubb deltok på VM i hanggliding i Krusevo, Nord-Makedonia 6. -19. august 2023. Olav endte opp på en 23. plass etter åtte tellende omganger.

Hike & Fly (H&F): Det har vært arrangert en hike & fly konkurranse i 2023 i forbindelse med Midnattsol Cup i Bodø. Magnus Sundsfjord fra Bodø hang- og paragliderklubb vant denne. Øvrige planlagte konkurranser ble avlyst på grunn av værforholdene.

Paragliding akro: To av tre planlagte konkurranser i

paragliding akro i 2023 ble gjennomført. I konkurransen som ble arrangert i forbindelse med Gamaveka i Bygland vant Even Andvik. konkurransen som ble arrangert under Acrojam i Oludeniz i Tyrkia vant også Even Andvik.

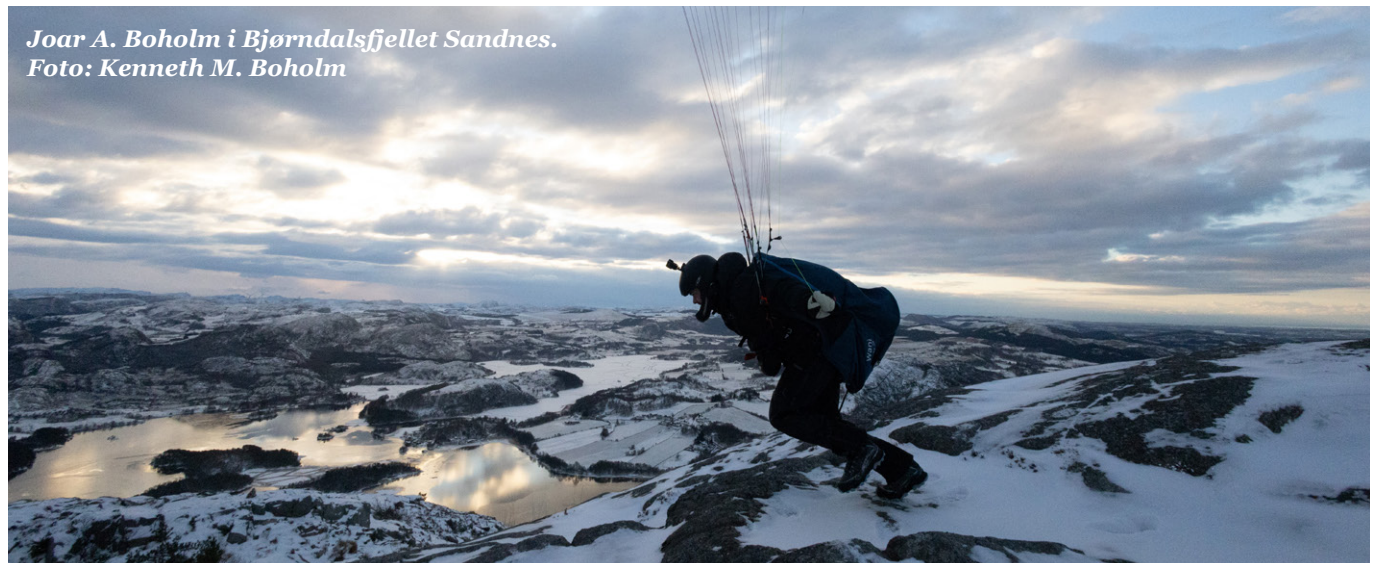
Speedgliding: Det har ikke vært avholdt konkurranser i speedgliding i 2023.

Paramotor: Det har ikke vært avholdt konkurranser i paramotor i 2023.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad. Det ble på seksjonsmøtet i oktober 2021 besluttet at det inntil videre ikke skal utgis et medlemsblad på papir. Fri Flukt har i løpet av 2023 gjenoppstått som en nettside.

*Joar A. Boholm i Bjørndalsfjellet Sandnes.
Foto: Kenneth M. Boholm*

Over Voss sentrum. Foto: Mirek Hoda

Hederstegn

Seksjonen har ikke delt ut seksjonshederstegn i 2023.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et resultat i 2023 som var bedre enn budsjettert. Dette skyldes til dels noe høyere inntekter enn budsjettert, samt at noen større budsjettposter ikke er brukt. Det var blant annet budsjettert med 200.000 kroner til et videoprojekt, dette forventes gjennomført i 2024. Det var budsjettert med et underskudd på 642.000 kroner.

Driftsinntektene for luftsportsanlegget var noen høyere enn i 2022. Ny flom som gjorde at senteret var stengt en kort periode kan ha påvirket bruken noe. Det har vært gjort en del arbeid på anlegget som har gjort at årets budsjett ble overskredet ganske kraftig. Hytta på Vole fikk i 2022 nytt tak, nye vinduer og slåer samt ny inngangsdør, og står nå klar for bruk.

Sluttbemerkninger

Antall medlemskap i seksjonen har vært helt stabilt fra 2022 til 2023.

Det totale antallet elev- og flygebevis har hatt en oppgang fra 2022 til 2023. Det er utstedt flere nye elev- og flygebevis for PG enn foregående år, mens antall nytstedte HG og SPG bevis har gått noe tilbake.

Det har blitt rapportert inn 160 hendelser i 2023 som er en liten nedgang sammenlignet med 2022. Antall loggede flyturer har totalt sett økt med cirka åtte prosent fra 2022 til 2023. Men det har vært en nedgang for HG, PPG er stabilt og en oppgang for PG og SPG.

Seksjonen har i 2023 hatt tre fatale ulykker, én i hver gren.

Seksjonens fagutvalg har jobbet med revisjon av sikkerhetssystem og utdanningsprogrammer, samt oppdatert læremateriell.

Luftsportsanlegget i Vågå har vært i drift i 2023 med et kort avbrudd i forbindelse med flom i august. Det har likevel vært brukbar aktivitet på senteret, men på langt nær nok til å dekke løpende kostnader.

Vi har våren 2023 avholdt ett instruktørkurs. Kurset ble avholdt på Voss folkehøgskole. Høstkurset ble avlyst grunnet manglende instruktørressurser.

Styret ser frem til en god og sikker flysesong i 2024.

Jon Erik Staurset (s)

leder Hang-, para- og speedgliderseksjonen

MODELLFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Espen G. Bakke, Cirrus RC klubb
Nestleder:	Jonny Rinde Johansen, Andøya modellflyklubb
Styremedlemmer:	Ben-Erik Ness, Bergen modellflyklubb Stein-Vidar Torø, Cirrus RC klubb Lisa Lindén Vaags (ungdom), Larvik modellflyklubb
Varamedlemmer:	Jon Arne Iversen, Toten droneklubb Monica Enger, Løten modellflyklubb
Valgkomité	Rune Haugen (leder) Kenneth Kåsereff Jan Lødner

Administrasjonen

Fagsjef Jon Gunnar Wold har fungert i full stilling mesteparten av året, med bistand av arbeidende styreleder. Seksjonen har fått betydelig bistand fra NLFs jurist Torkell Sætervadet i arbeidet med sikkerhetssystemet, høydeveilederen og ikke minst spørsmålet om masseregistrering som har hatt fokus i hele administrasjonen gjennom hele andre halvår av 2023. Jostein Tangen, Tobias Veland og konsulent Einar Huseby har tilpasset OBSREG slik at modellflyseksjonen kan ta det i bruk.

Seksjonsstyrets arbeid

Modellflyhåndboka fikk tidlig i 2023 ny godkjenning som sikkerhetssystem for modellflyging for nye fem år, under forutsetning at administrasjonen publiserte en veileder for flyging over 120 meter. NLF samarbeidet godt med Luftfartstilsynet om denne saken, og publiserte en godkjent veileder til medlemmene.

Seksjonsmøtet ble avholdt på Gardermoen i mars 2023. Som følge av betydelig økte kostnader for trykk og distribusjon av medlemsbladet Modellfly foreslo styret for seksjonsmøtet og enten redusere antall utgivelser eller å gå over til digitale utgaver. Seksjonsmøtet ønsket å

Antall gyldige kompetansebevis og lisenser

Klasse	Total 2023	Total 2022	Diff.
Flygebevis A	1.588	1.552	36
Flygebevis B stormodell	374	354	20
Flygebevis B turbin	215	203	12
Display	181	171	10
Instruktør 1	149	137	12
Instruktør 2	159	151	8
FAI Sportslisens	260	249	11

beholde dagens ordning, men innførte en «bladavgift» på 140 kroner per medlem per år for å dekke inn kostnadene.

Dagen etter seksjonsmøtet ble det avholdt fagmøte, der fokus var på hendelsesrapportering og hvordan rapportene blir benyttet i NLFs sikkerhetsarbeid. Tilbakemeldingene fra klubbene var entydige i at anonymiserte rapporter bør deles med klubbene i den hensikt å øke sikkerheten. Seksjonsstyret vedtok derfor å innføre rapporteringsverktøyet OBSREG, som er NLFs egenutviklede system. OBSREG benyttes i dag av de øvrige seksjonene i NLF. Systemet har mulighet for blant annet å gi lesetilgang til anonyme rapporter, og å distribuere mottatte hendelser til klubbledere. Systemet skal være operativt ved starten av 2024-sesongen.

Etter påske ble det etablert et godt samarbeid mellom NLF og Luftfartstilsynet om masseregistreringssaken, der det ble gjort en grundig utredning om mulighetene for å få det til. Saken konkluderte med at Luftfartstilsynet utvikler løsningen i 2024 med mål at den skal være operativ i 2025. Som følge av spesialtilpasning til NLFs medlemssystem bekoster NLF deler av utviklingen, i henhold til vedtak i Luftsportstyret og seksjonsstyret.

Norge ble av FAI tildelt VM i seilflyklassen F3J, som skal avholdes på Starmoen i juli/august 2024. Primus motor for dette arbeidet er tidligere gruppeleder Jo Grini, som også er medlem av CIAMs soaring sub-komité.

Internasjonalt arbeid

Norge deltar i det europeiske modellflysamarbeidet European Model Flying Union (EMFU), hvor den sveitsiske juristen Jürgen Lefevre jobber inn mot EASA for mer egnet lovgivning for

modellflygerne. Espen Bakke er styremedlem i EMFU, og Haagen Valanes er kasserer. EMFU ledes av president David Phipps (UK - BMFA) og generalsekretær Frank Tofahrn (Tyskland – DaeC). En oversikt over aktuelle regelverk for modellflyging i de enkelte Europeiske land er publisert på organisasjonens hjemmeside EMFU.eu.

En rekke tillitsvalgte jobber aktivt i FAI-systemet, med FAI-delegat Narve L. Jensen og vara Pål Anthonisen i spissen. Arbeidet er av både politisk karakter med deltakelse i byråmøter, og faglig i sub-komiteer og tekniske utvalg.

Det norske VM-laget i F5J. Som lag lå Norge lenge på 3. plass, men ble presset ned til 4. plass mot slutten.
Foto: Jo Grini

Aktivitet

Norgesmesterskap modellflyging:

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	William Jul Ringkjøb, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Jo Grini, Valdres modellflyklubb
F3J	Lagkonkurranse	Valdres modellflyklubb: Jo Grini, Fredrik Tønsager Grini og Stein-Vidar Torø
F3K	R/C kasteglider	Lars Petter Eriksen, Gullknapp modellflyklubb
F5J	RC elektro termikk	Stein-Vidar Torø, Cirrus RC klubb
F5J	Lagkonkurranse	Valdres modellflyklubb: Jo Grini, Fredrik Tønsager Grini og Stein-Vidar Torø
F1A	Friflukt høystart	Vegar Nereng, Gjøvik og omegn modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Dag Edvard Larsen, Gjøvik og omegn modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Nils Olav Moe, Larvik modellflyklubb

Norsk klassemesterskap

F3A FAI-G2	Tore Jemtegaard, Vingtor RC club
F3A Nordic	Gulbrand Natvedt, Modum modellsportklubb
F3A Sport	Tor Arne Nicolaisen, Modellflyklubben Vingen
F3C Helikopter sport	Alf Otterstad, Oslo og omegn modellhelikopterklubb
F3C Helikopter populær	Thomas Åsheim, Modum modellsportklubb
IMAC Sportsman	Hermann Rummelhoff, Sarpsborg modellflyklubb
IMAC Intermediate	Gunnar Bekkemellem, Sarpsborg modellflyklubb
IMAC Advanced	Ole Petter Sæther, Sarpsborg modellflyklubb
IMAC Unlimited	Magne Hegstad, Moss modellflyklubb

Internasjonale konkurranser

Norske piloter fortsetter å hevde seg godt internasjonalt, og i VM i F5J endte det norske laget på 4. plass sammenlagt, bare noen få poeng unna pallen. I VM F3A i Australia kom alle tre piloter på det norske laget til semifinalen. Norske lag deltok i EM i frifluktclassene, WDRC dronerace og EM i IMAC. Dessverre stilte ikke Norge lag til VM i F3K eller på VM i F3C. Nordisk mesterskap i F3A ble avholdt i Norge, arrangert av Vingtor RC club.

Klubber

Andebu modellflyklubb ble lagt ned etter mange år som inaktiv klubb. Vear Idrettslag opprettet en dronegruppe, som ble tilsluttet NLF.

Stein-Vidar Torø forsvarte sin NM-tittel fra i 2022 og vant H.M. Kongens pokal på NM i F5J. Foto: Jo Grini

Ørnen modellflyklubb slo seg sammen med Gjøvik og omegn modellflyklubb. Seksjonen har ved årsskiftet 97 aktive modellflyklubber og grupper.

Medlemsblad

Styreleder Espen Bakke har fortsatt som fungerende redaktør for medlemsbladet Modellfly. Seksjonsmøtet vedtok å innføre en egen bladavgift, slik at bladets økonomi vil bli betydelig forbedret.

Utvalg og komiteer

Fagutvalget (tidligere sikkerhetsutvalget)

Leder: Magne Hegstad (Moss MFK)
Sekretær: Jon Gunnar Wold (NLF)

Som følge av innføring av OBSREG har styret påbegynt arbeid med å rekruttere ett medlem til i fagutvalget.

Seksjonsrepresentant i NLFs sentrale luftromskomiteé:

Jonny Rinde Johansen (Andøya MFK)

Konkurranssutvalget (gruppeledere):

Stig-Magne Olsen	F3J, F3K, F5J
Jan Olav Endrerud	F3F
Pål Lindén Anthonisen	F4C, F4H
Atle Klungrehaug	F1A, F1B, F1H
Tore Jemtegaard	F3A, F3P
Jan Thore Lygren	F3C, F3N
Clamer Meltzer	F2B
Rune Haugen	IMAC
Henrik Sandaker Palm	F9 Drone Sports

Internasjonal representasjon

Seksjonen har vært representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat, og Pål Anthonisen som alternativ delegat. Pål overtok etter Tom Erik Sørensen som trakk seg fra vervet i 2023. Narve L. Jensen innehar vervet som 2. visepresident i CIAM.

Seksjonens medlemmer i CIAMs subcommittees (SC):

Ola Fremming, medlem	F3 RC Aerobatics
Jo Grini, medlem	F3 RC Soaring
Jan Thore Lygren, medlem	F3 RC Helicopter
Henrik Sandaker Palm, medlem	F3 RC Helicopter
Pål Anthonisen, leder	F4 Scale

Tekniske eksperter CIAM subkomiteer og dommere:

Pål Anthonisen	Technical Expert F4 Scale Judge F4 Scale F4 All Classes
Tor Bortne	Technical Expert F1 Free Flight
Tor Heine Bossum	Technical Expert F3 Aerobatics
Ola Fremming	Technical Expert F3 Aerobatics
Jo Grini	Technical Expert F3 Soaring
Erik Hicks	Judge F3 RC Aerobatics F3A - F3P - F3S
Tom Erik Holthe	Judge F3 RC Aerobatics F3A - F3P - F3S
Narve L. Jensen	Judge F4 Scale F4 All Classes Technical Expert F4 Scale Judge F4 Scale F4 All Classes
Jensen Niels	Technical Expert F9 Drone Sport
Kokkvoll Jannik	Technical Expert F3 Aerobatics
Espen Kvien	Judge F3 RC Aerobatics F3A - F3P - F3S
Espen Kvien	Judge F3 RC Aerobatics F3A - F3P - F3S
Lindland Jens Kristian	Judge F3 RC Helicopters F3C
Jan Thore Lygren	Judge F3 RC Helicopters F3N Technical Expert F3 Helicopters
Rolf Meum	Judge F4 Scale F4 All Classes
Sverre Moen	Judge F4 Scale F4 All Classes
Sandaker Palm Henrik	Technical Expert F9 Drone Sport
Ingolf Steffensen	Technical Expert F1 Free Flight
Espen Torp	Technical Expert F3 Soaring

European Model Flying Union (EMFU):

Haagen Valanes, kasserer
Espen G. Bakke, styremedlem og delegat

Tore Jemtegaard fra Vingtor RC Club ble valgt til ny gruppeleder for F3A-klassen. Foto: Jon Gunnar Wold

2023 ble året da NLF både fikk fornyet godkjenning av Modellflyhåndboka som sikkerhetssystem for modellflyging, og avtalte utvikling av en masseregistreringsløsning for modellflygere i operatørregisteret flydrone.no
 Foto: Jon Gunnar Wold

Økonomi

Utover de vedtatte budsjetter ble det bestemt av styret å bruke en liten del av oppsparte reserver for tilpasning av OBSREG-systemet slik at seksjonen kan ta det i bruk. Videre ble det vedtatt å bekoste en del av utviklingen av masseregistreringsløsning sammen med Luftfartstilsynet. Kostnaden for utviklingen av OBSREG er medtatt i 2023-regnskapet, mens kostnader for utvikling av masseregistreringsløsning bokføres i 2024.

Sluttbemerkinger

I år som tidligere år, kan Modellflyseksjonen vise til betydelig aktivitet både i administrasjonen og blant de frivillige. Sammen skaper vi de beste forutsetninger for Norges modellflygere til å drive sin idrett og hobby. En stor takk til alle bidragsyttere.

Norges Luftsportforbund generelt og Modellflyseksjonen spesielt er ikke som andre særidrettsforbund i Norges idrettsforbund. Ved siden av å legge til rette for å videreutvikle vår aktivitet som idrett og rekreasjon må vi også jobbe for å få tilgang til luftrom og andre spesialtillatelser for å fortsette vår aktivitet.

Vi har nå fått ny godkjenning av Modellflyhåndboka som sikkerhetssystem for modellflyging for nye fem år. En nødvendighet for å få drive aktiviteten vår med myndighetenes velsignelse. Hverken langrenn eller fotball trenger slik velsignelse. I tillegg har vi etter en lang og tålmodig innsats fra administrasjonen ved fagsjef og jurist fått aksept for masseregistrering for NLFs medlemmer i Modellflyseksjonen. Om ikke dette var nok, har vi levert gode idrettsprestasjoner også. I VM i F5J endte det norske laget på 4. plass sammenlagt, bare noen få poeng unna pallen. I VM F3A i Australia kom alle tre piloter på det norske laget til semifinalen. Norske lag deltok også i EM i frifluktklassene, WDRC dronerace og EM i IMAC.

Espen G. Bakke (s)
 leder Modellflyseksjonen

MOTORFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Seksjonsmøte

Det ble avholdt seksjonsmøte i 2023.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Bjørn Egenberg	Bergen aero klubb
Nestleder:	Linda Christine Lilleng	Nedre Romerike flyklubb
Styremedlemmer:	Ingrid Elisabeth Sørensen	Sola flyklubb
	Bjørn Skogøy	Bodø flyklubb
	Hedvig Langehaug	Gjøvik & Toten flyklubb
	Stig Arve Haugen	Værnes flyklubb
	Kevin Halvorsen	Bodø flyklubb
Valgkomité:	Andreas Haaland (leder)	Bergen aero klubb
	Ola Liloe-Olsen	Sandane flyklubb
	Katrine Skogøy	Bodø flyklubb

Seksjonenes representant til følgende NLFs komiteer:

Anleggskomité:	Lars Øyno og Steinar Storm Kristiansen
Sikkerhetskomité:	Rolf Liland og Lars Preben Sørsdahl
Teknisk komité:	Ulf Bjørtomt og Heidar Pall Ragnarsson
Luftromskomité:	Stig Arve Haugen
Jentenettverk:	Solrun Helene Krane
Ungdomskomité:	Martin Bjørndahl

Administrasjon

Motorflyseksjonen har vært representert i administrasjonen av fagsjef Ola Tau Hatlestad. Videre har NLFs kvalitets- og sikkerhetskoordinator Tobias Aleksander Fjelltorp-Veland, samt rådgivere Torkell Sætervadet og Jostein Tangen bidratt sterkt i saker relevante for seksjonen.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere i Norge. Seksjonen er derfor avhengig av opplysninger fra Luftfartstilsynet for statistikk relatert til sertifikater, tallene er derfor hentet fra Luftfartstilsynets publiserte oversikt.

Sertifikater

	Utstedt 2023	Gyldig 31.12.23	Utstedt 2022	Gyldig 31.12.22
PPL (A)	46	1.012	51	1.070
LAPL (A)	8	233	13	204

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet. Tallene i tabellen er hentet fra tilsynets analyseavdeling.

	2023	2022
Ulykker	0	4
Alvorlige hendelser	0	4
Hendelser	0	75

Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubber tilsluttet NLF. Tallene gjenspeiler derfor ikke nødvendigvis tilstanden i NLF.

Rapporteringssystemet OBSREG (OBServasjons REGistrerings system) har vært i bruk for all aktivitet i landets flyklubber siden siste halvdel av 2020, og det registreres en økende bruk av systemet og dertil rapporteringsvilje fra aktørene. Dette anses som svært positivt når det gjelder å gi et datagrunnlag til trendanalyse for flysikkerhetsarbeidet ved seksjonen og organisasjonen som helhet. Vi registrerer en økende bruk av OBSREG, og håper at trenden fortsetter.

OBSREG	2023	2022
Antall observasjoner	137	120
Ulykker	0	0
Alvorlige hendelser	8	6
Hendelser	111	75
Erfaringer	18	39

Seksjonsstyrets arbeid

2023 har vært et år der man har fokusert på å få i gang aktiviteter som har manglet de siste årene. GA-Konferansen, ny støtteordning til instruktører og økt samarbeid med Sportsflyseksjonen.

Seksjonsstyremøter

Det har i løpet av året blitt avholdt åtte styremøter. Fire av disse har blitt avholdt som digitale møter.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

2023 har bydd på ulike utfordringer. På anleggssiden har Avinor måttet spare penger og stramme inn på grunn av reduserte inntekter, noe som har ført til utfordringer for flyklubber flere steder i Norge. Økte avgifter er per nå den største utfordringen til klubbene som opererer på Avinorplasser. Flydrivstoff har i større og større grad blitt et marginalt produkt, der leverandørene har lave inntekter og prisene dermed øker kraftig. I tillegg har miljø blitt et stadig større fokusområde, og det jobbes i seksjonen for å klargjøre og tilrettelegge for nye, miljøvennlige drivstofftyper til å supplere 100LL.

I etterkant av en tid med redusert aktivitet ser seksjonen viktigheten av å ha fokus på rekruttering, og styret ønsker i enda større grad å motivere nye utøvere til å begynne, samt at eksisterende utøvere forblir aktive. Rekruttering til PPL/LAPL, så vel som akrobatikk- og konkurranseflyging er en målsetning for styret også i det kommende året.

Luftsportsuka

Luftsportsuka (LSU) ble i juni arrangert på Starmoen. Motorflystyret og administrasjonen var godt representert på Luftsportsuka, og det ble også fløyet introduksjonsturer med NLFs elektriske fly, noe som ble svært godt mottatt av de som fikk prøve det. I tillegg var det akro-introduksjonsturer med Super Decathlon fra Bergen og Saab Safir fra Værnes. Norges første fallskjermhopp fra elektrisk fly ble også gjennomført under LSU 2023.

Sikkerhetsutvalget

Stig Arve Haugen ledet seksjonens sikkerhetsutvalg bestående av Lars Preben Sørsdahl, Øyvind Rein og Øystein Belsvik. Utvalget har gjennomført møter og jobbet i dialog med Tobias A. Fjelltorp-Veland og benyttet trender fra OBSREG til blant annet

å utarbeide sikkerhetsbulletenger. Det forventes at det snart vil være mulig å hente enda flere data ut av systemet, som kan følges opp og kommuniseres ut fra utvalget.

Utdanningsutvalget

Bjørn Skogøy har ledet seksjonens utdanningsutvalg bestående av Dmytro Yakovenko, Ruben Stenevik, Tor Endre Sved og Geir Solheim. Utvalget har hatt dialog med administrasjonen og andre utvalgsledere i saker relatert til utdanning, samt utvikling av treningsprogram. I 2023 har utvalget befattet seg med valg av ATO i forbindelse med seksjonens flyinstruktørsatsning (FI). Utvalget har også vært en pådriver for FI-Refresher. Utvalget har ikke hatt fysiske møter i 2023.

Luftsportsuka 2023. Foto: Kristian Karsset Broen

Foto av Kristian Karsset Broen

Flyteknisk utvalg

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO. Seksjonens flytekniske utvalg har vært ledet av Ole Andre Utheim med Eirik Brusset som bidragsyter, og Heidar Pall Ragnarsson ble også rekruttert til å representere seksjonen i NLFs sentrale tekniske komité.

Motorflyseksjonen er representert med to personer i forbundets tekniske komité, hvorav én er komiteleder.

Akrouutvalget

Akrouutvalget har i 2023 gjennomført tre utvalgsmøter, samt vært medarrangør sammen med Luftfartstilsynet for et sikkerhetsseminar i flyoppvisning på Torp. Ellers er utvalgets fokus fortsatt oppfølging av forskrift for flyoppvisning som nå er under revisjon av Luftfartstilsynet, samt utarbeidelse og revisjon av treningsprogrammer for tiden med hovedfokus på formasjonsflyging.

Konkurranseutvalget - Presisjon, Rally og ANR

Olve Hansen leder utvalget med representanter fra Motor- og Sportsflyseksjonen. Utvalget jobber med tilrettelegging for arrangering av nasjonale konkurranser, og representasjon ved internasjonale konkurranser innenfor presisjon, rally og ANR. De arbeider også aktivt med tilrettelegging for ungdomsaktiviteter innenfor nevnte grener.

Helikopterutvalget

Utvalget ledes av Linda Christine Lilleng, og består i tillegg av Trond Sandvold og Frank Due Halvorsen. Utvalget har hatt liten aktivitet i løpet av året, men det er et ønske om i større grad å etablere et nettverk for private helikopteroperasjoner og helikoptersport i Norge.

Ski- og sjøflyutvalget

Ledes av Mikael Aksdal.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Det jobbes kontinuerlig på sentralt nivå med å sikre tilgang til flyplasser, luftrom og øvrige anlegg, og i den sammenheng vises det til relevante avsnitt Luftsportstyrets rapport. Seksjonen har tett dialog med Avinor, og det er med glede å registrere at PFLY-ordningen har fungert meget godt gjennom året. Tilgang til lufthavner utenfor

åpningstid er foreløpig ikke mulig, men Avinor har forsikret NLF om at det jobbes med å etablere en ny ordning for adgang for allmennflygere til deres lufthavner tilpasset PFLY-ordningen.

Klubbutvikling og rekruttering

Kombinasjonen av å ha sosiale arrangement og faglig påfyll i form av presentasjoner og workshops oppfattes å være en god måte å heve kompetansen i miljøet. GA konferansen som ble avholdt i november 2023 ble en stor suksess. For første gang ble det avholdt felles konferansen for medlemmer av Motor- og Sportsflyseksjonen.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC) med Ola Tau Hatlestad som alternate.

Steinar Østby er norsk delegat i CIVA med Ulrik Hasle som alternate. Linda Christine Lilleng er delegat i FAIs helikopterkomité (CIG). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Konkurranser

Akrobatikk

Innsatsen fra flyskoler som utdanner piloter til akrorettighet sikrer nyrekruttering supplert gjennom utdanningsprogram for de ulike konkurransestrinn. Sentralt i dette arbeidet er gjennomføring av effektive treningssamlinger. Videre deltar enkelte piloter som har ambisjonsnivå på internasjonalt nivå på samlinger med høyverdige flymaskiner (som for eksempel Extra 330OSC) i Spania med dyktige franske trenere. Bendik Mørstad Johansen og Ulrik Hasle har gjennom sine konkurranseplasseringer i 2022 kvalifisert seg til deltagelse på internasjonal konkurranse i 2023.

De nasjonale treningssamlingene og konkurransesamlingene arrangeres av Aerobic Club of Norway (ACN) i henhold til Motorflyseksjonens mandat for akrouutvalget, og ACN med hensyn til ansvar og rollefordeling. ACN er en landsdekkende klubb for medlemmer som er interessert i akro og konkurranseflyging.

ACN gjennomførte sitt årlige sikkerhetsseminar 11. februar 2023 som grunnlag for utvelgelse av områder for sikkerhetsfokus for kommende sesong.

For sesongen 2023 ble det gjennomført to vellykkede treningsamlinger på Starmoen og Stord. Dessverre ble resten av de planlagte treningsamlingene kansellert grunnet vær. Treningsdager i forkant av NM på Starmoen ble gjennomført, men selve konkurransen ble forhindret av været.

Luftfartsulykken på Reinsvoll, Gjøvik hvor Odd Normann Strande med passasjer omkom under innflygingen for landing satte sitt preg på avslutningen av sesongen. Odd Normann har vært en del av vårt miljø som en seriøs og forsiktig akropilot i en årrekke. Han vil bli savnet.

Nordisk mesterskap i Söderhamn, Sverige i 2023 ble noe amputert med hensyn til norsk deltagelse grunnet usikre værprognoser. Likevel tillot været tellende konkurransedager, og de to norske deltakerne Ulrik Hasle og Bendik Mørstad Johansen ble henholdsvis nummer én og to i mesterskapet.

VM i klassen advanced ble i år arrangert i Las Vegas USA. Kostnadsnivå og utfordringer med å leie flymaskiner medførte at de ikke var mulig for norsk deltagelse denne gangen.

Steinar Østby fra ACN er norsk representant i CIVA og deltok på CIVA 2023 Plenary Conference i Krakow, Polen.

Presisjon, rally og ANR

NM Presisjonsflyging 2023 ble avholdt på Starmoen flyplass, 27. – 28. mai. I alt 18 deltakere fordelt på ni lag konkurrerte i navigasjon og presisjonslanding med imponerende resultater, både av erfarne og ferske piloter til tross for krevende forhold.

Kurt Norevik og Lars Emil Norevik stakk av med seieren, Espen Grønstad og Frank Olaf Sem-Jacobsen tok sølv, og Odin Sætre og Nicolai Strømme tok bronse.

Flere unge og nye konkurransepiloter imponerte både med navigasjon og flotte landinger på Starmoen; blant dem Lars Emil Norevik, Nicolai Strømme, Niklas Orheim, Vedvik, Jens Fischer og Theodor Fischer, Kristoffer Barhaug og Bjørn Ellingsvåg.

Akro NM 2023 på Starmoen flyplass. Foto: Ola Tai Hatlestad

Informasjonsarbeid

Norges Luftsportforbunds nettside er primærkanalen for informasjon og nyheter. Dette suppleres av sosiale medier slik som Instagram og Facebook. I tillegg til dette sendes det ut nyhetsbrev fra tid til annen, når det er viktig og/eller tidskritisk informasjon som må ut til klubber eller medlemmer. Motorflyseksjonen utgir også bladet Flynytt, som er en kanal for mer dyptgående informasjon og fagartikler.

Flynytt

Bladet kom ut med seks utgaver på papir i 2023. Det pågår et kontinuerlig arbeid med å finne den rette balansen i forholdet mellom å formidle tidsaktuelle saker til medlemmene digitalt på nett og å belyse aktuelle saker og temaer i papirutgavene. I tiden fremover vil man se at Flynytt's nettside vil få høyere prioritet, og at det vil bli jobbet aktivt med å øke synligheten i det digitale landskapet.

NLF Flytjenesten

Flytjenesten er godt i gang med å nå målet å være fullt operative til sesongen 2024, og være en bidragsyter til samfunnet slik flytjenesten har og er ment å være.

Fra Justis- og Beredskapsdepartementet mottok NLF Flytjenesten i 2023 et tilskudd på 1.377.281 kroner til drift, øvelser og utstyr for søk- og redningstjenesten.

*Nicolas Orheim får instruksjon i el-flyet LN-ELB.
Foto: Ola Tau Hatlestad*

Økonomi

Seksjonens økonomi er i hovedsak basert på inntekter fra medlemskontingenter og andel av spillemidler fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Seksjonen kommer også i 2023 ut omtrent på budsjett. For detaljer vises det til forbundets årsrapport.

Sluttbemerkninger

Styret har siden valget på seksjonsmøtet i 2023 arbeidet i tråd med de prioriterte sakene som ble besluttet på møtet:

1. Fortsette arbeidet for økt sikkerhet i klubbene.
2. Økt rekruttering blant annet ved hjelp av aktiv markedsføring gjennom relevante informasjonskanaler, Luftsportens Dag og lokale klubbaktiviteter.
3. Følge opp NLFs arbeid med å sikre tilgang til anlegg og luftrom for allmennflyging inkludert en allmennflyplass i Oslo-området.
4. Videreutvikle Flytjenesten og få flest mulig klubber operative i henhold til nye krav.
5. Sikker tilgang til drivstoff, samt være en pådriver i arbeidet med bærekraftige løsninger (blyfri bensin, sustainable aviation fuel (SAF) og nullutslipps-fly).

Småflymiljøet i Norge lever fremdeles i beste velgående selv om vi ikke mangler utfordringer. Antall medlemmer, klubber og sertifikater er relativt stabilt. En viktig grunn til at vi i noen sammenhenger opplever en mer krevende hverdag er først og fremst den økonomiske situasjonen hos våre viktigste samarbeidspartnere. Dette er forståelig, men samtidig en mager trøst for tillitsvalgte i en tid da alt blir dyrere. Likevel er det imponerende hvordan tillitsvalgte og medlemmer står på for å holde aktivitetene i gang i klubbene. Samtidig blir miljøperspektivet viktigere og viktigere, og det å legge til rette for grønn luftfart, også for småfly, blir avgjørende for vår eksistens i fremtiden. Til tross for den tragiske ulykken på Reinsvoll i fjor, så blir sikkerheten i luften stadig bedre. Dette må vi ta som en inspirasjon til heller å øke innsatsen innenfor flysikkerhet enn å redusere arbeidet.

En viktig del av aktiviteten i klubbene er skolevirksomheten. Styret har derfor også i denne perioden valgt å legge til rette for økt instruktørutdanning. Vi har justert opplegget basert på erfaringene fra tidligere, og har et berettiget håp om at vi denne gang lykkes med å få flere instruktører ut i klubbene.

Til tross for at det er nedlagt mye godt arbeid gjennom mange år, er situasjonen angående GA-flyplass i Oslo-området uavklart. Hva fremtiden bringer på Kjeller vites ikke, og det finnes for tiden ingen gode alternativer. En relativt stor andel av den norske luftsportsaktiviteten har Kjeller som utgangspunkt. Styret i Motorflyseksjonen må derfor gi denne saken økt oppmerksomhet, samtidig som dette er en sak som angår miljøer også utenfor vår seksjon, og som krever innsats fra hele NLF-organisasjonen.

Styret i Motorflyseksjonen ser frem til et aktivt 2024, i godt samarbeid med eksterne partnere, klubbene og de andre seksjonene i NLF. Vi er til for å gjøre livet lettere i klubbene, så ikke nøl med å ta kontakt dersom dere har utfordringer dere ikke klarer å løse selv!

Bjørn Egenberg (s)
leder Motorflyseksjonen

SEILFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Ledermøte

Seksjonsmøte i 2023 ble avholdt på Quality Airport Hotel Gardermoen 25. mars.

Styrets sammensetning

Leder: Håvard Gangsås, Salangen seilflyklubb
 Nestleder: Trude Liavåg, NTNU flyklubb
 Styremedlem: Øystein Bjørklund, Sandefjord seilflyklubb
 Sondre Bjørø, Os aero klubb
 Tora Lindqvist Tangen (ungdomsrepresentant)
 Drammen flyklubb

Varamedlem: Martin Bjørnebekk, Jeløy seilflyklubb
 Marthe Dybedahl, Os Aero klubb

Valgkomité: Arne Wangsholm (leder), Os aero klubb
 Johan Heggelund, Valdres flyklubb
 Trude Liavåg, NTNU flyklubb

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra rikssenteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året, og ved deltakelse på ukentlige digitale koordineringsmøter.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 prosent stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Kine Beate Sagbråten Nygård har vært ansatt som vertskap ved Ole Reistad Senter i en 100 prosent stilling.

Lisenser

	Gyldig 31.12.23	Gyldig 31.12.22
SPL	279	230
LAPL(S)*	100	133
FI(S)	107	106
FE(S)	13	12
Elevbevis**	35	88
FAI sportslisenser	61	48

* Utstedte LAPL(S) vil være gyldige og byttes til SPL ved første nødvendige sertifikatbehandling fra NLT. Det utstedes ikke nye LAPL(S) fra 2021.

** Antallet angir nye elevbevis 2022 og 2023 da bevisene er evigvarende.

Aktivitet og fly

	2023	2022
Timer fløyet	4.900	5.350
Antall starter	5.100	6.300
Antall km (strekflyging)	121.000	109.000
Antall seilfly/ motorseilfly	141	109*

Antall kilometer er hentet direkte fra Online Competition 2023 (OLC).

*Antall seilfly registret i luftfartøyregisteret med luftdyktighet i 2023.

Ulykker og hendelser

	2023	2022
Hendelser	16	41
Ulykker	0	1

Fra 2021 er OBSREG rapporteringsportalen benyttet i seksjonen.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt syv seksjonsstyremøter hvor 44 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet etter linjene i den vedtatte strategi og handlingsplanen for 2023 - 2025 vedtatt på seksjonsmøte 25. mars. Som for NLF sentralt har seksjonen følgende visjon med hovedfokus:

- Flygdele og sikker luftsportutøvelse for alle.
- Ingen skadde eller omkomne som følge av våre luftsportsaktiviteter (nullvisjon).

I dette ligger følgende prioriterte mål og strategiske satsningsområder:

- Flere med – lenger.
- Trygge, sikre og engasjerende luftsportsaktiviteter.
- De prioriterte mål og satsingsområder:
  - Sikkerhet
  - Breddeidrett

Styret har også prioritert å legge til rette for anleggsutvikling på Starmoen med rehabilitering av gressbane og prosjektering av nye hangarplasser. Det ble også i mars klart at seksjonens slepefly, Pawnee LN-EIC, ikke forsvarlig kunne videreføres økonomisk. I dette ble det gjennomført en tottrinns løsning med først overtagelse av Piper Cub LN-HAU for sesongen 2023-2024, og bestilling av en nye Eurofox 140 LN-TUG som skal ferdigbygges som eksperimentell og settes i drift i løpet av 2024.

Internasjonal representasjon

Lars Rune Bjørnevik representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU). Begge årsmøtene ble avholdt fysisk i 2023, hvor S/NLF var vertskap for EGU-møtet i Oslo siste helg i februar. Arild Solbakken sitter som president i EGU.

Nordisk møte ble avholdt i Finland med Steinar Øksenholt og Håvard Gangsås som våre delegater. Møtedeltakeren benyttet fredagen til å delta i den tradisjonelle

flydagen, samt lørdag og søndag i det ordinære Nordic Gliding Meeting.

Utvikling- og handlingsplanen for tingperioden

Seksjonsmøte i mars 2023 vedtok ny utviklings- og handlingsplan for perioden 2023-2025. Planen bygges på masterplanen til NLF og har totalt ti punkter.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU) ledes av Svein Larssen.

Seksjonen benytter aktivt OBSREG til å rapportere hendelser, havarier og øvrige avvik. Svein Larssen er seksjonens oppnevnte OBSREG-koordinator. Gjennom portalen har vi mottatt 16 rapporter i 2023. Det er hovedsakelig små hendelser og avvik. Antallet rapporter er betydelig ned fra foregående år, men gledelig er det å konstatere at 2023 ble et år uten forsikringskader.

Det er ikke gjennomført sentrale sikkerhetstiltak eller aktiviteter knyttet til sikkerhetsfremmende programmer i 2023. TAKK-programmet har vært tilgjengelig og deler er materialet er benyttet både i klubbene og ved sentrale arrangementer. Etableringen av programmet og seilflyvettreglene mener vi har løftet bevisstheten på sikkerhet og bidratt til den gode skadestatistikken, spesielt siste to år.

Norges Luftsportforbunds Seilflyskole (NLS) har i 2023 vært driftet med 13 klubber tilsluttet. Skolen ledes av fagsjef Steinar Øksenholt som DTO representant og skolesjef. Gardermoen seilflyklubb og Elverum flyklubb/seilfly besluttet å slå sammen sine seilflyskoler fra 2023.

Det er avholdt to samlinger for skolesjefer, standardiseringsmøte for kontrollanter FE(S) og ett oppfriskningsseminar for instruktører FI(S)

I forbindelse med EASA-inspeksjon av Norges Luftsportstilsyn på høsten i 2023, ble DTO-en besøkt av EASA-teamet på Starmoen. I møte ble det stilt cirka 15 spørsmål til skolen som ble besvart av DTO representant og skolesjef med henvisninger til skolehåndboken, TMS og OBSREG. EASA var imponert over hva vi kunne vise frem og karakteren «above state of the art» ble uttrykket. Dette en tilbakemelding som går til hele NLF-organisasjonen for den felles organisering som ligger bak DTO-manualer og utvikling av verktøyene som nå benyttes både i seilfly, motorfly og sportsfly.

Seksjonen har gjennomført ett formelt virksomhetstilsyn regulert i Seilflyhåndboken i 2023. Besøket var hos Voss flyklubb på Bømoen i mai.

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i strekkflyging og akroflyging fra Starmoen og fjellflygingskurs på Vågå i 2023.

I 2023 måtte vi kansellere instruktørkurset FI(S) som følge av mangel på instruktørkandidater. Etter små kurs i 2021 og 2022 er vi altså tilbake til kanselering, som også var tilfelle i 2019 og 2020.

Samarbeidet med Stavern Folkehøyskole fortsatte i 2023. Kullet som begynte i 2022 avsluttet med praktisk opplæring i ukene etter påske. En av tre elever fløy solo og disse overføres nå til videre skoling i klubber. Det var ikke søknader til nytt kull med seilflyelever for skoleåret 2023 - 2024. Folkehøyskolen besøkte oss allikevel med elever fra flylinja i september. På det sentrale grunnkurset i juli hadde vi to nye elever og én elev på fortsettelse fra 2022.

Luftrom

Jarle Mathisen har vært seksjonens representant i NLFs sentrale luftromskomiteé. Mot slutten av 2023 ønsket Mathisen avløsning fra vervet og Arne Martin Güettler har tatt over.

Komiteens arbeid er i hovedsak knyttet til å fremme tilgang til luftrom for alle luftsportsgrenene underlagt NLF. Seilflyseksjonens representant skal ivareta og fremme seilflyging inn i dette arbeidet.

I 2023 er det blitt jobbet med omgjøring av luftsportsområder i TMA til fareområder. Dette arbeidet har inkludert en sikkerhetsanalyse i regi av Avinor. Fareområdene skal kunne benyttes fra sesongen 2024.

Samarbeidet med andre luftromsbrukere oppleves bra, herunder Forsvaret og øvrige luftsportsgrener. Lokale avtaler med lufttrafikkjenesten ser også ut til å fungere tilfredsstillende der disse er etablert.

Miljø

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold. Det er ikke registrert nye utfordringer knyttet til miljø og støy for seilflyaktivitet og klubber i 2023.

*Kato Kvitne deltok i Svensk mesterskap med sin helt nye JS3 RES og vant.
Foto: via Kato Kvitne*

Teknisk

Ståle Lien har vært seksjonens representant i forbundets flytekniske komité, hvor også Øyvind Sørgaard stiller som assistent. I løpet av våren 2023 ble Lien erstattet med Espen Aarhus som vår representant. Det planlegges for en tradisjonell seilflyteknisk samling i februar 2024. Siste samling var felles flyteknisk samling i februar 2021, rett før pandemien.

Fra 2021 opererer NLF CAO under regelverket EASA Part ML. De fleste seilflyene i Norge, sett bort fra et mindre antall på Vestlandet, er fortsatt underlagt NLF CAO. Prisnivået er differensiert og konkurransedyktig.

Det er ikke utdannet nye seilflyteknikere i 2023. Veien frem til et slikt sertifikat er endret, og fortsatt mangler vi en mulighet for å avlegge eksamen. Seksjonen er i tett dialog med Segelflyget på Ålleberg, og vi har sammen håp om å kunne tilby både kurs og eksamen fra høsten 2024.

Luftsportsanlegget – Ole Reistad Senter (ORS) Anleggsutvalget ved ORS ledes av daglig leder ved senteret. Håvard Gangsås inngår i NLFs anleggskomité.

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS med ansvaret for koordinering av drift og vedlikehold. Vertskapsrollen dekkes av Kine Beate Sagbråten Nygård som er ansatt i 100 prosent stilling. Vegard Rytter har vært ansvarlig slepeflyger og ORS-assistent i høysesongen fra mai og ut august i 2023.

Sesongen 2023 ble betydelig stillere enn både forventet og ønsket. Mindre besøk og mindre aktivitet setter spor i omsetningen. Det er vel første gang på tiår at senteret ikke klarer og nå et positivt økonomisk resultat av god størrelse. Heldigvis er det mot slutten av 2023 gjort avtaler om flere store arrangementer i 2024, som vil kunne lede dette tilbake på rett spor.

Kostnadsvekst på flere områder, men spesielt strøm og mat, har vært utfordrende for driften i 2023. Strømkostnaden har nå etablert seg på et doblet nivå sett opp mot historiske tall kun to år tilbake. Vi har søkt og fått innvilget strømstøtte også i 2023.

Seilflyaktiviteten på Starmoen gikk ned fra 1.536 slep i 2022 til 1.306 i 2023. Sesongen er løst med hovedvekt på vårt eget slepefly LN-HAU, som har slept 1.118 av disse slepene uten lengre teknisk stopp. Elverum flyklubb har hatt aktivitet på vinsjen, men også her er det reduksjon i antall starter. Starmoen er også i 2023 blitt benyttet

til kurs og flyging med hangglider.

I 2024 må vi søke om ny konsesjon for Starmoen flyplass. Nåværende konsesjon utløper i februar 2025.

Våren 2022 startet vi på jordforbedringen av gressbanen. Del én av dette prosjektet (syd) ble sluttført sommeren 2022. I august ble del to igangsatt, og da med et område på cirka 45 dekar i nord. På denne delen valgte vi å jord-forbedre med slam og frese overflaten etterpå. Området ble sådd slik at det ble grønt før høsten, kulda og snøen kom. Det gjenstår noe steinplukking på overflaten til våren 2024. I november ble det sendt inn fornyet spillemiddelsøknad på det samlede prosjektet, og hvor det kan forventes cirka 230.000 kroner i støtte, samt tilbakebetaling av moms på varer og tjenester.

Gjennom året har det også vært jobbet videre med plan om å bygge mer hangar plasser på Starmoen. Det har konkret vært innhentet fem til seks ulike anbud fra samme antall leverandører. Vi fikk også godkjent en kostnadsramme på Luftsportstinget, men vi ser det er utfordrende å kunne holde rammen. Det er også utfordrende å prioritere ulike utviklings- og vedlikeholdsoppgaver på senteret i fremtiden.

Rekruttering og aktivitet

Seksjonsstyret har også i 2023 selv ledet aktiviteter knyttet til PR- og rekruttering. Tora Lindqvist Tangen er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

Det ble ikke gjennomført noe sentrale tiltak eller programmer rettet mot rekruttering i 2023.

I 2023 hadde vi hovedsakelig lagt bak oss pandemien og de aktivitetsrestriksjoner dette medførte i 2021 og 2022. Klubblivet var tilbake til det normale, men vi ser på aktivitetstallene at produksjonen av timer og starter gikk markert ned. Årsaken kjenner vi ikke 100 prosent, men flere faktorer har nok bidratt. Værmessig var sesongen 2023 veldig unormal, tørt på våren, kald og ustabil sommer og veldig mye nedbør i august og september. Legger vil til prisvekst hvor våre medlemmers økonomiske handlingsrom for fritidsaktiviteter reduseres, så tror vi svaret ligger i disse faktorene. Vi ser også at det ble rekruttert unormalt få nye elever med rett over 30 nye elevbevis i 2023.

I 2023 gjorde vi ikke så mye ut av Nordiske Seilflydager sentralt. Mange av våre

*Seksjonens slepefly Piper Pawnee ble pensjonert og parkert for godt i mars.
Foto: Kine B. Sagbråten*

klubber har nå innarbeidet faste rutiner på å invitere til åpne dager, hvor introduksjon til seilflyging står i fokus.

Norsk seilflyging tilbyr tilrettelagt luftsport med fem seilfly fra følgende steder: Starmoen, Klanten, Hokksund og Voss. Leveransen av nye DG1001 Club Neo med tilrettelegging til NTNU flyklubb ble noe forsinket levert først i januar 2024. Denne skal skape et nytt aktivitetstilbud på Oppdal og i Midt-Norge

Mot slutten av juli ble det igjen arrangert junioruke og juniorsamling under en sammenhengende uke på Starmoen. Arrangementene var åpne for seilflyungdom i aldersgruppen 13 - 25 år. Dette året deltok 33 piloter hvorav fire jenter. Deltakerantallet er svært godt og samlet ungdom fra hele seilfly-Norge. Deltakeren fikk fløyet mye, og hadde et allsidig tilbud med både flyslep, vinsj, TMG, strekk og acro. Ungdommene var igjen veldig godt fornøyd!

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding utgis nå digitalt som det første av medlemsbladene i NLF. Digital publisering gir oss mange muligheter. Vi er mer dynamiske og tilstede gjennom hele året og ikke definert til fire til seks utgivelser i året. Vi når et større spekter av interesserte lesere både innenfor Norden, Europa og verden forøvrig. Statistikken viser også at prosentandel jenter som besøker siden er langt høyere enn hva våre medlemstall reflekterer av kvinneandel. I 2023 ser vi også en liten økning av norske bidrag og artikler publisert.

Konkurransen- og breddeidrett

Uttaks- og konkurranseutvalget ledes av Kristoffer Samuelsen.

I 2023 var vi for alvor tilbake med god deltakelse i internasjonale mesterskaper. Tre team reiste til EM i Polen med to fly i 18-meterklassen (18m) og ett fly i 20-meterklassen (20m). Jo Inge og Sondre Bjørø plasserte seg som nummer ti av 22 deltakere i 20m. Dette er vår beste internasjonale prestasjon på svært mange år. Kato Kvitne og Rune Hovda hadde også gode dagsplasseringer, men fikk henholdsvis 28. plass og 35. plass av totalt 36 piloter i 18m.

Kato Kvitne deltok i svensk mesterskap med sin helt nye JS3 RES. Han gjorde det ikke annerledes enn at han slo svenskene på hjemmebane, og ble «Svensk mester» som flott oppkjøring til EM i Polen.

Vi deltok ikke i junior EM som i 2023 ble arrangert i Danmark og på Arnborg.

I virtuell Sailplane Grand Prix (e-sport) fikk vi en norsk verdensmester i 2023. Arne Martin Güettler har lenge vært med å prege de internasjonale resultatene på dette området. Güettler hadde kvalifisert seg til finalen fra den svenske kvalifiseringskonkurransen i 2022. I finalen fløy han jevn godt og unngikk de store feilene. Etter syv dager racing vant han med god margin, og ble titulert «Verdensmester» i FAI virtuell Sailplane Grand Prix.

Mot slutten av året besluttet vi å søke om en kvalifiseringskonkurranse i nettopp Sailplane Grand Prix. Vi ble tildelt et slikt delarrangement, og Norway SGP vill inngå i den 12. serien og kvalifisere piloter til finalen i 2025. Konkurransen vil bli arrangert fra Starmoen i perioden 19. - 26. mai 2024.

Årets norgesmesterskap i klubb- og åpenklasse var nok en gang tilbake på Leirin – Fagernes og med Valdres flyklubb som arrangør. Godt støttet av en sentral konkurranseledelse med Arild Solbakken, Steinar Øksenholt og Leif Jørgen Ulvatne leverte valdresingene igjen et prikkfritt arrangement. Stor takk til både klubben som stilte opp og Avinor som lot oss låne plassen. Riktignok måtte vi klare oss uten terminalbygget i år.

Det ble fløyet syv av syv mulige dager. I starten på juni var det fortsatt mye snø i fjellet, som medførte en noe treg start på dagene, med litt utfordrende og til dels vanskelige lokale forhold. Norgesmestere ble Arne Martin Güettler, Sandefjord seilflyklubb, i åpenklassen og Martin Bjørnebekk, Jeløy seilflyklubb, i klubbklassen. Harald Høimyr's minnepokal for raskeste flygning over 300 kilometer gikk til Christer Mjøs fra Os aero klubb i klubbklassen.

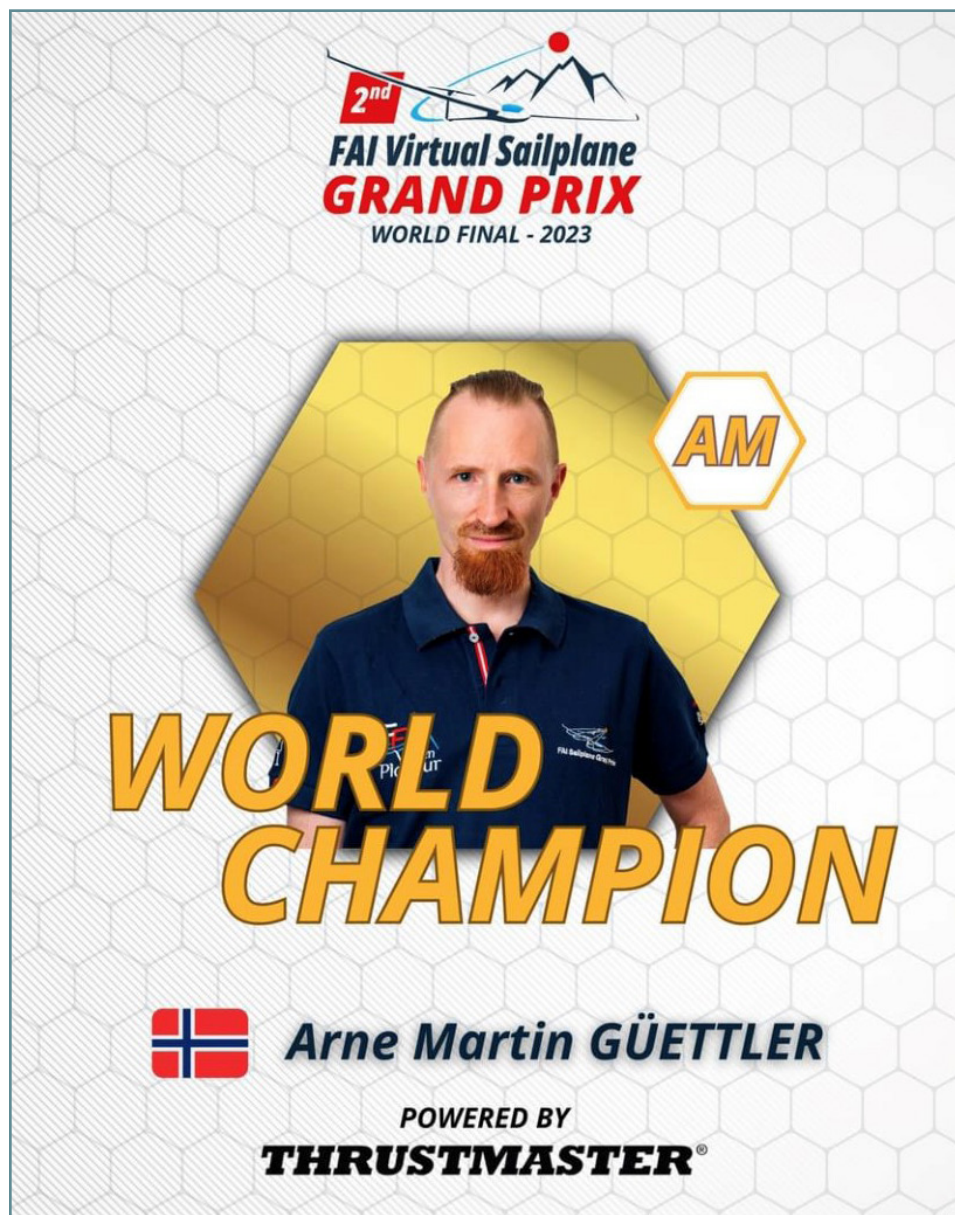
Norgesmesterskap i sportsklassen ble kanselert i 2023 som følge av kun tre påmeldte deltakere. Det kreves som kjent fem piloter for å kunne arrangere et NM.

NM i akrobatikk med seilfly ble arrangert av Hallingdal flyklubb på Klanten flyplass. Det var god deltakelse fordelt på to klasser. Norgesmester i Primary ble Mariann

Arne Martin Güettler blir virtuell verdensmester i Grand Prix (E-sport).
Fotomontasje fra IGC/FAI

Brattland, Hallingdal flyklubb, og i Intermediate Jarle Mathisen, Sandefjord seilflyklubb

OLC Norway samlet totalt 92 deltaker i 2023. Disse rapporterte 599 flygninger og 121.000 kilometere. OLC Norway for distanse og hastighet ble også i 2023 vunnet av Erlend Sørbye, Elverum flyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Gardermoen seilflyklubb.

Merker og rekorder

Ingar Pedersen leder merke- og rekordutvalget (MR).

Utvalget har i 2023 mottatt søknad om to nye høyde rekorder i 13.5 meter klassen, absolutt høyde og høydegevinst. Utvalget har ved årsskifte ikke fått verifisert og godkjent flygningen ennå. Det er dog første rekordsøknaden for 13.5 meter klassen.

Økonomi

Budsjettmålet for 2023 var et overskudd på 30.000 kroner. Regnskapet for 2023 viser et samlet underskudd på omlag 100.000 kroner.

Det har i 2023 vært noe mindre aktivitet på Ole Reistad Senter en normalt, men vi er glade for å se at terminlisten for 2024 allerede før nyttår er booket med flere store arrangementer som Sailplane Grand Prix, VM og nordisk i modellflyging samt Luftsportsuka. Høye strømpriser har også i 2023 utfordret driften, men i løpet av februar fikk vi reforhandlet strømvartalen med umiddelbar effekt på fakturaen.

Seksjonens slepefly, Piper Pawnee LN-EIC, måtte vi pensjonere etter inspeksjon i forkant av årlig ettersyn. Det var et betydelig behov for oppgradering for å gjøre den luftdyktig. Den samlede økonomien i å gjøre dette, samt se to til tre år frem i tid ledet beslutningen til å ta den ut av drift allerede i mars dette året. Etter forhandlinger ble det besluttet å kjøpe Piper Cub LN-HAU slik at denne kunne gå inn som primært slepefly fra sesongstart i påsken. Videre ble det lagt en plan for å anskaffe en ny Eurofox 140 som byggekit (eksperimental). Salg av LN-EIC og LN-HAU vil inngå i finansieringsplanen for anskaffelsen av Eurofoxen, som vil bli registret LN-TUG. LN-TUG planlegges å settes i drift våren 2024, og vil da være primært slepefly på Starmoen. LN-HAU leverte i overkant av 1.100 slep i 2023.

Seksjonens seilfly, DG1001 Club Neo LN-GOR har fløyet 363 starter og 182 timer. Flyet

er primært stasjonert på Starmoen hvor det benyttes flittig, men i løpet av 2023 har det også vært på Vågå og Frya i forbindelse med kurs og arrangementer.

Sluttbemerkning

2023 ble et tilnærmet normalår, men vi ble noe påvirket av det dårlig været på Østlandet fra starten på juli. Dette har nok påvirket aktiviteten, ikke minst på Ole Reistad Senter, hvor vi har en markant nedgang i omsetting på alle områder. Det begynte så bra, med fantastiske forhold frem til starten på juli, med mye god flyging i den perioden. Det gikk fra brannvaktflyging til uværet Hans på noen uker, og ble skikkelig bløtt langt utover høsten.

Vi hadde ingen ulykker og ingen utbetalinger på forsikringsskader i 2023, takk til alle. Trolig har dette også en sammenheng med vår satsing på sikkerhet, og ikke minst Takk-programmet som har vært kjørt tidligere. Vi drar i gang mer Takk i 2024. Bonusen for lite skader, er rimeligere premie på forsikringen. Vi fikk også en økning i antall fly som deltar i vår felles forsikringsordning, nå er 141 fly med.

Til tross for noe dårlig sesong, fløy vi 12.000 kilometer mer enn 2022. Totalt fløy vi «grønt» i 121.000 kilometere, det er meget bra. Den gode våren og forsommeren får ta noe av «skylden», da var det mange gode dager, selv om vi tidvis blåste litt bort også. Vår gamle arbeidshest, LN-EIC, Pawnee, fikk seg en «knekk» i 2023, og vi valgte da en løsning med kjøp av LN-HAU Piper Cub, i påvente av godkjenning av kjøp av Eurofox 140, LN-TUG. I skrivende stund er LN-TUG i Norge, og skal bygges ferdig. Vi gleder oss til å møte fremtidens slepebehov med et slepefly som er mer bærekraftig enn det EIC`a var.

Vårt gode samarbeid med NLT og vår DTO ble revidert av EASA, og de var imponert over våre system, og uttrykte «above stat of art». Det er en solid tillitserklæring til vårt utdanningssystem, stor takk til dere som arbeider med dette.

Dessverre ble det ikke avholdt i-kurs i 2023, ei heller utdannet nye teknikere. Styret vil ha fokus på dette i 2024, og det planlegges med nye kurs.

Også gresset på Starmoen ble oppgradert, i alle fall noen mål i nordenden. Her vil det være store muligheter for steinplukkerferie i 2024. Vi fikk også spillemidler til denne oppgraderingen, og med litt steinplukking vil det bli meget bra.

Juniorene var samlet én uke i juli, og hele 33 unge mellom 13 og 25 år fikk noen flotte dager på Starmoen, men masse flyging og mye god mat. Da blir de aller fleste mellom

13 og 25 år meget fornøyde, stor takk til de som tilrettela for arrangementet.

Avslutningsvis vil jeg takke alle de pilotene som har representert oss ute i mesterskap. Flere gode prestasjoner, som ble toppet med verdensmester i e-sport seilfly, Arne Martin Güettler, gratulere. Også stor takk til Valdres flyklubb som igjen sto som arrangør av NM, et prikkfritt gjennomført arrangement.

Sist, men ikke minst, stor takk til Kine og Steinar på rikssenteret for den store innsatsen dere legger ned for alle oss i seilfly-Norge. Gleder meg til 2024, gjør du?

Håvard Gangsås (s)
leder Seilflyseksjonen

SPORTFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2023

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Sigurd Brattetveit, Stord flyklubb
 Nestleder: Stig Børrestuen, Elverum flyklubb
 Styremedlemmer: Kristina Indianna Sara, Namdal flyklubb

Varamedlemmer: Pål Vindfallet, Innlandet flyklubb
 Vegard Halden, Drammen flyklubb

Valgkomité: Geir M. Andersen(leder)
 Petter A. Gustavsen
 Jone R. Mathisen

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2023 hatt en stillingsandel på 77 prosent som fag- og avdelingssjef. De resterende 23 prosentene av hans stilling er i tilknytning til NLF CAO og NLF sentralt.

I 2023 har Roger Holm vært engasjert som prosjektmedarbeider i en tilnærmet 30 prosent stillingsandel.

Aktivitet på totalt 187 innrapporterte sportsfly i 2023

	2023	2022
Antall timer	8.649	7.807
Antall starter	23.075	20.304

Ulykker og hendelser

	2023	2022
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne	0	0

Gyldige sportsflyrettigheter ved årsskiftet

Klasse	Utstedt 31.12.23	Gyldige 31.12.22	Gyldige 31.12.21
Elevbevis rorstyring	93	103	115
Flygerettighet rorstyring	451*	451	501
Instruktører/kontrollanter rorstyring	110	95	119
Elevbevis vektskift	4	5	1
Flygerettighet vektskift	32*	31	33
Instruktører/kontrollanter vektskift	9	11	10
Elevbevis gyroplan	0	1	0
Flygerettighet gyroplan	8*	9	8
Instruktører/kontrollanter gyroplan	3	3	3
Seniorkontrollanter	14	15	15
Kontrollanter	38	36	42
Instruktører	59	42	60
Instruktører, MBR	18	12	24
Besiktningsperson gyroplan	4	4	7
Besiktningsperson rorstyring	24	22	29
Besiktningsperson vektskift	8	8	9
Medisinske godkjenninger	508	-	-

* Anm. Gyldige rettigheter styres blant annet av medisinske godkjenninger, gjelder fra og med 2023 etter omlegging av sikkerhetssystemet.

Sportsflyregisteret

NLF fører register over alle norske sportsfly, med kjennetegn som starter på LN-Yxx

	2023	2022
Antall sportsfly med flygetillatelse ved årsskiftet	237	241
Antall sportsfly som har hatt flygetillatelse innenfor året	267	281
Antall nye sportsfly som er ført inn i registeret i løpet av året	5	5

Morten Langholen, førstemann til å fullføre instrumenttreningen til VFR Natt.

Foto: Geir Magne Andersen

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt fire møter i sportsflystyret i 2023, hvor 21 saker er behandlet.

Aktivitetsutvalget med ansvar for Informasjon og konkurranser
Pål S. Vindfallet (leder), Jone R. Mathisen og Tormod Veiby.

NLF fikk i oktober ny hjemmeside som gjør at Norges luftsportforbund og Sportsflyseksjonen fremstår på en bedre måte.

Sportsflyseksjonen har sendt ut ni informasjonsbulletiner med aktuelt stoff for klubbene og medlemmene. Bulletinen kommer ut med jevne mellomrom og ved behov for å nå medlemmer og fagpersoner i klubbene, samt instruktører og besiktningspersoner.

Flynytt, som er en del av medlemskontingenten mottar medlemmene i posten. Flynytt bringer seksjonens faste lederspalte og relevante artikler om opplevelser og nyheter i markedet.

Arrangementer

Luftsportsuka på Starmoen ble gjennomført med et godt bidrag fra Sportsflyseksjonen og dens medlemmer.

GA-Konferansen 2023

Sportsflyseksjonen var representert på GA-konferansen og holdt innlegg der.

Konkurranssutvalget

Det er etablert et felles konkurranseutvalg for Motorfly- og Sportsflyseksjonen som i 2023 bestod av:

Olve Sæther Hansen (leder)
Espen Grønstad
Hedvig Langehaug
Jone Mathisen
Mikael Aksdal

Flytryggingssutvalget (FTU)

Stig Børrestuen (leder), Stein Erik Lundblad og Tom W. Røstad.

1. Gjennomførte saker
  - a. Av 26 innkommende OBSREG saker så ble 16 saker ferdig behandlet og lukket i 2023.
Det ble også behandlet en del saker fra 2022. Til sammen er det kommet inn 239 saker siden seksjonen begynte å benytte OBSREG.
2. Pågående saker
  - a. Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
  - b. Anbefalinger etter hendelsesrapporter.
  - c. Utvikling av materiell for flytryggingssmøter i klubbene.
3. Planlagte aktiviteter
  - a. Opprettholde fokus på flytrygging gjennom rapportbehandling og kontakt med miljøet.
  - b. Koordinere OBSREG saker med teknisk utvalg og operasjons og utdanningsutvalget.
  - c. Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
  - d. Deltagelse i NLFs sikkerhetskomité.
4. Kurs og samlinger/arrangement
  - a. Deltakelse GA-konferansen 2023.
5. Utvalget vil videreføre Luftfartstilsynets sikkerhetstema for allmennflyging for 2024.
Disse temaene er:
  - a. Tap av kontroll.
  - b. Planlegging og overvåking.
  - c. Kollisjon i luften.
  - d. Dårlig vær.

*Daglig ettersyn og kontroll.
Foto: Pål Vindfallet*

Håndbokredaksjonen

Tom Bjerke (leder), Svein Olav Aasen, Ivar Moland og Roger Holm (sekretær).

Håndbokredaksjonen har i 2023 arbeidet med justering av teksten i enkelte punkter i sikkerhetssystemet i forbindelse med Luftfartstilsynets utkastet til ny sportsflyforskrift i 2024. Der vil den viktigste endringen være å innføre 600/650 kilo MTOM for sportsfly. Inntil denne trer i kraft tillot Luftfartstilsynet at NLF kunne forskuttere noen av de positive endringene i sikkerhetssystemet. Det ble laget to oppdateringer, versjon 8.0.5, datert 01.08.2023, der vi blant annet fikk lettet på kravet til vedlikehold av passasjerrettighet fra 5/30 til 3/90, og versjon 8.0.6, datert 12.12.2023, der bestemmelsene for «VFR-natt» og «on top» ble forberedt. I tillegg ble gamle og utdaterte bestemmelser fjernet, og rutinene og prosedyrene for utdanning og forlengelser beskrevet mer komplett.

Siden endring av MTOM vektene ikke kan vedtas før grunnforordningen blir gjeldende for Norge som ny forskrift BSL D 4-8, avventer håndbokredaksjonen arbeidet med et nytt utkast av sikkerhetssystemet i påvente av en tynge prosess med Luftfartstilsynet når tiden er inne.

Operasjons- og utdanningsutvalget

Roger Holm (leder), Geir Magne Andersen, Ivar Moland og Espen Grønstad.

Teorikursene i Training Management System (TMS) har kommet godt i gang i mange av klubbene, men det er noen klubber som ikke tar dette i bruk i sin utdanning. De sender heller sine elever til større klubber som bruker TMS.

Luftfartstilsynet har pålagt at NLF skal foreta elektronisk eksamen for sportsflygere, og flygerettigheter utstedes med referanse i beståtte fag i den tilhørende elektroniske eksamensdatabasen.

Fra elever og skolesjefer er det rapportert inn enkelte feil i spørsmålsdatabasen, og utvalget har foretatt kvalitetskontroller gjennom hele året og oppdatert både spørsmålsbasen og studiemodulene slik at spørsmålsstillingen skal samsvare med pensum og teksten i læremateriellet. Dette er en prosess som vil foregå til avvikene er ryddet unna.

Til klasseromsundervisningen er det laget PowerPoint presentasjoner, som i kortversjon gjennomgår pensum, men klubbene rapporterer at det er bedre å bruke studiemodulene i undervisningen slik at en får bedre samsvar med pensum og eksamen i læremateriellet.

Det ble ikke arrangert oppdateringsseminar for instruktører dette året begrunnet med at alle aktive instruktører hadde deltatt på de to seminarne som ble arrangert i 2022, og at det ikke har vært et helt nødvendig behov siden instruktørrettigheten forlenges ved å delta minst hvert 3. år.

Standardiseringsprogrammet for instruktører, som ble ferdig gjennomført for alle aktive instruktører, har også blitt innført som den nye og viktige rettesnoren i prosedyrene for all utdanning av instruktører. Alle øvelser både tidlig og sent i utdanningsløpet skal utføres etter gjeldene standard, og for å sikre vedlikehold av denne ferdigheten skal den årlige «instruktørtimen» for instruktører omfatte repetisjon av utvalgte standardiserte øvelser, noe som vil sikre en varig høynet og enhetlig standard på våre instruktører.

Det ble avholdt et firedagers instruktørkurs med seks kandidater i mars måned på Ole Reistad Senter, Starmoen. På denne tiden var det ingen annen aktivitet der, så vi hadde alle lokalene til disposisjon for oss selv med presentasjoner og gruppeøvelser. Med et dyktig vertskap som tok vare på oss og rammen rundt arrangementet, lå alle forhold til rette for en god kurssamling der vi kunne konsentrere oss fullt om oppgavene.

Utvalget sørget for gjennomføring av 13 fysiske virksomhetskontroller i våre klubber for å kontrollere at ting er på stell, og at regelverket etterlevs. Noen av de planlagte kontrollene kunne ikke utføres på grunn av vanskeligheter med å finne datoer på slutten av året, og disse ble overført til neste års program. Dette året ble kontrollene utført hovedsakelig av seniorkontrollanter, som har fått denne funksjonen innført i sine oppgaver. Kontrollene viser at klubbene har svært god kontroll på sin egen virksomhet, og at de funn som gjøres benyttes til å rette opp avvik som kan opptre i flere klubber ved at NLF utsender felles informasjon om rutiner som bør forbedres.

Dynamic WT9 over Mjøsa. Foto: Pål Vindfallet

Teknisk utvalg

Kristian Fahlstrøm (leder), Stein Erik Lundblad, Tormod Veiby og Svein Olav Aasen.

Aktiviteten i 2023 har i hovedsak bestått i:

- Pågående arbeid med regelverk.
- Avholdelse av oppdateringsseminar for besiktningspersoner.
- Noen få materiellklareringer.
- Svar på tekniske spørsmål fra flyeiere, instruktører og besiktningspersoner.
- Håndtere bekymringsmeldinger.
- Det har ikke vært utgitt sikkerhetsmeldinger i 2023.
- Arbeid med høringsvar på nytt regelverk 600/650 kilo.

Vi fikk gjennomslag for å endre tomvektreglene for materiellklarering av sportsfly, slik at dagens fly tilpasset 600 kilo i utlandet kan importeres til Norge.

Det kommer fremdeles svært få sportsfly til landet. Dette skyldes nok en kombinasjon av usikkerhet angående regelverk og økonomiske nedgangstider.

Planlagt aktivitet i 2024:

- Oppdateringsseminar for besiktningspersoner i oktober.
- Oppdatering av Sportsflyhåndboka tilpasset 600/650 kilo regelverk.
- Innføring av experimental sportsfly.

Økonomi

Det vises til regnskapsoppstillingen.

Sluttbemerkninger

2023 har vært et godt år, noe vi ikke minst kan takke våre piloter for, da vi har unngått alvorlige hendelser.

Styret har avholdt fire styremøter i løpet av året og har behandlet 21 saker. Det er givende å arbeide med et så engasjert og dyktig styre, et godt lag som drar lasset sammen. Dyktige og engasjerte utvalg sikrer oss den kompetansen vi trenger for å stake ut veien underveis og ikke minst fremover. Utvalgene er styrets faglige organ og vil til enhver tid gjenspeile seksjonens satsingsfelt og behov for fagkompetanse.

Sportflyseksjonen har i løpet av året utviklet samarbeidet med Motorflyseksjonen, blant annet ved å slå sammen konkurranseutvalgene, av andre felles arrangement er det verd å nevne GA konferansen, på Gardermoen i november.

Seksjonen har startet arbeidet med å oppdatere teknisk personell på samme måte som man har gjort det med instruktørkorpset vårt, et arbeid som vil fortsette i 2024.

Sigurd Brattetveit (s)
leder Mikroflyseksjonen

NORSK LUFTSPORTSTILSYNS (NLT) ÅRSBERETNING 2023

Sammendrag

2023 har vært et stabilt driftsår for NLT, som bar preg av at berørte organisasjoner og utøvere hadde fått en bedre forståelse for og innblikk i de aktuelle EASA-forskriftene. Dette ga seg utslag i adskillig færre henvendelser knyttet til bruken av regelverket med tilhørende prosedyrer og skjemaer. Det ligger også et element av større aksept av EASA-forskriftene i dette, noe som har gjort den faglige kommunikasjonen med utøverne enklere og mer målrettet. Det har også vært gledelig å se at det elektroniske Training Management System (TMS) har blitt mer akseptert og benyttes av stadig flere. Dette har spesielt medført en sterkt forenklet og forbedret gjennomføring av teorieksamener med en oversiktlig tilbake-rapportering til NLT.

Etter en del forsinkelser i 2022 med å finne en kvalitetsrevisor, ble det funnet en midlertidig løsning på dette tidlig i 2023. Dermed kunne det gjennomføres en total intern revisjon av NLT i 2023. Revisjonen ble delt i tre delrevisjoner, hver med sine spesielle områder fra de aktuelle forskriftene.

Som en forberedelse til den interne revisjonen, ble det utarbeidet en komplett styringsmanual for NLT med referanser til alle underliggende prosedyrer. Dette dokumentet ble i løpet av 2023 revidert noe basert på de avvik og observasjoner som ble funnet under den interne revisjonen.

NLT ble i 2023 også formelt knyttet til det Europeiske Rapporteringssystemet ECCAIRS basert på en oppfylt kravspesifikasjon fra EASA. Denne tilknytningen er et krav for alle myndigheter.

I tiden 16. – 19. oktober gjennomførte EASA en Flight Crew Licensing (FCL) Standardisation Inspection av Luftfartstilsynet (LT) og NLT. NLT ble her innsisert som ansvarlig myndighet for utstedelse av sertifikater til seilflygere og ballongflygere med tilhørende opplæring under den norske Declared Training Organisation (NO. DTO.001).

Denne inspeksjonen medførte en stor grad av koordinering og samarbeid mellom LT og NLT. Som en del av forberedelsene til inspeksjonen, ble det fra NLTs side igjen etterlyst en tilbakemelding på tidligere oversendt forslag til revidert avtale mellom LT og NLT, samt møtereferatet fra kontakt møte 11. april 2023.

Det ble startet oppussing av kontorlokalene i Møllergata 39 fra 1. juli 2023, og både NLF og NLT fikk midlertidige lokaler, først i Møllergata 39 og senere hos NIF på Ullevål Stadion. Dette har fungert bra og har ikke vært til hinder for NLTs aktiviteter. NLT har også deltatt på NLFs koordineringsmøter som har vært avholdt én gang per uke gjennom hele 2023.

Kontakt med EASA og andre myndigheter

I tiden 2. – 6. mai 2022 hadde LT en inspeksjon fra EASA som ga et avvik knyttet til manglende prosedyre og tilkobling av NLT opp mot det Europeiske Rapporteringssystemet for innrapportering av ulykker og hendelser (ECCAIRS). Dette ble videre fulgt opp i 2023 i form av et Teams-møte initiert av Samferdselsdepartementet (SD) med deltakere fra LT og SD. Møtet konkluderte med at NLT skulle motta kopi av e-post korrespondansen LT hadde hatt med SD 23. november 2022 og 9. januar 2023, samt selve avviket fra EASA. For å kvalifisere som bruker av ECCAIRS, måtte NLT svare ut en kravspesifikasjon fra EASA. Denne ble mottatt fra LT 19. januar 2023 og besvart til LT 24. april 2023 for videre forsendelse til EASA. Denne ble så brukt som underlag for LTs lukking av avviket fra EASA-inspeksjonen.

I forbindelse med NLTs bruk av ECCAIRS, deltok NLT på et brukerkurs i Rapporteringsforordningen EU 376/2014 hos LT 11. april 2023, samt to brukerkurs knyttet til ECCAIRS avholdt på Teams 10. mai og 23. mai.

11. april 2023 ble det også avholdt et kontaktmøte mellom LT og NLT basert på referatet fra siste møte 25. april 2019, samt NLTs forslag til revidert samarbeidsavtale mellom LT og NLT oversendt LT 2. mars 2023. LT skulle vurdere forslaget til den reviderte avtalen, samt skrive møtereferat fra kontaktmøte.

I august 2023 mottok NLT melding om at EASA ville foreta en Standardisation Inspection av LT basert på Regulation (EU) 1178/2011 (Flight Crew Licensing) i tiden 16. – 20. oktober 2023. Da denne inspeksjonen ville omhandle sertifikater og opplæring av seilflygere og ballongflygere, var dette også en inspeksjon av NLT. Som forberedelse til inspeksjonen var det nødvendig å svare ut et spørreskjema og et «Pre-

visit Questionnaire» sammen med en del underliggende dokumentasjon. Dette ble sendt LT 1. september 2023 for videresending til EASA. 4. september 2023 ble det avholdt et planleggingsmøte på Webex mellom LT, NLT og EASAs inspeksjonsteam. Her etterspurte EASA ytterligere dokumentasjon som ble oversendt 6. september 2023 og 11. september 2023. Det siste forberedende møte mellom LT, NLT og EASA ble avholdt på Webex 10. oktober 2023. 12. oktober 2023 ble så åpningsmøte avholdt, også det på Webex.

Selve inspeksjonen ble delt i to deler: 16. oktober 2023 var to fra EASAs team på Starmoen for å inspisere NO.DTO.001 (Norges Luftsportforbunds Seilflyskole). Til stede var også en kontaktperson fra LT samt administrativ leder for NLT. I tillegg var den norske formannen i European Gliding Union invitert. Presentasjonen fra daglig leder av NO.DTO.001 ga et meget solid inntrykk og førte til kun en observasjon fra EASA. Resten av inspeksjonen i dagene 17. – 20. oktober ble gjennomført hos LT i Bodø. Det ble også her gitt to observasjoner til NLT, men ingen avvik. Observasjonene var: 1. Samarbeidet og koordineringen mellom de to myndighetene LT og NLT må styrkes, og 2. Det må legges en plan for NLTs fremtidige bemanning og videre utvikling.

Endelig rapport fra EASA ble mottatt 14. desember 2023. Det var ingen endringer i denne i forhold til den foreløpige rapporten som tidligere var blitt distribuert til generalsekretæren i NLF, daglig leder av NO.DTO.001 og SD.

Som en konsekvens av de observasjoner som NLT fikk under EASA-inspeksjonen, ble det igjen fra NLTs side etterlyst referatet fra kontaktmøte 11. april 2023 og LTs kommentarer til den reviderte samarbeidsavtalen. Referatet ble mottatt 4. desember 2023 og det ble avtalt et Teams-møte i januar 2024 for å diskutere den reviderte samarbeidsavtalen.

NLT deltok 23. juni og 10. oktober 2023 på formøter i regi av LT før EASAs komitémøter henholdsvis 27. – 28. juni og 17. – 18. oktober. Av de tre formøtene som ble avholdt i 2023 var det kun disse to som var relevant for NLT.

NLT mottok 7. juni 2023 et høringsutkast for revidert ICAO Annex 19 fra LT. Dette ble besvart 4. september 2023.

Det ble i 2023 ikke avholdt årlig møte med SD. Kopi av årsrapporten for 2022 ble sendt SD 14. april 2023.

Ved to tilfeller fikk NLT spørsmål om å overføre sertifikater til/fra en annen myndighet. Det ene var overføring av et SPL-sertifikat fra italiensk myndighet (ENAC) til NLT. Det andre var en overføring fra NLT til Transportstyrelsen i Sverige av et BPL-sertifikat. I begge tilfeller ble prosedyrene som er nedfelt i EASA-forskriftene benyttet uten problemer.

Da Storbritannia (UK) ikke lenger er medlem av EASA, var det nødvendig med en avklaring med British Gliding Association (BGA) vedrørende seilflygere fra UK som ønsker å fly en periode i Norge sommeren 2024.

Kontakt med brukermiljøet

Sammenlignet med foregående år, har det vært mindre faglig kommunikasjon med brukermiljøet. Dette skyldes først og fremst at aktivitetene nå er vel etablert basert på EASA –forskriftene, og at aktørene har fått en større forståelse av og innsikt i det nye regelverket og tilhørende prosedyrer. I tillegg har bruken av Training Management System (TMS), spesielt knyttet til avholdelse av teorieksamener, redusert arbeidsbyrden for NLT vesentlig.

NLTs hjemmeside har blitt oppdatert noe i perioden, både med faglig informasjon og revisjon av skjemaer som skal benyttes i forbindelse med både søknader og selve gjennomføringen av opplæringen i en DTO. Enkelte revisjoner var et resultat av den interne kvalitetskontrollen av NLT, andre var basert på tilbakemelding fra brukermiljøet. Videre er postlisten lagt ut med jevne mellomrom. Firmaet LRB TECH AS har blitt benyttet til det datatekniske og layout.

NLT deltok på DTO/skolesjef seminar for seilflyinstruktører/-kontrollanter 19. juni 2023 og 29. november 2023, samt oppfriskningsseminar for seilflykontrollanter 20. juni 2023 og 5. - 6. desember 2023. Alle seminarne ble avholdt på Teams. Videre var NLT til stede én dag under Luftsportsuka 2023.

Hovedtyngden av kommunikasjonen har i hele 2023 vært mot seilflymiljøet. Det har kun vært sporadisk kontakt med ballongmiljøet, da aktiviteten her knyttet til opplæring og sertifikater er forholdsvis lav.

Også i 2023 har det vært behov for juridisk bistand i forbindelse med tolkning av

regelverket for å gi riktig informasjon ut til brukermiljøet. Dette viser at selv om det er en større forståelse av regelverket nå enn det var ved implementeringen, er det fortsatt områder der brukerne er usikre på tolkningen. Dette gjelder spesielt rettigheter som var en del av det nasjonale regelverket tidligere, men som ikke er en del av EASA-regelverket.

Ved starten av 2023 var det fortsatt ni uavklarte søknader om konvertering av nasjonale seilflylisenser. Disse søkerne ble kontaktet i juni 2023, og alle ba om at søknaden foreløpig skulle opprettholdes. Ved slutten av 2023 har NLT ikke hørt noe mer fra disse. Søknadene er nå så gamle at konvertering ikke lenger vil være mulig. NLT vil i løpet av 2024 gi søkerne beskjed om at de originale søknadene nå slettes og at eventuelle nye søknader må være basert på prosedyrene for nye utstedelser.

Saksbehandling knyttet til personlige sertifikater

Utstedelser og revisjoner av personlige sertifikater ble i 2023 gjennomført basert på allerede etablerte rutiner og prosedyrer. Enkelte mindre tilpassinger ble gjort i løpet av året basert på tilbakemeldinger både fra Norges Luftsportforbund Seilflyskole (NLS) og enkelte søkere. Det var et forholdsvis lavt antall nye sertifikater. To av disse var konverteringer fra tidligere nasjonale lisenser.

I 2023 ble utsending av reviderte instruktørrettigheter avsluttet. Dette gjaldt de instruktørene som fikk denne rettigheten under den gamle forordning (EU) 1178/2011 som ga en gyldighetsperiode på tre år. Denne tidsbegrensningen ble fjernet med innføringen av del SFCL og del BFCL 15.10.2020.

Det ble også mottatt en del søknader til allerede eksisterende SPL-sertifikater om utvidelser med flere rettigheter. Spesielt var det en del som søkte om tillegg av rettigheten Touring Motor Glider (TMG) og rettigheten til slep av seilfly med TMG. Videre var det noen seilflyinstruktører som søkte om utvidede instruktørrettigheter.

Det ble utstedt ett nytt ballongflygersertifikat med instruktørrettighet i 2023. Selve ferdighetsprøven ble gjort i Sverige med svensk kontrollant basert på NLTs prosedyrer og skjemaer. Sertifikatet ble senere flyttet over til svensk myndighet da vedkommende allerede hadde andre sertifikater og legeattesten under Transportstyrelsen.

Som en del av den interne kvalitetssikringen av NLT, ble det laget nye og oppdaterte oversikter (tabeller) over utstedte sertifikater og rettigheter.

Teorikurs og eksamener

Gjennom hele 2023 ble modulen for teoriexaminer i NLFs elektronisk Training Management System (TMS) benyttet. Basert på tilbakemelding fra brukere i løpet av året, ble det gjort enkelte justeringer og tilpassinger samt noen endringer til spørsmålsdatabasen og brukerveiledningen.

For å oppnå tilstrekkelig beskyttelse av personvern, ble det 20. september 2023 signert en avtale mellom NLT og Ravn Webveriet AS som utvikler av TMS. Denne avtalen skal sikre at personopplysninger behandles av Ravn Webveriet AS i samsvar med kravene i gjeldende personvernlovgivning.

Teoripensumet for seilflygere er i utgangspunktet dekket i Den store Seilflyhåndboken. Denne har imidlertid vist seg å være tung å bruke for nye elever. Noen klubber har derfor på eget initiativ utviklet kompendier som foreløpig dekker noen av de totalt ni fagene. Disse kompendiene har blitt benyttet til undervisning, både i klasserom og på nettet. Dette arbeidet vil fortsette i 2024 og vil gjøre det lettere for nye elever å tilegne seg nødvendige teorikunnskaper.

Declared Training Organisation (DTO)

Den norske DTO for opplæring av seilflygere og ballongflygere betegnes NO.DTO.001 og betegnes Norsk Luftsportforbund Seilflyskole (NLS). Den er delt i to virksomheter: NO.DTO.001(S) for seilflygere og NO.DTO.001(B) for ballongflygere. Disse to enhetene har en felles administrativ leder, men hver sin Head of Training. I tillegg har NO.DTO.001(S) tretten skolesjefer, én for hver tilsluttet seilflyklubb, som rapporterer direkte til Head of Training NO.DTO.001(S).

NLT utførte en total revisjon av NO.DTO.001(S) i 2022. Lukking av avvikene fra denne revisjonen ble ferdigstilt i første halvår 2023. 1. mars 2023 ble også utgave tre av Seilflyhåndboken ferdig. Denne gir de nasjonale prosedyrene og retningslinjene for seilflyging i Norge, og kommer som et tillegg til EASA-forskriftene som håndheves av NLT.

Årsrapport fra NO.DTO.001(S) sentralt og fra de tilsluttede klubbene ble mottatt sammen med rapportene for revisjonen av NO.DTO.001(S) sentralt samt klubbenes internrevisjon, alt innenfor den avtalte tidsfristen 01.02.2023.

Alle rapportene ble gjennomgått. Generelt var kvaliteten bra, men enkelte områder for forbedring ble identifisert for senere tilbakemelding på kommende skolesjefseminar.

Driften av NO.DTO.001(S) har vært uten problemer i hele 2023, men aktiviteten har vært noe redusert på grunn av mye dårlig vær.

Vedrørende NO.DTO.001(B) har det vært liten fremdrift i 2023. Det ble gjennomført ett møte med Head of Training for NO.DTO.001(B) 13. september 2023 der NLT etterlyste den manglende tilbakemeldingen på NLTs kommentarer til Skolehåndboken med underliggende Organisasjonshåndbok og Treningsprogram. Treningsprogrammet skal ligge i TMS, men det må verifiseres at dette er i henhold til kravene i del-BFCL. NLTs kommentarer til

Skolehåndboken ble på nytt oversendt etter møtet. Denne aktiviteten må prioriteres i 2024.

For DTO.NO.001(B) ble årsrapport og internrevisjon for 2022 mottatt 14.01.2023 som avtalt.

Kvalitetsrevisjon av NLT

Ved starten av 2023 var det fortsatt ikke ansatt en kvalitetsrevisor for NLT. Dette arbeidet ble derfor intensivert, og 17. januar 2023 og 16. februar 2023 ble det avholdt møter med en mulig kandidat. Med på disse møtene var også kvalitetsrevisor for NLF. Møtene konkluderte med at kvalitetsrevisor for NLF skulle tre ut av denne rollen fra 22. februar 2023 og påta seg ansvaret for kvalitetssikringen av NLT inntil ny kvalitetsrevisor kunne være på plass 1. november 2023.

Basert på denne løsningen ble det først utarbeidet en plan for revisjonene. Basert på denne ble det så gjennomført tre kvalitetsrevisjoner av NLT i 2023 (21. – 22. mars, 17. juli og 15. oktober), som hver dekket spesielle områder innenfor aktuelle forskrifter. Alle revisjonene ble gjennomført som fysiske møter. For hver revisjon ble det skrevet en rapport som listet opp de avvik og observasjoner som ble funnet. Alle avvik hadde en tidsfrist for lukking. Videre ble det tatt stikkprøver av både seilfly- og ballongsertifikater som var utstedt basert på konvertering fra tidligere nasjonale bevis.

Parallelt med revisjonene ble den allerede påbegynte Styringsmanualen for NLT videreutviklet. Styringsmanualen er det overordnede dokumentet for driften av NLT, og har referanser til alle underliggende prosedyrer og linker til alle aktuelle filer i SharePoint. Basert på avvik/observasjoner funnet både under revisjonen og under arbeidet med virksomhetstilsynet

Klar til start under NM i Hamar. Foto: Tora L. Tangen

av NO.DTO.001(S), ble det gjort en del endringer i Styringsmanualen. Også forberedelsene til EASA-inspeksjonen 16. – 20. oktober 2023 avdekket noen områder som måtte revideres.

Det ble ikke avholdt møte med NLF/kontrollkomiteen i 2023.

Adgangskontroll og tilsyn av DTO.NO.001(S) og DTO.NO.001(B)

Tilsynet av DTO.NO.001(S) som ble startet i 2022, ble avsluttet i første halvår 2023. Alle avvik var da tilfredsstillende lukket.

Adgangskontrollen av DTO.NO.001(B) som ble påbegynt i 2022, ble ikke fullført i 2023. Dette skyldes manglende tilbakemelding på kommentarene til den foreslåtte Skolehåndboken med underliggende dokumenter. Saken ble purret i eget møte 13. september 2023.

Økonomi

For seilfly ble det i 2023 utstedt 14 nye SPL-sertifikater samt to som var konverteringer fra tidligere nasjonale bevis. For ballong ble det utstedt ett nytt BPL-sertifikat basert på et tidligere nasjonalt bevis. I tillegg ble det for seilfly utstedt 51 reviderte SPL-sertifikater hvorav 36 var for instruktører som tidligere hadde hatt en tre års gyldighet på sin instruktørrettighet. Disse 36 sertifikatene var ikke gebyrbelagt da denne revisjonen var et resultat av en endring i forskriften. Totale gebyrinntekter beløp seg til 84.650 kroner hvorav 35.500 kroner var fra DTO og 49.150 kroner var knyttet til utstedelse av SPL- og BPL-sertifikater.

De totale kostnadene beløp seg til 336.515 kroner hvorav 60.000 kroner var for benyttet IT-support fra LRB TECH AS.

Det ble i 2023 utført totalt 781 timer av administrativ leder i NLT. For dette ble det fakturert 249.990 kroner til NLF. For 2023 ble det innført merverdiavgift (mva) på denne godtgjørelsen. Mva utgjorde totalt 49.998 kroner for 2023.

Videre utvikling av NLT

Det har i 2023 kun vært noen interne diskusjoner rundt arbeidsoppgaver, organisasjon og økonomi for en videre utvikling av NLT. Imidlertid ble dette spørsmålet tatt opp av EASA under Flight Crew Licensing (FCL) Standardisation Inspection av LT og NLT 16. – 20. oktober 2023. Saken kom opp som en del av diskusjonen om myndighetsstrukturen i Norge, fordeling av ansvar og arbeidsoppgaver, samt den nødvendige koordineringen mellom LT og NLT. EASA viste stor interesse for «den norske modellen», men stilte samtidig spørsmål om hvordan denne skulle videreføres.

Andreas Mourud (S)
leder Norsk Luftsportstilsyn

STYRETS ÅRSBERETNING 2024

Styrets sammensetning

Frem til Luftsportstinget i mars 2023 var Luftsportstyret slik det ble valgt på tinget 2021. Ved valget på tinget ble det kun tre styremedlemmer som var nye. Det er Luftsportstyret som ble valgt i mars 2023 som avgir rapport for kalenderåret 2024.

President: Rebecca Hansen
1.visepresident: Thomas K. Becke
2.visepresident: Berit Brudeseth

Styremedlemmer: Lena S. Vassli (ungdom)
Reidar Bratsberg (ballong)
Helene M. Bjørnø (fallskjerm)
Jon Erik Staurset (hang-, para- og speedgliding)
Espen Bakke (modellfly)
Bjørn Egenberg (motorfly)
Håvard Gangsås (seilfly)
Sigurd Brattetveit (sportsfly)

Varamedlemmer: Jone Ravnås Mathisen (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Ellen Aasgaard (fallskjerm), Ragna Breines (HPS), Jonny R. Johansen (modellfly) Linda Christine Lilleng (motorfly), Trude Liavåg (seilfly) og Stig Børrestuen (sportsfly).

Kontrollkomité: Inger Grimstad (leder), Mette Lium og Torolf Paulshus (medlemmer). Vibeke Valle og Jarle Espelund (varamedlemmer).

Valgkomité: Ola Lilloe-Olsen (leder) og Mariann Brattland (nestleder). Medlemmer: Tora L. Tangen (ballong), Anna Fasting (fallskjerm), Ane S. Pedersen (HPS), Rune Haugen (modellfly), Andreas Haaland (motorfly), Arne Wangsholm (seilfly) og Geir Magne Andersen (sportsfly).

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 244

Særkrets: Det er ingen særkretser i norsk luftsport. Det samarbeides godt med mange av idrettskretsene rundt om i landet. NLFs administrasjon er bevisst på at

saker som naturlig faller innunder idrettskretsenes ansvarsområder blir henvist til kretsene.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi.

Luftsportspresident Rebecca Hansen og generalsekretær John Eirik Laupsa deltok på NIFs ledermøte som ble avholdt i Ålesund 31. mai til 2. juni. De samme representantene deltok i oktober på NIFs idrettsråds- og anleggskonferanse på Gardermoen. Hansen og Laupsa deltok også på idrettens ledersamling på Ullevål stadion 14. november. NLFs president Rebecca Hansen er nestleder i NIFs valgkomité.

Særforbundenes Fellesorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Luftsportspresidenten er forbundets representant i organisasjonen. Generalsekretær John Eirik Laupsa har deltatt som observatør på SFFs møter. Etter at SFF fra januar ikke lenger hadde daglig leder, har aktiviteten vært svært lav. Etter et medlemsmøte på sommeren hvor et av forslagene var nedleggelse av organisasjonen, men viktigheten av å ha et felles organ for særforbundene ble avgjørende og beslutningen ble å opprettholde SFF. Imidlertid har aktiviteten vært svært lav resten av året. På slutten av året var det nytt møte hvor det ble bestemt å fortsette driften uten innleid eller ansatt personell i samme omfang som tidligere. Medlemskontingenten fremover vil være på 20 prosent av tidligere nivå. SFF håper med dette at flest mulige særforbund forblir medlemmer og at de forbundene som er utmeldt vender tilbake.

NHO Idrett

NLF er medlem av NHO Idrett. Gjennom denne organisasjonen har NLF blant annet tilbud om gratis juridisk rådgiving.

Gjennom medlemskapet i NHO Idrett oppnår NLF gunstige betingelser på tjenestepensjons-forsikring hos Storebrand.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Vår utpekte representant i organisasjonen er vår tidligere president og generalsekretær Olav F. Aamoth.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

Norges Luftsportforbund deltar hvert år på det internasjonale luftsportsforbundets årlige konferanse, General Conference (GC), for å representere norsk luftsport på høyeste nivå internasjonalt. Representanten avgir stemme utfra NLFs interesser. Nettverking og knytte internasjonale forbindelser som kan være til nytte eller verdi for norsk luftsport er en viktig del av hensikten med GC-deltagelse.

FAIs General Conference ble avholdt i Riyadh, Saudi-Arabia i november. Presidenten deltok som NLFs delegat sammen med generalsekretær John Eirik Laupsa som observatør. I likhet med flere foregående år deltok vi også med proxy for Island.

Saudierne imponerte med et profesjonelt og godt arrangement som vertskap for FAI sitt årsmøte som er nummer 118 i rekken. 78 av medlemsnasjonene har gjort opp alle sine forpliktelser og var i «good standing». Antall nasjoner som deltok fysisk på møtet var på nivå med de siste års konferanser. FAI er i en positiv utvikling med driften og har fått god kontroll på kostnadene. Det er jobbet med å få gamle medlemsland til igjen å bli aktive og gjøre opp sine forpliktelser. Det er også mye godt arbeid på gang med å utforske muligheter for innføring av e-sport og tilpassing av regelverket til dette. Det ble også vedtatt ekstra finansiell støtte til World Games i Kina. Det har blitt satt mange rekorder i 2024, og antall konkurranser på høyeste nivå er stabilt. Unntaket her er akroflyging der man sliter med å finne arrangørnasjon for et VM i 2025.

De store sakene som ble stemt over i 2024 var spørsmålet om fortsatt utestengelse av Hviterussland og Russland, samt opptak av gamle og nye medlemsland som Nord-Korea. Et solid flertall på konferansen vedtok fortsatt utestengelse av Hviterussland og Russland samt at Nord-Korea ikke ble tatt opp som medlemsland i FAI.

Hvert annet år er det valg av president, og en spennende valgkamp foregikk i kulissene. Da valget skulle gjennomføres valgte sittende president, David

Monks fra UK, overraskende å trekke sitt kandidatur. Amerikaneren Greg Principato hadde lang tid i forveien gjort sitt kandidatur kjent og hadde gjort et grundig forarbeid. Det ble også fremmet et benkeforslag på Serafina Ogonczyk Makowska fra Polen. Principato vant en overlegen seier i valget. Den nye presidenten takket av David Monks på en fin måte.

NM-forberedelser i Hamar. Foto: Tora L. Tangen

Neste FAI GC ble vedtatt lagt til Helsinki, Finland i dagene 20. – 21. november 2025.

Alle seksjonene i NLF er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i vedleggene til årsberetningen.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av Europe Air Sports, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser i relasjon til EU og det europeiske flysikkerhetsbyrået EASA. Lars Øyno deltok som NLFs representant på organisasjonens årsmøte i Windermere (Storbritannia) 23. mars 2024. I tillegg deltok Arild Solbakken som er president i European Gliding Union (EGU). Øyno, Solbakken og rådgiver Torkell Sætervadet deltok dessuten på EAS technical meeting i Speyer (Tyskland) 15. – 16. november 2024. EAS' neste årsmøte blir for øvrig avholdt i Oslo.

De viktigste sakene som EAS arbeider med for tiden er luftromstilgang, tiltak for sikrere integrering av droner i luftrommet, elektronisk synlighet og et forenklet regime for legeattester for flygere. Videre jobber EAS på spreng med utfordringer knyttet til drivstoffproduksjon, drivstofftilgang og utslipp.

Tilknytninger til europeiske organisasjoner

Seilfly er medlem av European Gliding Union (EGU). Nordmannen Arild Solbakken er valgt til president i EGU for perioden 2022 – 2025.

Modellfly er medlem av European Modelflying Union (EMFU). Det er to nordmenn i styret i EMFU. Espen Bakke som er norsk delegat er også styremedlem. I tillegg er Haagen Valanes kasserer i EMFU.

Sportsfly er tilsluttet European Microlight Federation (EMF), hang-, para- og speedgliding; European Hang Gliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Det har ikke blitt avholdt NCM i de siste årene. Som regel er det Norge som står for de fleste faglige bidragene i disse nordiske møtene. Planen er og igjen å ta initiativ til NCM, men først mot slutten av 2025 som følge av interne prioriteringer av ressurser i NLF.

Andre konferanser og møter

NLF har deltatt på Flyoperativt Forum på Gardermoen 8. – 10. april og Luftfartskonferansen i Bodø 28. – 29. mai. NLFs representant på begge disse var generalsekretæren. NLF var representert på Arendalsuka i august med president, kontorsjef og generalsekretær. Luftsportspresidenten og generalsekretæren deltok også på NIPA (Nasjonal idrettspolitisk arena) som ble arrangert på Ørland 29. – 30. august.

I november arrangerte Luftfartstilsynet Aviation Safety Week (ASW) på Gardermoen, her hadde NLF flere deltagere. I helgen etter ASW arrangerte NLF en GA-konferanse hvor både motor- og sportsflygere deltok.

Arrangementet ble økonomisk støttet av Harald Krogs Minnefond. Konferansen ble svært vellykket. Også årets tilbakemeldinger tilsier et fortsatt tydelig ønske om årlige konferanser av denne typen.

Styrets arbeid

Styremøter

Det er avholdt fire møter i Luftsportsstyret hvor det er behandlet 31 beslutningssaker og 18 orienteringssaker. Ledergruppen som består av presidentskapet og generalsekretæren, har avholdt ett møte og behandlet én sak.

Seksuell trakassering og overgrep

Norsk idrett har egne retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep som er totalt uforenlig med idrettens verdier. Det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering uansett kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming i norsk idrett.

Forbundets seksjoner har tatt inn temaet i sine kurs for instruktører og annen lederopplæring. NLF støtter seg på og mottar veiledning fra NIF ved varsel for brudd på retningslinjene.

Antidoping

NLF ble første gang godkjent som Rent særforbund av Antidoping Norge (ADNO) i desember 2017. Forbundet har fulgt opp handlingsplanen for forebyggende antidopingarbeid, blant annet med gjennomføring av årlige særforbundsmøter sammen med ADNO. Etter at ADNO har endret re-sertifiseringen fra hvert annet år til hvert tredje år, har NLF nå godkjenning som Rent særforbund frem til 31. desember 2025.

Laget Thyra fra Tønsberg fallskjermklubb deltok i VM i grenen FS4-female. Foto: Marcus King

Sentrale oppgaver i styret

Komiteer og utvalg

I henhold til forbundets lov ble kontrollkomité og valgkomité valgt på Luftsportstinget i mars 2023. Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer; ungdomskomite, kvinnenettverk, sikkerhetskomité, lovkomité, luftromskomite og hederstegnskomité. Luftsportstyret har lagt vekt på enhetlig bruk av begrepene for organisasjonens arbeidsgrupper. Forbundet benytter konsekvent begrepet komité for grupper som er oppnevnt av- og rapporterer til Luftsportstyret, samt de grupper som blir valgt direkte på luftsportsting. Utvalg brukes som begrep for grupper som oppnevnes av- og rapporterer til seksjonenes styrer. Det er noen få unntak, da begrepene ellers ville ha blitt meget spesielle. Luftsportstyret har iverksatt en prosess for effektivisering og mulig omorganisering. I den forbindelse har styret funnet det hensiktsmessig ikke å gjøre endringer i komiteestruktur eller sammensetning i tingperioden, og har derfor bedt komiteene som ble oppnevnt i 2021 om å fortsette til 2025.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets lokaler i Møllergata 39 (M39) i Oslo, og fra luftsportssenteret på Starmoen i Elverum. Det ble i 2024 inngått en fornyet leieavtale med Knif om kontorlokaler i 5. etasje i M39. Avtalen løper frem til 30. juni 2029. I tillegg leier NLF et lagerrom av OBOS i 1. etasje i samme bygg. Denne leieavtalen utløper i juni 2028.

Etter at administrasjonen hadde tilhold på Idrettens hus på Ullevål stadion i andre halvår 2023 ble det flytting tilbake til Møllergata 39 før nyttår. Rehabiliteringen av lokalene var imidlertid forsinket og frem til påske 2024 ble forbundets administrasjon drevet fra to møterom som utleier stilte til disposisjon.

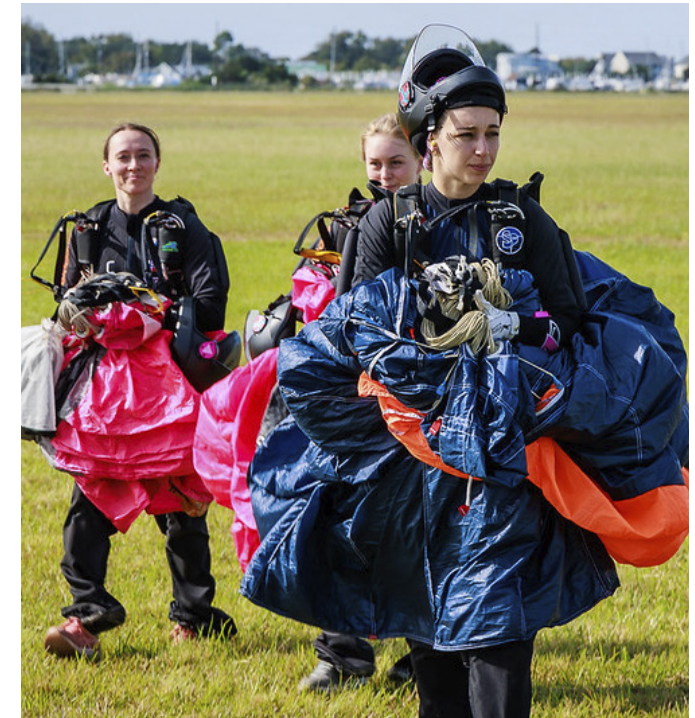
Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lagerbrakke på Starmoen ved Elverum. Her oppbevares regnskap, samt underlag for utstedte utøverlisenser i henhold til krav om lagringstid. Som følge av digitalisering blir behovet for fysisk lagerkapasitet stadig redusert.

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Ved årets utløp var totalt 15 personer tilknyttet forbundets administrasjon. I løpet av første halvår gikk to medarbeidere av med pensjon. To nye medarbeidere tiltrådte i januar 2024.

Ressurser har også vært innleid på konsulentbasis i forbindelse med drift av flytjenesten, fagsaker sportsflyging, landslagsledelse fallskjermhopping, anleggssaker og enkelte oppgaver for NLF CAO.

Arbeidsformen med fagoppgaver mindre styrt av seksjonsgrenser har blitt utviklet ytterligere, og samarbeidet på tvers av seksjonsgrenser fungerer godt og bidrar til godt samarbeid og arbeidsmiljø. Samarbeidet mellom seksjonene for motorfly og sportsfly ble tatt et steg videre fra mars måned da samme person ble fagsjef for begge aktiviteter. Medlemssystemet har fortsatt rom for forbedringer. Forbundets nye medlems- og kommunikasjonsansvarlig har en datateknisk bakgrunn som gjør at vi kan nyttiggjøre tilgjengelig data på en mer effektiv måte.

Prosessen med mulig omorganisering av både forbundets tillitsvalgte organisasjon og den ansatte administrasjonen fortsetter. Arbeidet har vist seg å være krevende og tatt lengre tid enn forventet. Ved årets utløp arbeider Luftsportstyret med forslag, inklusive lovendringer, som skal presenteres for Luftsportstinget 2025.

Hovedprinsipp i forbundets tjenestepensjonsordning er en innskuddsbasert ordning (ITP). Storebrand er forbundets leverandør av tjenestepensjon.

Samtlige ansatte i NLF med minimum 50 prosent stilling har yrkesskadeforsikring, helseforsikring og dødsrisikoforsikring.

Virksomheten drives i henhold til planer og målsetninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Sikkerhet

NLFs mål for sikkerhet er:

«Ingen alvorlige skadde eller omkomne som følge av utøvelse av våre luftsportsaktiviteter.»

Nullvisjonen er videre komplettert med delmål som framgår av utviklings- og handlingsplanen.

I likhet med fjoråret gikk seks liv tapt i 2024. Som følge av uakseptabelt antall ulykker og tap av menneskeliv besluttet Luftsportsstyret på høsten å gjennomføre et webinar om sikkerhet i luftsporten. Den 5. desember ble dette gjennomført, og nær 700 medlemmer deltok. Trolig var det reelle antallet enda høyere da flere av klubbene hadde samlet sine medlemmer til felles deltakelse.

Det er NLFs oppgave å legge til rette for at luftsport kan utføres på en trygg og sikker måte. Det er imidlertid lokalt det meste av arbeidet gjøres for å ivareta sikkerheten, i klubb og hos den enkelte utøver.

I det sentrale sikkerhetsarbeidet har man i 2024 videreført arbeidet med fokus på følgende:

- Sikkerhetskultur.
- Sikkerhetsprogrammet «TAKK».
- Iverksette nødvendige sikkerhetsmessige tiltak basert på erfaringer og data fra OBSREG og øvrige rapporteringssystemer i NLF.
- Styrke faglig sikkerhetsrolle i klubb.
- Erfaringsutveksling med øvrige aktører i norsk luftfart med henblikk på å fremme luftsportens rolle og interesser.
- Iverksette tiltak basert på innspill og erfaringer fra EASA, Luftfartstilsynet, og Avinor.
- Tiltak og kampanjer i samarbeid med GA-flysikkerhetsforum.
- Tverrfaglig sikkerhetsarbeid, med fokus på tverrfaglige flyoperasjoner.

Sikkerhetsprogrammet «TAKK» har vært en viktig del av arbeidet med å styrke sikkerhetskulturen. «TAKK» har vært med på å skape engasjement og refleksjon rundt sikkerhet – både på individnivå, lokalt og sentralt.

NLF er en stor aktør i norsk luftfart. Gjennom 2024 har det vært et godt samarbeid med myndigheter og øvrige aktører i norsk luftfart. Dette samarbeidet er viktig for at de øvrige aktørene forstår luftsportens rolle og interesser.

I GA-flysikkerhetsforum, som legger føringer for det nasjonale flysikkerhetsarbeidet for allmennfly og luftsport, har NLF i 2024 hatt en sentral rolle.

Luftrom

Når det gjelder tilgang på luftrom har 2024 vært et svært krevende år for norsk luftsport. Da det i 2022 kom ny forskrift om luftromsorganisering, var muligheten for å benytte luftsportsområder tatt ut. Godkjente luftsportsområder kunne imidlertid i en overgangsordning benyttes i 2023. Luftsportsområder i terminalområder og kontrollsoner var ved inngangen av året blitt borte med et pennestrøk. Det var imidlertid ikke erfaringer som tilsier at dårlig sikkerhet var årsaken til at luftsportsområdene ble fjernet, men at Luftfartstilsynet ikke fant god nok lovhjemmel for å kunne opprettholde slike områder.

NLF ble lovet at fareområder i praksis skulle kunne gjøre samme nytten som luftsportsområdene hadde gjort tidligere. Det ble derfor allerede i 2023 søkt om opprettelse av fareområder til erstatning for de mest brukte luftsportsområdene. Ved inngangen til 2024 kom det frem at Luftfartstilsynet krevde avtaler og sikkerhetsanalyser, som det viste seg svært vanskelig å få på plass. Ikke før juni måned var det mulig for seilflygerne å benytte de nye fareområdene. Det har også blitt påbudt med transponder i disse områdene, noe som har medført en drastisk reduksjon i bruken av fareområdene.

Som følge av kravet om transponder i fareområdene var det umulig for hang- og paraglidere å benytte fareområdene. Luftfartstilsynet har imidlertid vært positive og kreative. Sammen med dem har vi i løpet av 2024 funnet en løsning der fareområdene og bruken av disse tas inn i sikkerhetssystemet som Luftfartstilsynet har godkjent. Dette gir håp om en fremtidig betydelig bedre tilgang til luftrom i randsonene av Oslo TMA og Farris TMA.

Selv om det i løpet av året kom på plass brukbare ordninger i deler av Østlandsområdet, gjelder ikke det samme i resten av landet. Generelt blir tilgangen til luftrom stadig vanskeligere. Mest krevende er det for hang- og paraglidermiljøet i Trønderlag og deres aktivitet fra Forbordsfjellet ved Værnes flyplass. De har nå i flere sesonger vært helt forhindret fra å benytte sitt flotte anlegg på Forbordsfjellet,

da tilgangen til luftrom har vært umulig. For NLF er dette en av de høyest prioriterte luftromssakene.

Droner i luftrommet blir en stadig større utfordring for utøvelse av luftsport. Vi opplever at droner svært enkelt får tilgang til det ukontrollerte luftrommet. NLF mener at de felleseuropeiske bestemmelsene om U-Space, er det eneste som kan gi tilgang til samtidig bruk av luftrom i fremtiden. For å få tilgang til U-space må imidlertid all luftsport gjøre seg elektronisk synlig. NLF har derfor gått i front i Europa for å gjøre all luftsport elektronisk synlig.

Miljø og klima

I henhold til NLFs utviklings- og handlingsplan for perioden 2023 – 2025 skal NLF være en pådriver i innovasjon og bærekraft innen luftfart og luftsport. Planen fastsetter at NLF skal prioritere flere av FNs bærekraftsmål, herunder mål 12 (ansvarlig forbruk og produksjon) og mål 13 (stoppe klimaendringene).

Samtidig er noen av luftsportsaktivitetene som NLF organiserer forbundet med klimagassutslipp, andre utslipp til atmosfæren og lyd som av mange oppfattes som støy. NLF følger nøye med på utviklingen av alternative drivstofftyper og teknologier som kan redusere eller eliminere utslipp og lydavtrykk. NLFs arbeid for bedre klima og miljø kan oppsummeres i følgende punkter:

- NLF deltar i FAIs miljøkommisjon (EnvC) med Arild Solbakken som representant. Kommisjonen følger nøye med på arbeidet knyttet til klima og miljø i medlemslandene, kommer med anbefalinger og sørger for å kommunisere gode løsninger og erfaringer.
- Internasjonalt har det ikke vært store gjennombrudd i utviklingen av mer miljøvennlig flydrivstoff i 2024, men det ventes gode resultater på dette området i det kommende året.
- Sammen med partnerne Avinor, SAS, Sundt Air, Widerøe og Zero har el-fly prosjektet blitt drevet videre i 2024. Flyet har vært med på en turné på Vest- og Sørlandet i juni, og deltok blant annet på Sola Airshow.
- Forbundet har i 2024 solgt sitt gamle primære slepefly på anlegget på Starmoen, en Piper Pawnee som hadde et meget stort bensinforbruk. Det har isteden blitt anskaffet en fabrikk ny EuroFox 2K som er meget effektivt slepefly med lavt drivstofforbruk og som produserer langt mindre støy. Det nye slepeflyet var i testprogram ved utløpet av året og tas i bruk som slepefly ved sesongstart i 2025.

Antrekket er i orden før start i NM. Foto: Tora L. Tangen

Regelverk

I henhold til NLFs utviklings- og handlingsplan for perioden 2023 – 2025 skal relevant regelverk være tilrettelagt for luftsport. Et godt regelverk som avbalanserer hensyn til sikkerhet, kontroll og tilgjengelighet er en forutsetning for alle luftsportsaktiviteter. NLF har derfor de siste årene prioritert regelverksarbeidet høyt.

Av regelverksarbeidet i 2024 kan særlig følgende innsatspunkter og resultater nevnes:

- Etter ti år med målrettet innsats kunne NLF konstatere at ny sportsflyforskrift ble vedtatt og trådte i kraft i 2024. Her ble vektgrensen for sportsfly økt til 600 kilo (landfly) / 650 kilo (sjøfly). Forskriften ble god og balansert, men det har oppstått noen praktiske og formelle utfordringer knyttet til oppgradering av deler av flyflåten til den nye vektgrensen. Selv om det hele tiden har vært klart at mange tidligere mikrofly ikke nødvendigvis kan oppgraderes, ser NLF på hvordan flest mulig luftfartøy kan tilpasses den nye vektgrensen på en trygg måte.
- NLF har jobbet iherdig med å sikre at regelverket for utøvere av hang- og paragliding blir innrettet og praktisert slik at det er mulig å videreføre bruk av fareområder – tidligere luftsportsområder – uten transponder. En betydelig innsats ble også lagt ned for å videreføre muligheter for å inngå lokale avtaler om bruk av kontrollert luftrom der det ikke er fareområder. Etter omfattende møtevirksomhet og en regelverksutredning gjennomført av NLF, ble det sommeren 2024 avklart at utøverne kan bruke fareområdene på nærmere fastsatte vilkår. Arbeidet med rammene for lokale avtaler ble ikke fullført i 2024 på grunn av kapasitetsutfordringer hos NLFs samarbeidspartnere i saken, men arbeidet fortsetter i 2025.
- EUs droneregulering åpner for at modellflyorganisasjoner skal kunne registrere sine medlemmer direkte i droneoperatørregisteret. Etter en flerårig prosess og tett dialog med Samferdselsdepartementet og Luftfartstilsynet, fikk NLF på plass en slik masseregistreringsløsning på slutten av året i 2024. Fra 1. januar 2025 er masseregistreringen et faktum. Det legges opp til halvert registreringsgebyr, sammenholdt med registrering via Luftfartstilsynets portal.
- Som følge av at den nye luftromsforskriften i tråd med NLFs innspill er basert på «minste inngreps prinsipp», foreslo Luftfartstilsynet å oppheve restriksjonsområde R402 over Øst-Finnmark som til da fastsatte at all «ikke-regelbunden og privat flyging» bare kunne finne sted etter «en på forhånd innsendt fullstendig reiseplan». NLF støttet endringen i høringsbrev i 2024. EN R402 er nå fjernet.

- Uten forutgående høring vedtok Luftfartstilsynet i 2023 at teorieksamen for privatflygere bare skulle avholdes på engelsk fra 2024. Etter en omfattende prosess som involverte Samferdselsdepartementet og våre nordiske kolleger ble adgangen til eksamen på norsk gjenopprettet i 2024.
- Luftfartstilsynet hadde et forslag til forskrift om gjennomføring av felleseuropeisk regelverk om U-space på høring i 2024. I samme forskrift foreslo Luftfartstilsynet krav til en integrert digital luftfartspublikasjon rettet mot bemannet og ubemannet luftfart. I høringssvaret støttet NLF innføringen av U-space, men uttrykte seg kritisk til en ikke-standardisert og særnorsk luftfartspublikasjon utenfor det harmoniserte AIP-systemet til ICAO og EU¹. Ingen av NLFs forslag ble tatt til følge da forskriften ble vedtatt, men NLF vil følge nøye med for å sikre at forskriften ikke praktiseres på tvers av EØS-regelverk og ICAO-standarder.
- Luftfartstilsynet hadde et forslag til en ny forskrift om reserverte områder for fleksibel bruk av luftrommet på høring. NLF støttet forslaget i et høringssvar og pekte på det uheldige i at Forsvaret tidvis har etablert flyforbud i medhold av sikkerhetsloven². NLF redegjorde for hvorfor Forsvarets praksis er i strid med gjeldende rett. Etter at høringssvaret ble sendt, kom Oslo tingrett i en urelatert sak til samme konklusjon: Sikkerhetsloven gir ikke hjemmel til å opprette flyforbud³. Adgangen til å begrense lufttrafikken er fastsatt i luftfartsloven §§ 2-3 og 9-1a, og det er etter NLFs syn viktig at loven etterleves for å sikre gode prosesser og tidlig involvering av berørte parter.

I henhold til NLFs utviklings- og handlingsplan for perioden 2023 – 2025 skal NLF jobbe for at Norsk Luftsportstilsyn skal få flere myndighetsoppgaver. Formålet er en mer effektiv og virksomhetsnær forvaltning, i tråd med lovgivers forutsetninger da det ble inntatt en egen bestemmelse i luftfartsloven om delegering av myndighetsoppgaver til luftfartsforeninger⁴. NLF og Norsk Luftsportstilsyn sendte i 2024 en formell henvendelse om utvidet delegering til Samferdselsdepartementet, men saken var ikke ferdigbehandlet av departementet ved årets slutt.

¹ <https://nlf.no/siteassets/dokumenter/horingssvar/2024/horingssvar-u-space-og-eait.pdf>

² <https://nlf.no/siteassets/dokumenter/horingssvar/2024/horingssvar-fua.pdf>

³ TOSL-2024-33556.

⁴ Luftfartsloven § 15-3 andre ledd, jf. Ot.prp. nr. 65 (2003 – 2004) s. 9.

Anlegg

Tilgangen til de fleste Avinor-flyplasser utenom åpningstid (PFLY) ble videreført for perioden 2022 – 2023. Både sportsflygere/mikroflygere og motorflygere kan benytte ordningen. Seilflyaktivitet krever lokale avtaler.

Arbeidet med å bevare Kjeller flyplass ble videreført med full styrke i 2022. Vinklingen er primært flyhistorisk, og stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK) har vært spydspiss. NLF med tilsluttede klubber som har tilhold på Kjeller, samt organisasjonene EAA og AOPA Norway, støtter denne strategien. NLF har løpende bistått KFK med tiltak og strategi.

Slik det ligger an nå vil nedstengingen av Forsvarets aktiviteter skje og behovet for rullebanen opphøre innen utgangen av 2026. NLF argumenterer overfor myndighetene at småflymiljøet trenger forutsigbarhet, og at dersom sluttdatoen for utflytting skal utsettes ytterligere, er det viktig for flymiljøet å få en avklaring på dette så fort som mulig.

Et annet sted på Østlandet der tilgangen til anlegg er anstrengt er Jarlsberg og Torp. Berørte klubber mottok sent i 2024 et varsel om kommende restriksjoner for småflyvirksomheten på Torp og Jarlsberg, som følge av nedbemanning i flygekontrolltjenesten på Torp. NLF jobber sammen med de berørte klubbene for at luftsport kan videreføres uten nye restriksjoner på de aktuelle plassene.

Videre har Voss flyplass, Bømoen, et svært viktig anlegg for luftsporten, vært gjennom et krevende år. På et tidspunkt ble Voss fallskjermklubb stevnet av den private utbyggeren Bømoen AS, med krav om umiddelbar tvangsfravikning fra klubbens tomt. Fallskjermklubben vant saken, og helt nylig ble det klart at anken fra Bømoen AS ble avvist av lagmannsretten. I november 2024 vedtok heradstyret i Voss en områderegulering der luftsporten fikk høy prioritet. Området fallskjermklubben holder til på, er nå regulert for idrettsformål og helt spesifikt luftsport. Samtidig er det fortsatt slik at fallskjermklubben har en festeavtale som går ut i 2026, så saken er på ingen måte over.

Med den uklare situasjonen både på Bømoen og Jarlsberg er Østre Æra det fulltidshoppfeltet med de mest forutsigbare rammebetingelsene for fremtiden. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som utreder hvilken status luftsportssenteret skal ha

etter 2026 – sett i lys av dagens situasjon for fallskjerm i Norge og behovet for et nasjonalt senter for fallskjermhopping. Arbeidsgruppen skal legge fram rapporten på seksjonsmøtet i 2025. Dersom man har mottatt spillemidler, plikter mottaker å opprettholde og vedlikeholde anlegget i minimum 30 år fra datoen midlene ble tildelt. Det er forbundet som søker om spillemidler og er juridisk eier av luftsportsanlegget. Derfor vil alle større saker som gjelder fallskjermanlegget på Østre Æra først bli behandlet på seksjonsmøte, deretter på luftsportstinget som fatter de endelige beslutningene.

Når det gjelder anlegget på Elverum løper konsesjonen for Starmoen ut i februar 2025. Det ble derfor i 2024, og mer enn seks måneder før utløp, søkt om ny konsesjon. Det ble tatt utgangspunkt i at dagens konsesjonsvilkår kan videreføres og fortsatt ha gode marginer i forhold til aktuelt aktivitetsnivå. På Ole Reistad Senter, Elverum har det i 2024 ikke vært gjennomført noen større oppgraderinger eller vedlikehold. Gressbanen som ble oppgradert i to runder, 2022 og 2023, har blitt fulgt opp med gjødsling og steinplukking slik at hele området fra juli kunne benyttes som normalt. Dessverre opplevde vi i sommer hærverk på disse områdene med bilkjøring. Reparasjoner av skadene ble utført for hånd av anleggsutvalget. Det forventes tilsagn om spillemidler for prosjektet, samt tilbakebetaling av moms i 2025. Videre fortsetter arbeidet med å planlegge et oppdatert hangartilbud på Starmoen da interessen for hangarplasser er økende og på sikt viktig for luftsportsmiljøene. Ved inngangen til året ligger saken til behandling sentralt i NLF.

NLF har videre bistått klubbmiljøene ved flere andre flyplasser, der det har vært behov for spisskompetanse innen strategisk kommunikasjon, politiske prosesser og anlegg. Blant annet har forbundet deltatt i arbeidet med å bevare og sikre best mulige rammevilkår på Ski flyplass, Aukra flyplass, Aukra flyplass/Gossen, Oppdal flyplass og Elvenes flyplass. Videre har vi jobbet for å trygge en videreføring av tilgangen til Avinors flyplasser utenom åpningstid (PFLY).

Flere av våre strategisk viktige luftsportanlegg er rammet på ulike måter. I oktober besluttet luftsportstyret å gi generalsekretæren fullmakt til å støtte de rammede klubbene gjennom kjøp av fremmedtjenester (eksempelvis advokatbistand) innenfor en ramme av 500.000 kroner. Dette sender et tydelig signal om at tilgangen til anlegg er en prioritert sak.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkosomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale og internasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett.

Luftsport har i enkelte år deltatt i arrangementet NM-Veka. Dette har vært i år hvor vi har hatt aktuelle anlegg på stedene arrangementet har blitt arrangert. Sommeren 2024 ble det ikke avholdt NM-Veka som følge av manglende kapasitet hos NRK som følge av andre prioriteringer, blant annet OL i Paris.

Klubbutvikling

Året 2024 var dessverre preget av flere alvorlige hendelser. Dette bidro til økt etterspørsel etter førstehjelpskurs og oppfriskning av klubbens handlings- og varslingsplaner. Det er blitt holdt en rekke førstehjelpskurs i løpet av året, og totalt er det i løpet av de siste årene gjennomført 105 førstehjelpskurs for våre klubber. Det er fortsatt høy etterspørsel etter kurs, og vi vil derfor også bistå våre klubber med dette i 2025.

Hele idrettsorganisasjonen erfarer at det stadig blir mer krevende å finne kandidater til de mange ulike verv i de forskjellige organisasjonsleddene. Luftsport er ikke et unntak. Aktivitetskonsulenten har fått mange henvendelser i løpet av 2024 fra våre klubber som sliter med rekruttering av tillitsvalgte.

Det har blitt jobbet jevnlig med klubbutvikling og oppfølging av prosjekter som Norges idrettsforbund har prioritert. Aktivitetskonsulenten møter i diverse utvalg og fora for å drøfte ulike metoder for best mulig klubbutvikling. Flere av satsningsområdene i norsk idrett har vi allerede implementert i NLFs systemer, men på enkelte områder har det blitt gjort revisjoner.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

NLF sin ungdomskomiteé har ikke fungert helt optimalt dette året. En gjennomgang av formålet med komiteen og hvilke mål og forventninger vi skal ha bør drøftes. Som andre medlemskap har også antall aktive ungdommer sunket noe, men ikke alarmerende.

Luftsportsuka 2024 (LSU 3.0)

Flere ledd i vår organisasjon har ønsket endringer i konseptet for arrangementet Luftsportsuka. Dette ble det tatt tak i dette året, og det ble satt ned en komité som skulle se på muligheten av å utvikle arrangementet ytterligere.

Konseptet LSU3.0 kom opp med en meget stor satsning og utvidelse av Luftsportsuka. Målet var å utvide arrangementet med flyshow, hangarkino og konserter. Dette for å tiltrekke et bredere publikum. Budsjettet ble økt, og det var også kalkulert med en del publikumsinntekter. Gjennomføringen 1. – 7. juli krevde omfattende samarbeid med lokale myndigheter, Luftfartstilsynet og leverandører, samt at det ble lagt inn betydelig dugnadsinnsats fra mange av våre medlemmer.

Til tross for grundige forberedelser, møtte vi flere utfordringer. Det ble dessverre dårlig vær, det var konkurrerende arrangementer i nærområdet og det var enkelte tekniske problemer. Til tross for dette samlet vi

nesten 300 medlemmer og omlag 500 andre besøkende. Vi lærte mye av dette arrangementet, og tar disse erfaringene med oss til 2025.

Integrering

Det er snart 20 år siden NLF startet arbeidet med tilrettelegging for aktiviteter for personer med ulike funksjonshemminger. Vi har tilpasset utstyr og fly, og har gode erfaringer og kompetente folk til å ta vare på de som ønsker å prøve luftsport eller bli aktive som medlemmer hos oss. Flere av dem vi rekrutterte tidlig på 2000 tallet, er fortsatt aktive og trives godt i våre lag og klubber. I dag jobbes det også mot det vi kaller mangfold og inkludering. Dette handler ikke bare om de som har funksjonsnedsettelse eller handicap, men også kjønnsroller, etnisitet, sosialt nivå, legning med mer. Derfor har vi det siste året jobbet opp mot prosjektet «Mangfold og Inkludering» som NIF har satt i gang.

Forbundets forretningsdrift

Norges Luftsportforbund har aksjeposter både i Kjeller Aero Senter (KAS) og Rygge Aerosenter (RAS). Ulf Bjørtomt er NLFs representant i begge styrene, og valgt til styreleder i begge selskapene. Mens virksomheten på Kjeller kan drives med sunn økonomi, har det vært vanskeligere på Rygge. Den sikkerhetspolitiske situasjonen har ført til liten tilgjengelighet og det har vært krevende å drive RAS. Opprettholdelse av tilgangen på Rygge vurderes som svært viktig på bakgrunn av den usikre anleggssituasjonen for allmennfly i Oslo-området. Sammen med medlemsklubber har NLF måttet realisere et tap da det ikke har vært mulig å drive virksomheten på Rygge med økonomisk balanse. NLF ved Seilflyseksjonen er aksjonær i Nordic Gliding. Dette engasjementet er nærmere omtalt i bilaget skrevet om Seilflyseksjonen.

Forbundet utgir eget utdanningsmaterieil, «Den store motorflyboken», «Den store seilflyboken» og «Den store sportsflyboken». Disse utgis både på papir og som e-bøker, mens læreboken i paragliding kun utgis på papir. Paragliderboken er oversatt fra engelsk og tilpasset norske forhold. Alle bøker blir trykket på konseptet «print on demand». På denne måten unngår man at det blir trykket opp store opplag med risiko for at deler av innholdet kan bli utdatert. Det har i løpet av året blitt iverksatt en betydelig oppdatering av motorflyboken, denne blir satt i produksjon på vårparten 2025.

Kommunikasjon

Tilstedeværelse på nett

Forbundets sentrale informasjonsverktøy er hjemmesiden NLF.no, hvor samtlige ansatte har et selvstendig ansvar for å publisere og vedlikeholde informasjon. Forbundet har også flere profiler i sosiale medier. Disse benyttes i hovedsak til å spre nyheter og henvise til sakene som publiseres på hjemmesiden og til å kommunisere med medlemmene. Noen av disse profilene styres av seksjonene eller utvalg direkte. De offisielle styres av administrasjonen.

Sekundært er både hjemmesiden og våre profiler i sosiale medier en rekrutteringskanal for nye medlemmer, selv om rekruttering i hovedsak skjer i den enkelte medlemsklubb.

Hjemmesiden ble flyttet til et nytt publiseringsverktøy hos NIF høsten 2023, vi har derfor ikke god statistikk for 2023. I 2024 ble det publisert 131 nyhetssaker på nlf.no. Totalt i perioden siden overgangen høsten 2023 til

31. desember 2024 ble det publisert 174 nyhetssaker på nlf.no. Det pågår også et kontinuerlig arbeid med å gjøre viktig informasjon enklere tilgjengelig.

På tvers av de profilene som administreres av administrasjonen, ble det publisert 594 innlegg i sosiale medier i løpet av 2024. Det er profilen vår på Facebook som er den desidert største, og også her vi når flest av våre medlemmer.

Modellflyseksjonen gjennomførte før jul en betalt reklamekampanje på Facebook og Instagram rettet mot dronepiloter.

Forbundet utgir nyhetsbrev om aktuelle saker den 15. i hver måned. Nyhetsbrevet fikk en oppgradering i

løpet av våren 2024, og innholdet tilpasses det enkelte medlems seksjonstilknøyninger og roller.

I 2024 gjennomførte vi en medlemsundersøkelse om informasjon og kommunikasjon. I overkant av 700 medlemmer svarte. Det er gjennom nyhetsbrevet og direkteutsendt e-post flertallet både leser og ønsker å lese nyheter fra NLF, på tredje plass finner vi hjemmesiden nlf.no. Flertallet (77 %) føler de mottar eller kan finne tilstrekkelig informasjon om hva NLF jobber med, våre arrangementer og annen informasjon som er relevant.

På tross av at vi informerer bredt i alle våre kanaler om alle viktige saker, viser det seg svært vanskelig å nå ut til alle med viktig informasjon. Vi ser gjentatte

På vei inn i flyet under VM i fallsjermhopping i USA. Foto: Marcus King

ganger at medlemmer tar kontakt med spørsmål om ting som er lett tilgjengelig og ligger besvart på forsiden på nlf.no. Derfor har vi i noen tilfeller valgt å benytte direkteutsending av e-post, som har skapt noe misnøye til tider. Derfor vil vi fremover se på hvordan vi kan spisse slik direkteutsending på en bedre måte.

Henvendelser besvares så godt det lar seg gjøre, uavhengig av hvilken kanal som benyttes.

Forbedring av informasjons- og kommunikasjonsarbeidet i forbundet prioriteres høyt. I januar 2024 startet en ny medlems- og kommunikasjonsansvarlig i forbundet.

Utgivelse av medlemsblader

Seksjonene produserer fire forskjellige magasiner; Flynytt (motorfly og sportsfly), FrittFall (fallskjerm), Fri Flukt (hang-, para- og speedgliding) og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding. Flynytt og Modellflyinformasjon er de eneste gjenværende fysiske bladene.

Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Eksterne relasjoner og samarbeid

NLF har nær og jevnlig kontakt med Samferdselsdepartementet (SD), Luftfartstilsynet (LT) og Avinor.

Representanter fra administrasjonen deltar fast i Avinor Flysikringsdivisjonens operative forum.

Morten S. Haave er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø, han er oppnevnt av Norges Luftsportforbund.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

Norges idrettsforbund (NIF) har nå innført krav om at alle klubber skal benytte godkjent medlemsregister. NLF fører sentralt medlemsregister og

innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber. Gjennom dette fyller luftsportsklubbene NIFs krav om medlemsregister. Kontingent og utøverlisenser kan betales online, og de er da aktive i samme øyeblikk som betalingen er utført.

NLF har lagt mye ressurser i å tilgjengeliggjøre informasjon fra det sentrale medlemssystemet til NIF for bruk i datasystemer som benyttes av klubbene. Hendelsesrapportering, opplæringssystemer og bookingsystemer bruker i dag data fra løsningen.

NLF CAO

Forbundets flytekniske virksomhet som opprinnelig var NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) har med endret regelverk blitt NLF CAO (Combined Airworthiness Organisation).

Einar Bjørnebekk, som har ledet forbundets flytekniske organisasjon helt fra oppstarten i 2009, meldte allerede midt i 2023 at han ville avslutte arbeidsforholdet fra mai 2024 og gå i pensjon. Einar ga med dette organisasjonen god tid til å vurdere fremtidig virksomhet og gjennomføre en grundig rekrutteringsprosess av etterfølger. Amund Doksrud tiltrådte stillingen som flyteknisk fagsjef i NLF fra januar 2024 og ble også godkjent som Nominated Postholder i NLF CAO før Einar avsluttet sitt ansettelsesforhold. Ole Baartvedt som også har hatt en meget sentral rolle i NLF CAO avsluttet sitt engasjement fra november, også hans oppgaver har deretter blitt ivaretatt av Amund.

I all hovedsak har CAOen opprettholdt det samme tilbudet som tidligere. Hovedmodellen er fortsatt at motorfly er i ukontrollert miljø, mens seilfly er i kontrollert miljø.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	– vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	– vedlegg 2
Hang-, para- og speedgliderseksjonen	– vedlegg 3
Modellflyseksjonen	– vedlegg 4
Motorflyseksjonen	– vedlegg 5
Seilflyseksjonen	– vedlegg 6
Sportsflyseksjonen	– vedlegg 7
Norsk Luftsporttilsyn	– vedlegg 8

El-flyet LN-ELB var et populært innslag på Kjeller flydag. Foto: Ola Tau Hatlestad

Resultater og hedersbemerkinger

Konkurransesaktivitet

Det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner.

Norgesmestere 2024

Ballong

Steffen Steffensen - Ballongklubben Frisk bris

Fallskjerm - Innendørs kroppsflyging

FS 4 open	Agera, Tønsberg fallskjermklubb
FS 4 (int)	Viken Warriors, Nimbus fallskjermklubb
Freefly (Int)	Team Maki, Oslo fallskjermklubb
Solo Freestyle (open)	Daniel Nilsen Dale, Lofoten og Vesterålen fallskjermklubb
FS 2-way (int)	Voss 6, Voss fallskjermklubb

Fallskjerm NM ordinært

FS 4 åpen	Agera, Tønsberg fallskjermklubb
FS 4 (int)	Space Girls, Tønsberg fallskjermklubb
FS 8 (int)	Grumsen Fluffers, Grenland fallskjermklubb
FF åpen	Wild Bunch, Oslo fallskjermklubb
Freestyle (int)	Beyond the Blue, Tønsberg fallskjermklubb
WS performance	Christian Skagsoset, Grenland fallskjermklubb
VFS 2-way	Wild Fovere, Oslo fallskjermklubb

Hang, para- og speedgliding

Paragliding – distanse menn Rolf Dale, Voss hang- og paragliderklubb

Modellflyging

F2B Stunt	Harry Kolberg, Skedsmo modellflyklubb
F3A RC kunstfly presisjon	Tor Heine Bossum, Gjøvik & Omegn modellflyklubb
F3F Seilfly hang	Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb
F3J Seilfly termikk	Stig Magne Olsen, Valdres modellflyklubb
F5J RC elektro termikk	Stig Magne Olsen, Lillehammer modellflyklubb

F5J Lagkonkurranse	
F1A Friflukt høystart	
F1B Friflukt strikk	
F3C Helikopter presisjon	
F4C Skala	
F4H Skala	

Valdres modellflyklubb: Jo Grini, Stig Magne Olsen
 Vegar Nereng, Gjøvik og omegn modellflyklubb
 Dag Edvard Larsen, Gjøvik og omegn modellflyklubb
 Jon Roger Thomassen, Forus RC klubb
 Per Iversen, Bærum modellflyklubb
 Pål Anthonisen, Larvik modellflyklubb

Motorflyging

Akroflyging advanced
 Akroflyging intermediate
 Akroflyging sportsman
 Akroflyging primary
 Presisjonsflyging

Ulrik Hasle, Aerobatic club of Norway
 Magnus Glosli Jacobsen, Aerobatic club of Norway
 Ola Tau Hatlestad, Aerobatic club of Norway
 Hans Inge Engevik, Aerobatic club of Norway
 Kurt Norevik/Jip Verwer, Bergen aero klubb

Seilflyging

Åpenklassen
 Sportsklassen

Hanne Ertzeid/Kristoffer Samuelson, Os aero klubb
 Ingar Pedersen, Drammen seilflyklubb

Sportsflyging

Presisjonsflyging

Kurt Norevik/Jip Verwer, Bergen aero klubb

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2024 var pokalen satt opp til Hang-, para- og speedgliderseksjonen og Motorflyseksjonen. I sistnevnte seksjon ble pokalen returnert da det var for få deltakere. Vinneren av pokalen i Hang-, para- og speedgliderseksjonen ble Rolf Dale, Voss hang- og paragliderklubb i øvelsen paragliding - distanse menn.

Internasjonale resultater

Oceanside Pelican fra Oslo fallskjermklubb kom på 2. plass i VM i klassen VFS-open. Nordisk mesterskap i presisjonsflyging ble vunnet av det norske teamet Jip Verwer og Felix Joelsson fra Sola flyklubb og Bergen aero klubb Arne Martin, Sandefjord seilflyklubb kom på en 3. plass i Sailplane Grand Prix.

Hedersbevisninger

NLFs gullnål gikk til Gunnar Andreas Iversen og Hans Fredrik Wille. Seksjonshederstegn er tildelt Eirik Brusset (motorfly).

Flere klubber benytter sportsfly som slepefly av seilfly. Foto: Pål Vindfallet

ØKONOMISK ÅRSBERETNING 2024

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et av de 55 særforbundene. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding, paragliding og speedgliding, modellflyging, motorflyging, seilflyging og sportsflyging. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre egne luftsportsanlegg for henholdsvis fallskjerm på Rena, for hang-, para- og speedgliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 244 medlemsklubber. Dette er fire færre enn ved forrige årsskifte.

201 av de 244 klubbene organiserer kun én av forbundets aktiviteter. 44 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 244 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det totalt sett er 294 driftsenheter.

	Ant. klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant. enheter
Klubber med grupper	44		
Ballongklubb	1	0	1
Fallskjermklubber	21	0	21
HG/PG/SPG klubber/grupper	40	1	41
Modellflyklubber/grupper	79	16	95
Motorflyklubber/grupper	32	35	67
Seilflyklubber/grupper	8	15	23
Sportsflyklubber/grupper	20	26	46
	244		294

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 20.370 medlemskap. Dette er en reduksjon av 1.225 medlemskap, eller fem prosent i forhold til 2023.

3.267 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 16,0 prosent av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har den største kvinneandelen med 36,1 prosent, mens modellfly har den laveste kvinneandelen med kun 0,8 prosent.

Antall medlemmer i NLFs klubber per 31.12.2024 fordelt på forbundets aktiviteter:

	2024	2023
Ballongmedlemmer	48	32
Fallskjermmedlemmer	6.866	7.645
HG/PG/SPG medlemmer	3.199	3.446
Modellflymedlemmer	4.012	4.074
Motorflymedlemmer	3.807	3.876
Seilflymedlemmer	888	973
Sportsflymedlemmer	1.550	1.537
Total	20.370	21.788

Medlemskap i klubbene per 31.12.2024 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0 – 19	20 - 25	26 +	Sum	%
Kvinner	319	868	2.080	3.267	16 %
Menn	559	1.524	16.037	18.120	84 %
Total	878	2.392	18.117	20.370	
% av total	4,3 %	11,7 %	83,9 %		

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et underskudd på 2.837.661 kroner mot fjorårets overskudd på 1.197.614 kroner. Noe av ubalansen i resultatet for de to årene, overskuddet i 2023 mot underskuddet i 2024, skyldes at enkelte kostander som var budsjettert i 2023 først påløp i 2024.

NLFs samlede budsjett for 2024 ble på luftsportstinget på Gardermoen i mars 2023 godkjent med et underskudd på 5.055.000 kroner.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 6.789.748 kroner (post 2 midler). Nytt i 2024 var det at midler til utviklingsorientert ungdomsidrett inngikk i tildelingen. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare med tidligere år.

Av de tildelte midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende beløp til drift av sine idrettsaktiviteter: Ballongseksjonen 50.000 kroner, Fallskjermseksjonen 905.802 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen 581.080 kroner, Modellflyseksjonen 582.499 kroner, Motorflyseksjonen 550.483 kroner, Seilflyseksjonen 325.267 kroner og Sportsflyseksjonen 384.519 kroner.

Dette er en økning på 31.917 kroner (1,6 %) fra foregående år. Tildelingen er fordelt internt i forhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 1.099.956 kroner, NLF CAO 136.084 kroner, Ballongseksjonen 863 kroner, Fallskjermseksjonen 174.887 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen 131.3085 kroner, Modellflyseksjonen 130.328 kroner, Motorflyseksjonen 169.706 kroner, Seilflyseksjonen 45.563 kroner, Sportsflyseksjonen 98.400 kroner og Norsk Luftsportstilsyn 20.429 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 1.632.145 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk- og redningstjenesten i regi av NLFs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets egne luftsportsanlegg fremkommer som egne resultatsentra under Fallskjermseksjonens, Hang-, para- og speedgliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årets underskudd på 2.837.661 kroner dekkes av egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 30.668.610 kroner. Av dette er 26.572.535 kroner fri egenkapital mens 4.096.075 kroner er egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Fra VM i USA. Foto: Marcus King

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenses ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det et sykefravær på 1,27 prosent.

Likestilling

Av de 12 som var heltidsansatt ved årets utløp er det to kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Lov

Norges Luftsportforbunds lov er utarbeidet i henhold til kravene til særforbundenes lovverk i lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Noen lovendringer har blitt gjort i NIFs lov. Dette er punkter som særforbundenes styre har kompetanse til å oppdatere i egen lov uten tingbehandling. Norges Luftsportforbunds styre har i sitt styremøte 10. februar 2024 vedtatt endringene slik at NLFs lov ved gjennomføringen av luftsportstinget er à jour med NIFs lov. Den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo 10. mars 2025

Rebecca Hansen
President

Thomas Kolbjørn Becke
1. visepresident

Berit Brudeset
2. visepresident

Lena Vassli
Styremedlem

Reidar Langeland Bratsberg
Styremedlem

Helene Bjørnø
Styremedlem

Jon Erik Staurset
Styremedlem

Espen Gjærdar Bakke
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Håvard Gangsås
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

Jostein Tangen
Konstituert
generalsekretær

Luftig 17. mai feiring i Haugesund. Foto: Thomas Fredriksen

RESULTATREGNSKAP 2024 FORDELT PÅ FORBUNDETS AVDELINGER

TABELLEN VISER RESULTATREGNSKAP 2022 - 2024 OG BUDSJETT 2023 - 2024

Avdeling	Resultat 2022	Budsjett 2023	Resultat 2023	Budsjett 2024	Resultat 2024
Administrasjon NLF	-805 618	-2 320 000	1 551 873	-1 950 000	-574 580
Luftforsvarets Gavefond	45 810	50 000	34 146	50 000	111 605
NLF CAO	-52 881	-250 000	-463 689	-200 000	-144 850
Norsk Luftsportstilsyn	-257 382	-250 000	-225 274	-250 000	-175 433
Ballongseksjonen	-2 174	-11 000	12 636	-12 000	39 598
Fallskjermseksjonen	1 361 537	-853 000	1 057 641	-233 000	-423 293
Hang-, para- og speedgliderseksjonen	-360 056	-642 000	-140 422	-332 000	-160 678
Modellflyseksjonen	-581 123	-169 000	-494 300	-73 000	-664 601
Motorflyseksjonen	652 700	-360 000	68 003	-270 000	-635 694
Seilflyseksjonen	-46 866	30 000	-95 326	30 000	739
Sportsflyseksjonen	-467 299	-280 000	-107 674	-217 000	-210 475

RESULTATREGNSKAP 2024

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2024	2023
Driftsinntekter			
Salgsinntekter		5 391 105	5 833 304
Tilskudd	2	12 230 244	13 887 944
Annen driftsinntekt	1	26 008 412	27 428 996
Sum driftsinntekter		43 629 760	47 150 244
Driftskostnader			
Varekostnad		1 067 003	842 946
Lønnskostnad	3, 4, 5, 6	16 279 112	15 294 574
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	7	1 328 474	1 243 443
Annen driftskostnad	8, 9, 10	27 810 056	28 084 323
Tilskudd		1 417 865	1 456 618
Sum driftskostnader		47 902 509	46 921 904
DRIFTSRESULTAT		-4 272 749	228 340
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		1 453 561	1 062 718
Annen finansinntekt		16 184	16 013
Sum finansinntekter		1 469 744	1 078 731
Finanskostnader			
Annen rentekostnad		6	0
Annen finanskostnad		26 388	101 456
Sum finanskostnader		26 394	101 456
NETTO FINANS		1 443 351	977 275
Resultat før skattekostnad		-2 829 398	1 205 615
Skattekostnad		8 263	8 001
ÅRSRESULTAT		-2 837 661	1 197 614
OVERF. OG DISPONERINGER			
Overføringer annen egenkapital	11	133 265	48 286
Annen egenkapital	11	-2 970 926	1 149 328
Sum overføringer		-2 837 661	1 197 614

BALANSE PER 31. DESEMBER 2024

EIENDELER	NOTE	2024	2023
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	7	7 235 666	7 437 048
Maskiner og anlegg	7	630 961	871 119
Skip, rigger, fly og lignende	7	4 925 171	4 678 752
Sum varige driftsmidler		12 791 798	12 986 920
Finansielle anleggsmidler			
Andre lån	12	5 572 000	4 200 000
Sum finansielle anleggsmidler		5 572 000	4 200 000
Sum anleggsmidler		18 363 798	17 186 920
Omløpsmidler			
Varer		293 449	288 420
Sum Varer		293 449	288 420
Fordringer			
Kundefordringer	9	3 898 082	4 428 764
Andre kortsiktige fordringer	13	9 719 182	5 621 033
Sum fordringer		13 617 264	10 049 797
Investeringer			
Andre finansielle instrumenter	14	84 211	84 211
Sum investeringer		84 211	84 211

Klargjorte HG. Foto: Magnus Rønningen

EIENDELER	NOTE	2024	2023
Bankinnskudd, kontanter o.l.			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	15	7 312 077	12 211 537
NIFs konsernkontoordning	16	5 761 825	5 643 985
Sum bankinnskudd, kontanter o.l.		13 073 901	17 855 522
Sum omløpsmidler		27 068 826	28 277 950
SUM EIENDELER		45 432 624	45 464 870

BALANSE PER 31. DESEMBER 2024

EIENDELER	NOTE	2024	2023
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	11	4 096 075	3 962 810
Sum innskutt egenkapital		4 096 075	3 962 810
Annen egenkapital	11	26 572 535	29 543 460
Sum opptjent egenkapital		26 572 535	29 543 460
SUM EGENKAPITAL		30 668 610	33 506 271
GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		2 002 690	1 387 275
Skyldig offentlige avgifter	15	1 275 734	1 229 282
Annen kortsiktig gjeld	13	11 485 589	9342 041
SUM KORTSIKTIG GJELD		14 764 014	11 958 599
SUM GJELD		14 764 014	11 958 599
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		45 432 624	45 464 870

Oslo, 10. mars 2025

Rebecca Hansen
President

Thomas Kolbjørn Becke
1. visepresident

Berit Brudset
2. visepresident

Lena Vassli
Styremedlem

Reidar Langeland Bratsberg
Styremedlem

Helene Bjørnø
Styremedlem

Jon Erik Staurset
Styremedlem

Espen Gjørdar Bakke
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Håvard Gangsås
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

Jostein Tangen
Konstituert
generalsekretær

NOTER TIL REGNSKAPET 2024

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter siste dag i regnskapsåret, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi (Laveste verdis prinsipp).

Inntektsføring

Driftsinntekter og offentlige tilskudd inntektsføres når de er opptjent. Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie eller bruk. Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de forfaller til betaling innen ett år etter transaksjonsdagen. Tilsvarende klassifiseres gjeld som kortsiktig hvis gjelden forfaller til betaling innen ett år.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan. Anleggsmidlene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld med unntak av andre avsetninger balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap. Andre fordringer er også gjenstand for en tilsvarende vurdering.

Periodiseringsregler

Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt under avsetning for forpliktelser. For prosjekter som har øremerkede midler der aktiviteten ikke er fullført ved periodens utløp, foretas det inntektsavsetninger.

Skatt

Norges Luftsportforbund driver delvis skattepliktig virksomhet og er skattepliktig på driftssenteret på Starmoen.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2023 til 2024.

På vei til NM i akroflyvning i Super Decathlon, LN-SDB. Foto: Ola Tau Hatlestad

Note 1 Andre driftsinntekter

Regnskapsposten består av:	2024	2023
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	54 636	831 721
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 259 839	3 712 996
Medlemskontingenter forbundet sentralt	13 083 050	12 644 312
Medlemskontingenter seksjonene	8 846 390	7 945 945
Abonnement medlemsblader	113 422	145 517
Leieinntekter internat/fly	25 271	80 133
Andre inntekter	2 473 242	2 123 234
Sum andre driftsinntekter	26 008 412	27 428 996

Note 2 Tilskudd

Regnskapsposten består av:	2024	2023
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	6 789 748	6 584 839
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	1 337 764	1 238 926
VO-midler	15 070	14 630
Justis- og beredskapsdepartementet	1 737 865	1 632 145
Andre tilskudd	26 229	2 109 111
Spillemidler Østre Æra	0	300 575
Momskompensasjon	2 323 568	2 007 720
Sum	12 230 244	13 887 946

Note 3 Antall årsverk

Antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret: 13,33

Note 4 Lønnskostnad

Spesifikasjon av lønnskostnader	2024	2023
Lønn	12 759 214	11 836 849
Arbeidsgiveravgift	2 060 039	1 959 685
Pensjonkostnader	1 234 403	1 314 113
Andre lønnsrelaterte ytelser	225 456	183 927
Sum	16 279 112	15 294 574

Note 5 Ytelser til ledende personer

	Lønn	Annen godtgjørelse
Daglig leder	1 573 668	17 937

Mer om ytelser til ledende personer

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til styrets leder eller styremedlemmer.

Note 6 Obligatorisk tjenestepensjon

Virksomheten er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Pensjonsordningen oppfyller kravene etter lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Note 7 Varige driftsmidler/anleggsmidler

	Maskiner og anlegg	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Skip, rigger, fly o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	2 317 395	8 377 402	6 512 673	17 207 470
Årets tilgang	168 766	0	964 587	1 133 353
Årets avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	2 486 161	8 377 402	7 477 260	18 340 823
Akk. avskrivninger 01.01.	-1 446 276	-940 353	-1 833 921	-4 220 550
Akk. avskrivninger 31.12.	-1 855 200	-1 141 735	-2 552 089	-5 549 024
Balanseført verdi pr 31.12	630 961	7 235 667	4 925 171	12 791 799
Årets avskrivning	408 924	201 382	718 168	1 328 474
Økonomisk levetid	5 år	20-100 år	5-20 år	

Mer om varige driftsmidler/anleggsmidler

Bygninger og innbo på luftsportssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for kr 43 119 546.

Bygninger og innbo på luftsportssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for kr 29 853 546.

Bygninger og innbo på luftsportssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for kr 20 127 776.

Note 8 Revisjon

Godtgjørelse til revisor	2024	2023
Revisjon	147 063	131 250
Andre tjenester	11 688	10 313
Sum godtgjørelse til revisjon	158 751	141 563

Note 9 Kundefordringer

	2024	2023
Kundefordringer til pålydende 31.12	4 278 274	4 808 443
Avsetning til tap	-380 192	-379 679
Kundefordringer 31.12	3 898 082	4 428 764

	2024	2023
Årets endring i delkrederavsetning	513	68 036
Årets konstaterte tap på fordringer	0	8 347
Tap på fordringer	513	76 383

Note 10 Andre driftskostnader

Regnskapsposten består av:	2024	2023
Kontorkostnader	7 448 093	7 884 483
IT-kostnader	3 505 788	1 794 213
Idrettsutstyr	949 827	1 318 013
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	4 703 801	4 480 605
Reise- og oppholdskostnader	3 391 878	4 262 660
Kontingenter og påmeldingsavgifter	1 462 355	1 082 773
Forsikringer	5 201 073	5 020 758
Innleie fly for øvelser m.m.	554 319	844 788
Andre kostnader	592 921	1 396 029
Sum annen driftskostnad	27 810 056	28 084 323

Drift medlemsblader utgjør i 2024 kr 1 736 954 (kr 1 546 565 i 2023).
 Drift luftsportssentrene utgjør i 2024 kr 3 278 143 (kr 2 763 442 i 2023).

Note 11 Egenkapital

Egenkapital med selvpålagt restriksjon	2023	Endring	2024
Motor- Hangarfond	574 893	21 660	596 553
Luftforsvarets Gavefond	2 587 917	111 605	2 699 522
Kapitalfond	800 000		800 000
Sum	3 962 810	133 265	4 096 075

Fordeling annen egenkapital

	2023	Endring	2024
EK Motorfly	546 192	-155 431	390 761
EK NLF Flytjenesten	1736 744	-501 923	1 234 821
EK Sportsfly	906 920	-210 475	696 445
EK Ballong	97 187	39 598	136 785
EK Modell	941 187	-664 601	276 586
EK Seil	3 011 356	739	3 012 095
EK Fallskjerm	8 821 249	-423 293	8 397 956
EK Hang- og para	3 920 092	-160 678	3 759 414
EK NLF CAO	-2 453 453	-144 848	-2 598 301
EK Norsk Luftsportstilsyn	-1 086 915	-175 433	-1 262 348
Fri egenkapital	13 102 903	-574 581	12 528 322
Sum	29 543 460	-2 970 926	26 572 535

Note 12 Andre fordringer

Andre fordringer	2024	2023
Lån i Luftforsvarets gavefond	4 201 000	3 295 000
Lån i Motorflyseksjonens hangarfond	190 000	361 000
Lån i Seilflymateriellfondet	1 181 000	869 000
Lån i Rygge Aerosenter	0	74 240
Tapsavsetning	0	-399 240
Sum andre fordringer	5 572 000	4 200 000

Fordring Rygge Aerosenter er konstatert til tap kr 224 240.

Note 13 Andre kortsiktige fordringer

Andre kortsiktige fordringer	2024	2023
Forskuddsbetalte kostnader	723 413	624 113
Lån ansatte	182 160	
Påløpte inntekter	8 813 609	4 996 921
Sum andre kortsiktige fordringer	9 719 182	5 621 033

Note 14 Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Eiendel	Virkelig verdi	Periodens resultatførte verdiendringer
Kjeller Aero Senter AS	68 117	0
Nordic Gliding APS	16 094	0
Sum	84 211	0

Simon de Villiers over Tuftebreen. Foto: Simon Eide

Note 15 Bankinnskudd

	31.12.2024
I posten for bankinnskudd inngår egen konto for bundne skattetreksmidler med Skyldig skattetrekk	671 553 -610 075

Mer om bankinnskudd

Bundet beløp er klientmidler kr 65 049.

Note 16 NIFs konsernkontoordning

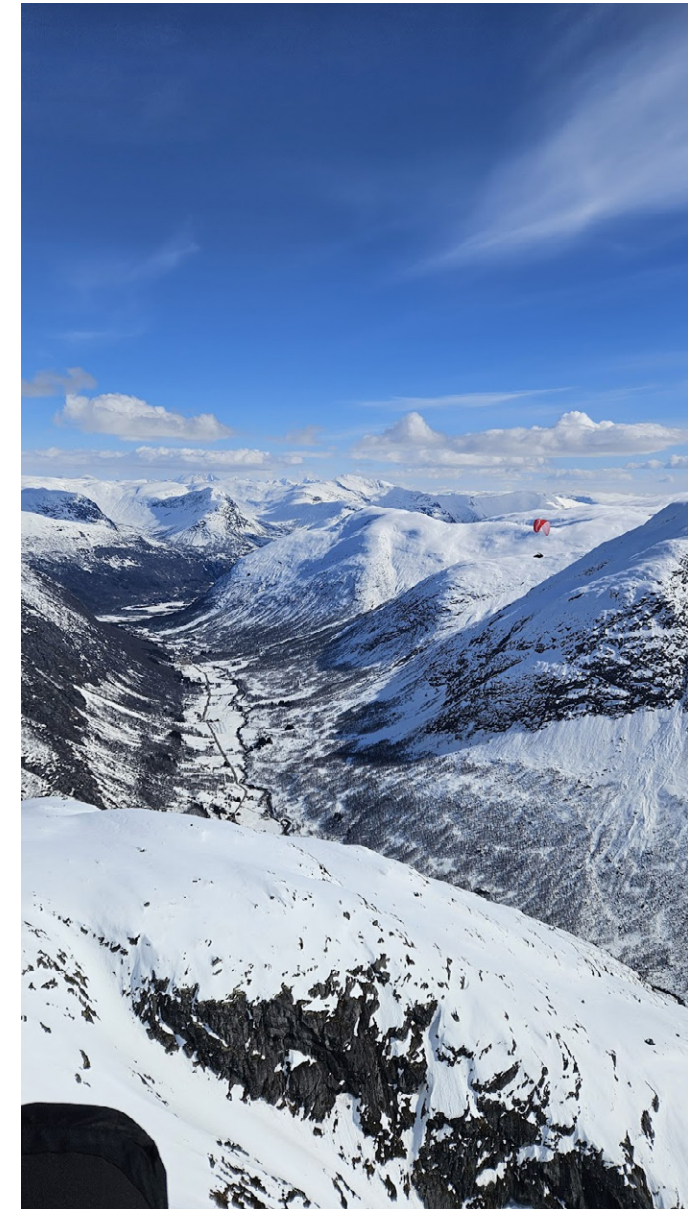
Norges Luftsportforbund forbund er deltager i en konsernkontoordning i Sparebank 1 Østlandet administrert av NIF. Deltagerne i ordningen er overfor banken solidarisk ansvarlig for riktig oppfyllelse av samtlige forpliktelser som følge av, eller som måtte oppstå i anledning av ordningen. Banken har rett til å motregne i konti utenfor konsernkontoordningen som deltageren til enhver tid har i banken, og ett hvert krav banken måtte ha mot deltageren og de øvrige partene i kontosystemet. Netto fordring på konsernkonto klassifiseres som andre kortsiktige fordringer. Netto gjeld på konsernkonto klassifiseres under annen kortsiktig gjeld. Midlene på konsernkonto har tilsvarende likviditet som en ordinær bankkonto ved at Norges Luftsportforbund til enhver tid har tilgang på midler på konsernkonto.

Pr 31.12.2024 utgjør forbundets netto fordring på konsernkonto kr 5 761 825.

Note 17 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	2024	2023
Påløpte feriepengar	1 420 375	1 324 761
Mottatte ikke opptjente inntekter	9 189 550	7 202 195
Påløpte kostnader	786 688	653 274
Annen kortsiktig gjeld	88 977	161 812
Sum annen kortsiktig gjeld	11 485 589	9 342 041

Av mottatte ikke opptjente inntekter utgjør innbetalte kontingenter og forsikringer for 2024 kr 7 088 146.

Kontrollkomiteens beretning for 2024

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir herved kontrollkomiteen i Norges Luftsportsforbund sin beretning.

Kontrollkomiteen skal kontrollere at styret utfører de oppgaver styret er tillagt etter Luftsportsforbundets lov.

Vi har utført følgende handlinger:

Vi har gjennomgått protokoll fra Luftsportstinget, styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå. Vi har fått alle opplysninger som vi har bedt om fra administrasjonen i Luftsportsforbundet. Vi har gjennomgått styrets årsberetning for 2024 og det styrebehandlete årsregnskapet for 2024.

Regnskapet viser et underskudd på kr 2 837 661, og ved årsavslutning 2024 ble den frie egenkapitalen redusert med kr 2 970 925.

Kontrollkomiteen har følgende merknader til forvaltningen av Norges Luftsportsforbund:

Basert på det materialet vi har fått oss forelagt, er det ikke grunnlag for ytterligere merknader ut over det som kommer frem av denne beretningen.

Konklusjon

Det er kontrollkomiteens konklusjon at styret har utført de oppgaver som det er tillagt etter loven, og kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og Luftsportsforbundets årsregnskap for 2024 godkjennes av Luftsportstinget.

Oslo, 11. mars 2025

Inger Grimstad

Leder

Mette Lium

Torolf Paulshus

Til Tinget i Norges Luftsportsforbund

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Luftsportsforbund som viser et underskudd på kr 2 837 661. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2024, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapets gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2024 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med den internasjonale revisjonsstandarden for revisjon av regnskap til mindre komplekse enheter (ISA for MKE). Våre oppgaver og plikter i henhold til ISA for MKE er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Leo Revisjon DA
Brynsengveien 2, 0667 Oslo – Revisjonsnummer: 983 846 459 – Telefon: 22 07 40 00 - www.leorevisjon.no
Avd. Østfold: Fladebyveien 1, 1746 Skjeberg - Telefon: 69 12 34 00
Direkte: Even Kroken 22 07 00 41 - Olav Heggård 22 07 00 42 - Lorentz Grimsøen 22 07 00 43
revisorforeningen

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA for MKE, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar, på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 10. mars 2025
Leo Revisjon DA

Olav Heggård
Statsautorisert revisor

Revisjonsberetning 2024 – Norges Luftsportsforbund

Side 2

BALLONGSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Reidar Bratsberg
Nestleder:	Hans Rune Mikkelsen
Styremedlemmer:	Fredrikke Rusten Mikael Klingberg (vara) Eirik Bruset (vara)

Valgkomité:	Tora Lindquist Tangen (leder) Steffen Steffensen
-------------	---

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat. Ballongseksjonen disponerer en ressurs på deltid i administrasjonen etter behov.

Medlemmer

	2024	2023	2022
Antall ballonger	51	32	26

Medlemsøkningen skyldes dels mange nye støtte-medlemmer til Ballongseksjonen. Seksjonen er takknemlig for støtten til vårt lille miljø.

Ballongsertifikater (norske)

	Utstedt 2024	Gyldige 31.12.24	Utstedt 2023	Gyldige 31.12.23	Utstedt 2022	Gyldige 31.12.22
Ballongsertifikater	0	11	0	11	0	11

I tillegg er det to ballongflygere som flyr på utenlandsk sertifikat i Norge.

Ballonger(norskregistrerte)

	2024	2023	2022
Antall ballonger*)	20	19	19

*)Det er også en svenskregistrert ballong i Norge i 2024. Det var ved utgangen av 2024 elleve luftdyktige ballonger i Norge.

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall starter og/eller timer flydd med ballong i Norge, og det er heller ikke noe krav om det.

Ulykker og hendelser

Det er ikke rapportert ulykker eller alvorlige hendelser med ballong. Seksjonen har tatt i bruk Luftsportforbundets system for hendelsesrapportering.

Seksjonsstyrets arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Seksjonsstyret fungerer som styre både for klubben og idrettslaget Frisk Bris, i tillegg til styre for Ballongseksjonen i NLF.

Seksjonsstyremøter

Seksjonen har et lite styre, og har i 2024 videreført praksisen med å holde åpne styremøter hvor alle medlemmer er velkomne.

Det har vært avholdt ett åpent møte i seksjonsstyret hvor aktuelle saker ble behandlet. I tillegg har styret holdt "møter" per e-post/telefon hvor enkeltsaker ble behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

Ballongseksjonen fikk i 2022 opp organisasjon for utdanning (DTO) som en enhet under NLFs seilflyskole, og det var ved utgangen av året tre elever som skolte på ballong under de nye reglene. Skolesjef for ballongaktiviteten er Mikael Klingberg, mens skolesjef for DTO Norges Luftsportforbunds Seilflyskole er Steinar Øksenholdt.

Seksjonen benytter NLFs system Training Management System (TMS) for å dokumentere opplæringsløpet. Det gjenstår fortsatt arbeid med å avholde teorieksamen gjennom Norsk Luftsportstilsyn, men det er startet et samarbeid med den Svenska Ballongfederasjonen. Arbeidet med dette pågår fortsatt.

NM i Hamar 2024. Foto: Tora L. Tangen

NM 2024. Foto: Tora L. Tangen

Aktiviteten i ballongskolen er fortsatt liten, men det ble i 2024 registrert 22,5 timer skoling fordelt på fire elever og tre aktive instruktører fra Ballongseksjonen i TMS. I dette ligger også noen timer skoling i Sverige og Italia.

I forbindelse med DTO-virksomheten er det også gjort internrevisjon av treningsorganisasjonen, og det ble i den forbindelse utarbeidet flytrykingsplan og sikkerhetspolicy for skolen.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Ballongseksjonen var til stede under Luftsportsuka på Starmoen.

Seksjonen har videreført samarbeidet med vår svenske søsterorganisasjon, og har i den forbindelse også i 2024 deltatt på samlinger, konkurranser og møter i Sverige.

For fjerde gang på rad arrangerte seksjonen NM i ballongflyging. Det ble avholdt 5. - 8. september i Hamar-området. Også denne gangen var det stor oppslutning blant de aktive medlemmene. På grunn av tåke, lot det seg ikke gjennomføre morgenflyginger, men det ble gjennomført to flyvninger med mange nok oppgaver til et godkjent norgesmesterskap.

Takk til Filip Pettersson fra Svenska Ballongfederasjonen for at han nok en gang stilte opp for det norske ballongmiljøet. Stor takk til Poa Ekeblad og alle andre frivillige, som gjorde det mulig å gjennomføre mesterskapet.

Steffen Steffensen ble kåret til norgesmester i ballongflyging.

Seksjonen er takknemlig for økonomisk og annen støtte fra Hamar kommune i forbindelse med mesterskapet, og er imponert over oppslutningen fra vårt lille miljø. Takk også til Erik Sundheim og Link Arkitektur ved Morten Sletbak Haave for hjelp med kart.

Økonomi

Luftsportstyret vedtok i 2024 å øke Ballongseksjonens andel av rammetilskuddet fra Norges Idrettsforbund fra 10.000 til 50.000 kroner. Ballongseksjonen fikk dessverre ikke realisert sine planer for styrking av instruktørutdanningen i 2024. Seksjonen gikk derfor med et overskudd på i underkant av 50.000 kroner i 2024. Seksjonen har planer om å benytte overskuddet fra 2024 i 2025 til økning av aktiviteten i ballong-Norge.

Ved inngangen til 2024 hadde seksjonen til gode i fellesskapet knapt 130.000 kroner.

Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLFs minste, og har utfordringer med få medlemmer og lite tilbud til nye medlemmer, men har hatt en positiv utvikling med tanke på medlemsantall og samarbeid.

Takk til alle våre medlemmer, frivillige og støttespillere for deres bidrag i året som har gått.

Reidar Bratsberg (s)
leder Ballongseksjonen

FALLSKJERMSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning:

Leder: Helene M. Bjørnø, Voss fallskjermklubb
 Nestleder: Ellen Aasgaard, Tønsberg, fallskjermklubb
 Styremedlemmer: Anders Emil Hustoft, NTNU fallskjermklubb
 Anna Moxnes Gudvangen fallskjermklubb
 Sten Rune Myrland, Oslo fallskjermklubb
 Siri Christiansen, Tromsø fallskjermklubb
 Vegard M. Eidsmo, NTNU fallskjermklubb
 (ungdomsrepresentant)

Varamedlemmer: Ingen

Valgkomité: Anna Fasting (leder)
 Are Heggmo
 Lovise Nymoen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Knut Lien er ansatt som fagsjef og avdelingssjef, og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Marius Sotberg innleid som konsulent for å være landslagsansvarlig på 18 prosent stillingsandel, samt at Stine Solberg er engasjert som redaktør av frittfall.org.

Aktivitet

	2024	2023	2022	2021	2020
Antall hopp totalt	70.346	86.027	79.962	87.637	65.657
Antall skarpe tandem	3.999	4.431	4.546	4.939	2.327

Lisenser

Klasse	Utstedt 2024	Utstedt 2023	Utstedt 2022	Utstedt 2021	Utstedt 2020
Elevbevis line	114	167	220	213	165
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	239	307	396	451	383
Lisens A	179	239	230	334	269
Lisens B	113	115	112	143	88
Lisens C	43	43	54	38	30
Lisens D	20	19	14	10	19
I3-lisens	26	26	35	29	

*Det tas et forbehold om antallet for 2019 grunnet utfordringer i forbindelse med Min idrett ift MelWin.

Ulykker og hendelser

	2024	2023	2022	2021	2020
Antall OBSREGer	323	349	339	382	292
Antall omkomne	1	1	0	0	0
Antall alvorlige skader	1	1	0	0	3
Total antall skader	30	32	60	43	27
AAD fyringer	3	2	3	4	5
AAD redninger	1	0	3	0	0
Wingsuit (WS)	6	5	4	2	5

Det ble gjort 70.346 hopp på norske hoppfelt i 2024. Dette er en nedgang fra 2023 noe som kan skyldes flere ting, en teori er at vedvarende høyere levekostnader har gjort at folk bruker mindre penger på fritidsaktiviteter.

Det er i 2024 blitt opprettet 323 saker til OBSREG (OBServasjons REGistrenings system) som er 26 færre enn i 2023. At det er færre henger naturlig sammen med at det er utført færre hopp i 2024. 22 saker ligger til behandling hos SU, 229 er lukket, 25 ligger til utkast og resten ligger til behandling hos hovedinstruktør (HI). 156 av rapportene er i kategorien «uønsket» eller «erfaringsdeling».

Ved ulykker (dødsfall eller hendelser med varige men) nedsettes en undersøkelseskommisjon av NLFs ledergruppe. Undersøkelseskommisjonen leverer en rapport som skal gi en fremstilling av hendelsesforløpet med bakenforliggende årsaker basert på kjente fakta, vitneuttalelser og ekspertvurderinger. Rapporten er utformet med hensikt å avdekke viktige læringspunkter og dermed øke sikkerheten i Fallskjermseksjonen/ Norges Luftsportforbund (F/NLF). Det ble i 2024 nedsatt én undersøkelseskommisjon.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt syv seksjonsstyremøter og ett ledermøte.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Hovedoppgaven for styret har vært oppfølging av den vedtatte langtidsplanen med tilleggsføringene i protokollen fra seksjonsårsmøtet i 2023, samt generell budsjettoppfølging.

Utfordringene rundt Voss FSK og Bømoen flyplass er fortsatt ikke løst når 2024 avsluttes. Samtidig er det varslet restriksjoner for privatflyginger (GA) på Torp og Jarlsberg flyplass, som følge av nedbemanning i flygekontrolltjenesten på Torp. Dette vil kunne ha stor inngripen i rammebetingelsene for Tønsberg FSK.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjerm kommisjon (ISC) er Trude Sviggum med Kristian Moxnes som alternativ delegat.

Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU), startet året med Harald Kvande (leder), Anders Opsal Mæland (materiellsjef), Anna Fasting (AFF-ansvarlig), Tommy Botten Jensen (skjermflyging ansvarlig) og Kristian Moxnes. På grunn av sykemelding har Anders Opsal Mæland fungert som leder i SU fra medio juni til og med medio oktober. I slutten av juni tok Sten Rune Myrland over som materiellsjef, men vil ikke være et fullverdig medlem av SU før han blir instruktør 1 (I1). SU har gjennomført fem formelle møter og to uformelle møter som ikke er referatført for ekstern bruk. I tillegg kommer flere telefonkonferanser med hele eller deler av SU.

De sentrale kursene ble gjennomført med tilfredsstillende deltagelse: Det er utdannet 12 instruktør 2'er (I2), syv tandeminstruktører (inkludert en som har tatt det opp igjen fra tidligere samt to som har konvertert fra forsvaret til sivil lisens), seks I1'er og fire materiellkontrollører (MK). SU er fornøyd med disse tallene. AFF instruktørkurset ble kansellert på grunn av for få påmeldinger.

Nytt lisenshåndteringssystem

Fallskjermseksjonen har utviklet og innført et nytt system for håndtering av lisenser (kompetanser) foran sesongen 2025. Bakgrunnen for dette er at idrettens systemer har vist store svakheter noe som blant har medført at medlemmene ikke har fått sine kompetanser oppdatert innen rimelig tid. Man har benyttet Training Management System (TMS) som utgangspunkt for det nye lisenshåndteringssystemet. TMS har vært benyttet av flere av NLF sine seksjoner over flere år, og man har nå bedre muligheter til tilpassing av systemet slik man ønsker.

Konkurransekomiteen har bestått av Carl-Erik Tuv (leder), Ellen Aasgaard (styrets representant) og Anna Fasting. NM i innendørs kroppsflyging ble gjennomført i regi av Lofoten og Vesterålen fallskjermklubb på Modern Activity Center i mars. NM utendørs ble gjennomført på Geiteryggen i regi av Grenland fallskjermklubb for grenene FS, FF, VFS og WS i juli. NM i CP ble ikke avviklet på grunn av for få deltagere.

Aktivitet

Norgesmestere

Utendørs NM

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 åpen	Agera, Tønsberg FSK	17,8	Nadia Jørgenrud, Julian Frayne, Kjetil Viste Levik, Amund Meyer, Kristoffer Øverli Andersen (v)
FS 4 (int)	Space Girls, Tønsberg FSK	11,1	Halvor Moe Bjørnstad, Nora Sophie Backe, Christian Markar Lolland, Frida Margrethe Henriksen, Lars Erik Sivertsen (v)
FS 8 (int)	Grumsen Fluffers, Grenland FSK	6,6	Kjetil Nordin, Kristoffer Thorstensen, Silvana Disch-Dornberger, Camilla Marnor, Christiane Wilhelmine Sørfjord Tuv, Alice Solberg, Lars Kristian Holt, Ståle Øysang, Pål Arvei, Lars Erik Sivertsen (v)
FF åpen	Wild Bunch, Oslo fallskjermklubb	44,2 (totalt)	Magnus Winther, Marius Abelsen, Martin Justnes Engum (v)
FF (int)			For få deltagere
Freestyle (int)	Beyond the Blue, Tønsberg FSK	41,2 (totalt)	Ellinor Staurbakk, Victor Dueholm (v)
WS performance	Christian Skagsoset	295,5 (totalt)	
VFS 2-way	Wild Fovere, Oslo FSK	4,8	Derek Nordlund Broughton, Kristina Aarvold, Martin Justnes Engum (v)
VFS åpen			For få deltagere
FS 2-way (int)			For få deltagere

Fra VM i grenen VFS-open i USA. Foto: Marcus King

Innendørs NM i kroppsfløyning

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 open	Agera, Tønsberg FSK	24,2	Amund Meyer, Nadia Jørgenrud, Julian Frayne, Kjetil Viste Levik
FS 4 (int)	Viken Warriors, Nimbus FSK	19,5	Bodil Leira Stene, Tonje Culbertson, Pål Kolbenstvedt, Astrid Maren Midtgaard
Dynamic 2 way			Ikke nok deltagere
Freefly (Int)	Team Maki, Oslo FSK	42,5 (totalt)	Christopher Støle, Amalie Endeve
Solo Freestyle (int)			Ikke nok deltagere
Solo Freestyle (open)	Daniel Nilsen Dale, Lofoten og Vesterålen FSK	48,7 (totalt)	
FS 2-way (int)	Voss 6, Voss FSK	30,7	August Berg Øverby, Aleksander Mysen Moe
VFS 2-way open			Ikke nok deltagere

NM Canopy piloting

Øvelse	Resultat	Navn
		Ikke nok deltagere

Internasjonale konkurranser

VM i USA

VM ble arrangert i USA 5. - 11.oktober med følgende norske deltagere og resultater:

Oceanside Pelican fra Oslo FSK deltok i grenen VFS-open hvor de endte på en 2. plass og fikk dermed sølvmedaljer. Det deltok fire lag i grenen og laget endte med et snitt på 17.3 poeng på totalt ti hopp.

Wild Bunch fra Oslo FSK deltok i grenen FF-open hvor de endte på en 5. plass av totalt syv deltagende lag med poengsummen 35.3.

Wild Fovere fra Oslo FSK deltok også i grenen FF-open hvor de endte på en 7. plass av totalt syv deltagende lag med poengsummen 14.8.

Thyra fra Tønsberg FSK deltok i grenen FS4-female, disse endte på en 5. plass av totalt fem lag med et snitt på 13.2 poeng per hopp.

Nordisk mesterskap i wingsuit

Det første nordiske mesterskapet i Wingsuit Performance ble gjennomført i Skövde, Sverige. Arrangementet var preget av et sterkt fellesskap og sportslig vennskapelighet.

Det stilte to deltagere fra Norge som endte på henholdsvis 4. plass (Svein Myrabø) og 5. plass (Espen Aanesen). Det var totalt 13 deltagere i konkurransen.

Nordisk mesterskap i canopy piloting

Nordisk mesterskap i canopy piloting ble arrangert hos Nordjysk fallskjermklubb i Danmark 18. - 20. juli.

Fra Norge deltok i CP-Open Øivind Krageboen som tok bronsemedalje totalt mens Christian Berntsen endte på en 10. plass og Isak Amundsen endte på en 12. plass. Det var totalt 18 deltagere i open klassen.

Oceanside Pelican fra Oslo fallskjermklubb deltok i VM i USA i grenen VFS-øpen hvor de endte på en 2. plass og fikk dermed sølvmedaljer. Foto: Marcus King

I intermediate (CP-Int) deltok Robert Quidding (5. plass) og Aleksander Berger-Bernthon (7. plass). Det var åtte deltagere i CP-Int.

Dommerkomiteen

Dommerkomiteen har i 2024 bestått av Anna Maria Lund, Kristian Moxnes og Anna Fasting. InTime dommersystem ble benyttet både i NM i innendørs kroppsfløyting og i utendørs NM. Det ble innhentet ekstern dommerstøtte både under NM utendørs og innendørs.

Luftsportssenteret Østre Æra

Rehabiliteringen av dusj/garderobes og nordfløyen på luftsportssenteret Østre Æra ble fullført før sesongstart 2024. Regnskapet etter spillemiddelprosjektet Østre Æra er innlevert og godkjent, og spillemidler på 1.500.000 kroner er utbetalt.

Det ble på seksjonsmøtet i 2023 vedtatt følgende:

“Det nedsettes en arbeidsgruppe som skal utrede hvilken status luftsportssenteret skal ha etter 31.12.2026 – sett i lys av begrunnelsen og behovet for et rikssenter for fallskjermhopping i 1980, opp mot dagens situasjon for fallskjerm i Norge. Arbeidsgruppa skal legge fram rapporten på seksjonsmøtet i 2025.”

På grunn av stor arbeidsmengde på styrets representant i denne arbeidsgruppen er det i skrivende stund kun gjennomført ett møte.

Generelt gjelder at har man tatt i mot spillemidler så plikter man å opprettholde den infrastrukturen i 30 år fra datoen man er tildelt midler. Det er NLF som søker om spillemidler og er juridisk eier av luftsportssenteret. Derfor vil enhver innstilling til seksjonsmøte med tanke på Østre Æra uansett blir avgjort i NLF.

Med den uklare situasjonen man per i dag har både på Bømoen og Jarlsberg flyplass oppleves Østre Æra som det fulltidshoppfeltet med de mest forutsigbare rammebetingelsene også for fremtiden.

Økonomi

Seksjonens økonomi er meget god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap, lisenser og overføringer av NIF-tilskudd via NLF. I tillegg er det andre inntekter som i hovedsak utgjøres av leieinntekter for luftsportssenteret Østre Æra, momskompensasjon og internrente.

Fallskjermseksjonen hadde budsjettert med et underskudd på 233.000 kroner i 2024. Dette var med utgangspunkt i at 500.000 kroner ble direkte kostnadsført i forbindelse med rehabiliteringsprosjektet på Østre Æra. Rehabiliteringsprosjektet er nå avsluttet og for å redusere belastningen på regnskapet med større avskrivninger gjennom mange år har man valgt å kostnadsføre alle kostnadene for 2024 direkte. Dette medfører at man da ender på et større underskudd.

I løpet av de seneste årene har det blitt spart mye penger på blant annet reisekostnader da mesteparten av møtene i seksjonen har vært gjennomført digitalt.

For detaljert regnskap vises det til NLFs styrets årsberetning.

Sluttbemerkning

Styret ønsker å takke alle som tar på seg frivillige verv rundt om i klubbene i hele Norges land. Uten dere ville fallskjerm-Norge vært mye fattigere siden flere klubber ville blitt tvunget til å legge ned.

Helene Bjørnø (s)
leder Fallskjermseksjonen

HANG-, PARA- OG SPEEDGLIDERSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Ledermøtet

Ledermøte er ikke avholdt i 2024.

Seksjonsstyret sammensetning

Leder:	Jon Erik Staurset, Tromsø hang- og paragliderklubb	
Nestleder:	Lehart Eriksen, Voss hang- og paragliderklubb	
Styremedlemmer:	Ragna Breines, Bergen hang- og paraglidingklubb	
	Rebecca Sortland, Bygland luftsportklubb	
Varamedlem:	Robert Jensen, Drammen og omegn paragliderklubb	
	Magnus Breen, Voss hang- og paragliderklubb / Bygland luftsportklubb	
	Lena Vassli, Voss hang- og paragliderklubb / Romsdalstindene paragliderklubb	
Valgkomité:	Vidar Ulvedal (leder)	Oslo paragliderklubb
	Vanja Eggesvik	Sarpsborg paragliderklubb
	Amun Løvland	Bygland luftsportsklubb

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Trond Nilsen er ansatt som fag- og avdelingssjef.

Medlemmer

Ved utgangen av 2024 hadde seksjonen 2.519 betalende medlemmer som er en nedgang på 225 medlemmer mot utgangen av 2023.

Flygebevis

Oversikt i tabellform over utstedte flygebevis i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige flygebevis ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2024	Gyldige 31.12.24	Utstedt 2023	Gyldige 31.12.23
Hangglider -				
Elevbevis SP 2	0	7	1	13
Flygebevis SP 3	2	26	3	26
Flygebevis SP 4	1	32	2	35
Flygebevis SP 5	0	80	0	87
Sum SP flygebevis	3	145	6	161
Paraglider -				
Elevbevis PP 2	168	441	211	482
Flygebevis PP 3	96	532	256	606
Flygebevis PP 4	46	220	59	243
Flygebevis PP 5	34	631	46	597
Sum PP flygebevis	344	1.824	552	1.928
Speedglider -				
Elevbevis SPG 2	57	91	55	120
Flygebevis SPG 3	19	182	38	184
Flygebevis SPG 4	7	75	14	80
Flygebevis SPG 5	2	67	10	68
Sum SPG flygebevis	85	415	117	452
Totalt bevis friflyging	432	2.384	675	2.541

Som en følge av at utdanningsprogrammet for paramotor ble oppdatert, er 2024 tallene inndelt etter nivå som for friflyging. Tallene for 2023 viser totaltall for paramotor og motorisert hangglider som tidligere år. Nivå 3 er lokal flyging, nivå 4 er distanseflyging med motor og nivå 5 er tandem.

Klasse	Utstedt 2024	Gyldige 31.12.24	Utstedt 2023	Gyldige 31.12.23
Flyging med motor -				
Paramotorbevis PPG3	3	47		
Paramotorbevis PPG4	2	39		
Paramotorbevis PPG5	0	9		
Paratrikebevis PPT3	2	17		
Paratrikebevis PPT4	0	10		
Paratrikebevis PPT5	0	6		
Motorisert HG - PHG	1	9		
Totalt bevis motorfl.	8	137	7	80
FAI sportslisenser	32	332	28	299

Aktivitet, antall turer logget på Flightlog.org

	2024	2023	2022
Paraglider turer	39.694	45.220	45.220
- hvorav tandem	1.376	-	-
Hangglider turer	1.335	1.395	1.752
- hvorav tandem	18	-	-
Speedglider turer	15.186	18.698	19.017
PPG turer	1.110	1.334	1.302
- hvorav tandem	12		
PHG turer	37		

Tabellen viser de turer som logges i loggboka (Flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer på Flightlog.org, så derfor er det reelle tallet høyere enn tabellen viser. En del flygere velger å logge på andre plattformer eller i loggbok. For perioden 2021 - 2023 angis PPG/PHG turer samlet. Nytt av året er at vi lister tandemflyging.

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste to årene (elever som har bestått):

	2024	2023	2022
Antall HG kurs	3	4	2
Antall PG kurs	39	34	40
Antall SPG kurs	7	9	12
Antall kurs totalt	49	47	54
Antall HG elever	4	6	3
Antall PG elever	241	225	273
Antall SPG elever	100	78	114
Antall elever totalt	345	309	390

I tillegg avholdes det kurs i diverse tilleggsutseksjoner, som sikkerhetskurs for PG, fotstartkurs og kurs i avanserte manøvrer for SPG, opptrekkkurs for HG og PG, motorutseksjon, akroutsseksjon samt instruktørkurs.

Rapporterte ulykker / hendelser *)

	2024	2023	2022
Næruhell PG	56	67	84
Uhell PG	29	39	34
Ulykker PG	17	25	25
Næruhell HG	0	1	3
Uhell HG	1	1	2
Ulykker HG	4	3	2
Næruhell SPG	3	7	14
Uhell SPG	1	3	4
Ulykker SPG	12	10	10
Næruhell PPG/PHG	0	0	0
Uhell PPG/PHG	0	0	0
Ulykker PPG/PHG	1	1	0
Fatale ulykker	3	3	0

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
- **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
- **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.

PG er paragliding

HG er hanggliding

SPG er speedgliding

PPG er paramotor

Seksjonsstyrets arbeid**Seksjonsstyremøter**

Det er avholdt seks seksjonsstyremøter og ett strategimøte i 2024.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styrets arbeidsform ble endret fra fysiske møter til elektroniske under pandemien. Det har derfor vært kun to fysiske møter i seksjonen i 2024.

I 2024 har seksjonsstyret i tillegg til de vanlige rutinesakene igjen jobbet med bemanning av fagutvalget.

Oppdraget med produksjon av videomateriale for grunnkurs i para- og speedgliding ble utlyst i slutten av 2023. Det kom inn søknader fra syv interessenter, og i februar ble avgjørelsen tatt om å tildele Ole Dalen Productions oppdraget. Produksjonen startet opp ganske raskt etter tildeling og foregikk i perioden mars til mai.

Internasjonal representasjon

Seksjonens leder Jon Erik Staurset representerte NLF online ved CIVL Plenary meeting (Commission Internationale de Vol Libre) som ble avholdt i Mungyeong, South Korea i februar.

Fagsjef Trond Nilsen representerte seksjonen på EHPUs (European Hanggliding and Paragliding Union) møte i Wien i februar 2024 og ESTCs (European Training and Safety Committee) møte i Budapest i juni.

NLF/HPS var ikke representert ved CIMA (Comité International de Micro Aviation) Plenary meeting som ble avholdt elektronisk i juni.

Jan Richard Hansen, leder for KUPGXC, representerte seksjonen på den nordiske paragliding komiteens møte i desember 2024, møtet var elektronisk.

Aktivitet i utvalg

Fagutvalget

Fagutvalget har avholdt to møter og har ellers jobbet via e-post.

I 2024 har fagutvalget hatt ansvar for noen mindre justeringer av regelverket. Det har også vært behandlet noen bekymrings- og disiplinærsaker.

Det har vært avholdt ett instruktørkurs våren 2024 – kurset ble avholdt på Sundvollen.

Seksjonens fagutvalg har bestått av Jon Erik Staurset (Tromsø HPK) og Jon Magnus Sandvik (Romsdalstindene PGK) samt fagsjefen som er fast medlem. Mot slutten av året kom Thomas Østerby (OPK) inn. Østerby har erfaring både med HG og PG og er instruktør i begge sporter.

KUPGxc med leder Jan-Richard Hansen har organisert konkurransevirkomheten innen paragliding distanse.

KUPG Akro med leder Marcus Krogstad organiserer konkurransevirkomheten innen akroflyging med paraglider.

KUHF med leder Arild Arnesen organiserer konkurransevirkomheten innen hike & fly med paraglider og/eller speedglider.

KUHG med leder Øyvind Ellefsen organiserer konkurransevirkomheten innen hanggliding.

KUSPG med leder Lehart Eriksen organiserer konkurransevirkomheten innen speedgliding.

KUPPG med leder Alf Nipe organiserer konkurransevirkomhet innen paramotor.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: NM i paragliding ble avholdt i Laragne-Montéglin, Frankrike 24. - 30. august 2024. Norgesmester og vinner av åpen klasse ble Rolf Dale, Voss hang- og paragliderklubb. Sportsklassen og serieklassen ble vunnet av Gunnar Sæbu, Oslo paragliderklubb. I kvinneklassen var det ikke nok deltakere til å kåre en norgesmester.

Kveldflygning på Solfjellstua. Foto: John Holby

Norgescupen i paragliding distanse fikk kun gjennomført NC-uke i Laragne-Montéglin, Frankrike, med fire gyldige omganger. Norgescupen åpen klasse ble vunnet av Rolf Dale, Voss hang- og paragliderklubb. Sportsklassen ble vunnet av Gunnar Sæbu, Oslo paragliderklubb. Mari-Anne Aanes, Voss hang- og paragliderklubb vant kvinneklassen og Kyrre Svanøy, Volda & Ørsta himmelseglarlag vant standardklassen.

Hanggliding distanse: NM i hanggliding ble kansellert på grunn av værforholdene. Olav Opsanger, Jetta luftsportsklubb deltok på prøve VM i hanggliding i Áger, Spania 21. - 27. juli 2024. Opsang endte opp på en sterk 7. plass etter seks tellende omganger.

Hike & Fly (H&F): Det har vært arrangert fire hike & fly konkurranser i 2024. Norwegian Bivouac Challenge ble vunnet av Erlend Ukvitne, Midnattsolcupen hike & fly ble vunnet av Thom Roger Pedersen, Midnattsolcupen hike & fly PP3-klassen ble vunnet av Fredrik Munkvold Hammer og DROP run and fly liga ble vunnet av Erlend Ukvitne.

I tillegg har syv medlemmer deltatt i totalt 13 internasjonale hike & fly konkurranser. Beste plassering her ble Morten Kals med en 1. plass i X-Eryri i Wales. Ivrigste deltager var Thomas Lone som deltok i fem ulike konkurranser.

Paragliding akro: Tre av fire planlagte konkurranser i paragliding akro i 2024 ble gjennomført.

Loen Acro Boogie 18. - 20. mai 2024 ble vunnet av Even Andvik. Vertigo Voss 24. - 26. juni 2024 ble vunnet av Hans Christian Aasen. I konkurransen som ble arrangert i forbindelse med Gamaveka i Bygland vant Even Andvik. Acrojam i Oludeniz i Tyrkia ble avlyst på grunn av manglende dommerkapasitet.

Speedgliding: Det har ikke vært avholdt konkurranser i speedgliding i 2024.

Paramotor: Det har ikke vært avholdt konkurranser i paramotor i 2024.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad i form av en nettside. Siden har vært driftet av Rebecca Sortland, Jan Richard Hansen og Dag Brekke. Som for den trykte versjonen vi hadde tidligere, er det en utfordring å få inn nok nytt stoff.

Hangglider piloter gjør seg klar til start. Foto: Magnus Rønningen

Hederstegn

Seksjonen har ikke delt ut seksjonshederstegn i 2024.

Økonomi

Seksjonen oppnådde også i 2024 et resultat som var bedre enn budsjettert. Dette skyldes dels noe høyere inntekter enn budsjettert og lavere kostnader enn budsjettert. Videoprosjektet som det var budsjettert med 200.000 kroner på 2023 budsjettet er gjennomført i 2024. For seksjonen totalt var det budsjettert med et underskudd på 332.000 kroner, men årets resultat endte på omtrent det halve.

Driftsinntektene for rikssenteret ble lavere enn i 2023. Dette skyldes nok delvis mangel på godt flyvær deler av sesongen, men at senterets bil havarerte tidlig i august hjalp nok heller ikke. Årets flom kom i slutten av mai, men vi unngikk så vidt å få vann inne i bygningen.

Sluttbemerkninger

Antall medlemskap i seksjonen har falt noe fra utgangen av 2023 til utgangen av 2024. Dette er nok relatert til at det ble kurset færre elever i 2024 enn i 2023. Frafallet er ganske jevnt fra år til år.

Det totale antallet elev- og flygebevis har hatt en nedgang fra 2023 til 2024. Det er utstedt færre nye elev- og flygebevis for PG enn foregående år, mens antall nyutstedte HG og SPG bevis har gått noe tilbake.

Det har blitt rapportert inn 160 hendelser i 2024, som er en liten nedgang fra 2023. Antall loggede flyturer har totalt gått ned med cirka fjorten prosent fra 2023 til 2024. Nedgangen gjelder alle grener utenom HG som har vært stabilt.

Seksjonen har i 2023 hatt tre fatale ulykker, to med PG og én med SPG.

Seksjonens fagutvalg har jobbet med regelverk og disiplinærsaker.

Rikssenteret i Vågå har vært i drift i 2024 med et kort avbrudd i forbindelse med flom i mai. Det har likevel vært brukbar aktivitet på senteret, men fortsatt på langt nær nok til å dekke løpende kostnader.

Vi har våren 2024 avholdt ett instruktørkurs. Kurset ble avholdt på Sundvollen. Høstkurset ble avlyst grunnet for få påmeldte deltagere.

Styret ser frem til en god og sikker flysesong i 2025.

Jon Erik Staurset (s)
leder Hang-, para- og speedgliderseksjonen

MODELLFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Espen G. Bakke, Cirrus RC klubb
Nestleder:	Jonny Rinde Johansen, Andøya modellflyklubb
Styremedlemmer:	Ben-Erik Ness, Bergen modellflyklubb Stein-Vidar Torø, Cirrus RC klubb Lisa Lindén Vaags (ungdom), Larvik modellflyklubb Jon Arne Iversen (vara), Toten droneklubb Monica Enger (vara), Løten modellflyklubb

Valgkomité:	Rune Haugen (leder) Kenneth Kåsereff Jan Lødner
-------------	---

I 2024 har det vært fem styremøter. Fire av dem ble gjennomført digitalt.

Administrasjonen

Fagsjef Jon Gunnar Wold har fungert i full stilling mesteparten av året, med bistand av arbeidende styreleder. Seksjonen har fått betydelig bistand fra NLFs jurist Torkell Sætervadet i arbeidet med sikkerhetssystemet, høydeveilederen og ikke minst spørsmålet om masseregistrering som har hatt fokus i hele administrasjonen gjennom hele 2024.

Antall gyldige kompetansebevis og lisenser

	2024	2023	Diff.
Flygebevis A	1.588	1.552	36
Flygebevis B stormodell	374	354	20
Flygebevis B turbin	215	203	12
Display	181	171	10
Instruktør 1	149	137	12
Instruktør 2	159	151	8
FAI Sportslisens	260	249	11

Seksjonsstyrets arbeid

Modellflyseksjonen tok i bruk rapporteringssystemet OBSREG 01.01.2023. Det har blitt godt mottatt og har dermed gitt flere rapporteringer. 29 hendelser er ferdig behandlet og publisert (lukket), og ytterligere tre saker er under behandling. Statistikk og trender er også lettere å overvåke enn det var tidligere. Samtidig med innføring av OBSREG ble hendelseskategorier for modellfly harmonisert med øvrige seksjoner i NLF, og lukkede saker i 2024 fordeler seg slik:

Kategori	Lukkede rapporter
Uønsket tilfelle	8
Erfaringsdeling	4
Alvorlig hendelse	2
Hendelse	14
Ulykke	1

OBSREG gir for øyeblikket begrenset statistikk per klubb, men det utvikles et «dashbord» hvor mer detaljert statistikk for seksjonen som helhet blir tilgjengelig.

Øystein Bach ble innsatt av styret som nytt medlem i fagutvalget, for å hjelpe til med å bearbeide OBSREG-rapporter og bistå i arbeidet med sikkerhetssystemet.

Gunnar Bekkemellem overtok som ny gruppeleder etter Rune Haugen, og Robin Boye-Karlsen tok over stafettpinne etter Henrik Sandaker-Palm som gruppeleder for FPV racing.

Droneoperatørregister

Arbeidet med å få en masseregistreringsløsning for seksjonens medlemmer har omsider båret frukter. En løsning som ivaretar GDPR og som samtidig gir en effektiv løsning er utviklet i samarbeid med Luftfartstilsynet og NIF. Det var nødvendig med en IT-utvikling som seksjonen måtte bære kostnadene for. Dette var en stor og ekstraordinær kostnad som ikke var budsjettert. Den ble derfor styrebehandlet både i seksjonen og i NLF. Kostnaden var estimert til 500.000 kroner. Utviklingen holdt seg innenfor dette. Masseregistreringen ble testet høsten 2024 og iverksatt 1.1.2025.

Modellflyhåndboka fikk tidlig i 2023 ny godkjenning som sikkerhetssystem for modellflyging for nye fem år, under forutsetning at administrasjonen publiserte en veileder for flyging over 120 meter. NLF samarbeidet godt med Luftfartstilsynet om denne saken, og publiserte en godkjent veileder til medlemmene.

Klubbledermøte ble avholdt på Gardermoen 11. februar. Her ble rapporten fra ulykken i Sarpsborg grundig gjennomgått, med presentasjon fra leder i Sarpsborg modellflyklubb Dag Kristiansen og med bidrag fra flere av de involverte. Klubbene fikk også presentert et foredrag om krisehåndtering.

Det ble etablert et godt samarbeid mellom NLF og Luftfartstilsynet (LT) om masseregistreringssaken, der det ble gjort en grundig utredning om mulighetene for å få det til. Saken konkluderte med at LT utviklet løsningen i 2024 med mål om å være operativ i 2025. Som følge av spesialtilpasning til NLFs medlemssystem bekoster NLF deler av utviklingen, i henhold til vedtak i luftsportstyret og seksjonsstyret.

Internasjonalt arbeid

Norge deltar i det europeiske modellflysamarbeidet European Model Flying Union (EMFU), hvor den sveitsiske juristen Jürgen Lefevre jobber inn mot EASA for mer egnet lovgivning for modellflygerne. Espen G. Bakke er styremedlem i EMFU, og Haagen Valanes er kasserer. EMFU ledes av president David Phipps (UK - BMFA). Generalsekretær Frank Tofahrn (Tyskland – DaeC) trakk seg fra styret ved utgangen av 2024. En oversikt over aktuelle regelverk for modellflyging i de enkelte europeiske land er publisert på organisasjonens hjemmeside EMFU.eu. Dette samarbeidet er med på å sikre modellflyvernes rettigheter innenfor EUs regelverk

En rekke tillitsvalgte jobber aktivt i FAI-systemet, med FAI-delegat Narve Jensen og vara Pål Anthonisen i spissen. Arbeidet er av både politisk karakter med deltakelse i byråmøter, og faglig i sub-komiteer og tekniske utvalg.

Aktiviteter

Seksjonen arrangerte Modellflyskole under Luftsportsuka, etter noen års pandemiopphold. Løten RC klubb arrangerte skolen, med hjelp av aktivitetskonsulent Tom Brien.

Aktivitetsnivået i klubbene har vært bra, og medlemmene har fått tatt igjen noe av det tapte fra pandemiårene 2020 og 2021.

Norgesmesterskap:

F2B	Stunt	Harry Kolberg, Skedsmo modellflyklubb
F3A	RC kunstfly presisjon	Tor Heine Bossum, Gjøvik & Omegn modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Stig Magne Olsen, Valdres modellflyklubb
F5J	RC elektro termikk	Stig Magne Olsen, Lillehammer modellflyklubb
F5J	Lagkonkurranse	Jo Grini, Stig Magne Olsen, Valdres modellflyklubb
F1A	Friflukt høystart	Vegar Nereng, Gjøvik og omegn modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Dag Edvard Larsen, Gjøvik og omegn modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Jon Roger Thomassen, Forus RC klubb
F4C	Skala	Per Iversen, Bærum modellflyklubb
F4H	Skala	Pål Anthonisen, Larvik modellflyklubb

Norsk klassemesterskap:

Weatherman old time speed		Harry Kolberg, Skedsmo modellflyklubb
F3A	FAI-G2	Tore Jemtegaard, Vingtor RC club
F3A	Nordic	Gulbrand Natvedt, Modum modellsportklubb
F3A	Sport	Jørgen Søhagen, Sørlandets RC modellflyklubb
F3C	Helikopter populær	Tommy Klaussen, Forus RC klubb
IMAC	Sportsman	Hermann Rummelhoff, Sarpsborg modellflyklubb
IMAC	Intermediate	Gunnar Bekkemellem, Sarpsborg modellflyklubb
IMAC	Advanced	Markus Loftet, Trondheim modellflyklubb
IMAC	Unlimited	

Internasjonale konkurranser

Norge arrangerte VM i seilflyklassen F3J på Starmoen i juli 2024. Primus motor for dette arbeidet var tidligere gruppeleder Jo Grini, som også er medlem av CIAMs soaring sub-komité. Arrangementet ble en stor suksess med hyggelige tilbakemeldinger fra samtlige deltakere og støtteapparat. Vi må nok også takke værgudene for dette. Verdensmester ble Marco Gallizia fra Italia. Italia ble også mestere for lag. De norske deltakerne kom dessverre lenger ned på listen, med 9. plass til Jo Grini som beste prestasjon. Sportslig biter selv v rt lille land fra seg, selv i en idrett som ikke er lette   bedrive i vinterhalvåret.

IMAC-gruppen arrangerte nordisk mesterskap i IMAC på Starmoen. Vinneren i de ulike klassene ble:

Sportman: Jesper Sj gren Sverige og  lmhults RC-klubb
Intermediate: Tinius Aagesen Norge og Trondheim modellflyklubb
Advanced: Brian Andersen Danmark og S by model flyveklub
Unlimited: Magne Hegstad Norge og Sarpsborg modellflyklubb

VM F3F ble arrangert i Frankrike. Beste Nordmann ble William Juul Ringkjøb med en sterk 5. plass. Det norske laget tok en imponerende 3. plass.

Klubber

Seksjonen har ved årsskiftet 96 aktive modellflyklubber og grupper.

VM F3J (seilfly termikk) på Starmoen. Foto: Jo Grini

Medlemsblad

Styreleder Espen G. Bakke har fortsatt som fungerende redaktør for medlemsbladet MI. Seksjonsmøtet vedtok å innføre en egen bladavgift for å bedre bladets økonomi. Som følge av betydelige prisøkninger har økningen ikke vært tilstrekkelig for å unngå at bladet går med underskudd. Styret vurderer ulike løsninger for å endre dette.

Utvalg og komiteer

Fagutvalget (tidligere sikkerhetsutvalget)

Leder: Magne Hegstad (Moss MFK)
 Medlem: Øystein Bach
 Sekretær: Jon Gunnar Wold (NLF)

Som følge av innføring av OBSREG har styret påbegynt arbeid med å rekruttere ett medlem til i fagutvalget.

Seksjonsrepresentant i NLFs sentrale luftromskomiteé:

Jonny Rinde Johansen

Konkurranssutvalget (gruppeledere)

Stig-Magne Olsen	F3J, F3K, F5J
Jan Olav Endrerud	F3F
Pål Lindén Anthonisen	F4C, F4H
Atle Klungrehaug	F1A, F1B, F1H
Tore Jemtegaard	F3A, F3P
Jan Thore Lygren	F3C, F3N
Clamer Meltzer	F2B
Gunnar Bekkemellem	IMAC
Robin Boye-Karlsen	F9 Drone Sports

Internasjonal representasjon

Seksjonen har vært representert i FAIs modellflykomisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat, og Pål Anthonisen som alternativ delegat. Pål overtok etter Tom Erik Sørensen som trakk seg fra vervet i 2023. Narve L. Jensen innehar vervet som 2. visepresident i CIAM.

Været stopper ikke deltageren i VM F3J på Starmoen. Foto: Jo Grini

Modellfly i klassen seilfly termikk, F3J. Foto: Kjell Bentzen

Seksjonens medlemmer i CIAMs subcommittees (SC):

Ola Fremming, medlem	F3 RC Aerobatics
Jo Grini, medlem	F3 RC Soaring
Jan Thore Lygren, medlem	F3 RC Helicopter
Pål Anthonisen, leder	F4 Scale

Tekniske eksperter CIAM subkomiteer:

Pål Anthonisen	Technical Expert F4 Scale Judge F4 Scale F4 All Classes
Tor Bortne	Technical Expert F1 Free Flight
Tor Heine Bossum	Technical Expert F3 Aerobatics
Ola Fremming	Technical Expert F3 Aerobatics
Jo Grini	Technical Expert F3 Soaring
Tom Erik Holthe	Judge F3 RC Aerobatics F3A - F3P - F3S
Narve L. Jensen	Judge F4 Scale F4 All Classes Technical Expert F4 Scale Judge F4 Scale F4 All Classes
Niels Jensen	Judge F4 Scale F4 All Classes
Jannik Kokkvoll	Technical Expert F9 Drone Sport
Robin Boye-Karlsen	Technical Expert F9 Drone Sport
Jens Kristian Lindland	Judge F3 RC Aerobatics F3A - F3P - F3S
Jan Thore Lygren	Judge F3 RC Helicopters F3C/F3N Technical Expert F3 Helicopters
Rolf Meum	Judge F4 Scale F4 All Classes
Sverre Moen	Judge F4 Scale F4 All Classes
Ingolf Steffensen	Technical Expert F1 Free Flight
Espen Torp	Technical Expert F3 Soaring

European Model Flying Union (EMFU):

Haagen Valanes, kasserer
Espen G. Bakke, styremedlem og delegat

Økonomi

Kostnader for utvikling av masseregistreringsløsning ble belastet regnskapet med 489.285 kroner. Dette var det viktigste bidraget til at regnskapet gikk med et underskudd på 638.518 kroner. Som nevnt over er også MI en betydelig bidragsyter

til underskuddet. MIs underskudd var på hele 178.605 kroner. Bare disse to postene bidrar dermed negativt med hele 667.890 kroner. Det var budsjettert med et underskudd på 73.000 kroner.

Sluttbemerkninger

I år som tidligere år, kan Modellflyseksjonen vise til betydelig aktivitet både i administrasjonen og blant de frivillige. Sammen skaper vi de beste forutsetninger for Norges modellflygere til å drive sin idrett og hobby. En stor takk til alle bidragsytere.

Norges Luftsportforbund generelt og Modellflyseksjonen spesielt er ikke som andre særidrettsforbund i Norges idrettsforbund. Det arbeides fortsatt for å få og opprettholde tilgang til luftrom og andre spesialtillatelser for å fortsette vår aktivitet.

Modellflyhåndboka som sikkerhetssystem har nå fungert en tid. Den er et viktig bidrag til at vi får drive aktiviteten vår og sikre trygg utøvelse. Luftfartstilsynet var på revisjon i seksjonen i desember 2024. Det er ikke mottatt noen rapport for dette i skrivende stund.

Det var med stor glede vi mottok beskjed om at Luftfartstilsynet ønsket masseregistreringen velkommen. Med dette på plass, tok IT-utviklingen kort tid og ble gjennomført innenfor budsjett!

Som leder for Modellflyseksjonen føler jeg meg stolt over det vi har fått til i 2024.

Espen G. Bakke (s)
leder Modellflyseksjonen

MOTORFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Seksjonsmøte

Det ble ikke avholdt seksjonsmøte i 2024.

Seksjonsstyrets nye sammensetning

Leder:	Bjørn Egenberg	Bergen aero klubb
Nestleder:	Linda Christine Lilleng	Nedre Romerike flyklubb
Styremedlemmer:	Ingrid Elisabeth Sørensen	Sola flyklubb
	Bjørn Skogøy	Bodø flyklubb
	Hedvig Langehaug	Gjøvik & Toten flyklubb
	Stig Arve Haugen	Værnes flyklubb
	Kevin Halvorsen	Bodø flyklubb
Valgkomité:	Andreas Haaland (leder)	Bergen aero klubb
	Ola Lilloe-Olsen	Sandane flyklubb
	Katrine Skogøy	Bodø flyklubb

Seksjonenes representant til følgende NLFs komiteer:

Anleggskomiteé:	Lars Øyno og Steinar Storm Kristiansen
Sikkerhetskomiteé:	Rolf Liland og Lars Preben Sørsdahl
Teknisk komiteé:	Ulf Bjørtomt og Heidar Pall Ragnarsson
Luftromskomiteé:	Stig Arve Haugen
Jentenettverk:	Solrun Helene Krane
Ungdomskomiteé:	Martin Bjørndahl

Administrasjon

Motorflyseksjonen har vært representert i administrasjonen av fagsjef Ola Tau Hatlestad. Videre har rådgivere Thomas Fredriksen, Torkell Sætervadet og Jostein Tangen bidratt sterkt i saker relevante for seksjonen.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere i Norge. Seksjonen er derfor avhengig av opplysninger fra Luftfartstilsynet for statistikk relatert til sertifikater, tallene er derfor hentet fra Luftfartstilsynets publiserte oversikt.

Sertifikater

	Utstedt 2024	Gyldig 31.12.24	Utstedt 2023	Gyldige 31.12.23
PPL (A)	45	965	46	1.012
LAPL (A)	15	257	8	233

Ulykker / hendelser

Rapporteringssystemet OBSREG (OBServasjons REGistrerings system) har vært i bruk for all aktivitet i flyklubber siden andre halvdel av 2020. Etter en periode med økende bruk og rapporteringsvilje blant medlemmene, har trenden nå flatet ut. OBSREG vurderes som et svært positivt bidrag, da det gir et solid datagrunnlag for trendanalyser i arbeidet med flysikkerhet, både i seksjonen og i organisasjonen som helhet. Vi tilrettelegger for, og oppfordrer til, økt bruk av OBSREG fremover.

OBSREG	2024	2023
Antall observasjoner	83	137
Ulykker	1	0
Alvorlige hendelser	4	8
Hendelser	66	111
Erfaringer	12	18

Seksjonsstyrets arbeid

Også i 2024 har styret fokusert på å følge opp arbeidet med å få flere instruktører ut i klubbene. Samarbeidet med Sportsflyseksjonen har blitt enda tettere, og seksjonene har nå felles fagsjef.

GA-konferansen i samarbeid med Luftfartstilsynet, med støtte fra Harald Krogs minnefond, ble i fjor arrangert for andre gang og har nå funnet sin form.

Seksjonsstyremøter

Det har i løpet av året blitt avholdt fem styremøter. Tre av disse har blitt avholdt som digitale møter.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har jobbet i henhold til prioriteringene i handlingsplanen, og utviklingen går på flere områder i riktig retning. Det store problemet er situasjonen angående GA-flyplasser i Oslo-området. Fremtiden for flyaktivitet på Kjeller er ikke lys, og arbeidet med å finne gode alternativer er for tiden den viktigste oppgaven for styret i Motorflyseksjonen - og for NLF. At situasjonen er utfordrende på andre flyplasser på det sentrale Østlandet gjør ikke saken bedre. Det finnes dessverre ingen gode løsninger lett tilgjengelig, så dette arbeidet er vanskelig og vil kreve mye ressurser for å lande på en tilfredsstillende måte. Heldigvis er det mange gode krefter som nå jobber med saken, så det er lov å håpe på et akseptabelt utfall.

Luftsportsuka

I 2024 ble det initiert en betydelig revisjon av konseptet for Luftsportsuka, som resulterte i LSU 3.0. Målet var å utvide arrangementet med flyshow, hangarkino og konserter, for å tiltrekke et bredt publikum. Budsjetten ble økt, og det ble regnet med inntekter som skulle gi overskudd.

Gjennomføringen 1. – 7. juli krevde omfattende samarbeid med lokale myndigheter, Luftfartstilsynet og leverandører, samt betydelig dugnadsinnsats fra medlemmer og frivillige. Til tross for grundige forberedelser, møtte vi flere utfordringer, som dårlig vær, konkurrerende arrangementer og tekniske problemer. Likevel samlet vi nesten 300 medlemmer og cirka 500 besøkende.

Luftsportsuka 2024 ga oss verdifulle erfaringer som vi tar med oss til 2025-arrangementet, som vil finne sted 11. - 15. juni på Starmoen.

Sikkerhetsutvalget (SU)

I 2024 besto SU av Lars Preben Sørsdal, Øyvind Rein, Øystein Belsvik og Stig Haugen (leder). Roe Nerem ble tatt opp i utvalget per 1. desember. SU har gjennomført tre møter, to nettmøter og ett fysisk møte i forbindelse med GA-konferansen i november. Et planlagt webinar om OBSREG ble ikke gjennomført høsten 2024 på grunn av kapasitetshensyn, og SU ber om at webinarer prioriteres gjennomført senest innen 1. mai 2025.

SU anser det generelle sikkerhetsnivået i seksjonen som godt, men erkjenner at ulykker og hendelser vil forekomme. Økt oppfølging, kommunikasjon og kontakt med klubbene er nødvendig for å redusere risikoen. SU mener også at klubbene og medlemmene bør ha større eierskap til sikkerhetstiltak. Utvalget savner flere innspill fra styret og fagpersoner og ønsker å bli mer involvert i 2025. Lars Preben Sørsdal, som har vært representant i forbundets sentrale sikkerhetskomité, har sendt egne forslag til motorflystyret om forbedringer i arbeidsmetodene. Det planlegges faste møter i 2025, og en møteplan for første halvår vil bli utarbeidet.

Utdanningsutvalget

Bjørn Skogøy har ledet seksjonens utdanningsutvalg, som består av Dmytro Yakovenko, Ruben Stenevik, Tor Endre Sved og Geir Solheim. Utvalget har hatt dialog med administrasjonen og andre utvalgsledere om utdanningsrelaterte saker og utvikling av treningsprogram.

I 2024 har utvalget arbeidet med valg av ATO for seksjonens flyinstruktørsatsning (FI), hvor flyskolen Canavia ble anbefalt som samarbeidspartner. Bjørn Skogøy har vært kontaktperson for Canavia og hatt to fysiske møter med deres ledelse.

Skogøy deltok på Sportsflyseksjonens utdanningsmøte for nye språkkontrollanter og kontrollanter (IK) /seniorkontrollanter (IK1E) i november, for å vurdere mulige synergier ved sammenslåing av utdanningsutvalgene. Han deltok også på NLFs GA-møte samme måned.

Utvalgets kommunikasjon har i perioden foregått via e-post, uten fysiske møter.

Flyteknisk utvalg

Seksjonens flytekniske utvalg har vært ledet av Ole Andre Utheim med Eirik Bruset som bidragsyter og Heidar Pall Ragnarsson ble også rekruttert til å representere seksjonen i NLFs sentrale tekniske komité. Motorflyseksjonen er representert med to personer i forbundets tekniske komité, hvorav én er komiteleder.

Akrouvalget

Akrouvalget har gjennomført to utvalgsmøter i 2024, samt vært medarrangør sammen med Luftfartstilsynet for sikkerhetsseminar i flygeoppvisning på Geiteryggen. Ellers er utvalgets fokus fortsatt oppfølging av forskrift for flygeoppvisning som nå er under revisjon av Luftfartstilsynet og avventer nå høringsutkastet. Videre arbeides det med utarbeidelse og revisjon av treningsprogrammer, inkludert treningsprogram for formasjonsflyging.

Konkurranseutvalget - presisjon, rally og ANR

Olve Hansen leder utvalget med representanter fra Motor- og Sportsflyseksjonen. Utvalget jobber med tilrettelegging for arrangering av nasjonale konkurranser og representasjon ved internasjonale konkurranser innenfor presisjon, rally og ANR. De arbeider også aktivt med tilrettelegging for ungdomsaktiviteter innenfor nevnte grener.

Helikopterutvalget

Utvalget ledes av Linda Christine Lilleng, og består i tillegg av Trond Sandvold og Frank Due Halvorsen. Utvalget har hatt liten aktivitet i løpet av året, men det er et ønske om i større grad å etablere et nettverk for private helikopteroperasjoner og helikoptersport i Norge.

Ski- og sjøflyutvalget

Ledes av Mikael Aksdal.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Det jobbes kontinuerlig på sentralt nivå med å sikre tilgang til flyplasser, luftrom og øvrige anlegg, og i den sammenheng vises det til relevante avsnitt Luftsportstyrets rapport. Seksjonen har tett dialog med Avinor, og det er med glede å registrere at PFLY-ordningen har fungert meget godt gjennom året.

Klubbutvikling og rekruttering

Kombinasjonen av sosiale arrangementer og faglig påfyll gjennom presentasjoner og workshops har vist seg å være en effektiv måte å heve kompetansen i miljøet. GA-konferansen, som ble avholdt i november 2024, var en stor suksess for andre år på rad og er nå etablert som en viktig tradisjon.

Vi jobber nå med å utvikle en helhetlig «klubbpakke» som kan tilbys klubbene. Denne pakken vil inkludere blant annet digital mal for klubbhåndbok, grafisk profil,

materiell, moderne og funksjonelle hjemmesider, samt støtte for implementering av nye løsninger. Spesielt fokus legges på å hjelpe klubbene med å utnytte sosiale medier og andre digitale kanaler for å nå yngre målgrupper.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC) med Ola Tau Hatlestad som alternate. Steinar Østby er norsk delegat i CIVA med Ulrik Hasle som alternate. Linda Christine Lilleng er delegat i FAIs helikopterkomité (CIG). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Konkurranser

Akrobatikk

Innsatsen fra flyskoler som utdanner piloter til akrorettighet sikrer nyrekruttering supplert gjennom utdanningsprogram for de ulike konkurransetrinn. Sentralt i dette arbeidet er gjennomføring av effektive treningssamlinger.

De nasjonale treningssamlingene og konkurransesamlingene arrangeres av Aerobic Club of Norway (ACN) i henhold til Motorflyseksjonens mandat for akrouvalget og ACN med hensyn til ansvar og rollefordeling. ACN er en landsdekkende klubb for medlemmer som er interessert i akro og konkurranseflyging.

Sesongen 2024 var preget av at flere fly var ute av drift noe som påvirket deltagelsen på treningssamlinger og konkurranser. Til tross for færre fly var sesongen positiv med færre værkanselleringer, noe som medførte at det likevel ble gjennomført flere treningssamlinger enn i 2023.

Bendik Mørstad Johansen og Ulrik Hasle var kvalifisert til deltagelse på internasjonal konkurranse gjennom sine konkurranseplasseringer i 2023. Grunnet flymaskin ute av drift hele sesongen ble forberedelsene til deltagelse for mangelfulle, og det ble ingen norsk deltagelse i internasjonal konkurranse i 2024 og heller ikke i nordisk mesterskap.

ACN gjennomførte sitt årlige sikkerhetsseminar 2. februar 2024 som grunnlag for utvalgelse av områder for sikkerhetsfokus for kommende sesong. For sesongen 2024 ble det gjennomført fire vellykkede treningssamlinger på Starmoen, Stord, Røros og Fagernes. For første gang ble det gjennomført en treningssamling på Røros med god

støtte fra en velvillig og serviceinnstilt flyplassledelse. I tillegg ble det gjennomført en kombinert treningsamling og konkurranse på Fagernes (Valdrescup).

NM på Elverum 2. – 4. juli i strålende vær var et meget godt sportslig arrangement med flere nye deltakere som fikk prøvd seg. Ulrik Hasle ble norgesmester, med Ivar Dyrdal og Arne Strøm som nummer to og tre. 13 deltakere var litt lavere enn normalt, men tilskrives hovedsakelig flere fly ute av drift.

ACN har videre arbeidet aktivt gjennom sesongen med månedlige klubbkvelder med deltagelse på teams for aktivt å nå ut til medlemmer fra hele landet.

Presisjon, rally og ANR

Årets første konkurranse, Tynset Open, ble arrangert på Tynset i pinsehelgen. Arrangementet mottok 5.000 kroner i støtte til en lokal samling, som bidro til å styrke det lokale flymiljøet og ga verdifull konkurranseerfaring til deltakerne. En planlagt samling på Stord måtte dessverre avlyses på grunn av ugunstige værforhold.

Norgesmesterskapet ble avholdt i Namsos fra 21. - 23. juni. Arrangeringen krevde omfattende koordinering med Avinor og remote-tårnet i Bodø. Til tross for utfordrende værforhold før mesterskapet, var konkurransedagen preget av strålende sommervær. Resultatene ble som følger: 1. plass Kurt Norevik (pilot) og Jip Verwer (navigator), 2. plass Ole Rennehvammen (pilot) og Arvo Jomafjell (navigator), 3. plass Ola Tau Hatlestad (pilot) og Anine Askjer (navigator).

Samarbeidet med Namdal flyklubb var svært vellykket, og valget av Namsos som vertsted ble tatt i lys av det kommende nordiske mesterskapet på Starmoen. Dette var det første arrangementet med den nye lederen for konkurranseutvalget, som møtte både organisatoriske og konkurransemessige utfordringer, men som ble løst på en god måte.

Nordisk mesterskap ble gjennomført som en del av Luftsportsuka på Starmoen i begynnelsen av juli. Mesterskapet viste høyt nivå, og sammenlagtseieren gikk til det sterke norske teamet Jip Verwer og Felix Joelsson. I navigasjonskonkurransen utmerket Odin Sætre og Odin Dale seg, også de norske, med en imponerende seier. Arrangementet bekreftet at det nordiske konkurransemiljøet holder et høyt nivå, og for første gang siden før pandemien var alle de skandinaviske land representert.

Norge deltok også i FAI/WANR i Slovakia 12. - 25. august, med to lag: Jip Verwer

Akrosamling på Stord. Fuel må man ha. Foto: Ola Tau Hatlestad

(pilot) og Ayla Rennehvammen-Håkonshel (navigator), som endte på 27. plass, samt Kurt Norevik (pilot) og Ola Tau Hatlestad (navigator), som sikret 16. plass. Selv om resultatene ikke helt innfridde ambisjonene, ga mesterskapet verdifulle erfaringer, særlig ved å observere det tsjekkiske lagets dominerende prestasjon og deres systematiske tilnærming til trening og forberedelser.

2024 har vært et år preget av både fremgang og utfordringer for konkurranseflygingen i Norge. Flere vellykkede arrangementer har bidratt til å utvikle sporten videre, med NM i Namsos og sterke prestasjoner i nordisk mesterskap som spesielt gledelige høydepunkter. Det er positivt å se den yngre generasjonen, representert ved utøvere som Odin, Jif og Felix, hevde seg på toppnivå. Samtidig er rekruttering en vedvarende utfordring, og behovet for flere unge piloter er fortsatt presserende for sportens fremtidige utvikling.

For 2025 har konkurranseutvalget definert to hovedfokusområder: Å intensivere rekrutteringsarbeidet for å få flere unge utøvere inn i sporten, samt å implementere lærdommer fra det vellykkede tsjekkiske treningsopplegget i vårt eget utviklingsarbeid. Konkurranssutvalget vil takke alle som har bidratt til gjennomføringen av årets arrangementer, spesielt Namdal flyklubb for deres innsats under NM, og Tynset flyklubb for deres rolle i å styrke det lokale konkurransemiljøet.

Informasjonsarbeid

Norges Luftsportforbunds nettside er primærkanalen for informasjon og nyheter. Dette suppleres av sosiale medier slik som Instagram og Facebook. I tillegg til dette sendes det ut nyhetsbrev fra tid til annen, når det er viktig og/eller tidskritisk informasjon som må ut til klubber eller medlemmer. Motorflyseksjonen utgir også bladet Flynytt, som er en kanal for mer dyptgående informasjon og fagartikler.

Flynytt

Flynytt kom ut med fem utgaver på papir i 2024. Vi opplever at inntektene er relativt stabile hva gjelder løssalg og abonnementsstall, men at annonseinntektene går noe ned. Etter å ha jobbet lenge med å finne den rette balansen mellom digitale og trykte kanaler ser vi at en styrket digital tilstedeværelse vil få økt prioritet fremover. Dette skal likevel ikke gå utover kvaliteten på papirbladet.

NLF Flytjenesten

2024 har vært et aktivt og betydningsfullt år for NLF Flytjenesten, med mer enn 300 timer dedikert til skogbrannvakt, skarpe SAR-oppdrag og øvelser. Dette arbeidet har gjort Flytjenesten til en viktig bidragsyter i samfunnet, i tråd med vårt oppdrag.

Vi har satset på både operasjonelle og administrative forbedringer, inkludert økt fokus på nasjonal standardisering. Årets digitale internrevisjoner har vært lærerike og gitt verdifulle innspill til forbedringer, som vi tar med oss inn i 2025.

I 2024 mottok Flytjenesten driftstilskudd på 1.322.136 kroner fra Hovedredningssentralen (via Justis- og Beredskapsdepartementet). Midlene har gått til drift, øvelser, utstyr til søk- og redningstjenesten, samt modernisering av nødnett og sanering av kobbernettet.

På innovasjonsfronten har vi jobbet med et nasjonalt prosjekt for testing av et nytt kamerasystem som forbedrer dokumentasjon og operasjonell sikkerhet. Vi har også utviklet en ny portalløsning for skogbrannvakten, som forenkler rapportering og dokumentasjon. Seks brannkorps er allerede integrert, med full opplæring planlagt før 2025-sesongen.

Flytjenesten har styrket samarbeidet med andre luftressurser, blant annet gjennom deltagelse i øvelsen SAVIOR i Rogaland, hvor vi testet Starlink og samarbeidet med politiet. I tillegg gjennomførte vi et kurs i helikopterveit, finansiert av Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF), som ble høyt verdsatt av deltakerne.

Vi er aktive i flere FORF-arbeidsutvalg, inkludert utviklingen av en felles e-læringsplattform. Plattformen vil bidra til bedre standardisering og digitalisering av kurs, samt styrke tilhørigheten og samarbeidet mellom medlemsorganisasjonene.

Med et sterkt fokus på innovasjon, kompetanseutvikling og samarbeid ser vi frem til å videreutvikle Flytjenestens tjenester og kapasitet i 2025.

Økonomi

Seksjonens økonomi er i hovedsak basert på inntekter fra medlemskontingenter og andel av spillemidler fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Vinnere av NM akro: 1. plass Hans Inge Engevik, årets primary og årets nykommer. 2. plass Torbjørn Espeland i klassen intermediat (t.v.) og 1. plass Ola Tau Hatlestad i klassen sportsman (t.h).
Foto: Kristian Karset Broen

AKRO-gjengen på Starmoen. Foto: Via NLF

Seksjonen kommer også i 2024 ut omtrent på budsjett. For detaljer vises det til forbundets årsrapport.

Sluttbemerkninger

Styret fortsatte i fjor arbeidet i tråd med prioriteringene som ble besluttet på seksjonsmøtet i 2023:

1. Fortsette arbeidet for økt sikkerhet i klubbene.
2. Økt rekruttering blant annet ved hjelp av aktiv markedsføring gjennom relevante informasjonskanaler, Luftsportens dag og lokale klubbaktiviteter.
3. Følge opp NLFs arbeid med å sikre tilgang til anlegg og luftrom for allmennflyging inkludert en allmennflyplass i Oslo-området.
4. Videreutvikle Flytjenesten og få flest mulig klubber operative i henhold til nye krav.
5. Sikker tilgang til drivstoff, samt være en pådriver i arbeidet med bærekraftige løsninger (blyfri bensin, sustainable aviation fuel (SAF) og nullutslipps-fly).

Sikkerheten i småfly er fortsatt meget god, men arbeid for å heve nivået ytterligere må fortsette. OBSREG er nå godkjent i klubbene og brukes hyppig for rapportering. Erfaringene som fremkommer her bør i større grad brukes i det sikkerhetsfremmende arbeidet. Seksjonen har bidratt til utarbeidelsen av Takk! programmet.

Det har i løpet av 2024 vært gjennomført mange arrangementer, inkludert flystevner, lokalt. Dette er populære arrangementer som er bra for rekrutteringen. Samtidig bør vi invitere enda flere inn i luftsportsmiljøet, ikke bare de som ønsker å fly.

Flytjenesten er nå i god gjenge, og flere klubber jobber med å bli operative. Dette er en flott aktivitet som vi må satse videre på. Nytt utstyr er på vei inn som kan gjøre tjenesten enda mer effektiv.

Tilgangen på flydrivstoff har mange steder vært vanskelig, men i den senere tid har klubbene heldigvis funnet lokale løsninger som fungerer. Det er fortsatt mange forhold rundt flydrivstoff som krever tett oppfølging i tiden fremover. Når det gjelder nullutslippsfly så går utviklingen saktere enn ønskelig, men det er mange spennende konsepter på gang.

Det er fremdeles mangel på instruktører i klubbene. Støtteordningen som seksjonen har iverksatt fungerer, og nye instruktør utdannes. Det er ikke alle som har fått tilbud om stipend, som nå av ulike grunner, ønsker å gjennomføre instruktørutdanning. Styret er derfor i ferd med å lyse ut disse ubenyttede tilsagnene på nytt.

Det har det siste året kommet flere nedslående nyheter angående tilgangen til GA-flyplasser i Norge. Mest kritisk er situasjonen i Oslo-området der Lillestrøm kommune nå har bestemt at Kjeller flyplass skal nedlegges. Nøyaktig når vet man ikke, men vi må innstille oss på å leve med en situasjon uten flyaktivitet på Kjeller. I tillegg er det utfordringer på Torp, Jarlsberg, Hamar, Ski og Rygge som ikke gjør situasjonen lettere. NLF bruker mye ressurser på disse sakene, og arbeidet med å sikre tilgang til flyplasser for GA-miljøet må være første prioritet i tiden fremover.

Forskjellen på motorfly og sportsfly (tidligere mikrofly) er blitt mindre og mindre, og mange sportsfly er i dag like avanserte som motorfly. Et nærmere samarbeid mellom Motorfly- og Sportsflyseksjonen har derfor naturlig vokst frem. I den senere tiden har dette samarbeidet blitt bedre og tettere, og seksjonene har nå derfor felles fagsjef.

Bjørn Egenberg (s)
leder Motorflyseksjonen

SEILFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Ledermøte

Seilflyseksjonens siste ledermøte ble gjennomført på TEAMS den 14. juni 2023. I 2024 er det kun avholdt skolesjefsmøte på ledernivå for tilsluttende klubber til DTO-en.

Styrets sammensetning

Seilflyseksjonens styre har består av:

Leder:	Håvard Gangsås, Salangen seilflyklubb
Nestleder:	Trude Liavåg, NTNU flyklubb
Styremedlem:	Øystein Bjørklund, Sandefjord seilflyklubb Sondre Bjørø, Os aero klubb Tora Lindqvist Tangen (ungdomsrepresentant) Drammen flyklubb
Varamedlem:	Martin Bjørnebekk, Jeløy seilflyklubb Marthe Dybedahl, Os aero klubb
Valgkomité:	Arne Wangsholm (leder), Os aero klubb Johan Heggelund, Valdres flyklubb Trude Liavåg, NTNU flyklubb

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra rikssenteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året, og ved deltakelse på ukentlige digitale koordineringsmøter.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 prosent stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Kine Beate Sagbråten Nygård har vært ansatt som vertskap ved Ole Reistad Senter i en 100 prosent stilling.

Lisenser

	Gyldig 31.12.24	Gyldig 31.12.23
SPL	291	278
LAPL(S)*	102	102
FI(S)	111	107
FE(S)	12	13
Elevbevis**	42	35
FAI sportslisenser	64	61

* Utstedte LAPL(S) vil være gyldige og byttes til SPL ved første nødvendige sertifikatbehandling fra NLT. Fra 2021 er det ikke utstedt nye LAPL(S).

** Antallet angir nye elevbevis.

Aktivitet og fly

	2024	2023
Timer fløyet	4.750	4.900
Antall starter	5.050	5.100
Antall km (strekflyging)	99.000	121.000
Antall seilfly/motorseilfly	142	141

Antall kilometer er hentet direkte fra WeGlide fra 2024.

Ulykker og hendelser

	2024	2023
Hendelser	28	16
Ulykker	3	0

Fra 2021 er OBSREG rapporteringsportalen benyttet i seksjonen.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter hvor 38 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet etter linjene i den vedtatte strategi- og handlingsplanen for 2023 - 2025 vedtatt på seksjonsmøte 25. mars 2023.

Som for NLF sentralt har seksjonen følgende visjon med hovedfokus:

- Flygdele og sikker luftsportutøvelse for alle.
- Ingen skadde eller omkomne som følge av våre luftsportsaktiviteter (nullvisjon).

I dette ligger følgende prioriterte mål og strategiske satsningsområder:

- Flere med – lenger.
- Trygge, sikre og engasjerende luftsportsaktiviteter.
- De prioriterte mål og satsingsområder:
  - Sikkerhet
  - Breddeidrett

Styret har også prioritert å legge til rette for anleggsutvikling på Starmoen. Styret besluttet i 2024 og ikke jobbe videre med hangarplasser. Anlegget vil trenge oppgradering og vedlikehold som for dagens driver må prioriteres foran nybygging. Behovet for nye hangarplasser og utvikling av dette tilbudet er fortsatt etterspurt, og vil sannsynlig øke i årene som kommer. NLF må derfor se gjennom modellen for hvordan anlegget finansieres og driftes.

I 2024 aksepterte styret et bud fra Dansk Svæveflyverunion (DSvU) for vår Pawnee LN-EIC. Denne ble klargjort og fløyet til Danmark av kjøper. Mot slutten av året ble Super Cub LN-HAU lagt ut for salg, og vårt nye slepefly Eurofox LN-TUG hadde sin første flygning 20. november. Testflygingsprogrammet vil avsluttes vinteren 2025 slik at flyet er klart til sesongstart i påsken som seksjonens nye primære slepefly.

Internasjonal representasjon

Lars Rune Bjørnevik representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU). Arild Solbakken sitter som president i EGU.

Nordisk møte ble avholdt på Island med Steinar Øksenholt og Sondre Bjørø som våre delegater. Møtedeltakeren benyttet fredagen til å delta i den tradisjonelle flydagen, samt lørdag og søndag i det ordinære Nordic Gliding Meeting.

Utvikling- og handlingsplanen for tingperioden

Seksjonsmøte i mars 2023 vedtok ny utviklings- og handlingsplan for perioden 2023 - 2025. Planen bygges på masterplanen til NLF og har totalt ti punkter.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU) ledes av Svein Larssen.

Seksjonen benytter aktivt OBSREG (OBServasjons REGistrenings system) til å rapportere hendelser, havarier og øvrige avvik. Svein Larssen er seksjonens oppnevnte OBSREG-koordinator. Gjennom portalen har vi mottatt 28 rapporter i 2024. Det er hovedsakelig små hendelser og avvik. Av disse hendelsene var det tre som hadde større materielle skader (luftfartsulykker). Felles for disse tre var at skaden kom som følge av utelanding. Skaden var samlet sett betydelige med store forsikringsutbetalinger. Ett av havariene har vi fått delegert ansvar for å lage en SHK-rapport på.

I forbindelse med Sailplane Grand Prix fikk vi forsikringsselskapet HDI med som sponsor ved å legge et høyt fokus på sikkerhetsbriefinger. Dette ble svært godt mottatt av pilotene, og spesielt våre utenlandske gjester uttrykket positivitet til hvordan vi jobbet med sikkerhet og involvering av pilotene.

TAKK-programmet har vært tilgjengelig og deler av materialet er benyttet både i klubbene og ved sentrale arrangementer. Etableringen av programmet og seilflyvettreglene mener vi har løftet bevisstheten på sikkerhet og bidratt til den gode skadestatistikken, spesielt siste tre år. Seilflystyret vurderer allikevel at det er viktig at vi kommer tilbake med nye tiltak i 2025.

Norges Luftsportforbunds Seilflyskole (NLS) har i 2024 vært driftet med 13 klubber tilsluttet. Skolen ledes av fagsjef Steinar Øksenholt som DTO representant og skolesjef. Det ble avholdt én skolesjefsamling i 2024, ingen oppfriskningsseminar for instruktører FI(S) eller standardiseringsmøte for kontrollanter FE(S).

Seksjonen har ikke gjennomført formelt virksomhetstilsyn regulert i Seilflyhåndboken i 2024. Seksjonen har dog vært representert på flere aktiviteter i klubbregi uten at det formelt har vært tilsyn.

Seksjonen har i 2024 avholdt Svedanorkurs i strekkflyging og akroflyging fra Starmoen og fjellflygingskurs på Vågå.

I 2024 ble det avholdt ett instruktørkurs FI(S) med to kandidater. Kurset ble ledet av Ingar Pedersen og ble avsluttet med to godkjente instruktørkandidater etter evalueringsflyging med seniorkontrollant Steinar Øksenholt.

Det ble i 2024 ikke avholdt sentralt grunnkurs, og ved Stavern Folkehøyskole var det dette året ingen

seilflyelever. Vi setter opp nytt grunnkurs i 2025, og har etter introduksjonsturer påmeldinger fra to gutter på henholdsvis 15 og 16 år.

Luftrom

Arne Martin Güettler har vært seksjonens representant i NLFs sentrale luftromskomiteé.

Komiteens arbeid er i hovedsak knyttet til å fremme tilgang til luftrom for alle luftsportsgrenene underlagt NLF. Seilflyseksjonens representant skal ivareta og fremme seilflyging inn i dette arbeidet.

I 2024 har den største luftromsutfordringen for seilflygerne vært tilgang til de nye fareområdene i Oslo og Farris TMA. Det ble jobbet mye gjennom vinter og vår med å tilrettelegge for aktivering av områdene i tillatelser, prosedyrer og avtaler, samt fritak fra transponderkravet. Ved utgangen av 2024 konstanter vi at transponderfritaket aldri kom i mål og at NLF så seg nødt til å prioritere bruk av ressurser og innsats på andre mer strategisk viktige luftromsspørsmål. Fra å være områder som nær sagt daglig har vært i bruk ser vi en reduksjon på mer enn 80 prosent i aktiveringen og således langt mindre tilgjengelig luftrom i 2024. NLF vil gjøre vurdering av å gjenoppta arbeidet med transponderfritak parallelt med å vurdere fokus til å få redusert kontrollert luftrom primært vertikalt ved å løfte gulvet i TMA-ene høyere fra 2025.

Samarbeidet med andre luftromsbrukere oppleves bra, herunder Forsvaret og øvrige luftsportsgrener. Lokale avtaler med lufttrafikkjenesten ser også ut til å fungere tilfredsstillende der disse er etablert.

Miljø

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte

17 piloter fra fem nasjoner deltok i Norwegian Sailplane Grand Prix på Starmoen. Foto: SPG-teamet til NLF

Konkurransелеder og slepeflyger, i Norwegian Sailplane Grand Prix på Starmoen, Steinar Øksenholt. Foto: Kine Beate Sagbråten Nygård

dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. I 2024 ble det utført støykartlegging for Starmoen flyplass. Arbeidet ble initiert og betalt av Elverum kommune.

Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold. Seilflyseksjonens nye slepefly, Eurofox LN-TUG, er eksempel på dette. Her får man reduserte utslipp i lavere bensinforbruk og betydelig mindre støy. Det er ikke registrert nye utfordringer knyttet til miljø og støy for seilflyaktivitet og klubber i 2024.

Teknisk

Espen Aarhus har vært seksjonens representant i forbundets flytekniske komité, hvor også Øyvind Sørgaard stiller som assistent. I februar gjennomførte seksjonen den tradisjonelle tekniske samlingen med god deltakelse på Ole Reistad Senter. Samlingen ble godt mottatt og ønskes videreført. På høsten 2024 har det vært noe møtevirksomhet i NLF tekniske komité med blant annet fokus på utdanning av nye 66-teknikere og spesielt mulighet for å avlegge eksamen. Det har nå åpnet seg for at Luftfartstilsynet vil tilrettelegge for dette i løpet av 2025.

I NLF CAO gikk Einar Bjørnebekk av med pensjon. Han ble erstattet av Amund Doksrud som vi kjenner fra Gardermoen seilflyklubb. Doksrud jobber fra kontor på Ole Reistad Senter og er ansatt i en 100 prosent stilling. Ole Baartvedt avsluttet i november også har sitt administrative bidrag i NLF CAO.

Fra 2021 opererer NLF CAO under regelverket EASA Part ML. De fleste seilflyene i Norge, sett bort fra et mindre antall på Vestlandet, er fortsatt underlagt NLF CAO. Prisnivået er differensiert og konkurransedyktig.

Luftsportsanlegget – Ole Reistad Senter (ORS) Anleggsutvalget ved ORS ledes av daglig leder ved senteret. Håvard Gangsås inngår i NLFs anleggskomité.

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS med ansvaret for koordinering av drift og vedlikehold. Vertskapsrollen dekkes av Kine Beate Sagbråten Nygård. I 2024 fikk vi ikke med oss noen ansvarlig slepeflyger. Slepertilbudet ble dekket normalt ved at daglig leder i samarbeid med frivillige piloter dekket behovet i sesongen.

Sesongen 2024 har vært hektisk og med mange store og små arrangementer. Sailplane Grand Prix ble gjennomført i mai. Dette ble en suksess for både arrangører

og deltakere. Modellflyseksjonen sto som VM-arrangør for seilflyklassen F3J på Starmoen i juli. Også dette mesterskapet ble en stor suksess og et godt bidrag til senterdriften. Luftsportsuka skulle dette året vende ansiktet utad og åpne seg mer for publikum. Endringen var positiv og nødvendig, men oppleves nok skuffende med tanke på besøkstallene. Inkludert i uka var det NM i akrobatikk og nordisk mesterskap i presisjon for motorfly. I august ble juniorruka og nordisk mesterskap IMAC gjennomført. Ved siden av alle luftsportaktiviteter benytter Norges Redningshunder seg mye av Ole Reistad Senter. Senteret slår tilbake i 2024 med et godt økonomisk resultat. Vi fikk mer kontroll på kostnader som blant annet strøm, men det er bekymringsfullt at seilflyaktiviteten ikke har vært lavere på 30 år.

Seilflyaktiviteten på Starmoen gikk ned fra 1.306 slep i 2023 til 1.159 i 2024. Sesongen er løst med hovedvekt på vårt eget slepefly LN-HAU, som har slept 884 av disse slepene uten lengre teknisk stopp. Super Cub LN-KCH var også tilbake etter gjenoppbygging som slepefly denne sesongen. Elverum flyklubb har hatt aktivitet på vinsjen, men også her er det noe reduksjon i antall starter. Starmoen er også i 2024 blitt benyttet til kurs og flyging med hangliger.

I 2024 har vi søkt om ny konsesjon for Starmoen flyplass. Nåværende konsesjon utløper i februar 2025. Søknaden er sendt med utgangspunkt i dagens aktivitetsbilde.

Rehabiliteringen av gressbanen fra 2022 og 2023 oppleves å ha vært vellykket selv om vi på våren opplevde to situasjoner hvor personer med ATV og bil tok seg inn på banen og lagde skader. Vi startet sesongen med å la den nye delen i nord få gro seg til og at røttene fikk festet seg. Spillemiddelprosjektet har foreløpig ikke gitt utbetaling og ble fornyet ved årsskifte.

Seilflystyret besluttet som tidligere skrevet at arbeidet med nye hangarplasser ble satt på vent. Det er utfordrende for en av NLFs minste seksjoner å forplikte seg til så store økonomiske belastninger som det ligger i dette prosjektet. Som dagens drivere vil vi prioritere oppgradering i vedlikehold. Styret ønsker dog at det jobbes videre med et vedlikeholdslokale for seilfly, og den mest aktuelle løsningen synes i å legge dette inntil dagens NLF-hangar på en av langveggene.

Rekruttering og aktivitet

Seksjonsstyret har også i 2024 selv ledet aktiviteter knyttet til PR- og rekruttering. Tora Lindqvist Tangen er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

Det ble ikke gjennomført noe sentrale tiltak eller programmer rettet mot rekruttering i 2024.

Fra klubbene hører vi at sesongen 2024 var utfordrende. Det har vært mye vekslende vær, men flere sliter også med regularitet i virksomheten enten knyttet til materiell eller personell. Både Voss FK og Haugaland SFK fikk sine primære skolefly skadet tidlig i sesongen. Det er en svak økning i antall nye elevbevis fra 2023 til 2024, men mange av våre klubber skulle nok ønske seg flere elever. I NTNU FK ser vi derimot at det rekrutteres så godt at det nå er ventelister for grunnkurs.

I 2024 gjorde vi heller ikke så mye ut av Nordiske Seilflydager sentralt. Mange av våre klubber har nå innarbeidet faste rutiner på å invitere til åpne dager, hvor introduksjon til seilflyging står i fokus.

Norsk seilflyging tilbyr tilrettelagt luftsport med nå seks seilfly fra følgende steder: Starmoen, Klanten, Hokksund, Voss og nå fra 2024 også på Oppdal. NTNU flyklubb fikk dette året levert sin fabrikknye DG1001 Club Neo LN-GEO.

Flere av våre klubber er i et skifte av slepefly hvor det enten er gjennomført eller planlegges overgang fra våre gamle slitere til nye sportsfly. Seilflyseksjonens bestilling av Eurofox i 2023 har medført at både Voss og Drammen flyklubb har fulgt etter. Drammen bestilte fabrikkny Eurofox 140 som de fikk levert på høsten og i Voss ble det importert et brukt fly. I Nome flyklubb fikk de tilslag på sin søknad om 2,9 millioner kroner til nytt slepefly. Disse er nå i en prosess med bestilling og også her er Eurofoxen aktuell.

Juniorruken og juniorsamling ble i 2024 arrangert i starten på august under en sammenhengende uke på Starmoen. Arrangementene var åpne for seilflyngdom i aldersgruppen 13 - 25 år. Igjen var over 30 ungdommer samlet, og jenteandel er svakt økende fra år til år. Det ble fløyet nær 300 seilflystarter på én uke med fokus på grunnskoling, strekk og akro. Vi ser at arrangementet hvert år trekker til seg nye deltagere i en god miks med de som har deltatt før. Bare fra Drammen FK deltok i år 21 ungdommer!

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding utgis nå digitalt som det første av medlemsbladene i NLF. Digital

Det ble arrangert Svedanorkurs i fjellflygning på Vågå i vinter. Foto: Steinar Øksenholt

publisering gir oss mange muligheter. Vi er mer dynamiske og tilstede gjennom hele året og ikke definert til fire til seks utgivelser i året. Vi når et større spekter av interesserte lesere både innenfor Norden, Europa og verden forøvrig. Statistikken viser også at prosentandel jenter som besøker siden er langt høyere enn hva våre medlemstall reflekterer av kvinneandel. I 2024 ser vi at internasjonal tilgang til vårt digitale magasin tilfører oss besøk og deltakere på arrangement.

Konkurranse- og breddeidrett

Uttaks- og konkurranseutvalget ledes av Kristoffer Samuelsen.

I 2024 deltok vi med to piloter i EM klubbklasse. Christer Mjøs og Sondre Bjørø fløy hver sin ASW20 og gjorde det bra. Fortsatt bygger disse pilotene erfaringer på den internasjonale arena, men vi ser progresjon både i prestasjoner og resultater fra år til år.

I VM for juniorer stilte vi med tre piloter i klubbklassen. Frida Bjørø, Eirik Marthins og Terje Lindtveit representert alle Norge på en god måte i sitt første internasjonale mesterskap. Det ser ut som deltakelsen inspirer flere som enten var med som teammedlemmer eller som fulgte konkurransen hjemmefra. På bakgrunn av dette har vi troen på en ny juniorbølge i konkurransedeltakelse.

Den største internasjonale prestasjonen i 2024 var det nok Kato Kvitne og Arne Martin Güettler som levte. Kvitne kapret en flott 3. plass i det åpne polske mesterskapet i 18- meterklassen med sin JS3 RES. Han gjorde det også svært godt i Uppsala Masters med en flott 7. plass. Güettler plasserte seg også på bronseplass under Sailplane Grand Prix på hjemmebane i mai. Güettler er med det svært nær en plass i finalen som avholdes i 2025 i det han står som første reserve. Det hadde vært utrolig gøy med norsk deltakelse i finalen, og Güettler kan fint slå godt fra seg der hvis han får en plass.

Arne Martin Güettler er også regjerende verdensmester i virtuell Sailplane Grand Prix (e-sport) fra 2023. I 2024 prioriterte han deltakelse i den reelle kvalifiseringsrunden på Starmoen, slik at han ikke kvalifiserte seg til årets finale i Sailplane Grand Prix. Güettler viser ved sine resultater at virtuell trening også har god innflytelse på reell flyging.

På arrangementsiden ble det lagt ned store ressurser i Norwegian Sailplane Grand

Prix fra ansatte og frivillige på Starmoen. Vi fikk tildelt kvalifiseringskonkurransen av IGC på høsten i 2023 og gikk straks i gang med planlegging. Arbeidet i prosjektgruppen ble ledet av Steinar Øksenholt som også skulle bli konkurranseleder i gjennomføringen. Arild Solbakken var også av de som bidro mye både i forarbeidet og gjennomføringen. Vi skal heller ikke glemme Leif Jørgen Ulvatne og Kristoffer Samuelsen, samt alle de frivillige som stilte til ulike oppgaver under gjennomføringen i mai.

I alt deltok 17 piloter i SGP Norway hvorav seks fra Norge, seks fra Tyskland, tre fra Sverige i tillegg til pilot fra Tsjekkia og Australia. Nivået på pilotene var høyt, men vi var litt lei oss for at Stefan Lange trakk seg kun dager før start. Hans deltakelse hadde nok gitt oss mer publisitet og markedsføring. Både treningsdagene og selve konkurransen ble gjennomført med godt norsk seilflyvær. Vi fikk virkelig vist frem vår arena på Starmoen i det flotte terrenget vi har å fly i. Med fokus på mediedekning har vi vel sjelden fått så god respons i ulike kanaler som fra dette arrangementet. Med HDI som hovedsponsor fokuserte vi også på sikkerhet i alle faser av gjennomføringen. Sikkerhetsbriefinger og dialogen med pilotene ble svært godt mottatt. Oppsummert fikk vi fløyet seks av syv mulige dager med racingoppgaver. Det var tett racing og publikum kunne følge pilotene på skjerm fra bakken. Til slutt var det Conrad Hartter (GER) som vant, Klaus Kalmbach (GER) kom på 2. plass og vår egen Arne Martin Güettler kom på 3. plass.

Vi vurderer absolutt å søke en ny kvalifiseringskonkurranse da formatet passer oss fint, og spesielt etter den gode opplevelsen dette gav. Neste mulighet er i 2026.

I 2024 inviterte vi til NM i åpen-, klubb- og sportsklasse med rookies. I år var vi tilbake på Starmoen og Ole Reistad Senter. Frem mot gjennomføringen ble det klart at vi måtte slå sammen klasser til en åpenklasse med ni deltakere og en sportsklasse med åtte deltakere. Konkurransen ble ledet av Steinar Øksenholt og Leif Jørgen Ulvatne.

Etter et SGP med godt vær og flyging nærmest hver dag, ble det langt mer vanskelig under norgesmesterskapet. Til slutt måtte vi konstatere at vi fikk fløyet tre dager, men hvor kun to av dem ble gyldige. Norgesmestre ble Hanne Ertzeid/Kristoffer Samuelsen, Os aero klubb, i åpenklassen og Ingar Pedersen, Drammen flyklubb, i sportsklassen. Harald Høimyr's minnepokal gikk til Arne Martin Güettler, Sandefjord seilflyklubb, selv om vi i år ikke oppnådde flygninger over 300 kilometer.

Det ble invitert til NM i akrobatikk med seilfly parallelt med motorfly under Luftsportsuka. Kun én påmeldt deltaker medførte at seilflyklassen måtte kanselleres.

OLC Norway samlet totalt 71 deltaker i 2024, som er en markert nedgang fra stabile 90-tall de siste årene med OLC. Pilotene har rapportert en samlet distanse på over 99.000 kilometere som også er en markert nedgang. Det samme gjelder forøvrig på antall rapporterte flygninger. Det er nok sesongværet som må ta mye av skylden for dette, men overgangen fra OLC til Weglide er heller ikke fullstendig. Årets vinner av WeGlide Norway ble Arne Marting Güettler fra Sandefjord seilflyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Sandefjord seilflyklubb.

Merker og rekorder

ngar Pedersen leder merke- og rekordutvalget (MR).

Utvalget har i 2023 mottatt søknad om én ny høydediamant etter Vågå Wavecamp. Søkeren er fra Nederland og godkjent dokumentasjon vil oversendes pilotens nasjonale organisasjon.

Økonomi

Budsjettmålet for 2024 var et overskudd på 30.000 kroner. Regnskapet for 2024 viser et samlet overskudd på 700 kroner.

Det har vært mange stor og små arrangementer på Ole Reistad Senter som for 2024 har løftet resultatet tilbake til solid overskudd. Vi må nok allikevel se at bidraget fra seilflygerne er på retur ved fallende aktivitet målt i slep og overnattingsdøgn. Det er vært fokus på å få kontroll på kostnadssiden i tillegg til økte inntekter. Strømprisen har i 2024 vært betydelig bedre og mer forutsigbar enn for 2022 og 2023.

Vi har nå solgt vår Piper Pawnee til Danmark og fikk greit betalt for denne inklusiv salg av diverse reservedeler til Sverige. Ved årsskifte har vi fortsatt ikke fått solgt vår Super Cub LN-HAU. Før annonsert salg valgte vi å ta nødvendig vedlikehold med ettersyn på diverse komponenter og bytte av enkelte deler. Dette er kostnader som normalt ville ha påløpt i februar - mars 2025. Tatt høyde for dette ville seksjonens resultat for 2024 vært endret til et overskudd noe i omlag 50.000 kroner.

Seksjonen har også i 2024 hatt investeringskostnader i forbindelse med anskaffelse av Eurofox LN-TUG. De samlede investeringer for dette flyet er nå aktivert og vil ha normal avskrivning fra og med regnskapsåret 2025.

Seksjonens seilfly, DG1001 Club Neo LN-GOR har fløyet 259 starter og 133 timer. Flyet er primært stasjonert på Starmoen hvor det benyttes flittig, men i løpet av 2024 har det også vært på Vågå og Frya i forbindelse med kurs og arrangementer.

Sluttbemerkning

2024 ble et spennende år, ikke minst siden vi igjen fikk arrangere et internasjonalt mesterskap, Sailplane Grand Prix (SGP), med god deltakelse og flotte resultater.

Nytt slepefly ble også overlevert og vi er spente på å få dette i drift på Starmoen i 2025, den går i alle fall godt, bruker lite drivstoff og tar og mange steg i mer bærekraftig retning. Flere klubber ser på denne, og liknende modeller, det er tydelig av vi nå er over på nye arbeidshester i vårt miljø.

Vi gleder oss også over at det er 13 flere med sertifikat ved utgangen av 2024, enn året før, samt at vi har fått noen flere instruktører. Vellykket kurs gjennomført, og vi gratulerer kandidatene med meget bestått.

Det er også gledelig at vår juniorsamling fortsatt er en stor suksess, med mange fornøyde deltakere. Dette er et viktig rekrutteringsbidrag i vår sport, og vi oppfordrer klubbene til fortsatt å satse på dette arrangementet, ved å sende sine yngste på «sommerleir» på Starmoen.

Vil også rette en stor takk til alle dere som stiller opp for fellesskapet, enten i styre og stell, internasjonal deltakelse i mesterskap og komiteer, som ASL, instruktør eller bakkesjef, slepepilot, gressklipper, klubbhusansvarlig, teknikker og alle dere andre med hjerte for seilflyging. Keep up the good work!

Håvard Gangsås (s)
leder Seilflyseksjonen

SPORTSFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2024

Organisasjon

Styrets sammensetning

Leder: Sigurd Brattetveit, Stord flyklubb
 Nestleder: Stig Børrestuen, Elverum flyklubb
 Styremedlemmer: Kristina Indianna Sara, Namdal flyklubb
 Varamedlemmer: Pål Vindfallet, Innlandet flyklubb
 Vegard Halden, Drammen flyklubb

Valgkomité: Geir M. Andersen(leder)
 Petter A. Gustavsén
 Jone R. Mathisen

Administrasjon

Tom Bjerke har fram til 19. mars hatt stillingen som fag- og avdelingssjef. Fra 20. mars gikk han over i stilling som fagrådgiver, og Ola Tau Hatlestad overtok som fagsjef for Sportsflyseksjonen i tillegg til fra før å bekle samme funksjon i Motorflyseksjonen. Roger Holm har vært engasjert som prosjektmedarbeider i en tilnærmet 30 prosent stillingsandel.

Refleksjon. Foto: Pål Vindfallet

Gyldige sportsflyrettigheter ved årsskiftet

Klasse	31.12.24	31.12.23	31.12.22
Elevbevis rorstyring	83	93	103
Flygerettighet rorstyring	460*	451*	451
Instruktører/kontrollanter rorstyring	118	110	95
Elevbevis vektskift	0	4	5
Flygerettighet vektskift	24*	32*	31
Instruktører/kontrollanter vektskift	9	9	11
Elevbevis gyroplan	1	0	1
Flygerettighet gyroplan	8*	8*	9
Instruktører/kontrollanter gyroplan	3	3	3
Seniorkontrollanter	15	14	15
Kontrollanter	43	38	36
Instruktører	59	59	42
Instruktører, MBR	22	18	12
Besiktningsperson gyroplan	5	4	4
Besiktningsperson rorstyring	29	24	22
Besiktningsperson vektskift	8	8	8
Medisinske godkjenninger	485	508	-

* Anm. Gyldige rettigheter styres blant annet av medisinske godkjenninger, gjelder fra og med 2023 etter omlegging av sikkerhetssystemet.

Aktivitet på totalt 191 innrapporterte sportsfly i 2024

	2024	2023
Antall timer	7.571	8.649
Antall starter	17.197	23.075

Ulykker og hendelser

	2024	2023
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne	2*	0

*To personer omkom i ulykken ved Oppdal flyplass, 1. juli 2024.

Sportsflyregisteret

NLF fører register over alle norske sportsfly, med kjennetegn som starter på LN-Yxx

	2024	2023
Antall sportsfly med flygetillatelse ved årsskiftet	229	237
Antall sportsfly som har hatt flygetillatelse innenfor året	266	267
Antall nye sportsfly som er ført inn i registeret i løpet av året	6	5

2024 Sportsfly LN-YDS på snedekket bane en kjølig desemberdag.
Foto: Vegard Halden

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt tre møter i sportsflystyret i 2024, hvor 21 saker er behandlet.

Konkurranseselectet

Olve Sæther Hansen (leder).

Det er etablert et felles konkurranseutvalg for Motorfly- og Sportsflyseksjonen.

Tynset Open

Årets første konkurranse ble avholdt under pinsehelgen 18. – 20. mai på Tynset. Arrangementet mottok 5.000 kroner i støtte til gjennomføring av en lokal samling. Dette bidro til å styrke det lokale flymiljøet og ga verdifull konkurranseerfaring til deltakerne.

En planlagt samling på Stord måtte dessverre avlyses grunnet ugunstige værforhold i de aktuelle periodene.

NM Namsos

Norgesmesterskapet ble i år arrangert 21. – 23. juni i Namsos. Arrangementet krevde omfattende koordinering med Avinor og remote-tårnet i Bodø. Til tross for utfordrende værforhold i forkant av mesterskapet, ble selve konkurransedagen velsignet med strålende sommervær som krevde både solbriller og solkrem.

Resultater:

1. Kurt Norevik (pilot) og Jip Verwer (navigator)
2. Ole Rennehvammen (pilot) og Arvo Jomafjell (navigator)
3. Ola Hatlestad (pilot) og Anine Askjer (navigator)

Samarbeidet med Namdal flyklubb var svært vellykket. Beslutningen om å legge NM til Namsos ble tatt i lys av at nordisk mesterskap skulle arrangeres i forbindelse med Luftsportsuka på Starmoen. Dette var konkurranseutvalgets nye leders første arrangement i rollen, som opplevde både organisatoriske og konkurransemessige utfordringer som ble løst på en god måte.

Nordisk mesterskap, Starmoen

Nordisk mesterskap ble avholdt 4. - 6. juli som en del av Luftsportsuka på Starmoen. Mesterskapet viste høy kvalitet på deltakerne, hvor sammenlagtseieren gikk til det sterke norske teamet Jip Verwer og Felix Joelsson. I navigasjonskonkurransen

utmerket Odin Sætre og Odin Dale seg, også de norske, med en imponerende seier. Arrangementet bekreftet at det nordiske konkurransemiljøet holder et høyt nivå. For første gang siden før pandemien var alle de skandinaviske land representert.

FAI/WANR Slovakia

Norge deltok i FAI/WANR i Slovakia 12. – 25. august med to lag: Jip Verwer (pilot) og Ayla Rennehvammen-Håkonshel (navigator) som oppnådde 27. plass, samt Kurt Norevik (pilot) og Ola Tau Hatlestad (navigator) som sikret seg 16. plass. Selv om resultatene ikke helt innfridde ambisjonene, ga mesterskapet verdifulle erfaringer. Særlig interessant var det å observere det tsjekkiske lagets dominerende prestasjon og deres systematiske tilnærming til trening og forberedelser.

Oppsummering og veien videre

2024 har vært et år med både fremgang og utfordringer for konkurranseflyging i Norge. Vi har gjennomført flere vellykkede arrangementer som har bidratt til å utvikle sporten videre, særlig gledelig var gjennomføringen av NM i Namsos og det sterke norske bidraget i nordisk mesterskap.

Det er spesielt oppmuntrende å se at den yngre garde, representert ved utøvere som Odin, Jip og Felix, markerer seg sterkt i toppen av konkurransene. Samtidig står vi overfor betydelige utfordringer med rekruttering, og behovet for flere unge piloter er fortsatt presserende for sportens fremtidige utvikling.

For 2025 har konkurranseutvalget to hovedfokusområder:

1. Intensivere rekrutteringsarbeidet for å få flere nye utøvere inn i denne givende sporten.
2. Implementere lærdommer fra det vellykkede tsjekkiske treningsopplegget i vårt eget utviklingsarbeid.

Konkurranseutvalget vil takke alle som har bidratt til gjennomføringen av årets arrangementer, særlig Namdal flyklubb for deres innsats i forbindelse med NM, og Tynset flyklubb for deres bidrag til å styrke det lokale konkurransemiljøet.

Flytrygging utvalget

Stig Børrestuen (leder), Stein Erik Lundblad og Tom W. Røstad.

1. Gjennomførte saker
  - a. Av 36 (26 i 2023) innkommende OBSREG (OBServasjons REGistrerings system) saker så ble 25 saker ferdig behandlet og lukket i 2024. Det ble også behandlet en del saker fra 2023. Til sammen er det kommet inn 282 saker siden seksjonen begynte å benytte OBSREG.
2. Pågående saker
  - a. Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
  - b. Anbefalinger etter hendelsesrapporter.
  - c. Utvikling av materiell for flytrygging møter i klubbene.
3. Planlagte aktiviteter
  - a. Opprettholde fokus på flytrygging gjennom rapportbehandling og kontakt med miljøet.
  - b. Koordinere OBSREG saker med teknisk utvalg og operasjons og utdanningsutvalget.
  - c. Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
  - d. Deltagelse i NLFs sentrale sikkerhetskomité.
4. Kurs og samlinger/arrangement
  - a. Deltakelse instruktørseminar 2025 hvor det blir orientering om OBSREG samt presentasjon av «Stick & Rudder» ferdigheter.
  - b. Koordineringsmøte angående videre utvikling av OBSREG.
5. Utvalget vil presentere føringer for sikkerhetsmøter for klubbene. Disse vil være relatert til følgende tema:
  - a. Tap av kontroll.
  - b. Stabilisert Innflyging.
  - c. Stick & Rudder.

Håndbokredaksjonen

Tom Bjerke (leder), Svein Olav Aasen, Ivar Moland, Bård Ivar Bru og Roger Holm (sekretær).

Håndbokredaksjonen har i 2024 arbeidet med 48 nye eller endrede punkter i sikkerhets-systemet i forbindelse med Luftfartstilsynets nye sportsflyforskrift, og ble utgitt i utgave 9.0.1. 25. mars kom det 40 endringer, 15. mai fem endringer om motorflygeres direkte adgang til å kunne fly sportsfly, samt to justeringer av adresselenker på høsten. Den viktigste endringen var nye definisjoner av mikrolett- og sportsluftfartøy, og innføringen av 600/650 kilo MTOM for sportsfly. Andre endringer var at NLF kunne utdanne egne språkkontrollanter for sportsflyging og utgi egne rettigheter for flytelefonistbevis, flere rettigheter for seniorkontrollanter, fjernet straff ved sanksjoner, VFR flyging «on top» og natten, veiing av luftfartøy kun ved relevante endringer og krav til steilevarsel for nye skolefly fra 2024. Teoripensum for sportsflyinstruktører er utvidet med felles pensum for alle seksjoner, og klarere beskrivelser av tilvenningen for nyutdannede instruktører.

Operasjons- og utdanningsutvalget

Roger Holm (leder), Geir Magne Andersen, Ivar Moland og Markus Malmo.

Teorikursene i Training Management System (TMS) har blitt tatt i bruk i alle klubber som driver teoriutdanning, og systemet fungerer tilfredsstillende som dokumentasjon på bestått teorikompetanse. Luftfartstilsynet krever at NLF skal gjennomføre elektronisk eksamen for alle sportsflygere, og flygerettigheter utstedes med referanse i beståtte fag i den tilhørende elektroniske eksamensdatabasen. TMS benyttes også som dokumentasjon av praktisk skolevirksomhet for rorstyring, mens det gjenstår å lage leksjoner for vektskift og gyroplan da disse føres på tradisjonelle papirskjema. Årsaken til utsettelsen er det svært lave antallet elever som skoles i de to siste kategoriene.

Det rapporteres stadig inn enkelte feil i spørsmålsdatabasen, og utvalget foretar kvalitetskontroller gjennom hele året, og oppdaterer stadig både spørsmålsbasen og studiemodulene slik at spørsmålsstillingen skal samsvare med pensum og teksten i læremateriellet. Dette er en prosess som vil foregå til avvikene er ryddet unna.

Det ble i november arrangert et to-dagers oppdateringsseminar for instruktører med 65 deltagere, der deltagelse er en av betingelsene hvert tredje år for å forlenge instruktør-rettigheten. Sist det ble arrangert oppdateringsseminar var i februar

Kino i hangaren på Starmoen under Luftsportsuka. Foto: Kristian Karset Broen

og oktober 2022, og en regner med at rundt regnet 40 - 50 instruktører vil trenge oppdatering på våren 2025. Av innholdet var det nyheter innen regelverk, standardisering av instruktører, og repetisjoner av hvordan en skal praktisere ferdighetskontroller (PC) og ferdighetsprøver (skill test) med elever. Det ble også repetert hvordan forlengelse og kompetansevurdering

(AoC) av instruktører skal foretas av en seniorkontrollant, og det er første gang de aller fleste av våre instruktører vil gjennomgå denne prosessen, som er lik den LAPL instruktører gjennomgår.

Med nytt regelverk fra 2024 kunne seksjonen i september starte utdanning av 15 interesserte kandidater til

språkkontrollant for flytelefoni. Luftfartstilsynet hadde en kontroll deltager med blant kandidatene. Det ble laget en håndbok som beskriver prosessen (IHB del C), og for at utvalget bedre skulle forstå og praktisere innlærings- og testmetodene, ble kandidatene ved denne anledningen gjennom hele oktober testet med fire ukentlige sett med ICAO-godkjente språkfiler for språkkontrollanter. På samling første november ble de fremmøtte kandidater forsøksvis testet på språk og fraseologi i den rollen de vil ha som kontrollanter. Den endelige prøven av kandidatene vil kunne skje etter en eventuell justering og godkjenning av håndboken.

Det ble avholdt et firedagers instruktørkurs med åtte kandidater i april måned på Ole Reistad Senter, Starmoen, hvorav to av kandidatene var henholdsvis kandidat til og instruktør for motorflyging. På denne tiden var det svært liten annen aktivitet der, så vi hadde alle lokalene til disposisjon for oss selv med presentasjoner og gruppeøvelser. Vertskapet tok vare på oss og rammen rundt arrangementet, og la alle forholdene til rette for en god kurssamling der vi kunne konsentrere oss om undervisningen og rollespillene.

Utvalget sørget for gjennomføring av åtte av 13 planlagte fysiske virksomhetskontroller i våre klubber for å kontrollere at ting er på stell, og at regelverket etterleves. Noen av de planlagte kontrollene kunne ikke utføres på grunn av vanskeligheter med å finne datoer på slutten av året, og disse ble overført til neste års program. Dette året ble kontrollene kun utført av seniorkontrollanter, som i 2024 har fått denne funksjonen innført i sine oppgaver. Kontrollene viser at klubbene generelt sett har svært god kontroll på sin egen virksomhet, men det ble også funnet avvik som kreves rettet umiddelbart før en kan godkjenne videre drift.

Teknisk utvalg

Kristian Fahlstrøm (leder), Stein Erik Lundblad, Tormod Veiby og Svein Olav Aasen.

Aktiviteten i 2024 har i hovedsak bestått i

- Pågående arbeid med regelverk og tilpasning av sikkerhetssystemet til det nye regelverket.
- Avholdelse av oppdateringsseminar for besiktningspersoner.
- Noen få materiellklareringer.
- Svar på tekniske spørsmål fra flyeiere, instruktører og besiktningspersoner.
- Håndtere noen få bekymringsmeldinger.
- Kartlegging av mulighet for økt MTOW.

Det kommer fremdeles svært få sportsfly til landet.

Planlagt aktivitet i 2025:

- Oppdateringsseminar for besiktningspersoner i oktober.
- Videre arbeid med regelverkstilpasning.

Økonomi

Det vises til regnskapsoppstillingen.

Sluttbemerkninger

Året 2024 har vært et godt år for oss, til tross for at vi dessverre opplevde en fatal ulykke i løpet av sesongen. Dette minner oss om viktigheten av kontinuerlig arbeid for å gjøre sporten vår så sikker som mulig.

Styret har avholdt tre møter i løpet av året og behandlet 21 saker. Det er svært givende å arbeide med et så engasjert og dyktig styre, et godt team som drar lasset sammen. Våre dyktige og engasjerte utvalg sikrer oss den nødvendige kompetansen for å navigere både i nåtiden og fremtiden. Utvalgene fungerer som styrets faglige organ og vil til enhver tid gjenspeile seksjonens satsingsområder og behov for fagkompetanse.

I løpet av året har vi utviklet samarbeidet med Motorflyseksjonen. I denne perioden har vi etablert en felles administrasjon, og blant felles arrangementer er det verdt å nevne GA-konferansen på Gardermoen i november.

Etter mange års venting og arbeid, kom endelig de nye forskriftene på plass, med en rekke nye rettigheter for vår aktivitet. Ikke minst har vi fått økt avgangsvekt. Dette året har vi hatt stor aktivitet i Sportsflyseksjonen, hvor vi blant annet har gjennomført:

- Seminar for alle våre besiktningspersoner. I 2023 gjennomførte vi «det store løftet» for våre instruktører. Årets samling for besiktningspersoner markerer starten på en lignende prosess.
- Samling for våre instruktører, hvor vi gjennomgikk erfaringer med det nye skoleprogrammet, delte innsikter og tok imot forslag til forbedringer.
- Vi har utdannet våre første radiotelefoni-kontrollanter, slik at språkprøvene fremover kan tas i regi av Sportsflyseksjonen.

Sigurd Brattetveit (s)
leder Sportsflyseksjonen

NORSK LUFTSPORTSTILSYNS (NLT) ÅRSBERETNING 2024

Sammendrag

Aktiviteten i 2024 har vært forholdsvis lav, både innen seilflyging og ballongflyging. Dette skyldtes i hovedsak mye dårlig vær, samt at enkelte klubber manglet materiell og/eller instruktører i enkelte perioder av sesongen.

Selve driften av NLT har i hele 2024 vært preget av stor stabilitet. Alle datatekniske løsninger har fungert tilfredsstillende og samarbeide med opplæringsorganisasjonen NO.DTO.001 har som i tidligere år fungert meget bra. Den offisielle betegnelsen på opplæringsorganisasjonen er NO.DTO.001 men denne vil bli omtalt som Norges Luftsportforbunds Seilflyskole (NLS).

Da sekretær Sissel Orderdalen valgte å gå av med pensjon 31. mars 2024, ble ansvaret for å generere sertifikater i sin helhet overført til Jostein Tangen. Dette har fungert helt uten problemer. Generelt har NLT hatt tilgang til de nødvendige administrative ressursene fra NLF gjennom hele 2024.

Mot slutten av året ble det besluttet å innføre programsystemet «Elements» som er et helhetlig saksbehandler- og arkivsystem. Dette skal benyttes av hele NLF og det er naturlig at også NLT vil bruke dette. NLT vil imidlertid operere på et eget avgrenset datateknisk område med tilgang kun for godkjent personell.

Det ble tidlig i 2024 tatt kontakt med Samferdselsdepartementet (SD) for å diskutere en utvidelse av NLTs virksomhet og ansvarsområde. Saken er fortsatt under vurdering og ingen konklusjon ble trukket i 2024.

Etter at Luftfartstilsynet (LT) hadde utpekt en ny kontakt person for NLT og det årlige møte mellom NLT og LT var blitt avholdt, valgte dessverre vedkommende å slutte i LT i september. Ny kontaktperson er igjen blitt utpekt av LT.

I januar 2024 flyttet NLF og NLT tilbake til Møllergata 39. NLT har fått en meget tilfredsstillende kontorløsning som fysisk lar seg adskille fra NLF.

NLT har deltatt på NLFs koordineringsmøter som har vært avholdt en gang per uke gjennom hele 2024. Det ble ikke avholdt noe møte med kontrollutvalget i 2024.

Gjennom 2024 har det kun vært sporadiske kontakter med EASA knyttet til helt konkrete faglig/juridiske spørsmål. Siste versjon av «Forskrift om felleseuropeiske

sikkerhetsregler for sivil luftfart og om etablering av et europeisk flysikkerhetsbyrå (EASA-forskriften)» ble innført i Norge 27. juni 2024.

Alle nivå 1 anmerkninger fra internrevisjonen i 2023 ble lukket i løpet av 2024. Imidlertid gjenstår noen nivå 2 anmerkninger. Disse er ikke kritiske for driften.

Kontakt med EASA og andre myndigheter

7. februar 2024 mottok NLT den endelige rapporten fra EASAs inspeksjon av LT/ NLT 16. – 20. oktober 2023. Det var ingen vesentlige endringer fra tidligere utkast til rapporten.

NLT fikk i 2024 en forespørsel fra noen medlemmer om muligheten for å benytte bilslep som en startmetode selv om alle formelle krav ikke var på plass i Norge. Dette ble avklart med EASA som henviste til muligheten for å benytte såkalte Exemptions i EASA-forskriften 2018/1139 ved bruk av et eget program FlexTool. Retningslinjer for bruk av denne muligheten ble senere ytterligere avklart med LT som hadde erfaringer med bruken av FlexTool. Denne saken ble ikke avsluttet i 2024.

Det ble videre rettet en henvendelse til EASA vedrørende en eventuell reduksjon i kravene for å kunne påbegynne utdanning til instruktør. Spørsmålet var om det også her skulle benyttes Exemptions (som over) eller en såkalt Alternative Means of Compliance. Denne saken er foreløpig lagt i bero.

NLT deltok 1. februar og 21. juni 2024 på formøter i regi av LT før EASAs komitémøter henholdsvis 6. – 7. februar og 27. – 28. juni. Av de tre formøtene som ble avholdt i 2024 var det kun disse to som var relevant for NLT.

18. april 2024 mottok NLT brev fra LT om at Erik Hammer var ny kontaktperson for NLT hos LT. 13. juni 2024 ble det avholdt et årlig kontaktmøte mellom LT og NLT i Oslo basert på referatet fra siste møte 11. april 2023, samt NLTs forslag til revidert samarbeidsavtale mellom LT og NLT oversendt LT 2. mars 2024. Denne avtalen ble gjenstand for en del diskusjon under møtet, og LT skulle komme tilbake med sitt forslag etter en intern avklaring. Videre skulle LT skrive møtereferat fra kontaktmøte. Begge deler ble mottatt og kommentert kort tid etter møtet med sikte på en endelig avklaring tidlig på høsten. 24. september 2024 ble NLT telefonisk orientert om at LT fortsatt hadde problemer med avtaleteksten. Dette var i hovedsak knyttet til

om NLF eller NLT skulle være avtalepartner. Dette hadde også tidligere vært et diskusjonstema, senest under EASAs Standardisation Inspection av LT og NLT i oktober 2023. Videre ble det opplyst at Erik Hammer ville avslutte sitt arbeidsforhold i LT fra 26. september 2024 og at Helge Rossebø var utpekt som ny kontaktperson. Ved utgangen av 2024 var det fortsatt ingen avklaring rundt avtalen.

I forbindelse med et forslag fra LT om at alle teoriprøver skulle gjennomføres på engelsk, ble NLT spurt om å gi en uttalelse. I lys av at mange av kandidatene som tar teorieksamen i regi av NLT ikke nødvendigvis behersker engelsk på et høyt nok nivå, kunne NLT ikke støtte dette forslaget.

Det ble allerede i 2023 diskutert med SD muligheten for å utvide NLTs ansvarsområde. Dette ble den gang lagt på vent til Standardisation Inspection fra EASA var gjennomført i oktober 2023. I februar 2024 ble saken igjen tatt opp og et møte ble avholdt 5. mars 2024 basert på forslag til en agenda sendt fra NLT til SD 23. februar 2024. Møtet konkluderte med at NLT skulle lage en detaljert beskrivelse av fire hovedområder: Mulige arbeidsoppgaver, argumenter for at ansvaret skulle utvides, nødvendige ressurser for en utvidet delegering og vurdering av NLT som en kvalifisert enhet (en alternativ organisasjonsform). Denne beskrivelsen ble oversendt SD 30. april 2024.

Som et ledd i diskusjonen ble også rapporten fra internrevisjonen av NLT oversendt SD 11. mars 2024.

Det ble ikke avholdt årlig møte med SD i 2024. Kopi av årsrapporten for 2023 ble sendt SD 27. februar 2024.

Det var i 2024 flere forespørsler om å overføre myndighetsansvaret fra en annen EASA-myndighet til NLT eller motsatt. Alle forespørselene ble behandlet etter prosedyrer som er utviklet basert på de relevante EASA-forskriftene. Håndteringen av denne type spørsmål ser nå ut til å være godt innarbeidet hos alle myndigheter. Overføringer av de medisinske journalene ble håndtert av LT, også det helt uten problemer og i henhold til prosedyrene.

Kontakt med brukermiljøet

Som nevnt innledningsvis har det vært forholdsvis lav aktivitet i 2024. Det administrative og datatekniske knyttet til mottak og behandling av søknader har

fungert bra, kun med enkelte justeringer basert på oppnådde erfaringer.

Den faglige kommunikasjonen har i all hovedsak vært knyttet til tolking/forståelse av regelverkene del SFCL (for seilflyging) og del BFCL (for ballongflyging). Kun i enkelte tilfeller har det vært nødvendig med juridisk bistand fra NLF.

Basert på forespørsel fra noen medlemmer ble det i løpet av 2024 undersøkt muligheten for å introdusere bilslep som en startmetode for seilfly. Dette hadde vært praktisert i Norge tidligere, men det var nå ingen med gyldig rettigheter på denne startmetoden. Den har imidlertid mye til felles med bruk av winch som startmetode. Videre saksbehandling vil kreve at NLT blir godkjent av EASA til å benytte dataprogrammet FlexTool for å fremme en søknad om en Exemption i henhold til EASA-forskriften 2018/1139. Saken er foreløpig ikke avsluttet.

NLTs hjemmeside har blitt oppdatert noe i perioden med en ny innledning samt faglig informasjon og revisjon av skjemaer som skal benyttes i forbindelse med både søknader og selve gjennomføringen av opplæringen i NO.DTO.001. Enkelte oppdateringer var et resultat av internrevisjonen av NLT, andre var basert på tilbakemeldinger fra brukermiljøet.

Firmaet LRB TECH AS har blitt benyttet til det datatekniske og layout.

Alle arkivverdige dokumenter er løpende innført i postlisten som jevnlig legges ut på NLTs hjemmeside.

NLT deltok på et oppfriskningsseminar for ballonginstruktører (FI(B)) på Teams 10. april 2024 med ni deltakere. 27. november 2024 deltok NLT i et Webinar for skolesjefene i seilflyklubbene som er tilsluttet NLS. Verdifulle erfaringer ble utvekslet og diskutert, blant annet et høyere ferdighetsnivå knyttet til opplæring og ferdighetsprøver i radiobruk.

Hovedtyngden av kommunikasjonen har i hele 2024 vært mot seilflymiljøet. Det har kun vært sporadisk kontakt med ballongmiljøet, da aktiviteten her knyttet til opplæring og sertifikater er forholdsvis lav.

På forespørsel fra den Svenska Ballongfederationen (SBF) var NLT kontrollant under gjennomføringen av teoriprøver i fire fag for fem deltakere (alle norske) i Oslo 7. juli 2024. Disse tok sin opplæring i regi av SBF, men ville av praktiske grunner avlegge prøvene i Oslo.

Etter avtale med NLS, innvilget NLT en 14 dagers utsettelse på innsending av Internrevisjoner og Aktivitetsrapporter for 2023 fra klubbene. Disse ble mottatt 9. februar 2024, vel innenfor den nye fristen. Det ble samtidig mottatt Sikkerhetspolicy og Flytryggingplan for den ene aktive ballongklubben.

Ved starten av 2024 var det fortsatt ni uavklarte søknader om konvertering av nasjonale seilflylisenser. Disse søkerne ble kontaktet i juni 2023, og alle ba om at søknaden foreløpig skulle opprettholdes. Ved utgangen av 2024 har NLT fortsatt ikke hørt noe mer fra disse. Søknadene er nå så gamle at konvertering ikke lenger vil være mulig. NLT vil tidlig i 2025 gi søkerne beskjed om at de originale søknadene nå slettes og at eventuelle nye søknader må være basert på prosedyrene for nye utstedelser.

Saksbehandling knyttet til personlige sertifikater

Det ble i 2024 utstedt 13 nye sertifikater til seilflygere (SPL-sertifikater) og ni nye rettigheter til eksisterende SPL-sertifikater hvorav fire var utvidelse med Touring Motor Glider (TMG) og fem var utvidelse med instruktørrettighet (FI(S)). Av disse var én basert på gjennomført instruktørkurs i Tyskland, noe som igjen viste at samarbeidet mellom myndigheter innenfor EASA nå fungerer uten problemer. Et ytterligere eksempel på dette var at av de nye SPL-sertifikatene var en søknad basert på at hele opplæringen var foretatt i regi av en dansk Declared Training Organisation (DTO).

Det ble utstedt et revidert sertifikat til én ballongflyger (BPL-sertifikat) i 2024, men ellers ingen nye sertifikater eller nye rettigheter innenfor denne luftsportsgrenen.

Saksbehandlingen for personlige sertifikater er nå på et stabilt, godt nivå der både instruktører og kontrollanter er vel innforstått med gjeldende prosedyrer og regler. Kun i enkelte tilfeller var det nødvendig for NLT å be søkeren om korrigerende eller manglende opplysninger. NLT var således i stand til å opprettholde en akseptabel behandlingstid gjennom hele 2024.

En ny aktivitet i 2024 var fornyelse av rettighetene for seilflykontrollanter (FE(S)). Denne rettigheten har en gyldighetstid på fem år, og de tre første forfalt i løpet av 2024. I forbindelse med fornyelsen ble det introdusert en ny side 2 til det fysiske sertifikatet, som viser signaturen til NLT, samt ansvarlig senior-kontrollant som godkjente fornyelsen.

Basert på oppnådde erfaringer ble det i løpet av året innført enkelte endringer til gjeldende prosedyrer og NLT Styringsmanual.

Mot slutten av 2024 ble det gitt en innføring i det nye saksbehandling-/arkivsystemet («Elements») som er under implementering i NLF. Dette systemet vil også NLT anvende, noe som vil føre til helt nye rutiner for saksbehandling og kommunikasjon. Det er forventet at «Elements» vil gi en betydelig gevinst i form av redusert ressursbruk.

Teorikurs og eksamener

Også gjennom hele 2024 ble modulen for teorieksamener i NLFs elektronisk Training Management System (TMS) benyttet.

Det ble mot slutten av året innført en økning av antall spørsmål til 12 for de fagene som tidligere hadde ti spørsmål. Dette hadde tidligere vært etterlyst av NLS. Grunnen var at med 75 prosent om minimum svarprosent for å bestå eksamen, vil dette med 12

Siste forberedelser til VM F3J på Starmoen. Foto: Jo Grini

spørsmål gi ni riktige svar mens ti spørsmål ville gi 7.5 riktige svar, noe som ikke ga mening. Flere andre EASA-myndigheter hadde allerede innført denne endringen som formelt er basert på en såkalt Alternative Means of Compliance (AltMoC) godkjent av EASA.

Det ble mot slutten av året reist spørsmål om kvaliteten på spørsmålene i databasen. Dette var basert på tilbakemelding fra kandidater som fant enkelte av spørsmålene uklart formulert, samt at enkelte spørsmål heller ikke var dekket av teoripensumet. En revisjon av databasen må gjennomføres i 2025.

I forbindelse med avholdelsen av teoriexamener i regi av den Svenske Ballongfederasjonen (SBF) for fem kandidater i Oslo, ble det mottatt en detaljert guide fra SBF for selve gjennomføringen. NLT vil vurdere om en tilsvarende guide skal utvikles for norske eksamensarrangører.

Med bakgrunn i at teoripensumet for seilflygere er noe vanskelig tilgjengelig ved bruk av Den store Seilflyhåndboken, har flere klubber fortsatt utviklingen av egne kompendier som foreløpig dekker noen av de totalt ni fagene. Disse kompendiene har blitt benyttet til undervisning, både i klasserom og på nettet i 2024, og vil gjøre det lettere for nye elever å tilegne seg de nødvendige teorikunnskapene. Det er et godt samarbeid mellom klubbene for å utnytte denne muligheten best mulig.

Declared Training Organisation (DTO)

Den norske DTO for opplæring av seilflygere og ballongflygere betegnes offisielt NO.DTO.001 og kalles nå Norsk Luftsportforbunds Seilflyskole (NLS). Den er som kjent delt i to virksomheter: NO.DTO.001(S) for seilflygere og NO.DTO.001(B) for ballongflygere. Disse to enhetene har en felles administrativ leder, men hver sin Head of Training. I tillegg har NO.DTO.001(S) tretten skolesjefer, én for hver tilsluttet seilflyklubb, som rapporterer direkte til Head of Training NO.DTO.001(S).

I 2024 ble spørsmålet reist om det i tillegg til den allerede utførte revisjonen av NO.DTO.001(S) i 2023 også måtte utføres en revisjon av hver enkelt tilsluttet klubb (13 stk.). Intervallet for revisjoner av en DTO er i henhold til EASAs krav i utgangspunktet 48 måneder slik at en revisjon må gjennomføres senest i perioden 2025 - 2026. NLT har laget en total risikomatrix for denne type av virksomhetstilsyn, samt laget de nødvendige skjemaer og prosedyrer for dette. Det er også laget utkast til

varsel om virksomhetstilsyn. Det ble tatt kontakt med en klubb for å avtale tidspunkt for et slikt tilsyn, men det ble ikke funnet et tidspunkt som passet for alle involverte parter og nøkkelpersoner. Saken er foreløpig satt på vent i påvente av en avklaring om denne type tilsyn er nødvendig.

Det er her å bemerke at årsrapport fra NO.DTO.001(S) sentralt og fra de tilsluttede klubbene ble mottatt sammen med rapportene for internrevisjon av NO.DTO.001(S) sentralt samt klubbenes internrevisjoner, alt innenfor den avtalte tidsfristen 14. februar 2024. I tillegg utfører NLS hvert år en inspeksjon av den operative/tekniske driften i utvalgte klubber. NLT har derfor allerede et godt bilde av klubbenes drift og kvalitetsnivået på den utførte opplæringen.

Alle årsrapportene og internrevisjonene ble gjennomgått. Generelt var kvaliteten bra, men enkelte områder for forbedring ble identifisert for senere tilbakemelding på skolesjefseminaret gjennomført 27. november 2024.

Driften av NO.DTO.001(S) har vært uten problemer i hele 2024, men aktiviteten har vært noe redusert på grunn av mye dårlig vær.

Vedrørende NO.DTO.001(B) har det vært liten fremdrift i 2024. Det ble høsten 2023 gjennomført et møte med Head of Training for NO.DTO.001(B) der NLT etterlyste den manglende tilbakemeldingen på NLTs kommentarer til Skolehåndboken med underliggende organisasjonshåndbok og treningsprogram. Treningsprogrammet skal ligge i TMS, men det må verifiseres at dette er i henhold til kravene i del BFCL. NLTs kommentarer til Skolehåndboken ble på nytt oversendt etter møtet og Head of Training for NO.DTO.001(B) lovet å få gjort de nødvendige rettelser og tillegg i løpet av 2024.

I lys av den lave aktiviteten i 2024, har det ikke vært noen utvikling i saken. I 2025 må det avklares om NO.DTO.001(B) skal videreføres som en del av NLS og eventuelt i hvilken form.

For NO.DTO.001(B) ble årsrapport og internrevisjon for 2023 mottatt 09.02.2024 som avtalt.

Kvalitetsrevisjon av NLT

Basert på den utførte internrevisjonen av NLT i 2023, ble det ikke utført noen internrevisjon i 2024. Alle nivå 1 avvik funnet under revisjonen i 2023 er nå lukket.

ELB ifm Sola Air Show 2024. Foto: John Eirik Laupsa

Det gjenstår enkelte nivå 2 avvik som vil bli lukket i 2025. Disse er ikke kritiske for driften. Noen av disse avvikene kan først lukkes når avtalen mellom NLT og LT er ferdigstilt.

Det lykkes ikke å få på plass en ny kvalitetsrevisor fra 1. november 2023 som opprinnelig planlagt. I lys av internrevisjonen utført i 2023 og virksomhetstilsynet utført av EASA i oktober 2023, har dette ikke vært kritisk. Det ble derfor besluttet å la denne stillingen stå åpen i 2024 med sikte på en endelig avklaring tidlig i 2025.

I november 2024 gjennomførte NLT ved administrativ leder en kontroll av antall utstedte SPL- og BPL-sertifikater for perioden 2021, 2022 og 2023. Det ble foretatt en sammenlikning av sertifikatregisteret opp mot postlisten og de personlige filene for hver enkelt søker. To avvik ble funnet.

Adgangskontroll og tilsyn av DTO.NO.001(S) og DTO.NO.001(B)

Det ble ikke utført virksomhetstilsyn av NO.DTO.001(S) i 2024 da siste tilsyn ble avsluttet i første halvår 2023. Intervallene mellom virksomhetstilsyn er i utgangspunktet 48 måneder.

Adgangskontrollen av NO.DTO.001(B) ble ikke prioritert 2024 da det ikke var noen aktivitet i Norge knyttet til opplæring av ballongflygere. NLT purret 25. januar 2024 på Skolehåndboken med underliggende dokumenter og ble forespeilet at det skulle komme en tilbakemelding, men det ble ikke mottatt noe ytterligere dokumentasjon eller revisjon utover det som forelå fra tidligere.

Økonomi

For seilfly ble det i 2024 utstedt 13 nye SPL-sertifikater og ni nye rettigheter. I tillegg ble tre kontrollant-rettigheter forlenget med ytterligere fem år. For ballong ble det utstedt ett revidert BPL-sertifikat.

Totale gebyrinntekter beløp seg til 90.550 kroner hvorav 35.500 kroner var fra DTO og 55.050 kroner var knyttet til utstedelse av SPL- og BPL-sertifikater.

De totale kostnadene beløp seg til 272.717 kroner hvorav 33.750 kroner var for

benyttet IT-support fra LRB TECH AS.

Det ble i 2024 utført totalt 548 timer av administrativ leder i NLT. For dette ble det fakturert 222.593 kroner til NLF inklusiv moms.

Forslag til revidert gebyrregulativ for NLT ble utarbeidet mot slutten av året. Forslaget ble sendt SD 10. desember 2024 og 16. desember 2024 ble svaret mottatt fra SD at de ikke hadde noen kommentarer til forslaget. Det reviderte gebyrregulativet vil bli sendt på ekstern høring i januar 2025.

Videre utvikling av NLT

Den videre utviklingen av NLT har vært tema på flere interne så vel som eksterne møter i 2024. Det mest konkrete resultatet så langt er det avholdte møte med SD 5. mars 2024 med en påfølgende detaljert beskrivelse utarbeidet av NLT som drøftet fire hovedområder som SD ønsket belyst i mere detalj.

Innføringen av saksbehandler- og arkivsystemet «Elements» vil medføre en stor forbedring, og vil gjøre NLT bedre rustet til å påta seg flere oppgaver under et utvidet myndighetsansvar.

Det skal også nevnes at innflytting i nye lokaler i Møllergata 39 gir muligheter og fleksibilitet for den økning i bemanning som vil være nødvendig for å ivareta flere oppgaver.

Andreas Mourud (s)
leder Norsk Luftsportstilsyn

UTVALG OG KOMITEER OPPNEVNT AV LUFTSPORTSTYRET

Da det har vært noen utskiftninger av personer i komiteene i perioden, har vi valgt å føre opp komiteene med den sammensetningen de hadde per 31.12.2024.

Ungdomskomiteé

Jone Ravnås Mathisen	leder (sportsfly)
Lena S. Vassli	medlem (Luftsportstyret)
Fredrikke Rusten	medlem (ballong)
Vegard Eidsmo	medlem (fallskjerm)
Magnus Breen	medlem (HPS)
Lisa Lindén Vaags	medlem (modellfly)
Kevin Halvorsen	medlem (motorfly)
Tora Lindqvist Tangen	medlem (seilfly)
Tom Brien	kontaktpers. i NLFs adm.

Kvinnenettverk

Mariann Brattland	leder (HPS / seilfly)
Jenny Kristina Homenes	medlem (fallskjerm)
Lena S. Vassli	medlem (HPS)
Lisa Lindén Vaags	medlem (modellfly)
Solrun Helene Krane	medlem (motorfly)
Merete Saglien	medlem (seilfly)
Stine Løkken	medlem (sportsfly)
Lise Grønscar	kontaktpers. i NLFs adm.

Miljøkomité

Oppgaven er for tiden håndtert av NLFs administrasjon.
Kontaktperson er Torkell Sætervadet.

Luftromskomiteé

Per Osen	leder (seilfly)
Reidar Bratsberg	medlem (ballong)
Bjørn Schjøll Kristoffersen	medlem (fallskjerm)
Thomas Hirsch	medlem (HPS)
Jonny Rinde Johansen	medlem (modellfly)
Stig Arve Haugen	medlem (motorfly)
Arne Martin Güettler	medlem (seilfly)
Stig Børrestuen	medlem (sportsfly)
Jostein Tangen	kontaktpers. i NLFs adm.

Lovkomité og ankeutvalg

Arne Kristian Boiesen	leder (HPS)
Per Bjørge	medlem (sportsfly)
Harald Evensen	medlem (motorfly)
Torkell Sætervadet	kontaktpers. i NLFs adm.

Anleggskomiteé

Lars Øyno	leder (motorfly / seilfly / sportsfly)
Jens-Erik W. Langstrand	medlem (ballong)
Ramsy Suleiman	medlem (fallskjerm)
Sigurd Hjellum	medlem (HPS)
Atle Klungrehaug	medlem (modellfly)
Bjørn Egenberg	medlem (motorfly)
Håvard Gangsås	medlem (seilfly)
Pål Vindfallet	medlem (sportsfly)
Ola Tau Hatlestad/ John Eirik Laupsa	Kontaktpers. i NLF adm.

Hederstegnkomité

Tom Erik Hole	leder (seilfly)
Ole Lilloe-Olsen	medlem (motor / sportsfly)
Audun Thinn	medlem (modellfly)
Tom I. Bjerke	kontaktpers. i NLFs adm.

Sikkerhetskomité

Bendik Mørstad Johansen	leder (motorfly/seilfly/ sportsfly)
Mikael Klingberg	medlem (ballong)
Tone Bergan	medlem (fallskjerm)
Ole Johnny Rønneberg	medlem (HPS)
Magne Hegstad	medlem (modellfly)
Lars Preben Sørsdahl	medlem (motorfly)
Svein Larssen	medlem (seilfly)
Stig Børrestuen	medlem (sportsfly)
Torkell Sætervadet	kontaktpers. i NLFs adm.

Flyteknisk komité

Ulf Bjørtomt	leder (motor)
Marius Wormenæs	medlem (fallskjerm)
Bjørn Egenberg	medlem (motorfly)
Espen Århus	medlem (seilfly)
Kristian Fahlstrøm	medlem (sportfly)
Amund Doksrud	kontaktpers. i NLFs adm.

DELEGATER TIL INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Delegater til internasjonale organisasjoner

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

FAI kommisjoner

	Delegat	Alternativ delegat
CIA – ballong	Reidar Bratsberg	
GAC – motorfly:	Kurt Norevik	Ola Tau Hatlestad
CIG – helikopter	Linda Christine Lilleng	
IGC – seilfly	Lars Rune Bjørnevik	
ISC – fallskjerm	Trude Sviggum	Kristian Moxnes
CIAM – modellfly	Narve Jensen	Pål Lindén Anthonisen
CIVA – aerobatics	Steinar Østby	Ulrik Hasle
CIMA – sportsfly	Tormod Veiby	
CIVL - HG/PG	Øyvind Ellefsen	Jon Erik Staurset
CIACA - amatør.	Lars Øyno	

Europe Air Sports (EAS)

Lars Øyno, delegat

European Gliding Union (EGU)

Arild Solbakken, president

European Gliding Union (EGU)

Steinar Øksenholt, delegat

European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU)

Trond Nilssen, delegat

European Microlight Federation (EMF)

Roger Holm, delegat

European Powered Flying Union (EPFU)

Bjørn Skogøy, delegat

European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA)

Lars Øyno, delegat

European Model Flying Union (EMFU)

Espen Bakke, styremedlem/delegat

Haagen Valanes, kasserer/delegat

Vinnerne av VM F3J på Starmoen. Verdensmester ble Marco Gallizia fra Italia.
Foto: Jo Grini

ANSATTE OG KONSULENTER I NLF

Etternavn	Fornavn	Stilling
Bakke	Espen	Adm. støtte Modellflyseksjonen. Redaktør MI i 20 % stilling
Bjerke	Tom Ivan	Fagrådgiver
Bjørnebekk	Einar	Daglig leder NLF CAO til og med 31.04.24
Brien	Tom David	Aktivitetskonsulent i 50 % stilling
Doksrud	Amund	Flyteknisk fagsjef fra 01.01.25 fra 01.05.24 også daglig leder NLF CAO
Fredriksen	Thomas	Medlems- og kommunikasjonsansvarlig fra 01.01.24
Hatlestad	Ola Tau	Fagsjef motorfly og sportsfly
Hægstad	Erik	Kvalitetsleder NLF CAO i 10 % stilling
Laupsa	John Eirik	Generalsekretær
Lien	Knut	Fag- og avdelingssjef Fallskjermseksjonen
Nilsen	Trond	Fag- og avdelingssjef Hang-, para- og speedgliderseksjonen
Nygaard	Kine Beate S.	Vertskap på Ole Reistad Senter
Orderdalen	Sissel Bergheim	Organisasjonskonsulent medlems- og lisensservice til og med 31.03.24
Sætervadet	Torkell	Rådgiver luftfartsregelverk i 20 % stilling
Tangen	Jostein	Kontorsjef og fagkontakt Ballongseksjonen. Ansvarlig luftromssaker
Wold	Jon Gunnar	Fag- og avdelingssjef Modellflyseksjonen
Øksenholt	Steinar	Fag- og avdelingssjef for Seilflyseksjonen. Daglig leder Ole Reistad Senter
Konsulenter		
Bjørneseth	Fredrik	Adm. støtte NLF Flytjenesten
Baartvedt	Ole	Rådgiver NLF CAO til og med 31.10.24
Fjelltorp-Veland	Tobias	Kvalitetskoordinator
Holm	Roger	Faglig støtte Sportsflyseksjonen
Lilleby	Jan	Anleggsrådgiver
Sotberg	Marius	Landslagsansvarlig fallskjerm

KLUBBER OG GRUPPER MED MEDLEMSTALL

Ballong

Klubbnavn	2022	2023	2024
Ballongklubben Frisk Bris	26	32	48

* Skrivemåte for NLFs klubber er svært forskjellig. Vi har i oversikten valgt å være konsekvente.

Fallskjerm

Klubbnavn	2022	2023	2024
Bergen fallskjermklubb	199	193	131
Bodø fallskjerm klubb	48	60	36
Føniks fallskjermklubb	142	132	97
Grenland fallskjermklubb	276	365	456
Gudvangen fallskjermklubb	23	41	34
HaGL fallskjermklubb	121	99	81
Kjevik fallskjermklubb	57	60	39
Krigsskolen, idrettslag	36	26	18
Lesja fallskjermklubb	159	146	106
Lofoten & Vesterålens fallskjermklubb	2	19	21
Nimbus fallskjermklubb	245	201	175
NTNU fallskjermklubb	226	216	253
Oslo fallskjermklubb	1.154	929	768
Rana fallskjermklubb	30	26	20
Stavanger fallskjermklubb	140	153	130
Troms fallskjermklubb	148	152	167
Tromsø fallskjermklubb	142	148	136
Tønsberg fallskjermklubb	1.763	1.722	1.538
Veteranenes fallskjermklubb	66	73	62
Voss fallskjermklubb	2.756	2.848	2.565
Voss kroppsfykarlag	46	41	33

Veteranen Bjørn Østrem foran Stord flyklubbs Aeroprakt A32. Foto: Geir Magne Andersen

Hang-, para og speedglider

Klubbnavn	2022	2023	2024
Bergen hang- og paragliderklubb	166	164	169
Bodø hang- og paragliderklubb	72	71	64
Bygland luftsportklubb	107	111	108
Drammen og omegn praglider klubb	80	81	74
Fjordane luftsportsklubb	64	58	45
Gulen luftsportklubb	41	38	37
Hallingdal paragliderklubb	30	34	34
Hardanger paragliderklubb	29	28	-
Harstad hang- og paragliderklubb	79	75	61
Haugaland hang- og paragliderklubb	60	67	74
Hedemarken luftsportsklubb	93	82	71
Hof paragliderklubb	39	38	40
Humla paramotorklubb	50	51	43
Hvittingfoss luftsportklubb	151	141	115
Indre Salten paragliderklubb	33	28	23
Jetta luftsportsklubb	14	14	14
Jæren luftsportsklubb	120	126	129
Loen luftsportklubb	-	-	36
Longyearbyen luftsportslag	18	15	13
Narvik hang-, para- og speedgliderklubb	11	7	7
Nidaros luftsportklubb	136	132	119
Oslo og Lier hanggliderklubb	81	76	70

Klubbnavn	2022	2023	2024
Oslo paragliderklubb	382	401	391
Polarsirkelen hang- og paragliderklubb	23	24	30
Ringerike og Hole luftsportklubb	18	21	18
Romsdalstindene paragliderklubb	61	60	52
Sande paragliderklubb	16	9	1
Sarpsborg paragliderklubb	26	21	19
Sogn fartsfykarlaug	37	35	-
Sogn paragliderklubb	45	50	56
Sportwing hang- og paragliderklubb	70	70	74
Steinkjer hanggliderklubb	9	10	8
Stjørdal hang- og paragliderklubb	78	73	64
Stratus paragliderklubb, Sunnmøre	53	50	51
Sørlandets paragliderklubb	69	74	72
Tromsø hang- og paragliderklubb	84	89	100
Tron luftsportklubb	18	17	16
Valdres hang- og paragliderklubb	32	33	40
Vesterålen paragliderklubb	28	26	26
Volda & Ørsta himmelseglarlag	71	63	50
Voss hang- og paraglider klubb	802	821	708
Ålesund paragliderklubb	57	58	54

Merkelanding av modellfly i klassen seilfly termikk, F3J. Foto: Kjell Bentzen

Modellfly

Klubbnavn	2022	2023	2024
Aurskog - Høland modellflyklubb	62	67	62
Agder modellflyklubb	80	79	78
Andøya modellflyklubb	19	18	16
Asker modellklubb	83	93	96
Bamble modellflyklubb	44	45	47
Bergen modellflyklubb	139	137	138
Bodø modellflyklubb	91	93	91
Bærum modellfly klubb	76	73	69
Bø idrettslag	14	12	11
Cirrus RC flyklubb	92	86	76
Condor modellflyklubb	15	16	16
Drammen FPV racingklubb	24	18	22
Drammen modellflyklubb	79	80	80
Elverum flyklubb	48	52	52
Fitjar modellflyklubb	8	6	3
Flystua, Oslo og omegn modellflyklubb	68	71	65
Følgefonn RC-klubb	12	14	11
Follo flyklubb	-	-	5
Forus RC klubb	230	229	212
Fredrikstad modellflyklubb	33	40	42
Gjøvik og omegn modellflyklubb	46	55	56
Glåmdal RC-klubb	29	30	34
Gudbrandsdal flyklubb	9	9	10
Gulen luftsportklubb	8	9	10
Gullknapp modellflyklubb	65	63	54
Hadeland modellflyklubb	18	19	18

Klubbnavn	2022	2023	2024
Halden modellflyklubb	41	40	51
Hallingdal flyklubb	36	36	35
Harstad modellflyklubb	46	41	39
Haugaland modellklubb	73	74	75
Hemne RC klubb	14	14	13
Hustadvika modellflyklubb	22	20	23
Innherred modellflyklubb	29	28	30
Jetmodellklubben	32	33	34
Kongsberg modellflyklubb	74	69	63
Kongsvinger modellflyklubb	34	38	42
Kristiansund & Frei modell klubb	19	17	15
Landingen RC klubb	14	16	14
Larvik modellflyklubb	45	51	53
Lillehammer modellflyklubb	40	40	38
Lunde IGG stormodellseilflyklubb	16	16	14
Løten modellflyklubb	27	26	23
Mjøsa modellflyklubb	35	35	33
Modellflyklubben Vingen	97	90	85
Modum modellsportklubb	45	43	40
Molde & omegn modellflyklubb	23	22	21
Mosjøen modellflyklubb	13	14	11
Moss modellflyklubb	49	50	52
Namdal flyklubb	-	-	2
Namdal modellflyklubb	22	21	18
Narvik modellflyklubb	35	36	31
Nordby idrettslag	49	46	40

Modellfly

Klubbnavn	2022	2023	2024
Notodden modellflyklubb	17	18	19
Orkland modellflyklubb	-	13	13
Os aero klubb	74	73	74
Oslo og omegn modellhelikopterklubb	23	20	20
Phoenix RC club	85	75	57
Rana RCA klubb	30	30	29
Rena Rc flyklubb	16	16	16
Ringerike modellfly klubb	36	34	28
Rjukan modellflyklubb	14	13	11
Ryfylke modellflyklubb	70	66	54
Røyken og Hurum modellflyklubb	41	43	40
Sandane flyklubb	18	14	15
Sandnessjøen aero klubb	16	19	19
Sarpsborg modellflyklubb	71	64	65
Senja modellflyklubb	27	28	29
Skedsmo modellflyklubb	96	97	99
Skien jetmodellklubb	37	52	53
Snåsa flyklubb	8	9	10
Sokndal fly og heliklubb	22	23	27
Stjørdal modellflyklubb	40	39	57
Storfosna modellflyklubb	16	14	15
Stryn luftsportsklubb	26	29	31
Sunndal flyklubb	32	34	32
Søgne modellfly klubb	20	19	18
Sørlandets RC modellflyklubb	125	111	105
Sør-Varanger modellflyklubb	22	19	18

Klubbnavn	2022	2023	2024
Toten droneklubb	28	39	52
Toten RC helikopter klubb	11	11	4
Tromsø modellflyklubb	92	90	99
Trondheim modellflyklubb	130	135	141
Trysil flyklubb	9	6	5
Tynset flyklubb	15	11	13
Tønsberg modellflyklubb	108	102	103
Valdres modellflyklubb	68	75	73
Vear Idrettsforening	-	-	15
Vesterålen RC klubb	37	36	40
Vest-Telen modellflyklubb	17	17	13
Vingtor RC club	91	86	89
Volda Ørsta flyklubb	25	27	28
Vågen RC klubb	10	10	9
Ytre Namdal modellflyklubb	16	15	14
Ølstad modellflyklubb	18	16	15
Ålesund og omegn modellflyklubb	76	74	76

Motorfly

Klubbnavn	2022	2023	2024
Aerobatic Club of Norway	79	80	83
Ballangen flyklubb	4	4	5
Bardufoss flyklubb	44	43	38
Bergen aero klubb	262	266	243
Bodø flyklubb	131	120	122
Brønnøy flyklubb	-	-	14
Drammen flyklubb	79	80	82
Elverum flyklubb	56	50	50
Fjordane flyklubb	24	22	18
Flesland flystasjon flyklubb	25	29	30
Flyklubben Øst	112	126	122
Follo flyklubb	26	30	34
Gardermoen flyklubb	75	78	80
Gjøvik Og Toten flyklubb	68	78	70
Grenland flyklubb	80	91	89
Gudbrandsdal flyklubb	42	45	42
Hallingdal flyklubb	66	65	70
Hamar flyklubb	11	9	10
Harstad flyklubb	26	30	26
Hattfjelldal flyklubb	14	13	12
Haugaland flyklubb	35	37	42
Innlandet flyklubb	91	100	108
Kilen sjøflyklubb	95	88	87
Kjevik flyklubb	72	71	70

Klubbnavn	2022	2023	2024
Land flyklubb	7	7	8
Lofoten flyklubb	24	23	22
Mo flyklubb	16	15	15
Molde aero klubb	26	22	30
Møre flyklubb	24	27	27
Namdal flyklubb	8	10	10
Narvik flyklubb	10	11	9
Nedre Romerike flyklubb	390	378	366
Nedre Romerike flyklubb veteranflygruppa	90	83	88
Nome flyklubb	18	18	14
Nordhordland flyklubb	26	23	19
Nordlysbyen aeroklubb	24	22	20
Notodden og Kongsberg flyklubb	63	63	51
NTNU flyklubb	7	7	6
Oppdal flyklubb	4	5	6
Oslo flyveklubb	243	259	239
Ringerikes motorflyklubb	48	52	48
Rotorving aero klubb	5	5	5
Rygge flyklubb	102	94	97
Røros flyklubb	28	26	29
Rørvik flyklubb	18	19	22
Saltalder flyklubb	12	12	12
Sandane flyklubb	11	11	11
Sandefjord flyklubb	114	115	95

Motorfly

Klubbnavn	2022	2023	2024
Sandnessjøen aero klubb	3	3	1
Skogn luftsportsklubb	1	1	2
Sky-Wing aeroklubb	6	8	8
Sola flyklubb	263	269	274
Sola flystasjon flyklubb	59	58	60
Stord flyklubb	4	5	5
Sunndal flyklubb	5	5	5
Tromsø flyklubb	84	71	64
Trondheim flyklubb	18	16	15
Trysil flyklubb	24	21	20
Tynset flyklubb	38	38	36
Tønsberg flyveklubb	146	136	148
Uglen flyklubb	12	12	11
Valdres flyklubb	75	67	70
Volda Ørsta flyklubb	74	63	64
Voss flyklubb	10	11	12
Værnes flyklubb	183	171	156
Ørland flyklubb	40	44	45
Ålesund flyklubb	17	16	15

Seilfly

Klubbnavn	2022	2023	2024
Atna idrettslag	3	3	1
Drammen flyklubb	121	120	110
Dyrvedalen langflygarlaug	-	-	1
Elverum flyklubb	60	61	53
Flyklubben Øst	4	3	4
Fornebu flyklubb	27	28	29
Gardermoen seilflyklubb	68	71	63
Gauldal seilflyklubb	40	33	25
Hallingdal flyklubb	78	76	70
Hamar flyklubb	4	4	5
Haugaland flyklubb	41	36	29
Jeløy seil- og sportsflyklubb	23	22	21
Land flyklubb	1	1	2
Nome flyklubb	36	41	42
NTNU flyklubb	98	103	101
Os aero klubb	89	87	76
Ringerikes seilflyklubb	6	4	4
Salangen seilflyklubb	20	17	21
Sandane flyklubb	25	25	26
Sandefjord seilflyklubb/Notodden seilflysenter	69	65	64
Tønsberg seilflyklubb	20	18	17
Valdres flyklubb	49	49	44
Voss flyklubb	89	84	80

Sportsfly

Klubbnavn	2022	2023	2024
Ballangen flyklubb	8	7	2
Bergen aero klubb	19	17	19
Bømoen flyklubb	34	32	35
Drammen flyklubb	66	68	67
Elverum flyklubb	25	25	23
Farsund luftsportsklubb	3	41	39
Grenland flyklubb	67	62	56
Gudbrandsdal flyklubb	19	17	23
Hallingdal flyklubb	45	47	44
Hardanger mikroflyklubb	23	24	26
Hønefoss sportsflyklubb	8	8	5
Innherred flyklubb	21	22	24
Innlandet flyklubb	69	70	68
Jarlsberg sportsflyklubb	51	45	49
Jæren sportsflyklubb	84	90	87
Kjeller sportsflyklubb	105	104	94
Kolibri sportsflyklubb	13	13	16
Lakselv sportsflyklubb	18	21	20
Land flyklubb	25	25	25
Lier sportsflyklubb	13	12	12
Meråker flyklubb	-	-	12
Mo flyklubb	1	1	1
Mosjøen mikroflyklubb	17	15	13

Klubbnavn	2022	2023	2024
Namdal flyklubb	38	42	39
Narvik flyklubb	2	3	3
Nordlysbyen aeroklubb	20	22	22
Oppdal flyklubb	56	56	53
Os aero klubb	16	18	21
Phoenix sportsflyklubb	30	31	29
Ringerike og Toten sportsflyklubb	38	42	39
Rørvik flyklubb	2	3	3
Salten sportsflyklubb	32	30	31
Skogn luftsportsklubb	36	53	69
Snåsa flyklubb	26	31	30
Sola sportsflyklubb	58	58	57
Sportsflyklubben Øst	65	67	57
Spydeberg sportsflyklubb	36	36	35
Stord flyklubb	52	53	53
Stryn luftsportsklubb	35	39	33
Sunndal flyklubb	28	26	27
Tele-Agder flyklubb	35	36	32
Tromsø flyklubb	-	28	28
Volda Ørsta flyklubb	33	30	29
Værnes flyklubb	57	56	58
Ørland flyklubb	20	18	20
Ålesund flyklubb	32	24	22

Flere klubber benytter sportsfly som slepefly av seilfly. Foto: Pål Vindfallet

NORGES
LUFTSPORTFORBUND

Norges Luftsportforbund
Møllergata 39, 0179 Oslo
+47 23 01 04 50
post@nlf.no
www.nlf.no